

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

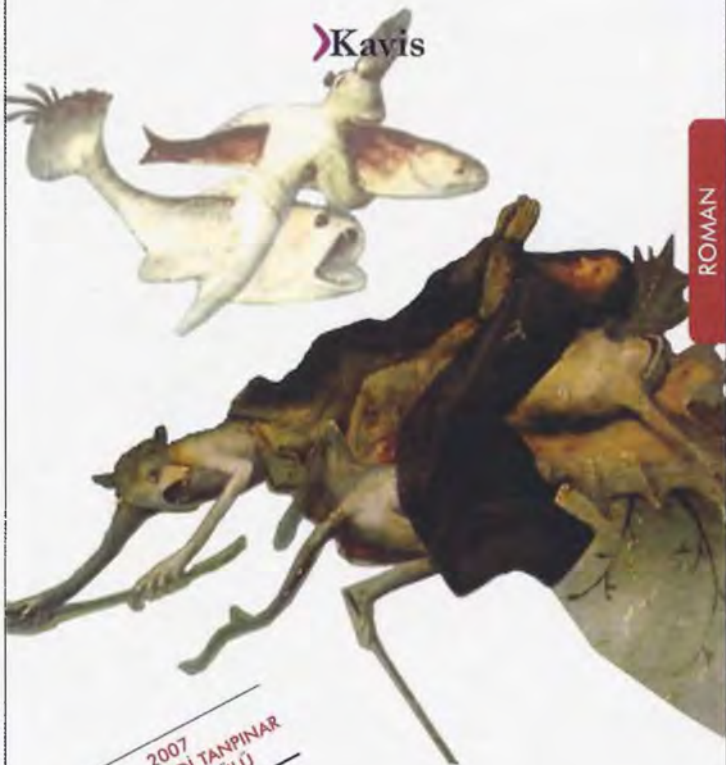
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Cem Kalender

Klan

Kavis

ROMAN

2007
AHMET HAMDİ TANPINAR
ROMAN ÖDÜLÜ

www.rantey.org

Cem Kalender

Klan

Roman

»Kavis

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Klan
Kavis Kitap: 018
Türk Edebiyatı: 10
© Cem Kalender / Kavis Kitap, 2009
978-605-5730-17-8

1. Basım
Ekim 2009, İstanbul

Özal Matbaası, 212 565 2599

Kapak Resmi
Hieronymus Bosch

TRB Basım Yayın Ltd. Şti.
Karadolap Mahallesi, Saya Yokuşu, Çıkrık Sokak, No. 6
34050 Alibeyköy, Eyüp, İstanbul
Tel.: 212 479 8165
www.kaviskitap.com
kaviskitap@gmail.com

CEM KALENDER, 1976 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Dağlıca kasabasında doğdu. Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi'ni bitirdikten sonra 1998'de İstanbul'da öğretmen olarak çalışmaya başladı. Öğretmenlik yaptığı sırada Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'ne devam ederken okulu bırakarak yazmaya yoğunlaşan Kalender, halen İstanbul Beyoğlu'nda öğretmenlik yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

1. Işık Kutlu Sahiden "Son Akşam Yemeği" ndeydi, 9
2. Sasa Olmasa O Akşam Soğuktan Donabilirdi, 38
3. Bu Adam Sasa'nın Babası Olamazdı, 45
4. Pansiyon, 56
5. Atsineği, 74
6. Zahit Nami Tam Bir Bilinmezlik Abidesiydi, 80
7. Klan Bohem, Meyhane Salaştı, 89
8. Sasa'nın Hiçbir Kavgası Zaferle Taçlanmamıştı, 110
9. Sevil ve Atay, 139
10. Hukuk Bürosu, 154
11. Babalar ve Oğullar, 162
12. Sevil Kendini Nehrin Durgun Suyuna Bırakmıştı, 170
13. Esmer Fahişe, 183
14. Sarışın Fahişe, 205
15. Babanın Ölümü, 219
16. Köye Kaçış, 238
17. Sinekçikle Son Hasbıhal, 318
18. ..., 322

Işık Kutlu Sahiden "Son Akşam Yemeği"ndeydi

Yakup, Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı.
Meryem'den de Mesih denilen İsa doğdu.

Buna göre, İbrahim'den Davud'a kadar
toplam on dört kuşak Davud'dan Babil sürgününe
kadar on dört kuşak ve Babil sürgününden
Mesih'e kadar da on dört kuşak geçti.
(Matta, 16-17, İncil)

Zulüm ve kötülükleri İsa bedenine
hapsetmişti. İsa korkunç acı çekiyordu.

Ve sonra tarih kalemi eline aldı, "gerçekten size di-yorum ki içinizden biri beni ele verecek" sözüyle yaz-maya başladı. Fısıh Bayramı'ndan önce İsa, ağzından balık yağı gibi kayarak dökülen bu sözleri söylerken durgun ve asudeydi. Bakışlarında saflığın da ötesinde acemi bir kırlangıç yavrusunun ilk uçuşundaki ama-törlük vardı. Kırlangıç metaforu tamamen Petrus'a aitti. İsa'nın olmadığı bir zamanda arkadaşlarına "İsa ile bi-zim aramızdaki en büyük fark nedir biliyor musunuz arkadaşlar?" sorusuna havariler farklı farklı cevaplar vermişti. Petrus ise "Tabii bu dedikleriniz olabilir ama

bana göre efendimiz bir kırlangıç, biz ise güvercinleriz. O özgürlük için mütemadiyen kanat çırpın, tenezzül edip yere bakmayan, bir buğday tanesiyle günlerce uçabilen bir kırlangıç. Biz ise bağırsak eşelemek için dam diplerine tüneyen ve kursağımızı doldurmak için gevşedikçe gevşeyen uyuşuk güvercinleriz," demişti.

Elinde tüy gibi havalanan şarap kâsesi dudaklarına dokundukça İsa'nın kafasındaki düşünce yoğunlaşıyordu. Kuzguni siyah saçları, dalgın bakışları, bir fıçı kırmızı şarap içmiş gibi ıslak dudakları havayı belirsizleştiriyordu.

İsa hüzünlü görünüyordu. Ne kadar gizlemeye de çalışsa hüznün yüzüne yansımaya engel olamıyordu. Omuzlarındaki mesuliyetin ağırlığı çatallanıyor ve ağırlığın verdiği acı kırılğan bedeninin uç noktalarına kadar sızıyordu.

Havariler tedirgindi. "Acaba?" sorusu havarilerin sistematüğinde karıncalanmalara, kaşıntıya ve hoşnutsuzluğa dönüşüyordu. "Gerçekten size diyorum ki içinizden biri beni ele verecek." Ne demek oluyordu şimdi bu?

Petrus, İsa'nın kafasından geçenleri kendi süzgecinden geçiriyor, meselenin nereye varacağını bir türlü kestiremiyordu. Efendimiz İsa hiç isim zikretmez, umumiyetle genellemeler yapar. Yine aynı metodu kullanmakta. İnsana önem verir. Rencide etmekten hoşlanmaz. Şu ana kadar uluorta kimseyi suçlamamıştır. Kendini en küçük görür. Tevazu sahibidir. İmkânı çerçevesinde herkese makam vermeyi arzular. Kimsenin kalbi kırılсын istemez. Rekabetten ve hırstan nefret eder. Yüreğı bir çocuğun yüreğı kadar saf ve temizdir. Hak ettiğimi hiç düşünmediğim cennet ve cehennem anahtarını bana teslim etti. Daha önce neydim ki? Petrus bile değildim. Zıpkınla balık avlardım. Olta da kullanırdım tabii. Bambu, ince çelik borular ve cam elyafla yaptığım kamışlı olta benim için çok özeldi. Ne güzel balıklar yakalardım: ringa, sardalye, orkinos, daha diplerde mo-

rına, mezigit, berlâm ve nice yassı balıklar. Kafamdaki asıl düşünce akvaryumlu kır balık lokantası açıp sazan ve tatlı su kefali satmaktı. Ki gözümün feri ey efendim, siz çıktınız karşıma. Şimdi muğlak ifadelerle hepimizi tedirgin ediyorsunuz. Zan altındayız efendim. Şimdi hepimizin merakı kimden bahsettiğiniz.

Petrus, fazla telaşlanmıştı. Hep böyle yapardı. Kafasındakileri dağıtmaya bayılırdı. Sonra da toparlayamazdı. Böyle düşünmemeliyim. Efendimiz bazen düşündüklerimizi bile anlayabiliyor. Ne kadar tezcanlıyım, neme lazım, efendimiz konuşuyor işte. Hep ben atlıyorum ortaya. Gerçekten tezcanlıyım. Kendime birazcık olsun büyüleyici özellik katamıyorum. Ağır ol Petrus, ağabeylik senin hakkın. Simun ismi karizmatik olmadığı için ismimi Petrus olarak değiştirdi efendimiz, sonra da havarilerin lideri yaptı. Beni inkâr edeceksin diye tekrarlayıp duruyor efendim ama bunu asla yapmayacağım. Şafakta horoz da ötse bu böyle olmayacak. Neron bir gün beni amuda kaldırıp çarmıha geçecekmiş. Gersin, yine de inkâr etmeyeceğim efendimi. Bana güvenip cennet cehennem anahtarlarını vermiş. İnsanlar tabur tabur cennet cehennem kapısına gelirken onlara kapıları açacağım. Yüzlerindeki memnuniyeti ve memnuniyetsizliği göreceğim. Bu düşündüğümünden de fazla bir ayrıcalık.

Yakup, Petrus'un sessizliğindeki gürültülü düşüncelerini anlıyordu sanki. Kafasını sallayarak ortamı bağılaştırmaya, anlamsızlaştırmaya çalışıyordu. Işık Kutlu'ya baktı. Kırgındı ona. Kırgın ve kızgın. Senin yüzünden, her şey senin yüzünden. Ben o kadar söylemiştim sana başımızı belaya sokacaksın, aklının ulaşmadığı yerlerde sus, sadece dinle diye. Her şeyi birbirine kattın. Böylesin işte sen. Akıl bellemedin, bıktım bu budala hareketlerinden. Ne yapmaya çalıştığını biz anlamıyoruz ama sen hiç anlamıyorsun. Olayın nereye vardığını gördün. Gencecik fidan gibi efendimiz elimizden kayıyor, kurtar kurtarabilirsen. Büyük bir aptallık

yaptın, hem de ne büyük bir aptallık. Bir yerde de suçlu benim. Seni bu klana ben dahil ettim. Bütün arkadaşları karşıma aldım, hatta efendimizin bile çekincesi vardı. Seninle ilgili iyi duygular beslemiyordu ama bu kadar iyi niyetli, saf, temiz adamı ikna etmekten kolay ne vardı. Şimdi hem efendime hem arkadaşlarıma karşı mahcubum.

Herkesin kulaklarında “biri beni ele verecek” sözü yankılanadursun, Yakup’u tedirginlik ve huzursuzluk çoktan sarmalamıştı. Efendisini kimin ele vereceğini iyi biliyor, bundan dolayı da kendini en az Işık Kutlu kadar suçluyordu. “Klana ben dahil ettim seni, ben” diye kendini yiyip bitiriyordu.

Petrus, ağabeyliğin verdiği ağırlığı kaldıramıyor, içindeki heyecan köpüklerini dışarı salmamak için gayret sarf ediyor, kalp atışları artık sofradaki herkese yayılıyordu. Petrus’un bu anlaşılmasız gibi görünen heyecanının sebebi İsa’nın kendi yerine kimi tayin edeceğiydi.

Yeni projelerini hemen hayata geçirmeli. İsa’dan sonra daha aktif politika izlenmeli. Bu içedönük siyaset son bulmalı. Yeni açılımlarla bütün insanlara ulaşılmalı. Birden sarsıldı, Tanrı kaynaklı mıydı bu sarsıntı anlayamadı. Ne yapıyorum ben? Ortamın ağırlığına ayak uyduramıyorum, neredeyse birilerinin boynuna sarılacağım sevinçten. Bu ne kadar ayıp şey. Kendimi kontrol etmesini öğrenemedim gitti.

Işık Kutlu gayet sakin, olaklardan ve olabileceklerden haberli, kimseyle kulis yapmadan sessizce olanları izliyordu. Bu sofranın başat oyuncusu bugün benim düşüncesiyle biraz da gecenin keyfini çıkarmaya çalışıyordu.

Fısıltılar gittikçe artıyor, birbirlerinin kulaklarına ağız yaklaştırılıp bir şeyler söylüyor, kimse kimseyle göz göze gelmek istemiyordu. Özellikle Işık Kutlu ve İsa bu konuda daha itinalı davranıyor, birbirlerinin tersi yere bakıyorlardı. Fısıltılar havada *cirrus* bulutu

gibi ince beyaz ipliklere dönüşüyor, ama yağmuru oluşturan *stratus* bulutları bir türlü gelmiyordu. Belki bir yağmur duası gerekliydi. Ama ortamın gerginliği de buna müsaade etmiyordu. Daha samimi, gevşek bir ortamda bu teklif sunulabilirdi.

Evet evet! Olay Milano Santa Maria Delle Grazie Manastırı'nın rahiplerinin yemek yedikleri dörtgen salonun bir duvarındaki tabloda geçiyordu. Antisemitik koku salonun duvarlarına sinmişti. Nur kılıklı huzmeler manastır üzerinde sallanmaktaydı. Her duvarda farklı aplikler bulunmaktaydı. Dikdörtgen masa uzaktan bakınca beyzi bir hal almaktaydı. İllüzyondu galiba. Yaklaştıkça masanın dikdörtgen olduğu apaçık ortaya çıkıyordu. Masada yemekler belli belirsizdi. Kâselerin içinde şarap profilden fırlıyor gibiydi. Kutsanmış kırmızı, dile kan rengi veriyordu. Mayasız ekmek bayramı böyle olmalıydı. Ara sıcaklar hiç önemli değildi. Belli belirsizdi zaten. Yemekte asıl olan mayasız ekmek ve şaraptı.

Şimdi herkes tekrardan başa dönmek, hiçbir şey olmamışçasına eski bayramlardaki gibi iştahla yiyip şarabı keyifle yudumlamak ve sofrada mutluluk pozu vermek istiyordu. Gözden kaçmayacak kadar belirgin olansa İsa'nın fazla asude oluşuydu. Kendini bir şeyler söylemek zorunda hissediyordu. Bu söyleyeceklerinin sofradakileri üzeceğini biliyor ve bundan dolayı iyice kırılgalaşıyordu. Salon basbayağı gergindi. Gözler farklı yerlerde oynassa da kulaklar aynı merkeze odaklanmıştı. Şimdi efendilerinden çıkacak sesi bekliyorlardı. Salonda sinekler dahi uçuşlarını ertelemiş, parazitler tırmalayışlarına mola vermiş ve onun konuşmasını bekliyordu. Zira bu ağızdan dökülecek sözler sineklerden parazitlere kadar her can sahibini ilgilendiriyordu. Aziz Petrus'ta derinlemesine ürküntü ve korku başlamış, heyecandan eser kalmamıştı. İsa'nın vârisi olma hayalinden de vazgeçmişti korkudan. Yakup, şimdi kendini daha korkak ve daha suçlu hissediyordu. Yüzü

kireç gibiydi. Hareketsizce efendisine odaklanmıştı. Sakinliğini ve soğukkanlılığını koruyan tek kişi Işık Kutlu'ydu. Zira İsa bile kendine hâkim, soğukkanlı biri olmasına rağmen şimdi pek çekingen görünüyordu.

İsa'nın bedeni yavaşça devinmeye başladı. Önündeki ekmeği eline alıp böldü, akabinde etrafı kolaçan etti. Sonra eline aldığı ekmeği iyice süzdü, tekrar havarilerine dönüp havada boğulan sesiyle "Bu benim bedenimdir," dedi ve şarabı kâse kâse arkadaşlarına uzattı. (Işık Kutlu şarabı alırken ilk kez İsa ile göz göze gelmişti. Uzunca birbirlerine baktıktan sonra, o gergin havada, İsa'nın dudağının kıyısından Işık Kutlu'ya tebessüm gönderdiği bilinir.) "Bu da benim kanımdır." Ama şok, esas şok, "içinizden biri beni ele verecek" repliği ile zirveye erdi. Buz gibi on üç adam. İçine gömüldükleri sıkıntı, *apologetics* misyonu bir yana, ihanetle yargılanan mücrim gibi bedenlerinde buz gibi esti. "On ikilerden biridir. Ekmeğini benimle sahanda batırandır. Evet, insanoğlu kendisi için yazılmış olduğu gibi gidiyor ama insanoğlunu ele verenin vay haline, o adam hiç doğmamış olsaydı, kendisi için daha iyi olurdu." Kimseden ses yoktu. Kimsenin konuşmaya mecali de yoktu. Bıraksalar oracıkta yüzyıllar boyu öyle kalacak, paslanacaklardı. Beyinler şuursuzlaşmıştı. Herkes sabitçe bakmaktaydı. Zamanın boşluğa yuvarlandığı bir andı bu. Ama tek istisna, tahta sandalyenin gıcirtısıyla şöyle bir doğruldu. O sessizliği kemiren ortam bu ufak hareketliliği gürültü kıvamına getirdi. Şimdi gözler konuşma ihtimali olmayan İsa'ya en uzak noktada, en kıyıtlık yerde oturan Işık Kutlu'dan başkasında değildi. Eğilip bükülmeden, söz izni almadan, kestirmeden başladı konuşmaya. Konuşurken önüne kaçamak bakıyor, gören iki gözü ağırlık yapıyor, baktığı yerler ok gibi gözüne saplanıyordu. Görmenin zorluğunu, ağırlığını ilk kez tatınıştı. Ne kimseye bakmak ne de kimsenin kendine bakmasını istiyordu.

"Aman efendim, belli ki benden söz ediyorsunuz,

belli ki çok da kırgınsınız, hakkınızdır kızmak. İşaret-parmağınız gözbebeklerimi büyütüyor, ağlamaklı oluyorum. Bilmelisiniz ki mesele benim otuz gümüşe tenezzül etmem değil. Zira otuz gümüş bir yanılısamdan ibaret. Bahusus baş kâhinler ve halkın ihtiyarları sizi ölüm cezasına çarptırma konusunda anlaşıp Vali Pilatus'a teslim ettikten sonra mahkûmiyetinize bin pişman bir vaziyette otuz gümüşü geri teslim ettim. Sonra 'Günahsız birini ele verdim, pişmanım, ortada vahim bir yanlışlık var,' dedim. Ama bana komik bir hal takılıp kahkahalarla, 'Mesele senin jurnallemen ya da onun masum olması değil, mesele, evet mesele, zor; oyunu daima bozar. Sizin tatlı oyununuza göz yumduk ve siz ciddi bir şeyler yapmakta olduğunuzu sandınız. Sonra, başkaları da ciddi bir şeyler yaptığınızı sandılar. Tadı kaçmaya başlamıştı oyunun. Şimdi uyandırdık sizi. Gördükleriniz tatlı bir rüyadan ibaretti. Hem de çocukların gördüğü rüyadan,' dediler. Üzüldüm, ağladım, kendime kızdım, kahroldum, gümüşleri tapınağın içine fırlatıp oradan ayrıldım. Tereddüt göstermeden kendimi en ağır biçimde cezalandırdım. Kafam çok karışık, başım çatlayacakmış gibi ağrıyor. Herkesin başında dolaşan haleler bende yok. Tanrı'nın sunduğundan başka bir şey yaptığım yok. Nasıl ki siz peygamber olmak için dünyaya gelmediniz. Bu tamamen bir sürprizdi sizin için. Ki marangozluk zor ve getirisi az olduğu için peygamber olayım demediniz. Önlüğünüzde bir koşam talaşla da dolaşmıyorsunuz. (Işık Kutlu, burada önlüğündeki bir koşam talaş sözünü onu küçültmek için değil de özellikle marangozluğuna vurgu yapmak için kullanıyor. O dönemde emeğin, alın terinin simgesi marangozluktu. Aynı zamanda işçiliğin, ezilmişliğin de en belirgin göstergesiydi.) Tanrı'dan ne isteyebilirdiniz? *Kün inden nas ferden minen nas*. Evet, sadece insanlar arasında yalnızca bir insan olmak. Ekmek yemek, şarap içmek, bir marangoz gibi hayata dair ne varsa yontmak. Bunlar size yeter de artardı bile.

Ama görüyorum ki gözleriniz kanlanmış, gözaltı torbalarınız sarkmış, bu yaşta beliniz mesuliyet duygusuyla bükülmüş. Ne çok elem içindesiniz. Acıyı okuyorum soluklarınızda. Hiç ister miydim hain olmayı? Hiç ister miydim efendiye ihanet etmeyi? Hele ki otuz gümüş nedir! Ki sizin değeriniz bu mu? Efendim kısaca, sizi peygamber eden erk, beni hain diye tarihin kucağına yuvarladı. Hepimiz dikilen libası geçiriyoruz sırtımıza. Bunlar sebepler efendim, Tanrı'nın elinde hepimiz oyuncağız. Serin bir sonbahar ikindisinde dalından kopmuş açık sarı yaprak gibi rüzgârın önünde kâh bir yana, kâh öbür yana savruluyoruz. Her insan ta anne karnından başlayarak kahraman olmak için çırpınır. Ama olmuyor efendim olmuyor, üzerimize dikileni giyebiliyoruz ancak. Tarih size İsa diyecek; trajik bir çarmıh efendisi. Işık Kutlu'nun mezarına da efendisini gammazlayan hain olarak not düşecek. Can taşıyan her varlık lanet okuyacak bana, beddua edecek. Bu açıktaki bir haksızlık ve Tanrı'nın parmağı var bunda. Ama bu benim süfli bir yaratık olmamı değiştirmez tabii. Acıyın efendim, merhamet gösterin, Tanrı acımadı bari siz acıyın. Sizin çok merhametli olduğunuzu biliyorum. Hak etmedim bunları."

O sessiz, vurdumduymaz, pespaye halden nasıl da kurgucu bir diyalektik ustasına dönüşmüştü. Konuşmaları etkiliyor, başkaldırıyor, nasırlaşmış bir tarih ezberini bozuyordu. Havarilerin başlarında nurlu hallerin yerini dumanlar kaplıyordu. Işık gibi öten ses tavanlardan dolaşıp taban mermerlerinden yankılanıyor, kulaklara harf harf serpişiyordu. Mumya gibi mat, hareketsiz bedenler Işık Kutlu'nun aryasını dinliyordu.

Uzun sessizlik dehlizinden geçen on üç adamdan en etkilisi kıpırdamalıydı. Ondan çıkacak söz şimdi daha da önemliydi. İlk kez böyle karışık sözler duyuyordu İsa. Böyle münakaşa şeklinde konuşmalar daha önce olmamıştı. Efendi vaaz eder, havariler de edilen bu vaazları hayatlarına kural edinirdi. Şimdi büyü

bozulmuştu. İsa susuyor, ondan duyulacak ses merak ediliyordu. Ama hareketlenen İsa değil Petrus'tu. Elini hafifçe kaldırıp parmaklarını kamburlaştırarak üç defa açıp kapadı. Yaptığı eylemin manasızlığını fark etti ama efendisine saplanan eylem okları onu belli belirsiz yarı şuuraltı harekete mecbur etmişti. Aklına birden horozlar ötmeden önce İsa'yı ilk inkâr edişi geldi. İsa'nın arkasında başkâhinin avlusuna girdiğinde kapıcı kızın, "Sen de o adamın öğrencilerinden değil misin?" sorusuna "Hayır," cevabını vermesi ve ayaz havada üşümek için kölelerin ve nöbetçilerin yaktığı kömür ateşinde ısınması film şeridi gibi gözünün önüne geldi. Utangaçlık ve mahcubiyetle bu yaptıkları için herkesten özür diler gibi kafasını önüne eğdi.

Rodin heykeli gibiydi Efendi İsa. Üzerine yapışan biraz önceki acı ve mahcubiyet kaybolmuştu. Şimdi bilinçli, şuurlu, adamcıl ve hesaplıydı. Işık Kutlu'ya acır baktı ve şu zavallıya, cennetin otuz üç ve cehennemnin otuz dört katını gezdirmeli, arafın yirmi dördüncü katından da etrafı izlettirmeli diye düşündü.

"Nasıl ki *Redde Caesari quae sunt Caesaris*, senin hakkın da sana. Seninle tartışmaya girmeyeceğim. Güvercinler güvercinlerle, kırlangıçlar kırlangıçlarla, kuzgunlar da kuzgunlarla kanatlanmalı."

"Ben hangi kuş familyasında sayıldığımı anladım ama aramızdaki diyaloglar Tanrı ile Şeytan arasında geçen diyalogları anımsatıyor. Yani bir şekilde beni alt edeceksin, başka bir ihtimali zaten tarih de yazmaz. Sen Yunanca'da 'kalo'yu temsil ediyorsun, ben Latince'de 'aegrus'u. Anlaşılan yenginiz kaçınılmaz görünüyor ama huzurunuzdan gidiyorum. Şeytan gibi kıyamete kadar müsaade de istemiyorum. Hırslı da değilim. İmanı imansızlıkla da göstermeyeceğim. Hele Havva'ya elma yedirme niyetinde hiç değilim. Sadece üzerimdeki gömleği çıkartıyorum. Ve gidiyorum kalbi dürüst efendim. İblis olarak değil gidişim. Ve sana kızmıyorum, kahretmiyorum ama acıyorum. Biliyorum ki

senin durumun benimkinden daha vahim, daha patetik. Bu patetiklik çarmıhtaki halin değil. Ama bunu ben anlatamam. Bu trajediyi kimse anlatamaz.”

Sofranın tadı hepten kaçmış, dile bezenen Ab-ı Kevser şarabı damakta kekremesi tat oluşturmuydu. Anlamsız dinginlik, ivedi kaldırılması lazım gelen bir cenaze varmış gibi hızlı çekim hareketliliğine dönüşmüş, havarilerdeki tedirginlik orta ölçekli deprem hareketliliğine gark olmuş ve İsa'nın “çarmıha yürüyorum” sözü havarileri hepten sarsmıştı. İsa, iki elini masanın üzerinde makas gibi açıp gözlerini havarilerin bedenlerine odaklayarak –bu arada Işık Kutlu hep gözünü kaçırıyor İsa'nın gözünden– “Çarmıha gidiyorum ama diriliş ve yaşam benim, bana iman eden kişi ölse de yaşayacaktır,” diye gürlledi. Sonra tam gidecekken aheste beste Işık Kutlu'ya dönüp yumuşak sesle, “Sahiden dediğin gibi biz hazan mevsimindeki sararmış yapraklar mıyız?” deyip Işık Kutlu'nun gözünün içine baktı. Işık Kutlu'nun yüreği o anda dağıldı ve gözyaşlarına engel olamadı. İsa bastıramadığı tecessüsle arandı, sonra kendinin duyabileceği bir sesle mırıldandı: “Hayat mükemmel bir aldanıştır.” Ve yürüdü.

Tarihin nemli, kırılgan, karanlık, soğuk antrelerinde yürümeye başlayan Işık Kutlu takip edildiğini fark etti. Hiç kimsenin hiçbir zaman hiçbir yerde ilgisini çekemeyecek olan silik kişilikler arasında kaybolması gereken, Tanrı'nın da unuttuğu, hayata figüratif eylemlerden başka bir çeşitlilik katamayan bu değersizlik öznesi neden takip ediliyordu ki? Peşindeki gölge santim santim yaklaşıyordu. İçinde, korku adına ne varsa İsa'nın huzurunda bıraktığı için anlamsız heyecan duymaktaydı. Başkâhinler ve ihtiyarlar heyetinin gönderdiği adamlardan olmalı, diye düşündü. Öldürecekler mi acaba? Bir yerde ölü sayılırdı. Kaydı düşüldü, mühür basıldı.

Bundan böyle bareti mızrağının ucuna geçirip keyfince avantür filmler izleyebilirdi.

Ne büyük bir yükten kurtuldum. Şu tekdüze ve bi-teviye hayattan sıyrıldım. Özgürlük, dedikleri kadar güzelmiş. Neydi o kasvetli cemaat havaları, insanlığı kurtarma teşebbüsleri, sıkıcı mistik toplantılar, ruh arındırma seansları. Üstelik bir de semitistlerin baskısı ve zorbalığı, Vali Pontius Pilatus'un zalimliği, Kral Arhelas'ın ceberrut yönetimi. Kral Herodes öldüğünde biraz nefes alırsınız diye sevinmiştik ama oğlu Arhelas daha zalim çıktı. Şimdi pamuk kadar hafifim. Artık ciddi olaylarla kafamı yormam. Gelecekle ilgili arkası gelmeyen planlar yapmam. Kır kahvelerine gider, demli çay içer, melankolik şarkılar dinler, hafif konuşmalar yaparım. Din konulu tartışılara asla yanaşmam. Oldum olası takıntılıyım zaten dini konulara. Sosyal içerikli seğirmelere girmem. Arka sokaklardaki getto-varoş kültürünün topluma yansımalarını tartışmam. Çıplak ayak parmaklarımı sahil kumlarının sıcaklığıyla oynastırırım.

Kardeşlerimden bir tanesi olabilir mi beni takip eden gölgenin sahibi? Yüzüme tiksintiyle baktıklarını gördüm, asla gelmezler yanıma. Belki Yakup. Yakup'la ilk çocukluğumuzdan beri arkadaşız. Bana karşı teveccühünü inkâr edemem. Annem öldükten sonra hiç tereddütsüz kol kanat gerdi bana. Sonra işe yaramaz, işsiz güçsüz, kimsenin selem vermediği aylak bir adamken beni götürüp klana dahil etti. Hem de arkadaşları rıza göstermemesine rağmen. Hep güvenmiştir bana. Bazen kişiliklerimizle ilgili tartışı yaptığımızda, "Sen bana göre daha karakter sahibisin," gibi sözlerle bir yerlerde arıza çıkarma olasılığını frenlemiştir. "Sessizliğinin ve dinginliğinin altında sağlam bir güven hissi oluşuyor, hep takdir ederim seni," diyerek de hep mahcup etmiştir. Ama yine de beni takip etmez. Bu kadar arkadaşlığımıza rağmen bunu yapmaz. En azından diğer arkadaşları müsaade etmez. Biliyorum ki onlar

tarihin yazıldığı yere gittiler. Kutsal metinler umarım Yakup'tan çok iyi bahseder. Arkadaşlığımız hiç bitmesin sevgili dostum. Aramıza ne bir din ne de Tanrı girsin. Bizim dostluğumuz gerçekten samimi bir dostluktu. Hataları ben yaptım, sen göz yumdun. Eksiklerimi yamadın. Geriden gelip döktüklerimi topladın. Beni ancak bu kadar ihya ettin. Yine de yapacağımı yaptım. Bir gün seni utandıracağımı biliyordun. Buna rağmen saatli bir bomba gibi kucağında taşıydın. Tam da sofrada patladım, seni utandırdım. Hoşçakal kardeşim. Peşimden gelme, bırak yalnız yürüyeyim. Toplumun uyumlu bir ferdi olamadım. Daima hata yaptım. Toparlarken döktüm, dağıttım.

Peşimdekiler Vali Pilatus'un adamları olabilir. Risk taşıdığımı düşünmüş olmalılar. Tekrar götürecekler mi yoksa? Pek umurumda değil ama benle de bir işleri kalmadı, alacaklarını aldılar. Onlar için ne ifade edebilirim ki? Koca bir hiç. Arkama neden bakmıyorum? Korkuyor muyum yoksa? Bu kadar komik olmamalıyım. Neden korkacağım? Dönüp ne istediğini sormalıyım. Gölgenin kaç santim önünde tırmığa benzer başka bir gölge. Tepeme ha indi ha inecek. Köşeyi dönmeliyim, dönemezsem darbeyi yerim. Aptal olurum sonra. Hafazanallah. Adımlarımı saymalıyım. On adım yeter dönmem için. Bir... İki... Üç... Dört... Beş... Altı... Yedi... Sekiz... Dokuz...

Işık Kutlu belini taş yapıya yaslamıştı. Nefesini sıklıkla alıyor, uzunca süre yürümenin verdiği yorgunluk ve heyecanla soluklanıyordu. Duvarın soğukluğu omuzlarından bedenine dağılırken küçük kovuklardan helezonik mıknaatıslanma vücudunu duvarın içine doğru çekiyordu. Sol elini yumruk yapıp ok gibi havaya dikti. Takip eden gölgenin köşeyi dönmesini bekledi. Kendini karanlıkta özgürlük heykeli gibi hissetti. Ezberin küstüğü Roma'nın karanlık sokaklarında bir heykel gibiydi ve yapayalnızdı. Kimsenin geldiği yoktu. Beni takip etmiyorlardır, diye düşündü. Ayak sesleri artık

işitilmiyordu. Gökyüzüne baktı, ıslıl ıslıldı. Yıldızlar titreyerek gülüyordu. Belki de gülmeleri düştüğü müstehzi durumla ilgiliydi. Koyu maviliği belirgin gökyüzünün şemsiyesi altında ve o kadar insanın ve yıldızların arasında şimdi yapayalnızdı. Karanlığın ucundaydı. Ne elini uzatacak bir el ne de tebessümle bakacak bir yüz vardı artık. Kızgın ya da alaycı bakışlardan başka bir şey göremeyecekti bundan sonra.

Annem ne kadar severdi oysa beni. Ölmesiyle kontrolümü kaybettim, alışkanlıklarımı unuttum. Uykumu kaybettim, uyku düzenimi. Rüyalarımından oldum, rüyalarımından boğuldum. “Gerçeğe” dokunamaz oldum. Annemden sonra hakikaten kayboldum. Yeme içme gibi adi işleri yaparken bile ondan medet umardım. Yatağıma gelip masallar anlatır, kulağıma sevgi dolu sözcükler üfler, ensemini her yatışımda öper, Tanrı’sına dua ederdi. Hayırla yâd edilmemi çok isterdi. İnsanlara hizmet eden, devletini, tanrısını seven hayırlı bir evlat olmam için hep yalvarırdı. Klana dahil olmamı görmedi. Eğer görseydi huzur içinde ölecekti. Aylak aylak gezişime ağlardı ama beni üzecek laf söylemekten sakınırdı. Keşke İsa’ya hizmetçi olduğumu gördükten sonra ölseydi. Keşke görseydi klana dahil oluşumu. Verdiği emeklerin karşılığını bir defa olsun alamadı. Hayal kırıklığından başka benden ne gördü ki? Annem, şu halde hiç görme beni. Tanrı’na karşı mahcup oldum. Tanrı’na karşı mahcup ettim seni.

Gitmeliyim, yürümeliyim. Doğduğuma mı ağlamalıyım, bulanık duyguların beni neden terk etmediğine mi? Yoksa karanlık bir dünyada yapayalnız kalmama mı?

Yine hemen pişmanlık nöbetine girmemeliyim. Ağlamakta üzerime yok zaten. Bazı şeyleri göze almadan aykırı olunmaz, olunsa şimdi herkes aykırıydı. Biraz dirayet, biraz da kişilik be birader. İrade önemli bir haslet. Bir karar yanlış da olsa, bari dört saat arkasında dur. Kötü etmedim hani, bir hafızalaşmayı değiştirdim.

Su kanallarının önünü açtım. Sulayın bundan böyle çoraklaşmış topraklarınızı. Ortalık kör karanlık. Tanrı'yla masaya otursam anlaşma zemini oluşur mu? İsyan ettim, hem biricik oğlunu ele verdim. Küstahlığın en büyüğünü yaptım. Son söylediklerim yenilir yutulur değildi. İsa. Kutsal çocuk. Çarmıh. Allahsız bir buz çö-lündeyim. Artık yürümeliyim, koşmalıyım.

Beline yapışan iki ahtapot kolu Işık Kutlu'yu du-vardan içeri doğru şiddetlice çekiyordu. Yakalandığını anladı. Gerçekten takip ediliyormuşum, diye düşündü. Kendini kurtarmak için öne doğru hamle yaptı. Gücü hafif kaldı. Kemiksizleşmişti. Et parçası gibi hissetti kendini. Bir damla kan yoktu. Ne var ne yok damar-larında çekilmişti. Patolojik bir sorun değildi bu. Ana rahmine dönüyordu galiba. Her şey yanlıştı neticede. Tekrar sınamak lazımdı. Denemek zevk verir. Iskala-mazdı bu defa.

Mağaranın kapısı demirdendi. Pas tutmuştu bir ka-rış. En son milyon yıl önce açılmıştı. Korkunç, ucube yaratık gibi kapı ağzını açmıştı. Ya içeri alacak ya da ağzından ateş gibi püskürtecek diye düşündü. Gözünü sıkıca kapatmıştı. Açmayacaktı da. Korkuyordu. Kapı açıldığında görebileceklerinden korkuyordu. Neden getirilmişti ki buraya? Kendini kaybetmeye başlamıştı. Başka bir boyuta geçiyorum diye düşündü. Boyut de-ğiştirmekten nefret ediyordu. Kapı açılıyor muydu? Bi-lemezdi bunu, gözlerini sıkı sıkıya kapamıştı. İçeriden boğuk boğuk sesler duyuluyordu. Belli belirsizdi sesler. Kıyamet gürültüsü gıcırtyla kapı açılıyordu. Dişleri ye-rinden fırlayacaktı. Gözlerini zorla açtırıyorlardı. Ama korkudan tekrar kapatıyordu. Gördükleri korkunçtu. Bunları görmek istemiyordu. Cehennem olmalıydı bu-rası. Hak etmişti cehennemi. En büyük günahı işlemişti. Kendisi cehenneme gitmeyip de kim gidecekti. Şimdi ceza zamanıydı. Alevler yükseliyordu en dipten. Tarifi imkânsız alevler Hieronymus Bosch tasvirlerine benzi-yordu. O korkunç mekânda İsa'yı gördü. İsa, gökkuşağı

üzerinde kırmızı bir elbise giymişti. Ah efendim, niye terk ettim ki seni! Ne de yakışmış kırmızı sana. Duyduğum gizli hayranlığı bir türlü ifade edemedim. Oldum olası vücut dilimi kullanamadım. Hangi dili kullandım ki? Dilsizliği seçtim, eylemsizliği. Durağanım işte, statik. Bu kadar durağanlaştım hata yapmamak için. Aslına bakarsan yaşamadım. Yaşasam hata yapacaktım, bunu biliyordum. Annem hep tembihlerdi dikkatli olmamı. “Aman oğlum, karışma bir şeye, yaklaşma şu akranlarına, sen hassassın,” derdi. Annemin hassassın derken aptalsın demek istediğini öldükten sonra anlamıştım. Annemin her sözünü çok iyi hatırlıyorum. Annem hâlâ kulağıma bir şeyler fısıldıyor sanki.

Annemle ilgili her ayrıntıyı iyi hatırlıyorum. Hep çekingen bakardı. Kuzguni parlak saçları alnını örterdi. İnce köşeli çenesi vardı. Burnu düzdü. Gözlerindeki ölgünlük yaşamıyor izlenimi verirdi. Kuru ve çatlamış dudaklarını çoğu zaman suyla ıslatırdı. Annemin dudakları devamlı kururdu. Konuşurken sesi titrerdi. Annem konuşurken ben hep korkardım. Birazdan öleceğini sanırdım. O, benim gözümde Meryem’di. Çok benziyordu Meryem’e. Rüyama ilk giren insandı Meryem. Yüzünü apaçık görmüştüm. Onu rüyamda gördüğümde gerçekten annem sanmıştım. Annem kadar sıcak gelmişti bana. Onun da bakışları annem gibi ölgündü. Meryem olduğunu kendisi söylemişti. Bu rüya aslında bir başlangıçtı. Rüyalarımın başlangıcıydı. Bütün rüyalarımın çekirdeği idi. Kontrolden daha sonraları çıkmıştım.

Annemin okuması yoktu, iyi masal anlatırdı. Okuması yoktu ama evde orta büyüklükte bir kitaplığımız vardı. Babamdan kalmış olabilirdi. Sormadım. Babamla ilgili konuşmayacağını bildiğim için sormadım. Annem bana kitap verirdi, ben de okurdum. Çok güzel kitaplardı bunlar, hoşuma giderdi. Başımdan geçen bir olaydan dolayı annemden köy romanları istemiştim. Kitaplıkta köy romanları yoktu. Nereden getirdiğini

bilmediğim köy romanları tutuşturdu elime. Onları da okudum. Tekrar okuduğumda tekrar getirdi. Hiç durmadan aralıksız köy romanları okumaya başladım. Bu işi o kadar abartmışım ki artık yazarlarla kavga ediyordum. Kullandıkları dile takmışım. Neden bu güzelim eserleri yerel ağızla yazıyorsunuz, diye yazarlarla cebelleşiyordum. Bir gün başıma bir iş gelirse bu okuduğum köy romanlarından dolayı olacaktı. Öyle düşünüyordum.

Ölü bedenini bir sabah avluda bulmuştum annemin. Ölmemişti o zaman. Öyle sanmışım. Çalı çırpı toplardı annem her sabah. Hem de kuru karamuk çalıları. Ellerrine batardı. Çizikler küçük kan kanalcıklarına dönerdi. Ben hissetmezdim. Kanın acı duyduğunu sanırdım. Acıyan kan değil annemmiş. Ama benim suçum yok, acıyı belli etmezdi annem. Ateşi yakar, üzerine bakır tenceremizi kordu. İslı ve belden aşağısı zift gibi siyaha belenmişti. Alt kuşağın neden siyaha boyandığını yine anneme sormuştum. Ne sorsam uzun masalsı anlatırdı. Hoşuma giderdi bu anlatımları. Öyle haller olurdu ki artık bildiğim şeyleri de sorardım usanmadan, yine anlatırdı. Annemi ilk kez uyku halinde görüyordum. İyice süzdüm bedeni. Hareketsizdi. Uyuyordu. Tabii ki hareket etmeyecek, çok yoruluyor zavallı, diye düşündüm. Neyse, anneme sürpriz yapmalıydım. Çorbayı yapıp uyandıracaktım. Ateşi yakmak çok zormuş. Çalıları birbirlerine geçiştirip kıvılcımı üzerine attığımda hep sönüyordu. Tekrarlamalarım ısrarla devam etti. Mutlaka çorbayı yapmalıydım. Ah, tencereyi ne güzel de yıkamıştı. Zift siyahı tencere alacalı hal almıştı. İyi de ne çorbası yapacaktım? Annem lahana çorbası yapıyordu. İçine tevir tevir otlar, baharatlar katıyordu. Tarlaya gidip otları topladım. Güneş tepeme bindiğinde vaktin öğlen olduğunu anlamışım. Annem yorgundu ve uyuyordu. Evet, kabul ediyorum anne beceriksizim, sana çorba yapamadım. Uğraştım, denedim, olmadı, özür dilerim. Bu devinimlerim kaç gün sürdü bilmiyorum.

Annemi aç bıraktım kaç günden beri.

Şimdi omzumdaki tabutunun ağırlığını dahi hissetmiyordum. Annemi aç bırakmıştım. Bu canımı çok acıtmıştı. Annemi aç göndermiştim. Keşke aç gitmeseydi. Annem hep aç yaşamıştı zaten. Bari aç öldürmeseydim onu. Buna izin vermeseydim. Benim bundan sonra ne yapacağıma karar verecek kişi artık annem değildi. Onun tabutunu hep omzumda taşıdım.

Babama dair hatırladığım pek bir şey yok. Gerçekten hiçbir şey hatırlamıyorum. Varlığıyla ilgili en ufak bir fikrim yok. Annem, babamdan hiç bahsetmezdi. Annemin babamla ilgili tek konuşmasını hatırlamıyorum. Babam hiç olmamış gibi davranırdı annem.

Annemin ölümünden sonra beni düştüğüm boşluktan çekip alacak bir kişi vardı aslında. Yakup. Yakup da üzerine düşeni ancak bu kadar yapabilirdi. Ancak beni bu kadar zararsız hale getirebilirdi. Ama ben her zaman her durumda hayal kırıklığı oldum. Yakup'u da korkunç hayal kırıklıklarına uğrattım. Şimdi dizginsiz bir zamanda başımın göğe ermesini gözlüyorum. Bu mümkün mü?

Kimin tasviriydi bu gördüklerim? Hieronymus Bosch. Efendim afili kırmızı elbisesiyle boy gösterirken solunda can dostum Yakup duruyordu. Sağında da Meryem. Ah benim annem, buradasın işte. Efendimin etrafındakilerse sofradaki kardeşlerim ve melekler olmalıydı. İlk defa görüyordum melekleri. Çok bahsetmişti efendim onlardan. Bahsetmişti ama bahsettiği parçaları anlamlı bir bütün haline getiremiyordum. Bazen ucube yaratıklar oluyorlardı gözümde. Sanki efendim parçaları yanlış birleştirdiğimi seziyor, yüzüme tükürecek gibi bakıyordu. Sapıkça düşüncelerdi işte. Cinsiyetlerini merak ediyordum. Her defasında farklı bir cinsiyet üretiyordum. Hâşâ, Hermafrodit olmalı bunlar diyordum. Yakup düşüncelerimdeki bu absürdlüğü anlıyordu ama her zaman olduğu gibi hoş görüyordu. Ya diğerleri? Diğerleri affetmezdi. İsim vermeyeceğim,

zibidi kılıklı bir-iki herif var. İsa ne kadar saf. Onlara tahammül ediyor. Kesin adam yokluğundan. Şu on iki, olsun yüz otuz iki, İsa hepimizin defterini dürer.

Bosch tasvirleri. Alt taraf karanlık ve yanıyordu. Çıplak insanlar sağa sola çılgık çılgığa koşuyorlardı. Söz dinlemeyenlerdi bunlar. Kendimi daha göremedim, mutlaka daha kötü bir yerdeyimdir. Okla öldürdüğü kurbanını bir sopaya bağlayıp taşıyan bir yaratık, arkasında ayaklarının üzerinde başı yükselen başka yaratık. Kırmızı giysili şeytan tavan arasında kurbanını kızartıyordu. Hep şeytan, her yerde şeytan. Şeytan kurban, kurban şeytan, kurbanınım şeytan, kurban olurum şeytan, kurban bayramı şeytanı, şeytanın kurbanı, şeytanın kurban bayramı. Mephisto'm benim, Lucifer'im. Faust Lucifer'i bile alt edemez.

Mekân, insanın kendi bedeniydi. Ruhi bir savaş vardı. Korkunç atlılar, süvariler, okçular, topçular, tankçılar... Tanrı-şeytan kapışmasıydı. Salon klimalı ve oldukça ferahtı. İzlenilebilirlik olasılığı yüksekti. Gişe hasılatı yüzleri güldürüyordu. Çarpışma için Çubuk Ovası en isabetlisiydi. Düz ve genişti. İnsanın bedeni tahrip oluyordu. Kaybedenin olmadığı ya da öyle sanılan, ruhu inciten bir savaştı. Hepimiz savaşa çok meyilliydik. Suçu yoktu savaşanın. Ortada suç da yoktu. Genel tekrardı her şey. İç içe geçmişlikti. İç içelikti. Üst üstelikti. Ufalanmışlıkti. Parçalanmışlıkti. İnsan bedeni, zavallı insan bedeni ayaklar altında sıvılaşmıştı. Kaya dibi otları arasına tünemişti. Ayrıklar altında ezilmişti. Bilinçler durağanlıktan, bütüncüllükten kaymış, sapmıştı. Ene kopmuş fırlamıştı. Bol çeşit yama dikimli imgeseldi. Soyut darbe tutulanı boğmuştu. Birey bilinçaltı çöplüğüydü. Felaket kötü kokuyordu. Giyinmemiş alegoriydi. Uykunun yarı halindeliği idi. Burası anlatılanlardan da berbattı. Şeytani bir yaratık, kurbanını öldürüyordu. Benim gibi lanetlenmiş, sakat, çıplak vücutlar yılanlarca kemiriliyordu. Beden acıyordu. Ceza vericiler, ayırık ruhlar ne bileyim işte,

her şey. Bir kaşık düşünebilirliğim vardı, o da dumura uğruyor, tahriş oluyordu. *Nationalsozialistische deutsche arbeiterpartei* fırınlarında günahkârlar cezalandırılıyordu. Başka yerde müzik yapan iki şeytan ve arada serenat yapan kadın... Kadınların kadehleri eksikti. Tanrı bunlara son kez demiştir. Son bir kez sizi sınırlı olan mekândan sınırsız olana evrene taşıyacağım. Bir daha çal Sam, son bir defa. Sınır ne? Sınırsız olan ne? Kontrolden çıkıyorum. Yay fırlattı oku, kavisli gidiyorum, çarpacağım yeri hissetsem bari. Bosch. Devam ediyorum izlemeye. Bir başka yerde terastan aşağı sarkıtılmış insan bedenleri, bağırsaklar. İçten mi olsun, dıştan mı? Dıştaysa üzüm salkımı gibi mi? Erik kurusu mu? Fıçıda içki içen şeytanlar, bunlar da son defa, son gece niyetine takılıyorlardı. Kurbağalar, ejderler, yılanlar, kayaların üzerinden sürünüp insan bedenlerini kemiriyorlardı. Sonsuz cezalardı bunlar. Dante buraları görmüş müdür acaba? Keşke cennetten başlasaydım teftişe. Bari arafı gösterin bana. Teftiş diyorum ama tamamen o benim işgüzarlığım. Sartre, cehennem başkalarıdır, sözünü gelsin bir de burada söylesin. Yürek ister, başka şeyler de ister. İsa buraları bize tarif etmişti, görünce inanmak zorunda kalıyorsun. Fantastik gelirdi bana anlatılanlar. O zaman maddeci takılırdım. Tepenin arkasını görmiyorsan orada hiçbir şey mevcut değildir diye düşünürdüm. Yakup böyle meseleleri benimle konuşmazdı. Bilirdi septik olduğumu. "Bulandırmayalım," derdi, "efendimiz ne derse 'semi'na ve ata'na' diyelim."

Şimdi ceza zamanı, biraz da yanmak gerek cancağızım. Aptala kar yağıyor demişler, üşümeye hazırım demiş.

Gözü hâlâ sıkı sıkıya kapalıydı. Açamamıştı daha. Korkuyordu açmaya. Açmadığı zaman daha da vahşileşiyordu görüntüler. Dayanılacak gibi değildi. Gözünü

mutlaka açmalıydı. Bunu yapmalıydı. Gözünü açtığında kapının paslı haliyle yerinde durduğunu gördü. Biraz önce gördüklerim neydi o zaman, diye düşündü. "Gördüklerin korkularındı." Biri mi seslenmişti? Çağrışındı bunlar. Serbest çağrışım. Küçükken derdi ki annem, iyilik düşünürsen başına hep iyilik gelir. İyilik düşünülmeliydi bundan böyle. Vakit çok geç olabilirdi. Kapı şimdi açılıyordu. Kapıyı açanın kendisini sofradan beri takip eden adam olduğunu düşündü. Kendini takip eden adamın yüzünü görememişti ama bu adam o olabilirdi. "Biraz önce gördüklerim neydi?" dedi Işık Kutlu. "O gördüklerim gerçekten neydi?" Bu sorusuna cevap alamadı. Adam konuşmuyordu ki. Dilsizdi sanki. "Beni takip et," sözünü bile lütfen söylemişti. Adam konuşmayı gerçekten hiç sevmiyor olmalıydı. Gözünün önünde kocaman demirden bir kapı belirmişti. Kapının galvaniz banyosuna ihtiyacı vardı. "Parmaklarını kapıya dokundur." Ses ince ve tizdi. Bu ikinci kısa cümlesiydi adamın. Zebani olmayacak kadar zarif bir beyefendiye benziyordu. Beyefendi mi? Bu adam hiç yakışmamıştı buraya. Naif bir adamın ne işi ola ki burada? Duruma uygunluğundan mıdır nedir pas kesif kokular saçıyor, burun kemiklerini zorluyordu. Tuz pas alışı fosfat yemiş gibi olmuştu. Işık Kutlu, "Midem dayanamıyor," dedi. "Affedersiniz, kusmam gerek beyefendi."

"Kusmayın, söylediğimi yapın beyefendi," dedi rehberlik eden beyefendi.

"Çok zarıfsınız beyefendi," dedi Işık Kutlu. Söylediği gibi elini kapıya dokundurdu. "Zehirlendiğimin resmidir bu," dedi. Kollarından bedenine basınçlı bir akıntı oluştu. Ulumaya benzeyen ürkütücü sesler çıkarmaya başladı. Kasvetli tavandan zifir mermer tabana kadar kaç zaman el değmemişti. Duvardaki melek ve şeytan tasvirleri alana ürkütücülük katıyordu. Bu tasvirler böyle yerlerin olmazsa olmazıydı zaten, sekmezdi hiç. Zamanın dışına çıkmıştı. Refakatçi beyefendi, "Kolunuzdaki saati çıkartır mısınız?" dediğinde Işık

Kutlu ikirciklendi. Kolundaki eski bir saatti zaten. Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde çalışmıştı. Orada Hayri İrdal Bey hediye etmişti. "Sahibinin en mahrem dostu olan, bileğinde nabzının atışına arkadaşlık eden, gün dediğimiz zamanın bütününü onunla beraber olupbitisiyle yaşayan saat ister istemez sahibine benzer, onun gibi yaşamaya ve düşünmeye alışır," derdi rahmetli. "Onu sakın üzmeysin, kolundan çıkarmayasın," diye sıkı sıkıya da tembih ederdi. Şimdi bu kıymetli yadigârı nasıl çıkaracaktı. "Çıkarmasam olmaz mı?" diye sormadı. Refakatçi beyefendi çok zarif gözüküyordu ama n'olur n'olmazdı. Ürkütücü bir yerdı burası. Cennet cehennem kapıları olabilir miydi? Eğer öyleyse Petrus da burada olmalıydı. O zaman işim kolay, diye düşündü. Petrus cehenneme mi atacaktı arkadaşını? Atardı tabii. Neden atmasındı. Bal gibi de atardı. Efendisini ele veren adamın yeri elbette ki cehennemdi. Ama çok şükür ki cehennem kapısı değildi. Refakatçi beyefendiyi takip ediyordu. Bu adam beni neden sofradan sonra takip etti, diye tekrar düşündü. Gerçekten takip eden adam bu muydu? Bu kez soracaktı. "Bir şey sorabilir miyim beyefendi?" diyecekti ama az ileriden sesler gelmeye başladı. Sesin geldiği yere doğru yürüdüler. Görecekları kadar yaklaştılar. Taştan yapılma oval bir masanın etrafında yine taştan oyulmuş oturaklarda üç kişi oturuyordu. Biraz daha yaklaştılar. Hâlâ fark edilmemişlerdi. Onlar biraz daha aşağıda kalıyordu. Başını uzatıp baktığında siyahlıktan başka bir şey görünmüyordu. Ama bu üç kişi boşlukta duruyor gibiydi. Gerçekten sadece oval taş masa ve oyulmuş taş oturaktan başka bir şey görünmüyordu. Boşlukta asılıydılar işte. Oraya varsa sonsuza yuvarlanırdı herhalde. Sesler daha belirgindi şimdi. Konuşulanlar anlaşılıyordu. Ama refakatçi beyle Işık Kutlu'nun geldiğinden hâlâ haberleri olmamıştı. Kafalarını hafif yukarıya kaldırıp baksalar görürlerdi ama bakmıyorlardı. Nelerden bahsediyordu bunlar? Neden buradaydılar?

Bunlar üç önemli temsilciymiş. Bir nevi kutsal sayılırlarmış. Yılda dört defa buluşuyorlarmış ama olağanüstü toplantı yapma hakları da varmış. Herhangi bir temsilcinin sözlü başvurusuyla olağanüstü toplanabiliyorlarmış. İsteğe bağlıymış yani. Şimdiki toplantı da olağanüstü bir toplantıymış. Artık toplantı yerini değiştirme kararı almaları gerekiyormuş. Bugün sadece bunun için toplanmışlar. Ne kadar akıcı anlatıyordu refakatçi bey. Biraz önce hiç konuşmuyordu ama şimdi dili nasıl da çözülmüştü. Bu sunum Işık Kutlu'nun çok hoşuna gitmişti. Ama buraya neden getirildiğini hâlâ anlamış değildi. "Bunlar da kim?" dedi Işık Kutlu. Sesi gereğinden fazla çıkmıştı. Refakatçi bey hâlâ zarif ve nezaketliydi. "Bunlar temsilciler," dedi. Neyi temsil ediyorlar, diye soracaktı ama refakatçi beyin nezaketi Işık Kutlu'yu adamakıllı eziyordu. Soramadı. Aşağıdan gelen sesler iyice netleşmişti. Konuşmaları rahatlıkla duyuluyordu. Birinin aklına kafasını kaldırıp yukarı bakmak gelmiyordu. Baksalar refakatçi beyi ve Işık Kutlu'yu apaçık göreceklerdi. "Susunuz ve dinleyiniz," dedi refakatçi bey, "konuşmadan dikkatlice dinleyiniz." Işık Kutlu şimdilik dinlemeyi tercih etti. Dinlemeye can atmıyordu ama temsilcilerden biri efendisine fazla benziyordu. Yüzleri gölgeliydi, tam görünmüyordu ama bu şekliyle bile efendisini çok andırıyordu. Halbuki biraz önce kalkmıştı sofradan. Yine biraz önce gözlerini kapadığında cehennem tasvirleri arasında kırmızı elbisesiyle görmüştü efendisini. Her durumda efendisini gördüğüne göre şimdiden çok özlüyor olmalıydı.

BİRİNCİ TEMSİLCİ: Toplantı yerinin Mescidi Aksa olmasında ısrarcıyım. Çok makul geliyor bana.

İKİNCİ TEMSİLCİ: Her ne kadar makul görünse de Müslümanlık ve Musevilik daha başat temsil ediliyor orada. Pantheon Tapınağı'nı teklif ediyorum ben. Hem tapınaktan gökyüzü dahi görünüyor. Kafesleme tekniğiyle yapıldı. Tepeden içeriye bir ışık huzmesinin kombinasyonu seyrediliyor. Tanrı'nın şahitliği daha

açık seçik olur. Paganistler dahi kullandı burayı. Hem dingin ve ferahlatıcı. Tüm kutsal dinlerin müşterek tapınağı. Karar verirken çok dikkatli olmalıyız, doğru bir karar vermeliyiz. Burada gözden kaçabilecek küçük bir ayrıntı yüzyıllar sonra topluluklar arasında nasıl bir savaşa dönüşebilir, bunu hepimiz çok iyi bilmekteyiz. Biz seçilmiş ideal insanlarız, karar verirken titiz olmamız gerekiyor, hem de çok titiz. Terazinin kantarına aman dikkat diyorum. Ben sözü uzattım galiba. Son olarak Pantheon Tapınağı iyi bir tercih derim.

ÜÇÜNCÜ TEMSİLCİ: Mescidi Haram neden olmasın? Tanrı'nın ilk evi. Atamız Âdem'in yapısı Beyt-i Muazzam.

BİRİNCİ TEMSİLCİ: Tamam ama tarafsızlık tamamen bozulur. Müslümanlık başat durumda. Bu korkunç itilaflara sebep olur. Aman dikkatli olalım her dine, her topluluğa aynı yakınlıkta, aynı uzaklıkta olalım. Kantarın topuzu kaçmasın lütfen. Anlaşamazsak Tanrı'nın gazabına uğrarız. Bir şekilde bu meseleyi halletmemiz gerekiyor. Aman Tanrım. Mekânın bu kadar problem teşkil edeceğini hiç düşünmemiştim.

ÜÇÜNCÜ TEMSİLCİ: İlla ki tapınak olması şart mı? Biz böyle bir işaret aldık mı Tanrı'dan? Şimdi burası tapınak mı? Değil ama basbayağı toplanıp sağlıklı kararlar alabiliyoruz.

İKİNCİ TEMSİLCİ: Tapınak olması şart değil tabii. Ama bir sonraki toplantı mekânımızın bir mabet olması daha iyi olur diye konuşmuştuk. Bu tamamen simgesel bir durum.

ÜÇÜNCÜ TEMSİLCİ: Tanrı'nın konuşulduğu yer önemli değildir. Tanrı'yı konuşmak önemlidir. Biz şeytanın evinde de olsa Tanrı'yı konuşabiliriz. Bu yürekliği içimize serpiştiren Tanrı'nın kendisidir.

BİRİNCİ TEMSİLCİ: Şimdi sen en uzak yer derken aklıma kahrolası şeytan geldi.

İKİNCİ TEMSİLCİ: Evet, onun evinde bile kutsalı konuşmalıyız. Bunda ürkecek bir şey yok.

ÜÇÜNCÜ TEMSİLCİ: Evet, olabilir tabii, hem uzlaşmamız daha kolay olur. Uzlaşacak bir durum yok ama yapacağımız genel bir istişare. Biz burada bir yarış halinde değiliz, bunu hepimiz iyi biliyoruz. Evet, bu işi Tanrı'nın en uzak olduğu yerde yapalım. Ondan uzaklaşmamız daha rahat devinmemize sebep olur. Ne olursa olsun özgürlük kurban olunasıdır.

(Kayalıkların arasından dinlendirici sesler duyulmaya başladı. Kulağa hoş gelen ama anlaşılmayan müzikal kıvamda sesler gittikçe yaklaşıyordu. Düzgün giyimli, iyi konuşan, ara ara şarkı mırıldanan, düzgün fizikli biri görüldü.)

ŞEYTAN: Beyler!.. Beyler!.. Beyler!.. Bana kibirli denilmesinden bundan dolayı hoşlanmıyorum. Talep sizden gelmeseydi gelmeyecektim. Sizi eleştirisel açıdan yargılamıyorum. Bak yine bana işiniz düştü demiyorum ama benim varlığım herkesi neden bu kadar rahatsız ediyor anlamıyorum. Kendimi kimseye anlatamadım bir türlü. Bu da benim eksikliğim olsa gerek. Ben olmadan bir istişarenin neticelenmesi beklenemez. Bensiz ne olmuştur ki zaten. Rica ediyorum kimse kızmasın bana. Hep beni sizin türünüz davet eder, geldiğim zaman da lanet okur, Tanrı'ya şikâyet eder. Bin türlü mesnet takarlar bana. En onulmadık ürkünç şekilleri benimle simgelerler. Artık ben bunları kaldıramıyorum. Eleştiriye açığım ben ama yaptığım işle ilgilenen yok. Benim işime kimse saygı göstermiyor, kişilik haklarımı koruyamıyorum. Bir canlının kişiliğine bu kadar saldırılmaz ki. Bana, çocuğu var dediler. Tanrı şahit, çocuğum yok benim. Olmayan çocuğumun kafasına altı yüz altmış altı bile yazdılar. Özür dilerim ama bana bu iftiraları atan sizin insanlarıdır. Sakın alınganlık göstermeyin, sizi suçlamıyorum. Çocuk ne gezer bende! Yemin olsun kimseyi kötülüğe zorlamıyorum ben. İnsan kötülüğü kendi yapıyor, faturasını da bana yüklüyor. Benim en sevdiğim günah kibirmiş. Yok efendim, yalan, iftira bunlar. Ben kimim ki tercih

hakkım olsun. Anlatılanlar, yazılanlar alegoridir dostlar. Eğer ben de desem ki, dikkat buyurun demiyorum, Tanrı siz insanları ve beni tuzağa düşürdü, benim secde etmeyeceğimi biliyordu, etmedim de zaten, bunun için huzurundan kovdu. Derinlemesine şöyle diyebilirdi Tanrı: "Senin görevin bundan sonra insanları yoldan çıkarmak." Ben de: "Görev görevdir başım üstüne," derdim. Ama Tanrı böyle yapmadı. Âdem dedi, secde dedi, kovuyorum dedi, bunun gibi bir yığın şey. Sizinki farklı mı sanki? Elma nedir? Bu bir bahane, suç işletip kovacaktı ve öyle de yaptı. Bizi meydana attı, birbirimize düşman etti. "Gidin," dedi, "dünyaya." "Orası sizin," dedi. "Ama birbirinize rahat vermeyin, didişin," dedi. Misafirperverliğime toz kondurmam ben. Görün ki ben nasıl misafirperverim. Tanrı'nın temsilcileri gelmiş, buyur etmez miyim ben? Mekânım konforlu değil ama ne demişler: "Barış durumunda en emniyetli yer düşmanın evidir." Burası Roma, açık şehir Roma. Lafı çok uzattım ben, tekrar özür dilerim, buyurun söz sizin. Kendi evinizmiş gibi rahat edin.

(Vay canına, ne kadar da havalı, ne kadar da çokbilmiş şu şeytan. Konuşurken hep ene diyordu, hiç ente demiyor. Temsilcileri ikna etmişti. Belagatiyle bağlamıştı. Toplantı yeri bundan sonra şeytanın evi olacaktı. Işık Kutlu buna inanamıyordu)

BİRİNCİ TEMSİLCİ: Öyle bir topluluğun içindeyim ki fırlama bunlar. Denilenleri tersten yorumluyorlar. Baş temsilcinin gençliğinde cahillik gösterip yumrukla öldürdüğü zorbayı temcit pılavı gibi önüme koyuyorlar. Sert kafalı, katı kalpli, öfkeli ve kıskançlar. İki şiş eti pişirmek için dünyayı yemin ediyorum ateşe verirler. Kardeşlerim, yüküm çok ağır, "Tanrı sadece bizim Tanrımız, gerekirse ona da kafa tutarız, her gücü deviririz," diyorlar. Bu insanlar ne sapkın bir anlayış taşıyorlar. İşi öyle boyutlara götürüyorlar ki burada konuşmaya hicap duyuyorum. O kadar grotesk hikâyelere inanıp o kadar abuk davranış gösteriyorlar ki anlatamam size.

Tanrı ile ilişkilerinin bir evlilik ilişkisi olduğunu sanıyorlar. İmanları için gösterdiği mucizeleri, lütufları sevgiliye karşı bir zaaf olarak değerlendiriyorlar. Bu nasıl bir anlayıştır. Baştemsilci Tanrı'nın emirlerini almak için dağa çıktığında baştemsilcinin kardeşi onlara altından buzağı yaptığında hemen orada buzağıya secde etmişlerdi. Çıldırması o zaman Tanrı. Öfkesi korkunçtu. Kendini aldatılmış ve aşağılanmış hissetmişti. "Bırak beni onlara karşı öfkem alevlensin ve onları yakıp yok edeyim," dediğinde baştemsilci utanmış ve korkmuştu. "Niçin ey rab, ihtişamınla çağırdığın halkına karşı öfken alevlenecek ve bizi istemeyenler onları kötülükleri için, öldürmek için, yok etmek için çağırdı, diyecekler. Ateşli öfkenden dön ve halkına ceza vermekten vazgeç," demişti ve Tanrı'nın öfkesi bir nebze azalmıştı. Bunları neden anlatıyorum? Değişen hiçbir şey yok. Bir milim ilerleme kaydedemedik. Maalesef bu böyle. Benim günlerim Tanrı'nın bu sapkın topluluğu helak etmemesi için dua etmekle geçiyor. Yoruluyorum, çok yoruluyorum. Ümitsizim, yeis içindeyim. İyice toplumsal anomaliye dönüştü yaşantıları.

İKİNCİ TEMSİLCİ: Benim efendim bunları söylediği için çarmıhı icat ettiler. Sadece on küsur kişi toplayabildi çevresine. Onlardan da biri jurnalledi, ihanet etti. Otuz küsur yaşında bu gencecik bedene kıydılar. Meryem'in piçi dediler, babası yok dediler. Essen tarikatından gelme olduğu için komüncü dediler. Ki benim efendim paraya, altına önem vermezdi, gerçekten komün bir hayat yaşardı. Emekçinin, fakir fukaranın hakkını savundu. Bunun için cezalandırdılar, dinsiz dediler. Otoriteye itaat etmiyor diye cezalandırdılar. "Dünyada olduğum sürece dünyanın ışığı benim, bana inanın, bana itaat edin," dedi. Ama nafile, bu insanları bağnazlıktan kurtarmak imkânsızdı. Kendi bildiklerini hep en doğru sandılar. Kendileri için efendimin acı çektiğine inanmadılar. Efendim insanların acılarını kendi bedeninde topladı. Şimdi aynı durumdayım.

Efendimle aynı durumdayım. Bunları hiçbir şeyin değişmediğini göstermek için anlattım. Efendimin çektiği acıların aynısını bana çektiriyorlar. İnsanlar sıratı müstakime neden bu kadar uzak duruyorlar? Kıyamet Günü'nü düşünmüyorlar mı? Mahşer'e inanmıyorlar mı? "Fe'men ya'mel miskale zerratin hayran yerah, fe'men ya'mel miskale zerretin şerren yerah," mizanından ürkmüyorlar mı?

ÜÇÜNCÜ TEMSİLCİ: Tanrı'nın merhametinden bahsediyorum ben, güvenilirliğinden. Birbirinizin iyiliğini istemedikçe kardeş olamazsınız, bedeninizi ve ruhunuzu hoşnut edin. Sizi aşağılayanlara kızmayın, onlar bilmiyor ki Tanrı'ya yakaran sizlersiniz. Düşünün, bir iş yaparken çok kere düşünün, hiçbir olaya bodoslama dalmayın. Birbirinizi yargılamayın, tökezletmeyin. Sevinç ve mutluluk, yiyecek bolluğunda değil; doğrulukta, esneklikte, tinsellikte. Sevginiz göstermelik olmasın, ikiyüzlü olmayın, Tanrı münafık ve ikiyüzlü olanları sevmez. Dua edin, iyilik dileyin, size kötülük yapana da iyilik dileyin. Sinir damarlarınızı elastikleştirin. Tanrı'nın rahmeti gazabından önde gelir. İntikam almayın, bunu düşünmeyin, bu Tanrı'nın işidir. Tanrı'nın işine karışmayın. Apaçık Tanrı'nın gazabından da korkun, Kıyamet Günü'nden korkun, Ceza Günü'nden korkun. "Güneş katlanıp dürüldüğünde, yıldızlar bulandığında, dağlar yürütüldüğünde, kıyılmaz mallar bırakıldığında, vahşi hayvanlar bir araya toplandığında, denizler kaynatılıp ateş kesildiğinde, nefisler eşleştirilip iyiler iyilerle kötüler kötülerle bir araya toplandığında, diri diri toprağa gömülen kız, 'Hangi günahtan dolayı öldürüldü?' diye sorulduğunda, amel defteri açıldığında, gök yerinden sıyrılıp dürüldüğünde, cehennem daha da alevlendirildiğinde, cennet inananlara yaklaştırıldığında her kişi artık hayır ve şerden ne hazırladığını bilecektir." Tanrı'nın bu çağırısına herkes kulak kesilmeli.

ŞEYTAN: Ey dostlarım, ben size bunu müjdeliyo-

rum! Üzölmeyin, herkes keyifsiz, herkes üzgün, herkes kederli. Ortalıkta kan gövdeyi götürürken kim keyifli olabilir ki? Meydanı zorbalara, monsterlere bıraktınız. Gangsterlere meydanı bırakmanın vebali boğmuyor mu sizi? Tanrı'nız neden susuyor suçlu gibi? Bu dönemde yoksa hangi dönemde var? O da durumdan memnun değildir, o da en az sizin kadar huzursuz en az sizin kadar karmaşıktır. Nasıl huzurlu olsun ki? Tanrı'nın huzurlu olduğuna sakın inanmayın. Kendinizi birazcık onun yerine koyun, huzursuzluğunu yaşayın, bir kez daha yaşayın. Bu insanları anlamak için kafanızı birazcık yorduğunuzda ne kadar tedirgin oluyorsunuz. Tanrı'nız da tedirgin dostlar. İnanın çok tedirgin. Bu insanların kabalığı ve anlayışsızlığı yüzünden Tanrı çok huzursuz. Şunu da söyleyeyim: Tanrı siz insanları anlayamıyor, anlasa düzeltecek. Anlamak istiyor ama anlayamıyor. Sizin zavallı tortulaşmış düşümcülerinizin içine giremiyor, müdahale edemiyor, düzeltemiyor ve huzursuzluğu kat kat artıyor. Bunun suçlusu kesinlikle sizlersiniz. Tanrı'nıza yardımcı olmuyorsunuz. Tanrılarınız sizden de mutsuz, sizden de huzursuz. Sakın küstahlaştığımı düşünmeyin. Beni nezaketsiz bir ev sahibi olarak algılamayın. Bunlar benim en iyimser düşüncelerim. Herkes düşündüklerini söylemeli değil mi?

Buraya şeytanın gücünü görmesi için mi getirilmişti? O kadar önemli miydi bu? Kendisi hariç herkes güçlüydü zaten. Temsilciler de güçlüydü, hem de çok güçlüydü. Bir el hareketiyle peşlerine ne kadar çok kalabalığı akıttırlardı. Son bir kez daha neden burada olduğunu sormak için yekindi ama aynı anda temsilciler de oturdukları oyma taştan kalkıyorlardı. Refakatçi beyle göz göze geldiğinde Işık Kutlu, gitmeliyim, diye düşündü. Düşüncesini okumuş gibi yol verdi refakatçi bey. Gitmeliydi şimdi. Başka bir kapıdan çıkıp gitmeliydi. Efendisine benzeyen adam görmesindi. Az bir ih-

timaldi ama ya efendisiyse. Çok utanacaktı. Ama şimdi kimseye görünmeden gitmeliydi. Gitmeliydi de, nereye gideceğini bilmiyordu ki.

Işık Kutlu orta hız adımlarla yürümeye başladı. Akı hâlâ o üç temsilciden efendisine benzeyen adamdaydı. Yürürken arkadaki ayak seslerini duyabiliyor ve hâlâ takip edildiğini anlaması zor olmuyordu. Ayak sesleri basbayağı duyuluyordu. Bu takip canını fena sıkıyordu. Bu gölge sahiden canını sıkıyordu. Bu gölge Işık Kutlu'yu hep takip ediyordu. Sofrayı terk etmesinden sonra hiç rahat bırakmamıştı. N'oluyordu böyle? Ruh sağlığı da bozuluyordu galiba, benden sağlığı gibi. Homeostasiyi sağlayamıyordu. Hava da ne kadar soğuyordu. İklim sertleşmeye başlamıştı. Koşsa mıydı?

Sasa Olmasa O Akşam Soğuktan Donabilirdi

Muhakkak ki iyi hareket eden ve
iyilik yapanlara Allah'ın rahmeti
çok yakındır (Araf Suresi-56)

Poyrazla savrulan şiddetli tipi şehri nasıl da kısıtırmıştı. Uğultudan başka her şey ölüm sessizliğindeydi. Rüzgârın körüklediği homurtulu soğuk, bütün hışımıyla şehre abanıp şehrin lifini attırıyordu. Ürkütücü karanlık-ışık gelgitleri abus suratıyla akşamı çirozlaştırıp evlerin içine dek yumruk sallıyordu. Lambaların titrek ışıklarının saniyede yanıp sönmeleri yere serilmiş beyaz örtüyü açıp kapıyordu. Kış olanca ölümcüllüğüyle meydanda böğürüyordu. Ne kadar soğuktu, ne kadar çok üşümüştü. O kahredesi takipten, o kahredesi atmosferden kurtulmak için olanca gücüyle koşmuştu.

Akşam gerçekten çok soğuktu. Önüne çıkan ilk kapıya inatla yüklenip birikmiş kar tortusuyla beraber daldı içeri. Kovalanmışçasına nefes nefeseydi. Tezgâhın arkasında dışarıdaki afetten habersizmiş gibi duran genç görünümlü bir adam oturuyordu. Vakitsiz ve davetsiz ansızın içeri dalan bu misafirdeki olağandışılığı önemsemişe hiç benzemiyordu. Kesik bir bakıştan sonra misafiri buyur etti. Misafirin içindeki üşüme o kadar fazlaydı ki içerideki ısı oranını dahi kestiremiyordu. Ama adam rahat giysilerle oturduğuna göre hararet

iyi olmalı, diye düşündü. Misafir Sasa'ya yaklaştı, kısık sesle merhaba dedi. Belki de demedi. Ağzından böyle bir sözcük çıkıp çıkmadığını fark etmeden tabureye yürüdü. Paltonun yakasını indirdi. Karlar hâlâ dipdiriydi. Parmaklarını tarak gibi yapıp kısa kesilmiş saçlarının arasında gezdirerek karın kafasından uzaklaşmasını sağladı. Tekrar kaputunda beneklenmiş karı iyice silkeledi. Bir müddet ayakta bekledi. Tabureye oturduğunda içerideki sıcaklığı hissetmeye başlamıştı. Bedeni çözülüyor ve vücudu yavaş yavaş ısınıyordu. Islaklık buharlaşmaya başlamıştı artık. Sasa doğal ve sakindi. Misafire bakıp tebessüm etti.

"Buranın kışları felakettir," dedi.

"Evet, soğuk insanın nefesini kesiyor."

"Öyledir, dikkatli olmak gerek, hele bir de alışkın değilsen dengeni bozar, kavurur atar."

"İşin doğrusu pek alışık değilim. Gerçekten kışları bu kadar soğuk mudur buranın?"

"Kış kıştı, her kış soğuktur ama buranın kışı bir başka soğuktur," dedi Sasa sakince. Yanlış soru mu sordum, diye düşündü misafir. Terslendiğini hissetti. Misafirdi şurada. Nesine gerekti. Kendine neydi kışların takvimselliğinden. Daha itidalli olması gerekti. Dengeyi gözeterek konuşmalı, daha dikkatli olmalıydı.

"Buzullara geldim sandım," dedi misafir. Sasa dudaklarının çevresini hafif oynattı. Tebessüm ediyor olmalıydı.

"Yazları ve baharları çok güzeldir buranın, yanlış zamanda geldin. Hem nerden böyle? Buralardan değilsin sanki." Soru ağzından çıktığında pişmanlığını belli etmişti Sasa. Yeni konuşmalara hazırlanıyordu. Belli ki konuyu değiştirecekti, ama misafir daha erken davrandı.

"Hayır değilim, bayağı uzaklardan, uzun bir yürüyüş anlayacağın." Sasa, komikmiş gibi müstehzi baktı misafire. Sasa'nın bu bakması misafirde konuşmaya zorunluyum düşüncesini uyandırdı,

"Gördüğüm tek ışık buraydı. N'olduğunu bilmeden girdim. Bir otel ya da pansiyon bulurum ümidindeydim ama bir yer görünmüyordu. Dışardan bakıldığında gerçekten bir yer görünmüyor. Her yer karanlık."

"Elektrikler de kesik. Sık sık kesinti olur burada ama ben tedbirimi aldım; jeneratör var mağazada. Aslına bakarsan babamın tedarikidir jeneratör. Buranın her türlü mimarisi, inşası, bakımı, onarımı, restorasyonu ona ait, bana kalsa yani..." Cümleyi bitirmedi ama akabinde başka bir söze girdi:

"Belli saatten sonra kışın ölür bu semt. Açık yer bulamazsın, şimdi açık tek mağaza burasıdır belki de."

"Sen neden açık tutuyorsun, nöbetçi misin?" Hayda, ne biçim soruydu bu. Soru ağzından öylesine çıkmıştı.

"Hayır, zaten mağazanın nöbeti de olmaz. Eczane mi burası?" Eczane mi burası derken Sasa'nın kahkaha atacağını sandı misafir. Saçmalamadan ardı ardına üç cümle kuramıyorum diye kendine kızdı. Dangıl dungulluğu ne zaman bırakacaktı. Düzelt bakayım durumu şimdi.

"Öylesine söyledim, vücut ısındı ya, gevşedim. Rahat konuşmaya başladım. Rahatladım mı saçmalarım bazen."

Adama nasıl davranacağını bilemiyordu ki. İçeri aldığı için teşekkür edecekti ama adamın bunu umursayacağını sanmıyordu. Isındığına göre gidebilirdi. Neticede işyeriydi burası. Öyle de, dışarıya adım atmaya bile göze alamıyordu. Nereye gidecekti? Burada da yatamazdı. Ama ne kadar oyalanırsa o kadar kendine iyilik etmiş olurdu. Konuşmasan da konuşmuyordu adam. Pek canayakın biri de değildi. Daha ismini bile merak edip sormamıştı. Ne meraksız biriydi böyle. "İsmim Işık Kutlu," dedi misafir suç işlerken yakayı ele veren çocuk gibi. Sasa, bütün doğallığıyla tebessüm etti ve, "Sana sıcak bir içecek hazırlayayım, ısınırsın iyice," dedi. Şimdi olmuştu işte. Ne demekti, iyi olurdu. Hem

hazırlarken sohbet ederlerdi. Daha samimi olurdu. Dar zamandı. Soğuşa atacak değilsin ya misafiri. Biraz daha ilgi gösterse kıvama gelecekti. Belki son zamanlarda sıkça gördüğü bir-iki rüyayı anlatırdı.

"Aslına bakarsan bu çok iyi olur, kemiklerim donmuş valla," dedi Işık Kutlu. Sasa ayağa kalkıp tezgâhın arkasında dar bir koridorda yürüdü. Adımlarından savrulan hafif sürtünme kaybolduktan sonra zor duyulabilecek sesle konuşmaya başladı:

"Mutfak olarak kullanıyorum burayı, daha doğrusu kendime içecek hazırlıyorum. Gündüzleri yoğun oluyor, gelen gidenle ilgilenmekten bir fincan kahve bile içemiyorum. Ancak şimdi fırsat bulabiliyorum. Dükânı kapattıktan sonra belli süre dinleniyorum burada. Aslında akşamları mağazada pek olmam ben, enişte olur sıklıkla, olduğum zaman da kapıyı kilitlerim. Hava karardıktan sonra kimsenin uğradığı yok. Bu akşam da kendimi o kadar ağırlaşmış hissettim ki kapıya kadar gitmeye üşendim. Bir de bu akşam birilerinin kapıya vuracağı içime doğmuştu. Yanlış anlama, kâhin değilim." Ne demek tabii ki kâhin değilsin. Kâhin olsan şu hainin üzerini karla örtüp sonra da keyifle donmasını izlerdin. Bu haini buralarda barındırır mıydın?

Ne güzel konuşuyordu Sasa. Konuştukça da Işık Kutlu kendi adına mutlu oluyordu. Dar koridorun ötesinden zor duyulan sesi dikkatlice dinliyordu.

"Çay kalmamış. Sadece sıcak su var, neskafe yaparız. Bunu da içtiğimde sabah ışığını görene kadar uyuyamıyorum. Ama yine de birer tane içelim." İçerdi tabii. Durumun zorluğu seçimsiz kılıyordu onu. Buz, kâsesini önüne koysan, onunla bile oynardı. Kendini iyi hissetmeye başlamıştı Işık Kutlu. Güvendeydi sanki. Kimse rahatsız edemezdi kendisini burada. Zaten bu kışta kim rahatsız edecekti ki?

Elinde metal kulplu iki seramik kupayla geldi adam. Kupanın birini Işık Kutlu'ya vererek tezgâhın arkasına geçip oturdu. Arkadan bakıldığında Sasa'da-

ki orantısızlık mağazanın gömme lambalarının akisiyle iyice belirginleşiyordu. Asimetrik bir görüntüsü çıkıyordu ortaya. Donuk bir sessizlikte içtiler kahvelerini. Yine başkalaşmış, yabancılaşmışlardı. Sasa'nın doğallığı adamakıllı sıkıntı veriyordu Işık Kutlu'ya. Sasa tezgâhın ardında oturduğu tabureden kalktı. Oturduğu tabureyi eline alıp Işık Kutlu'nun eşiğine koydu ve tekrar oturdu. Birbirlerine ilk kez bu kadar yakındılar. Işık Kutlu şimdi yenice tam rahatlamıştı. Sasa'nın, yanına oturmasını sıcaklık ve sevecenlik hamlesi olarak algıladı. Yakınır gibi konuşmaya başladı: "Nereden bilecektim ki kışa tutulacağımı. Tesadüfler birbirini kovaladı, bir anda kendimi bu soğuk şehirde buldum. Hayal gibi. Zaten sürprizlerle geçiyor son zamanlarım." Sasa ellerini göğsünde bağlayıp ayakkabısının ucunu kontrol eder gibiydi.

"Sürprizler için yanlış bir adres burası. İnsanlar on sene sonra dahi ne yaşayacağını kolaylıkla kestirebilir burada. Hava karardığı zaman akıntı biter, hayat durağanlaşır. Herkes inine girer. Ama nehrin öbür yakası daha farklıdır. Buraya hiç benzemez. Yaşamak için insanlar orayı tercih eder. İki yakanın bu kadar farklı olmasını ben de anlamış değilim." Işık Kutlu zoraki mimiklerle Sasa'nın ne demeye çalıştığını anlamaya çalışıyordu. Dikkatlice baktığında yüzü gölgeliydi Sasa'nın. Tam göremiyordu. Sasa hâlâ ayakkabısının ucuna bakıyordu, neden sonra kafasını yavaşça kaldırıp hafifçe tebessüm etti. Bu tebessümün sebebini anlayamamıştı Işık Kutlu. Tebessümü sıcak gelmemişti. Neredeyse korkmuştu. Neden tebessüm etmişti ki? Ortalıkta tebessüm edecek durum yoktu. Artık gitsem iyi olacak, diye düşündü. Adamcağız kendi elleriyle kahve bile yapmıştı. Ne isteyebilirdi ki başka?

"Ben gideyim artık," dedi, "her şey için teşekkür ederim."

"Şimdi, bu saatte bir yere gidemezsin. Bu gece bizde kalırsın. Gideceğin yere yarın gidersin. Çok geç oldu

şimdi." Işık Kutlu Sasa'nın ne kadar samimi olduğunu düşündü. Başından savmıyordu. Sıcakça misafir ediyordu. Tekrar teşekkür etti. Birçok defa yaptı bunu:

"Çok teşekkür erdim, gerçekten çok teşekkür ederim."

"Yalnız babam biraz tuhaftır," dedi Sasa, "beklemediğin bir davranış gösterebilir. Böyle yaparsa aldırış etme. Ben de aynısını yapıyorum. Aldırış etmiyorum. Aldırış etmezsen sorun çıkmaz. Söylediklerini onayla sen. Babam onaylanmayı çok sever. Ne derse onaylıyorum, o zaman pek sorun çıkmıyor. Özünde iyi bir adamdır. Tuhaftır ama özünde iyidir. Hâlâ yatmamıştır. Kimseyi de yatırmamıştır. Her gün bir defa aileyi bir arada görmelidir. Bunu yapmalıdır. Ya sabah ya akşam. Akşam olmazsa gece. Bunu yapmazsa asla uyuyamaz. Akşamları evde olmam çoğu zaman ama bu akşam geleceğim dedim bak gene geç kaldım."

Ne diyebilirdi ki Işık Kutlu? Sadece bir gece kalacaktı, bu hiç de zor olmazdı. Sadece bir gece kalmakla ne olabilirdi?

Gitmek için ayaklanmışlardı. Uzun boyluydu Sasa. Bacaklar omuzlardan başlıyor gibiydi. Orantısızdı. Yürürken kamburlaşıyordu. İnce yapılydı. İri siyah gözleri şehla bakıyordu. Ani değişimler gösteriyordu. Gözleri bazen çakmak çakmak olup, bazen de ölgünleşiyordu. Yüzü griydi. Kabarık siyah saçları nerdeyse kaşlarının bitiminde başlıyordu. Alnı yok denecek kadar küçüktü. Dişleri başka birindenmiş gibiydi. Beyaz ve düzgündü. Keskin hatlarla donanmış hüznle kaplı yüz çizgilerinde gizli bir müstehzilik saklıydı. Hüzünlü duruşunun ardında birazdan sebepsizce atılacak bir kahkaha bekletiyor sanki. Elleri ince, kemikliydi. Parmakları uzundu. Kulakları iri ve sivriydi. Desensiz düz, koyu gri hırkasının, soluk mavi gömleğin üzerindeki duruşu onu devlet memuru görünümüne sokuyordu. Işık Kutlu için her şeye rağmen güzel bir gecenin başlangıcıydı. Sasa ceketini giydiğinde, keşke giymeseydi,

diye düşündü. Gerçekten üzerinde hiç iyi durmuyordu. Ama bunların hiçbir önemi yoktu ve neticede Sasa iyi bir insana benziyordu. Misafir edecekti elin yabancıasını. Etmeyebilirdi. Kimse de bu saatte misafir etmezdi zaten. Işık Kutlu'nun, "Ben seni rahatsız etmeyeyim, bir otel bulacak kadar zamanım yoktu, ışık ve kapıyı görünce daldım. Bir yerler tarif ederseniz sevinirim. Otel ya da pansiyon fark etmez. Şimdi bu saatte rahatsız etmek olmaz," dediğinde, "Tamam sana bir otel adresi vereyim" ya da en iyi ihtimal "Tamam, seni bir otele bırakayım" diyebilirdi. Ama demedi, Işık Kutlu'ya çok sıcak davrandı. Beklemediği kadar sıcak davrandı. Babasının defolarını bile saydı. Evde nasıl davranacağını bile özetledi. "Bu havada gidilebilecek en iyimser yer bizim ev, ama uzun kalacaksan buralarda, yarın seni güzel bir yere yerleştirebilirim," sözünden sonra Işık Kutlu kesinlikle şansını fazla zorlamamalıydı. Bu son söylediği sözün üzerine bir şey dememeliydi. Fazla kalacaksa yarın güzel bir yere de yerleştirecekti. Kesinlikle susmalıydı. Önde çıkan kısa boylu, ince kemikli Işık Kutlu'yu, tepeleşmiş beyaz kütle, yutacakmış gibiydi. Hava şimdi daha da soğumuştı. Titrek kuru kemikli parmakları arasında anahtarları oynatıyordu Sasa. Anahtar deliğini bulması uzun sürecekti.

Bu Adam Sasa'nın Babası Olamazdı

Oğullar için babalar öldürülmeyecekler
ve babalar için oğullar öldürülmeyecektir.
Herkes kendi suçu için öldürülecektir.
(Tensiye, 24-16, *Tevrat*)

Sasa'nın arkasında salona girdiğinde, salonun yarısını kaplar görünümdeki adam gözünün ucuyla Işık Kutlu'ya bakıp kafa çekti. Hoş geldin demek istiyordu galiba. "İyi akşamlar," dedi Işık Kutlu. "İyi geceler," dese daha mı iyi olurdu? Gece-akşam arası bir zamandı. Zamanlamalar konusunda Işık Kutlu'nun sicili hiç de temiz değildi. Yemek masasının etrafında toplandıklarında mateme yakın bir seremoni oluştu. Bu saatte yemek mi olurdu? Olurdu tabii. Babam tuhaf bir adam dememiş miydi Sasa? Kimse yemek yiyecek kadar aç hissetmiyordu kendini. Baba hariç. Baba oldukça iştahlı görünüyordu. Fazla acıkmış olmalıydı. Sasa elini dahi sürmüyordu yemeklere. Anne tabaklara bakıyordu servis için. Kimsenin tabağının da boşaldığı yoktu. Servis sadece babayaydı. Evin kızı gölge gibiydi. Sesi çıkmadığına göre dilsiz olmalıydı. Dilsiz olmasa konuşacak bir şeyler bulabilirdi. "Hoş geldin," diyebilirdi misafire. Kız mutlaka dilsizdi. Işık Kutlu da aç değildi ama babadaki oburluğu görünce bir şeyler yeme durumunda hissetti kendini. Protokole uymak için bir şeyler yemek

gerekiyordu. Baba bir yandan iştahla yemeğini yiyor bir yandan da evdeki yabancıнын oğluyula nasıl bir iş içinde olduğunu anlamaya çalışıyordu. Bekleme gereğini duymadan alıştırma sorularıyla muhatabını usul usul kısıpaca alıyordu. Nedense herkesin işe yaramaz yaratıklar olduğunu hemen anlıyordu. Işık Kutlu baba için bu gece kötü bir sürprizdi. Saldırgan başlamıştı baba:

“Nerden geliyorsunuz böyle?”

“Uzaktan, bayağı uzaktan.”

“Ne iş yaparsın?”

Hainim efendim hain. İyi bir meslektir. Sana da tavsiye ederim. Işık Kutlu’yum ben. Hani efendisine ihanet eden şu hain vardı ya, işte ben oyum. Hangi meslekten olsaydım daha çok severdin beni? Bileyim de ona göre bir meslek seçeyim. Sasa benim mesleğimi sormadı. Adımı sormuş muydu ki? Yo, ben zorla söylemiştim. Ha, bir de unutmadan söyleyeyim, fazla rüya görüyorum, bu da güvenirliliğimi zedeliyor. Esasında çok samimi bir insanım.

“Cenaze levazımatçısıyım.”

“Çok ilginç bir meslek doğrusu. İş için mi geldin?”

“Yok efendim, iş için değil. İşler son zamanlarda karıştı biraz.” Öyle dövecekmiş gibi bakma, dur düşünüyorum işte. Yalan söylemeyi kolay mı sanıyorsun? Hem senin gibi devlet görünümlü birinin karşısında makul yalanlar bulmakta zorlanıyor insan. Tanrı kimseyi yalanla imtihan etmesin. Dur kızma, devam edeyim.

“Kasabada gıyabımda ileri geri çok konuşulmaya başlanmıştı. Küçük bir madenöcağı vardı. Kasabalıların geçim kaynağıydı, hatta çevre köylerden işçiler gelirdi çalışmak için. Riski fazla bir iş sahasıdır madenocakları. Neyse efendim uzatmayayım, cenaze levazımatçılığı ta babamın dedesinden kalma bir meslek. Babam hâlâ anlaşılmayan kıytırık bir sebepten öldükten sonra işlere ben bakmaya başladım. Küçük bir dükkân bizimkisi. Kefen, tabut, pamuk gibi malzemeler satıyoruz. Me-

zura elimden hiç düşmez, çok dürüst çalışırım. Tabut ya da kefenin endazesini ne bir milim az ne bir milim fazla alırım. Neme lazım, kimsenin hakkı geçmesin. Doğrusunu konuşmak gerekirse işim; bir ihtiyarın cami şadırvanında kalp krizi geçirmesinden sonra değil de, grizu patlamasından sonra iyi olur. Tanrı göstermesin, çok üzülürüm ama işim gereği çok da heyecanlanırım. Burada toplu ölümler olur, beş, on, on beş. Bir defa tam kırk yedi kişi ölmüştü. İyi iş yaptım. Kendime yedek bir kamyonet aldım. İşte orada ahali bana tavrı yaptı. Keşke almasaydım o kamyoneti. Bende de suç var. Neden aldım ki? Sonra, ölümlerin sebebiymişim gibi kötü davranmaya başladılar bana. Soru dolu bakışlarıyla beni taciz ettiler. Gerçekten almayacaktım o yedek kamyoneti. Aldım da n'oldu? Tam bir hurda yığını çıktı, bedeli kadar tamirciye para ödedim.

“Geçen haftaki olayda yedi kişinin ölmesi bardağı taşırdı. Patlama malumunuz metan gazı ve havanın karışarak oluşturduğu bir patlama. Patlama gerçekleşmesi için asgari yüzde on iki oranında oksijen gerekir. Havada yüzde altı-yedi civarında bulunan metan gazı ancak bir sıcaklık etkisiyle yüzde on ikilere çıkar ve patlayıcı özellik kazanır. Madenocaklarının gaz ölçümü vardiya girişinde yapılır. Çalışan bütün galerilerde gaz seviyesi yükseldiği anda devreye sesli uyarı cihazı girer. Yeterli tedbir alındığında grizu birikmesinin patlamaya dönüşmesi mümkün değildir ama yeterli tedbir alınmıyor, ani gaz çıkışlarından dolayı sürpriz patlamalar oluyor. İşte gazın nerde biriktiğini belirleyen alet bazen çalışmadığından facia meydana geliyor. Bana isnat edilen suç sesli uyarı cihazlarını devredışı bırakmam. Bunu mütemadiyen yaptığımı söylerlermiş. Gerçekten ben böyle bir şey yapar mıyım? O kadar masum insanın hayatını söndürür müyüm? Bunu asla yapmam, ama kasabalılar böyle yaptığımı düşünmüşler. Kesinlikle yanılıyorlar ama nasıl anlatacağsın, anlatamazsın bunu, gerçekten anlatamazsın. Ahali güzel bir linç hazırlayadursun bir

şekilde haberdar oldum ve kaçtım. Bayağı yorucu bir kaçıştı, yolculuğun son bölümleri hatırlayamayacağım kadar yorucuydu. Ben evliyim efendim, evet evliyim, eşimi, çocuklarımı, işimi bıraktım geldim. Ne zaman dönerim bilmiyorum. Daha da ötesi dönebilir miyim onu da bilmiyorum.”

“Madenocaklarının bol olduğu bir yere gidebilirsin.”

“Biraz düşünmem gerek, soğukkanlı olmalıyım, ailemin can güvenliğinden kuşkuluyum. Aslında çok da tedirginim.”

Gözlerini kırpmadan dinlemişti adam. Cenaze le-vazımatçılığı Işık Kutlu’nun aklına gelen ilk meslekti. Nerden gelmişti aklına? Serbest çağrışım olmalıydı. Nasıl da bu kadar kolay yalan söyleyebilmişti. Doğruluğundan emim olmadığı bir sürü de yanlış bilgi vermişti. Yok metan gazı, yok yüzde on iki, yok bilmem ne. Adam iyi ki teknik olarak bunları bilmiyordu. Marangozum mu deseydi? Marangozum diyemezdi. Kendini ele verebilirdi. Marangozluk kutsal bir meslekti. Efendisinin mesleği idi. İsa’nın yanından geldiğini anlayabilirdi bu adam. İhanet daha sendikalaşmamıştı.

Babanın aşağılayan bakışları Işık Kutlu’yu iyice rahatsız ediyordu. Karşısında duran bu adam gerçek miydi? Yine rüya görüyor olamaz mıydı? Olabilirdi. Adama dokunsa anlayabilirdi. Bundan sonra öyle yap-saydı. O kadar karıştırıyordu ki artık gerçekle rüyayı. İşin içinden çıkamıyordu. Konuştuğu insanların şöyle bir etini kıvırsaydı. Adam bağırırca konuştuğu kişi gerçektir. İsa gerçek miydi? Onun da etini kıvırsa mıydı? Tövbe tövbe, bu iyi bir fikir değildi. Efendisinin eti sıkılır mıydı? Ne münasebet. Öyle şey olur muydu? İsa tek gerçektir. Efendisi tek hakikattir. Bunu düşünmek bile günahı. Yeterince günaha batmıştı zaten.

Baba sevimsiz ve itici bir adamdı. Bu hemen anlaşılıyordu. Bu konuda kendini saklamaya da gerek görmüyordu zaten. Kır, alabros saçları, kulak memelerine

kadar sarkan faulleri, kurnazlığı, ağzını yutacakmış gibi kalabalık kıllı bıyığı, tespih tanesi gibi parlayan siyah gözleriyle emek verilmiş portre gibiydi. Sevimsizliğinin tersine mükemmel bir beden yapısına sahipti. Tane tane konuşuyor, sesi tok ve etkin çıkıyordu. Gerçekten bu çocuk bu babadan mıydı?

Işık Kutlu'yu bir sıkıntı basmıştı. Oturduğu yerde terlemeye başlamıştı. Dışarıdaki soğğun şiddetini bilmesee kendini dışarı atabilirdi. Misafirin bu sıkışmışlığını evin hanımı görmüştü. Zeki kadın olmalıydı. Üzerindeki fazlalıkları çıkartmasını rica etti. Işık Kutlu kazağını çıkardı Üzerinde kazak var mıydı? Bir bardak su getirdi anne. Suyu içince biraz rahatladı. Annenin gözü Sasa ile kocası arasında mekik dokuyordu. İkisi arasında dengeyi oluşturmaya çalışıyordu sanki. Baba hoyrat bir manevrayla ağırlığı misafirin üzerinden çekip Sasa'ya döndü. Bugünkü işle ilgili bir yığın boğucu sorular sordu. Gelen toptancıları, onlara ne kadar ödeme yaptığını, en çok hangi takım kumaşın alıcı bulduğunu, elamanların çalışma şekillerini, temizliği sabaha bırakıp bırakmadığını ve daha akılda kalmayacak bir sürü ayrıntıyı üşenmeden sordu. Soracaktı tabii. Adamın işiydi bu. Sasa'da her soruya en fazla yarım cümleyle cevap veriyordu.

Sigara yakıyordu baba. Bunu kısa aralıklarla yapıyordu. Bir kahvehane garsonu gibi evde dolaşıp duran kız küllüğü boşaltıyordu. Hem anne hem de kız kaderine razı bir şekilde görevlerini layıkıyla yapmaya çalışıyorlardı. Biraz sonra anne kulağına bir şey fısıldadı kızının. Kimseyi rahatsız etmeden masayı toplayıp kelebek hareketlenmesi gibi kız ve anne sessizce odaya ayrıldı. Çok geçmeden aynı dikkat ve sessizlikle kız içeri girdi. Küçük sitilize karanfil desenli fincanlar yine küçük silindir gümüş sininin üzerinde kahveleri ikram etti bir gölge gibi. Ortalık biraz durulmuş gibiydi. Saçmalayacağını bilmesee bir-iki laf da edebilirdi Işık Kutlu. Konuşacak bir şey de aklına gelmiyordu. Dünya

kadar yalan söylemişti. Daha fazla konuşsa açık verecekti. Adam cin gibiydi. Bir açığını kolluyordu zaten, bulsa mahvedecekti. Baba enerji kaybetmişe benzemiyordu. Çok diriymiş. Canı sıkılıyordu. Canının sıkıklığı gizlenecek gibi değildi. Sanki bütün insanların kaderini elinde bulunduruyordu. Her an birileriyle hesaplaşıyor gibiydi. Tekrar daldı lafa. Umum gidişatın iç açıcı olmadığından bahsetti. Genel olarak insanların ne kadar zor şartlar altında hayat sürdürmeye çalıştığını, bu gidişatın ülkeyi felakete götürdüğünü anlattı. Ülke siyasetinin yetersizliğinden ve kısırlığından dem vurdu. Burjuvanın siyasetin içine mutlaka girmesi gerektiğini, yoksa taşralılık kokan siyasetten bir verim alınamayacağını ve Şark kafalılığın ülke yönetmede ve para kazanmada ne kadar yetersiz kaldığını anlattı. Şart efendim şart, komprador milli burjuvazinin inkişafı şart. Gerçekten bunları anlatıyordu adam. Bu saatte bunları anlatıyordu. Bu adam gerçek olamazdı. Yine rüyadaydı. Işık Kutlu'nun kronik rüyalarından biriydi bu. Biraz sonra uyanacak ve her şey normale dönecekti.

Sasa, babam biraz tuhaftır, demişti. Biraz demişti. Çok tuhaf dememişti. Eğer çok tuhaf deseydi. Sasa'yı mı suçluyordu şimdi? Adamcağız kötü mü etti eve almakla. Sasa her gün çekiyor bu kahrolası adamın kahrını. Dayanmalıydı. Sabaha ne kalmıştı şurada. Böyle konuşmaları her gün mü yapıyordu? Sasa'daki aldırış etmezliğe bakılırsa bu olay devamlı tekrarlanıyordu.

Anne ve kız gitmişti. Uyuyorlardı şimdi. İmrenmişti onlara Işık Kutlu. Onlara değil de uyuyor olmalarına imrenmişti. Sasa viski servisi yapmak için ayağa kalkmıştı. Şimdi babanın en iyi dinleyicisiydi Işık Kutlu. Daha doğrusu tek dinleyicisiydi. Viskileri dolduran Sasa'nın babayı dinlemediği çok belli oluyordu. Bunu bilerek yapıyordu herhalde. Dinlemediğini babasının bilmesini istiyordu. Babanın pragmatikliğine karşı Sasa'nın sinizmi. Ama Işık Kutlu dinliyordu. Sırf korktuğu için dinliyordu. Adam dışarı atmasın diye

dinliyordu. "Neden beni dinlemiyorsun?" deyip her an dışarı atabilirdi. Onun için iyi dinlemeliydi. Sanki anlattıklarından soru soracaktı. Sınav yapacaktı. Anlattıklarından sınav yapsaydı kesinlikle tam not alırdı. Bir kelimesini bile kaçırmıyordu. Bu gece çok iyi bir dinleyiciydi. "Sınıf bilinci oluşturmamayan toplumlar kaybetmeye mahkûmdur," diyordu. Çileden çıkartıyordu doğrusu. Sınıf bilincinin ne olduğunu sormasını mı bekliyordu? Işık Kutlu sınıf bilincinin ne olduğunu sorardı baba anlatacaktı. Usanmadan anlatacaktı. Sorarmıydı hiç? Tuzağa düşer miydi? Çok beklerdi. Sormayacaktı. Kime neydi sınıf bilincinden. Geri kalmışlığın tarihini anlatmaya başlamıştı. Geri kalmışlığımızda halkın sorumluluğunun yadsınamaz boyutta olduğunu, tembelliğin artık ibadete dönüştüğünü, her şeyin devletten beklendiğini, uyuşuk insanların üzerlerindeki ölü toprağını bir türlü atmadığını, rehabetin ve ataletin toplumu hızlı bir şekilde felakete götürdüğünü, ülke olarak ipin ucunu kaçıra yazdıklarını anlatıyordu. Sonra yavaş yüklenmelerle konuşmalarını aileselleştirmeye başlıyordu. Konuşurken arada Işık Kutlu'yu sert bakışlarla kontrol ediyordu. Kesinlikle dinliyorum, içiniz rahat olsun efendim. Kesinlikle dinliyorum, lütfen siz devam edin. Eğer yorulduysanız biraz dinlenin, sonra devam edersiniz ya da gidip yatın. Bu kıyağı bize yapın. Lütfen gidip yatın. Ama duracak gibi değildi. Yorgun da görünmüyordu. Sadece nefes alıp verirken zorlanıyordu. Silkelercesine baktı Sasa'ya, bir müddet durakladı, viskisini yudumlayıp konuşmaya devam etti.

"Çok konuşunca sevimsiz oluyorum, sen de şimdi beni cerbezeli biri sanıyorsun. Öyle san, ziyanı yok ama benim gayem ailenin şerefini yükseltmek. Bu sözler oğlum için çok önemsenecek, dikkate alınacak sözler değil, hatta beni hafife aldığını da biliyorum. Neticede bunlar benim doğrularım. Doğru bildiklerimi konuşuyorum, arkadaşın da konuşsa doğru bildiklerini."

Ama daha arkadaşım değil ki. Biz bu akşam tanıştık. Daha durumun gerçekliğini bile bilmiyorum. Dedim ya, gerçekten daha rüyadayım. Arkadaşın dedin. Demek bizi birbirimize yakıştırdın. Oğlunun arkadaşı olduğumu kanıksadın yani. Bu bir hakaret mi iltifat mı bilmiyorum ama ben de artık ailenin bir parçası sayılırım. Kendimi tanımlama sıkıntısı da çekmem artık. "Sen kimsin?" diye sorana, "Ailenin tek erkek çocuğu Sasa'nın arkadaşıym," diye cevap veririm. Baba yine aşağılayıcı baktı Işık Kutlu'ya. "İnsanlar ne için yaşar ki?" diye sordu. Bu sorunun cevabını bilseydim kusura bakmayın, burada olmazdım ama bence o kadar önemli değil. Fazla abartıyorsun. Çocuğu deminden beri dövüyorsun. Arada bana da geçiriyorsun. Olayları ve önemleri sıralamanın faydasızlığını anlamaya çalışalım lütfen.

"Koşullar çok çetindi, savaş zamanlarıydı. O zamanlar bağımsızlık harbinden yeni çıkmıştık. Kıtıktı. Kuyruklar vardı mızraklı yılan kuyruğu gibi uzayıp giden. Küçüktüm. Kuyrukta beklemenin ne demek olduğunu ancak ben bilirdim. İnsanların birbirlerini ezercesine sıra kovaladıkları bir zamanda o küçük ve dirençli bedenimle hep galip geldim. Ekmeği elime almadan eve dönmedim. Babamın bana baktığında duyduğu gururu gözlerinden okudum. İşte benim dirençli oğlum dediğini duydum." Hazret gerçekten coşmuştu. Muharebenin en ateşli yeriydi. Kürsüde Napolyon konuşuyordu. Yok Führer. Kesinlikle Führer'di konuşan. Generaller Führer'i alkışlıyordu. Generallerin hepsi de birer harp dehasıydı. Guderian, Manstein, Thoma, Bayerlein, Senger, Heinrici... Tekmili birden Führerlerini alkışlıyorlardı. Birazdan Stalingrad bombalanacaktı. Bu tam bir harp propagandasıydı, ama Sasa kesinlikle bu muharebenin dışındaydı. Sasa harp edemezdi. Bu kadar olağanüstü yetenekteki generallerin arasında kendine bir yer edinmesi mümkün görünmüyordu.

"Ben o mağazayı babamdan devraldığımda köhne

bir barakaydı. Eşim de biliyor çok zorlandık. O zaman benim gibi ekmek bekleyen beş kardeşim daha vardı. Daha o zamanlar yoksulluğu bünyemizden atmaya yemin etmiştim. Çalışmayı ibadet gibi yapıyordum. O yaşta günde üç saat uyuyordum ama şekva etmiyordum, mızımızlanmıyordum. Babamın verdiği kilolarca eti el arabalarına yüklüyor, çevre köylere, müşterilere dağıtıyordum. O irikıym esnaflar nasıl da hayıflanıyorlardı. Tanrı'ya şekva ediyorlardı 'benim böyle bir oğlum neden yok' diye. Ama sadece çalışan ben miydim? Diğer kardeşlerim de gocunmadan çalışıyorlardı. Her kardeşimin değişik görevleri vardı. Hepsi de görevlerini hakkıyla yapıyordu." Olaylar bu kadar patetik mi? Meselenin tam ne olduğunu bilmiyorum. Gördüğüm, hep aynı tarafa yükleniyorsun. Şimdi bırakalım bunları. Ortada korkunç anomalilik varmış gibi konuşuyorsun. Baksana, çocuk mütemadi ürkeklikle seni dinliyor ama sen müsavatlık ilkesine riayet etmiyorsun.

Sasa hangi duyguları yaşıyordu? Memnuniyet ya da memnuniyetsizliği anlaşılmıyordu. Ne kadar mutedil dalgalıydı. Koltukta öylesine oturuyordu. Evde bir eşya gibiydi. Tepki vermiyordu. Bir eşyaydı sanki. Olmasaydı bir koltuk eksik olacaktı, sadece bir koltuk. Salonda bir koltuğun eksik olması hiç de önemli değildi. Baba devam ediyordu:

"Sonra on dört yaşında bir dükkânda çalışmaya başladım. Ben çocukken büyüklerin düşündüklerini düşünebiliyordum. Çocukluğumu yaşayamadım ama bunun için ağlamıyorum. Böyle olması gerekiyormuş. İnsan kadere inanmalı, Tanrı'ya güçlü bağlarla bağlanmalı. İşte o zaman insan yaptığı işten zevk alır. Ben bu acıları zevke dönüştürmeyi başardım. Yaşadığım zorlukları tek tek anlatsam acısı dokunur, üç gün sürer." Anlatmıştın baba, hem de birçok defa. Her zaman usanmadan anlattın. Kaçınıcı tekrardan anlattın. Bundan sonra anlatmasan artık. Işık Kutlu böyle konuşmalar bekliyordu Sasa'dan ama Sasa "uykunun yarı

halindeliği"ndeydi. Konuşacak gibi durmuyordu. Işık Kutlu beyhude bekliyordu.

"Asker dönüşünde seyyar satıcılık yaptım. Şehirdeki bütün semtleri gezip ayakkabı bağı, iplik sattım. Sonra buraya yerleştim. Babamdan kalma bu barakayı kazandıklarım ile büyüttüm. Kadınlara yönelik eldiven, yelpaze, şemsiye gibi şeyler getirip sattım. Bunları niçin anlattığımı oğlum biliyor. Şimdi şartların bu kadar kolay olmasına rağmen, hazır bir tezgâhı çalıştıramamanın ne kadar gülünç olduğunu söylüyorum."

Baba konuştuğu açılıyordu. Açıldıkça hiddetleniyor, hiddetlendikçe yüzündeki çizgilerin yeri değişiyordu. Işık Kutlu'nun oradalığı nezaketsizliğini, dangil dungulluğunu bir dirhem azaltmıyordu. Birazcık olsun frenlemiyordu kendini. Adam hayatı ne kadar ciddiye alıyordu. Ne kadar da iştahlıydı. Ondaki enerjinin zerresi Sasa'ya da Işık Kutlu'ya da yeterdi. Hem konuşuyor hem iştahla sigarasını ve viskisini içiyor hem homurduyor hem etraftakilere ayar veriyordu. Bunları usanmadan yapıyordu.

"Misafir yorgun baba, dinlenmesi gerek."

İşte ben de buradayım. Var olduğumu birilerinin söylemesi gerekiyordu. Bu görev Sasa'ya kaldı. İnsan bu kadar da yok sayılmaz ki. Tamam, güzeldi yemekler, kahve fincanları da yaldızlıydı, viski tam burjuva işiydi. Şımarttınız ikramlarınızla. Teşekkür ederim ama sözsel olarak da biraz var olduğum belli olsun. Damdan düşer gibi pat diye geldim, bu şekilde gelmemem gerekiyordu ama geldim. Kıymetsiz bir misafirim, size bir getirim olmadı, hediye bile alamadım. Almak istedim, malum, alelade geldim. Şimdi bir sığınç gibiyim. Bütün bunlara rağmen, bütün kıymetsizliğime rağmen böyle bir diskur çekmemeliydiniz. Ben gerçekten çok daraldım.

Baba galiba yorulmuştu. Sasa'nın izin istemesine tepkisiz kaldı. Şimdi yatma vaktiydi. Biraz sonra gidip yatacağı. Her günkü gibi yatacağı. Horultular refa-

katinde kaşına kaşına uyuyacaktı. Hiçbir şey olmamış gibi uyuyacaktı. Bu adam biraz sonra gidip gerçekten uyuyacaktı. Bu adam Sasa'yı bir savaşın içine çekiyordu. Sasa istemediği halde bunu yapıyordu. Bu savaşı Sasa kesinlikle istemiyordu. Böyle bir savaşı kazanmak da istemiyordu. Kazanamayacağını da biliyordu. Kazanacağını bilseydi de Sasa böyle bir savaş istemeyecekti. İstemediği bir savaşı kazansa ne olacaktı? Baba, iyi bakılmış, gri renkli, siyah kulaklı, siyah patili, siyah kuyruklu, siyam kedisiydi. Sasa, tüyleri pörsümüş, zehirlenmiş zavallı bir fareden başka neydi. Sasa, iyi bakılmış siyam kedisi de olsaydı yine savaşmayacaktı. Savaşmayı bilmiyordu. Sasa savaşmayı hiç istemiyordu. Sasa Fühner'in generali olmak istemiyordu. Babasıyla tek bir defa savaşa yeltenmişti. Tam kazanacakken Sevil'i kaybetmişti. Sevil'i kaybetmek büyük bir yenilgiydi Sasa için. Aslında Sasa'yla Atay'ı tamamen eylemsizleştiren Sevil'in gidişiydi. Sevil gitmeseydi kesinlikle bu kadar eylemsizleşmezlerdi. Sevil gitmeseydi Nil de gitmezdi. Tam da Atay'la Hukuk Bürosu projesini hayata geçireceklerdi. Tam da babaya isyanı gerçekleştirmişti. Tam da mağaza benim yapacağım bir iş değil demişti. Ama Sevil'in ani gidişi her şeyi tersyüz etmişti.

Pansiyon

Dostun vefalı bütün isteğim
 Kız peşinde olan dostu nideyim
 Her an yaşamalıyım kendi gerçeğim
 Kendi içimdeki inideyim şimdi.
 (Tutunamayanlar)

Sabah erken çıkmışlardı evden. Uykularını alamamışlardı. Baba uyutmamıştı ki. Çıkarken evin içinde bolca diskur kokusu yükseliyordu. Sasa alışkanlıktan olsa gerek bu kokuyu fark etmemişti. Ama kesif koku Işık Kutlu'nun burnundaydı. Bu ev bu kadar ağır kokuyu nasıl kaldırıyordu? Bu ev bir gün mutlaka çökerdi. Sasa ile ilk müşterekim, kahvaltısızlık diye düşündü Işık Kutlu. İçeri girmemek dileğiyle, hoşçakalın ev sakinleri.

Beyaz örtünün üzerinde yürüdüler. Gecenin soğuğu asık çehresi güne herkesten önce uyanmıştı. Taş  rme köprünün üzerinden geçtiler. Sonra az bir yürüyüşle pansiyona vardılar. Sasa'nın Işık Kutlu'yu bu pansiyona getirmesinin sebebi Atay'dı. Atay çoktandır bu pansiyonda yaşıyordu. Sevil'in gitmesinden sonra evde yaşayamaz olmuş ve buraya taşınmıştı. Pansiyonun yabancı s  değildi Atay. Sevil varken de buraya gelir, lacivert salonda Zahit Nami'yle kahve içip sohbet ederlerdi. Zahit Nami'yle de bu pansiyonda tanışmıştı. Şimdi Atay'ın burada yaşaması Sasa'nın pansiyona

gelip gitmesini sıklaştırıyordu. Sasa gün aşırı gelirdi pansiyona. Şimdi misafirini Atay'a teslim etmek için gelmişti. Misafirin ne kadar kalacağını bilmiyordu. Misafir de müphem konuşuyordu.

Sasa, pansiyondaki görevliden Atay'ın yakınında bir oda istedi. Atay'ın hemen yanındaki odanın boş olduğunu söyledi görevli. Sasa anahtarı görevliden alıp Işık Kutlu'yu bir üst kata çıkarttı. Pansiyon topu topu iki kattı zaten. Odanın anahtarım Işık Kutlu'ya verdikten sonra Atay'ın odasının kapısını zorladı. Bir yandan anahtarı deliğe sokmaya çalışıyor, bir yandan da Işık Kutlu'ya sesleniyordu:

"Sen yerleş odana istersen, Atay'ı uyandırmak zaman alır." Anahtarı çıkartıp deliğe nihayet soktu.

"Yine aynı şeyi yapmış," dedi Sasa, "kapının arkasında anahtarı bilerek bırakıyor, bana verdiği anahtar da bir işe yaramıyor. Anahtar öylesine dönüyor delikte."

Kapı açılmayacaktı. Atay'ın devamlı yaptığı bir oyundu bu. Gitmeliydi o zaman. Daha mağazayı açacaktı. Sabah evden çıkarken babasına "Mağazayı ben açarım," demişti. "Atay uyandığında beraber geldiğimizi söyle," dedi Sasa. Işık Kutlu "Tamam söylerim," deyip odasına girdi. Sonra kapıyı açıp kafasını dışarı uzattı ve Sasa'ya teşekkür etti. Odaya tekrar girdiğinde sıcağı adamakıllı hissetti. Akşamdan beri yediği soğuk kemiklerini dağıtacak. Babanın kafa ütölemesinin verdiği tahribat da soğuk kadar yıkıcıydı. Gece uyuyamamıştı. Nöbet tutmuşlardı. Sasa'yla beraber nöbet tutmuşlardı. Gece yarısına doğru ancak yatmaya izin çıkmıştı. Babanın kakofonisi sabaha dek kulaklarında çınlamıştı. Çın çın sesleri kulağından hiç gitmemişti. Şimdi uzandığı yatak sıcak ve yumuşaktı. Üzerindeki bile çıkarası yoktu. Huzurun sarmalaması vakit almadı. Ağırlık abanıp gözkapaklarını ağırlaştırdı. Gece gerçekten hiç uyuyamamıştı. Şimdi buranın dinginliğinde kendini uykunun kucağına gönüllüce bırakabiliyordu. Yolculuğun ilk varidatıydı, ısınım, uyku. Terk

ettiği sofradan sonra en dinlendirici evredeydi. Son Akşam Yemeği'ni berbat etmişti. İsa'ya kaba davranmıştı. Ama şimdi kendini huzurlu hissediyordu. Bir de rüya görmeden uyursa, en güzeli olacaktı. Bir defa da rüya görmeden uyusaydı. Uyku gözkapaklarını iyice ağırlaştırıyordu. Şimdi huzurun sarmalında uyumalıydı. *Gracias a la vida.*

ELLİ İKİ BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ RÜYANIN ALTINCI SAATİNDEKİ BİRİNCİ TERAPİ

MEKÂN: Bir hastane odası.

ODADA BULUNAN EŞYALAR: Işık Kutlu, etajer, (hastane odasında ne işi ola ki?) ahşap bazalı yatak, dört adet ahşap sandalye, üç adet şeffaf plastik kova, rustik suni deri parçalı taba bordo renkli ajanda, ıvır zıvır.

Işık Kutlu'ya sandalyeye oturmasını söylemişti doktorlar. Yatağının yanı başında duran sandalyeyi hemen sahiplendi Işık Kutlu. Gümüş elyaf iplikten dokunmuş pijaması (çok severdi bu pijamayı) oldukça ilgi çekiciydi. Saçı da üç numaraydı. (Kısa saç çok yakıştırdı). Gözleri kanlı canlıydı. Şimdi karşı sandalyelerde üç doktor oturuyordu. Önlerinde de birer şeffaf plastik kova vardı. Bu kovaların ne işe yaradığını kesinlikle tahmin edemezdi. Tanıdığı simalar değildi bunlar. Zaten pek doktor tanıdığı yoktu. Ama onlara meslekleri gereği derin saygı duyardı. Doktorluk kesinlikle saygı duyulması gereken bir meslekti.

Doktorların üzerinde süt beyaz poli viskon alpaka kumaştan yapılma, açık yakalı, belden kuşaklı, yırtmaçlı ve iki cepli önlük vardı. Marka düşkün olmalıydılar. Yakalarında isimleri de yazıyordu. Ortada oturanın yakasında Dr. Joyce, sol sandalyede oturan yakasında Dr. Musil ve sağ sandalye oturanın yakasında da Dr. Proust yazıyordu. Işık Kutlu'nun hemencik dikkatini çekense sol sandalyede oturan Dr. Musil olmuştu. Bu adamın

derisi kemiklerine yapışmış olmalıydı. Bahse girerdi deriyle kemik arasında gram et yoktu. Neredeyse açlıktan ölecekti. Zaten zayıf olan saçları dökük, avurdu içe doğru çökmüş ve dudakları çizgi gibi ipinceydi.

“Bugün nasılsın?” dedi Dr. Joyce. Işık Kutlu elleri bacakların üzerinde öylece duruyordu. Birden etajerin üzerinde duran rustik suni deri parçalı taba bordo renkli ajandayı alıp dizlerinin üzerine koydu. “Çok kıymetli olmalı senin için,” diye devam etti Ortalık bir süre sessizleşti. Işık Kutlu kaçamak Dr. Musil’e bakıyordu. İyice acımaya başlamıştı adama. Bundan sonra yemekleri beraber yeriz, diye düşündü. Hastane yemekleri de yenesi değildi ki. Yemeklerden değil de ilaçların ağır kokusu, bir de bunun yanına dezenfektan kokusu eklenince iştah diye bir şey kalmıyor. Çorbalar da sıvı nitrojen soğukluğundaydı valla. “Günlük mü tutuyorsun?” diye sordu Dr. Proust. Kafasını “yok” salladı Işık Kutlu. “Ne için o zaman?” Bu doktorun bıyıkları da bir güzelmış. Dalgalı düz saçlarını ortadan ayırmış. Doktor çantasında çıkardığı sütlü kahverengi madlen kurabiyesini bir güzel yemeye başladı. Işık Kutlu’nun, çantadan iğne çıkaracak diye ödü patladı. “Evet, bu bir ajanda. Ama ne yazdığımı size söyleyemem.” “Nerede olduğunu biliyor musun?” dedi Dr. Joyce kalın camlı, metal çerçeveli gözlüğünün altından bakarak. “Biliyorum, Sasa adında biriyle tanıştık. Çok iyi bir insan, pansiyonda bir oda tuttu bana.” Dr. Musil acıyla kıvranır gibi, “Anlıyorum,” dedi. “O ajandaya ne yazdığını neden bize söylemiyorsun.” “Unuttum galiba.” Dr. Proust sütlü kahverengi madlen kurabiyenin birini bitirmişti bile. Tekrar çantasına eğildi. Artık korkacak bir durum yoktu. İkinci kurabiyeyi aldı, parmaklarının arasında metal bir para gibi akıttı ve ağzına götürürken, “Neden burada olduğunu şimdi söyleyeceğim sana, sen hastasın hem de çok hastasın,” dedikten sonra madlen kurabiyeyi bir anda yutuverdi. Keşke birini de Dr. Musil’e verseydi. Dr. Joyce eliyle saçını ovuşturdu ve “İyi dinle

şimdi," dedi. "Yaklaşık bir aydan beri hastanedesin ve biz seni tedavi etmeye çalışıyoruz. Tedavi etmemiz için önce teşhisi koymamız gerekiyor. Bu bir aylık dilimde ancak koyabildik teşhisi. Bundan sonra tedavine başlayacağız. Ama bize yardımcı olman gerekiyor. Senin yardımın olmadan biz bu tedavide başarılı olamayız." Dr. Joyce konuşurken hafif deviniyor, bununla beraber sandalyesi de hareket ediyor ve sandalyenin bacakları hafif gıcırdıyordu. Bu da sessiz ortamda siren etkisi yapıyordu. "Adını bize söyler misin?" "Işık Kutlu." "Ama kayıtlarda öyle geçmiyor." "Kesinlikle Işık Kutlu efendim, kesinlikle." Burasının bir hastane odası olduğu pek inandırıcı gelmemişti, bu kesinlikle bir şakaydı, birileri Işık Kutlu'yu fena işletiyordu.

Dr. Joyce, önündeki hasta dosyasını inceledi. Sessiz okur gibi mırıldandı. Kafasını kaldırdı, Işık Kutlu'ya dövecek gibi bakarak, "Bilincin yalama olmuş senin, bilinç akışın dumura uğramış. Bilincin o kadar akışkanlaşmış ki en katı maddeler bile hal değiştirerek sıvılaşmış, hatta bazı zaman da süblimleşerek gaz halini almış. Şimdi söyleyeceğim durum daha feci. Normal bir bilinç akışının ortalama bir debisi vardır. Bu debi aşağı yukarı $420 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir. Senin bilinç akışındaki debi ise maalesef korkunç boyutlara ulaşmış. Evet, kulaklarını dört aç şimdi, senin bilinç akışı debin $180.000 \text{ m}^3/\text{sn}$. Yanlış duymadın. İstersen rakamı tekrarlayayım. Biz bunu normal akışına döndereceğiz. En azından deneyeceğiz. Bunun için ne mi yapacağız? Bilincini temizleyeceğiz." Işık Kutlu konuşulandan bir tek sözcük bile anlayamamıştı. Bu kadar saçma sözcükleri bir arada duymamıştı. Burası bir hastaneyse asıl hasta olanlar bunlardı. Bilinç... bilinçakışı... maddenin halleri... debi... m^3/sn ... bir konuşmada bu sözcükler nasıl bir araya getirilebilirdi. Kelimelere dış geçiren doktor, kelimeleri bir tespihe dizen zanaatkâr, kelimelerden içtima alan komutan, kelimeleri ikna eden arabulucu, kelimelere hükmeden efendi...

"Konuşmalısın, bir şeyler anlatmalısın bize." Bu Dr. Musil'di.

"?????!!!!!!!"

"Aklına ne geliyorsa." Bu Dr. Proust'tu.

"?????????????"

"Saçmalayabilirsin de." Bu tekrar Dr. Proust'tu.

"(((((((())))))=**//."

"Neden bilincinin bu duruma geldiğini merak etmiyor musun?" Bu da Dr. Joyce'tu.

"??
?????????"

"Güzel, öyleyse dinle şimdi. Abur cubur okumuşsun. Sana gerekli olmayan ne varsa okumuşsun. Okuduklarının nerdeyse tamamı işine yaramayan şeyler. Eee, kişiliğin de oldukça zayıfmış zaten. Okuduklarına karşı hiç direnç göstermemişsin. Filtresiz sigara içmek gibi bir şey. Zayıf vücut nikotine karşı direnç gösteremez. Sen de okuduğun kitapların kahramanlarına karşı direnç gösterememişin. Her okuduğun kahramanın karakterine bürünmüşsün. Ve okuduğun kahramanlar sende ayrı ayrı karakterler meydana getirmiş. Bu kadar karakterin hepsi senin gibi cılız yapılı, cılız iradeli birinin bünyesinde toplanırsa debin o zaman 180.000 m³/sn'ye çıkar. Yaaa, anladın mı şimdi?" Dr. Proust bir kurabiye daha yuttuktan sonra Işık Kutlu'ya acır gözlerle bakıp:

"Ha! Bir de bu cılızlığına bakmadan bir kıza âşık olmuşsun. Kız da aşkına karşılık vermiş. Sonra kızcağız sende baş gösteren karakterlerle baş edememiş. Zaman gelmiş, kız hangi karaktere âşık olduğunu dahi unutmuş ve çareyi senden kaçmakta bulmuş. Bunun üzerine zaten bölük pörçük olan kişiliğin tuz-buz olup dağılmış. Ayağa kalk şimdi." Ayağa kalk şimdi sözünü hiç de emrivaki yapar gibi söylememişti Dr. Joyce. Işık Kutlu rustik suni deri parçalı taba bordo renkli ajan-dayı etajernin üzerine tekrar koydu. Hafifçe doğruldu. Gümüş elyaf iplikten dokunmuş pijaması ayaktayken

bir başka güzel duruyordu. Saçları hafif uzamıştı sanki. Korkudan olabilirdi. Adamakıllı korkmaya başlamıştı şimdi. Doktorların üçü de somurtuyordu. Birazcık Dr. Joyce'nin yüzünde huzme vardı. Dr. Proust süt-lü kahverengi madlen kurabiye yemiyordu artık. Dr. Musil hâlâ kemik üstü deri kaplamaydı. Bir tane olsun kurabiye vermemişti meslektaşına. Doktorlar arasında meslek dayanışması yokmuş demek ki. Konuşulanları kafasında biriktirmeye çalışıyordu. Şimdi biriktirsindi, sonra tevîl ederdi.

Bir anda Dr. Proust'un kolu lastik gibi uzadı, Işık Kutlu'yu ayak bileklerinden yakaladı. Kauçuk, plastik karışımı malzemelerden yapılmış et bebek gibi küçülüp hafifledi ve ayakları tavana, başı şeffaf plastik kutuya bakmaya başladı. Dr. Proust var gücüyle sallıyordu şimdi. Kafasında, üç numara saçının telleri arasında ko-vaya sicim gibi sözcük akıyordu. Işık Kutlu iniltiye benzer anlamsız mırıldanıyordu. Belli ki çok acı çekiyordu. Böylelikle normale dönecekti belki ama bu cılız beden bu ağırlığa dayanabilir miydi? Zihnini esir alan irin gibi düşünceler bedeninin her tarafından patlaya patlaya kovaya akıyordu. Işık Kutlu'dan duyulan sadece acı bir iniltiyle dökülen anlamsız sözcüklerdi. Dr. Proust hâlâ ayak bileklerini sıkıca kavrayıp sallıyordu. İnilti.

.....Swann'ların Tarafı'ndan Çiçek Açmış Genç Kızlar
ın Gölgesinde Güle oynaya Guermentes Tarafı'nageçmişti
mki Sodom ve Gomorra'da Mahpus olan Albertine'nin Kay
ıphaberi aldım buda Yakalanan Zaman'ı tekrarıyıtirmem-
esebep oldu şimdi herşey tekrar başlamak zorundaydım b
udabenimcanımı çok sıkıyordu.....

Dr. Proust, et bebek gibi küçülüp hafifleyen Işık Kutlu'yu Dr. Musil'e uzattı. Ortalarında Dr. Joyce vardı, ona uzatmak daha kolay olacaktı ama bir sıra atlayıp Musil'e uzattı. Şimdi de ayak bileklerinde pranga olan Dr. Musil'di ve sertçe sallıyordu. Bu kadar zayıf ve vita-minsiz görünmesine rağmen oldukça güçlü sallıyordu. Işık Kutlu hâlâ iniltiyle karışık anlaşılması zor bir şeyler

mırıldanıyor, saç tellerinde ve bütün bedeninde fışkıran sözcükler bu kez de Dr. Musil'in kovaasını dolduruyordu. İnilti.

.....Ki.ilginç.ama.burada.bir.sonuç.çıkmayacak. çıkmayacak.çıkmayacak.ben.niteliksiz.adamım.kimse. bunun.farkında.değil.nasıl.davranacağım.elbette.biliyorum.benden.geriye.sadece.nitelikleri.elinden.alınmış.hüviyetinde.ulrich.yazan.bir.impkralya.vatandaşlığı.kaldı.sadece.ve.niteliklere.sahip.olma.o.niteliklerin.gerçekliğinden.belli.ölçüde.mutluluk.duymayı.koşul.kıldığından.bu.durum.kendi.kendisine.karşıda.gerçeklik.duygusu.sergilemeyen.birinin.günün.birinde.yine.kendi.kendisine.ansızın.nasıl.niteliksiz.bir.adam.olarak.görünebileceğini.kuşbakışı.görebilmeyi.olanaklı.kılmaktadır.....

Ya...yaa...yaaa. Işık Kutlu biraz hafiflemiş miydi ne? Derisi soyuluyor gibi oluyordu ama üzerindeki ağırlık da kalkıyordu sanki. Dr. Musil'in yaptığı terapi bitmiş olmalıydı, çünkü Işık Kutlu'nun ayak bileklerini kavrayan şimdi Dr. Joyce'tu. Bir yandan acıyan hem de korkunç acıyan bedeni, diğer yanda boşalan, hafifleyen zihni. Ağlasa mı gülse miydi? Bilincinden plastik kovalara akan sözcükleri şimdi daha iyi görüyordu. İki kova neredeyse dolmuştu. Vay be, bunların hepsi kendi zihninde akmıştı. Sahiden çok garip bir durumdu. Şimdi Dr. Joyce'un kovaasını doldurmaya başlamıştı. Bu kez az inilti, az acıydı.

.....BEN DE SEVERİM YEMİN EDİYORUM BEN DE SEVERİM. O KİTABI OKUMADAN ÖNCE DE SEVİYORDUM. AAA DEDİM BAK DEDİM BU DA BENİM SEVDİKLERİMİ SEVİYOR DEDİM. SEVİNDİM, ÇOK SEVİNDİM. OĞLUM DEDİM ARKADAŞ OLALIM SENİNLE, ÇOK BENZİYORUZ BİRBİRİMİZE. KABUL ETTİ, KIRMADI BENİ. STEPHEN DEDALUS VE BUCK MULLIGAN (KİNCH SIFATINI SANA İADE EDİYORUM KANSIZ DÜZENBAZ) DALLAMALARI BANA HİÇ YAKINLIK GÖSTERMEDİLER. KENDİ

HALİNE BAKMADAN MULLIGAN BENİMLE KAFA BULMAYA ÇALIŞTI. BEN BÖYLE ŞIMARIK VE PATAVATSIZ BİR DENYO GÖRMEDİM. BLOOM'U İLK GÖRDÜĞÜMDE SEVECEĞİMİ HEMEN ANLADIM. ÇOK YAKIN İLGİ VE ALAKA GÖSTERDİ, BÜTÜN SEVECENLİĞİYLE BENİ SOFRASINA BUYUR ETTİ. ÖYLE BİR SOFRA KURMUŞTU Kİ SEVDİĞİM NE VARSA HEPSİ ÖNÜMDE SERİLİYDİ. DAMAK ZEVKİMİ NASIL DA BİLİYOR DİYE TEŞEKKÜR ETTİĞİMDE DAMAK ZEVKLERİMİZİN AYNI OLDUĞUNU SÖYLEDİ, BUNA BİR KAT DAHA SEVİNDİM. SAKATATLARIN HER ÇEŞİDİ SOFRADAYDI. IZGARADA KUZU BÖBREĞİ, FIRINDA KUZU YÜREĞİ, BUMBAR DOLMASI, DALAK KIZARTMA, BEYİN HAŞLAMA, ÇİĞER KIZARTMA... (UFFF CİĞER KIZARTMANIN NE ZEVKLİ BİR YEMESİ OLUR, KANLI CANLI) SONRA TAVUK TAŞLIĞI ÇORBASI, MANTARLI TAVUK CİĞERİ SOTE, VE TABİİ Kİ İŞKEMBE ÇORBA.... BÜTÜN BUNLARI BLOOM'LA OTURUP BİR GÜZEL YEDİK. YEDİKÇE DE DOSTLUĞUMUZ DAHA DA PEKİŞTİ. NEDEN DOST OLMAYACAKMIŞIM MR. BLOOM'LA. O DALGACI, ZİBİDİ KILIKLI TIP ÖĞRENCİSİ BUCK MULLIGAN'LA MI ARKADAŞ OLACAKTIM.....

Dr. Joyce kıvrak bir bilek hareketiyle Işık Kutlu'yu sandalyesine fırlattı, kendisi de gıcırdayan sandalyesine oturdu. Daha sonra diğer iki doktor oturdu. Doktorlar önlerindeki şeffaf plastik kutuya bakıyorlardı. Işık Kutlu da bakıyordu ama sinir sistemi altüst olduğundan gördüklerini algılayamıyor, adlandıramıyordu. Kavlamakta olan bir yara kabuğunun etrafının kaşınma isteğine benzer bir kaşınma isteği duyuyordu. Şimdi üç doktor bir olup bütün bedenini sonsuza kadar kaşısalardı. Yavaş yavaş doktorların önündeki kovaların görüntüsü netleşmeye başladı. Bu gördükleri çok garipti. Kovalar değişik renk sözcüklerle doluydu. Ama en silme de Dr. Joyce'nin önündeki kovaydı. Diğer iki

kovada biraz boşluk vardı ama Dr. Joyce'un kovası silmeydi. En fazla o sallamış olmalıydı.

Uyandığında kendini sandalyede oturur buldu. Vücudu terden sıırıslıkm olmuştu. Kemikleri menegenede sıkıştırılmış gibi ağrıyordu. Vay be! Bu olanlar da neyin nesiydi böyle? Rüyanın her çeşidini görmüştü ama böylesini hiç görmemişti. Hele şükür rüyaymış. Hele şükür, hele şükür. Yatağa yattığına emindi ama şimdi sandalyede oturuyor bulmuştu kendini. Bu nasıl olmuştu?

Çok bitkin hissediyordu kendini. Tekrar yatağa uzandı. Başı şiddetli bir ağrıya yakalanmıştı. Ağzında kekremsi tat oluşmuş, içi geçmişti. Hep böyle olurdu. Her yataktan kalkışında ağzının içine acı su yığılırdı. Hele bir de uykusu rüyalarla zehirlendi mi ağzına yığılan bu acı su akışkanlığını kaybedip yapışkanlaşır ve damağına yapışır gitmezdi. Bu devamlı olurdu. Yine tabiri imkânsız rüyalar görmüştü. Rüya görmenin memnuniyetsizliği yüzüne yansımıştı. Bilinçaltı çok zamandır delik deşikti. Kaç zamandır gerçek ile rüyayı karıştırır olmuştu. Uyanıyordu, rüya görüyordu. Tekrar uyanıyordu, rüya hâlâ devam ediyordu. Uyanmalar ve rüyalar sürüp gidiyordu. Yaşadıklarının hangi kısmının rüya hangi kısmının gerçek olduğunu algılayamıyordu. Yaşadığı gerçek ortam rüya mıydı? Rüyada yaşadıkları, gerçeğin gölgesi miydi? Bedene giydirilen gölgeler rüyanın kendisi miydi? Uyandığında yaşadıkları, rüyanın tabiri miydi? Şimdi uyanmış görünüyordu ve uzunca vakit uykuda olduğunu düşünüyordu. Gerçekten de uyanmış mıydı? Sahiden hasta olmalıydı, yoksa bu terapiler, doktorlar, senaslar da ne oluyordu? Gözü birden rüyada gördüğü etejerin bulunduğu yere kaydı. Ama etajer yoktu ki burada. Yatağının yanı başında dolaplı, küçük, ceviz rengi bir şifoniyer vardı. Şifoniyerin üzerinde de sadece eski tip kristal camdan iri, içi boş bir kül tablası vardı. Rustik suni deri parçalı taba bordo renkli ajandayı oraya koymuştu hâlbuki.

Üzerini çıkarmadan yatmıştı. Giysiler yapış yapış olmuştu. Bu şiddetli baş ağrısıyla tekrardan uyuyamazdı. Uyumamalıydı da zaten. Banyoya girip duş almalıydı, duş baş ağrısına iyi gelirdi. Hem daha sağlıklı düşünebilirdi böylece.

Suyun altına girdiğinde kendini savunmasız ve aynı derecede özgür hissetti. Su tanecikleri vücudunu okşadığında hissederlik duygusu artmıştı. Şimdi daha rahat düşünebiliyordu. Aşağıya inmeli, kahve içmeli, Atay'ı bulmalıydı. Gerek var mıydı buna? Gerek de yoktu aslında. Kimseyi bulmamalıydı. Bu iyi bir fikir değildi. Yakın ya da uzak, mesafe aynıydı. Yeni insanlarla tanışmanın bir edinimi yoktu. Eski tanıdıklarını belleğinde tutsun yeterdi. Aman yine de tanışmalı mıydı Atay'la? Bir tanışmadan ne çıkardı? Yeni bir klan fena mı olurdu?

Pansiyon orta büyüklükte bir ev görünümündeydi. Pek tarif edilecek bir yer değildi burası. Basbayağı pansiyondu işte. Işık Kutlu yapılara dikkat etmezdi. Yapıların mimari özellikleri dikkatini pek çekmezdi. Sevmezdi de. Bir roman yazarı olsaydı kesinlikle kötü bir roman yazarı olurdu. Mekân tasviri yapma becerisi yoktu. Belki iyi bir kurmaca dünyası vardı. Olayları iyi kurgulayabilirdi. Hele yaşadığı rüya-gerçek dilemma-sından çokça malzeme çıkartabilirdi. Özellikle İsa'nın Son Akşam Yemeği'ndeki durumunu kusursuz görüntülerdi. Kendisi oradaymış gibi anlatırdı. Özellikle gaflet, dalalet ve ihanet içinde olan Yahuda'yı ucube bir yaratık gibi tasvir ederdi. Ama olayın geçtiği yeri asla anlaşılabılır anlatamazdı. Mekânı anlatamazdı. Mekân tasvirini yapamıyordu ki. Birileri şimdiki kaldığın şu pansiyonu anlat dese tek cümlede en az üç tane yanlış çıkardı. Oldum olası mekân tasviri yapamazdı. Işık Kutlu asla iyi bir romancı olamazdı. Halbuki o kadar da çok roman okumuştı.

İki farklı yapının birleşiminden oluşmuş pansiyon eski bir yapıydı ama orijinaline sadık kalınarak restore

edilmişti. Odaların hepsi aynı şekilde dekore edilmişti. Duvarlardaki kalem işlerinden ahşap kapılara, tavan ve yer döşemelerinden minyatür ve manzara desenlerinin uyumuna kadar her ayrıntı düşünülmüştü. Yüksek tavanlı odada rabita döşemelerin insanın ayağının altında gıcırdaması, çivit mavisii duvarların göz alıcılığı ve iki cephele manzaranın dinlendiriciliğı bir sağaltım merkezini andırıyordu. Yüz yıllanmış yapının tulumbalari, renkli camları, mermer lavaboları ve odaların birbiriyle ahengi göz alıcıydı.

Pansiyonun ön cephesinde akşam oluşumları, daha dingin yaşanırdı. Buradaki gün dönüşümleri bir başka güzeldi. Sokağın sessizliğini seyrederken, seyrek geçen araba sesleri avizesiz çıplak lambaların ışıklarıyla çarpışırdı. Gece yarısına doğru beliren ay sanki gökkuşağına dönüşür ve turuncu, viole moru, Prusya laciverdi sokak lambalarıyla sevişirdi. Pansiyonun diğer cephesindeki akşam oluşumu daha gürültülü daha şaşalı olurdu. Sabahın ilk ışıklarına kadar canlılık devam ederdi. Pansiyonun bu iki cephesinin farklı ilintide olması ve zaman-mekân asimetrliliğı, müşteriler için hiç de sorun olmazdı.

Lobiye indiğinde lobi sakindi. Galiba pek kimse tercih etmiyordu burayı. Oldukça de تنها bir yerdi oysa. Tenhayı isteyen kimdi ki. Varsa yoksa kalabalık. İnsanlar ne bulurdu kalabalılardan. Halbuki kalabalıkların fikri olmazdı. Fikre talep mi vardı? Yine yörüngeden çıkıyordu. Gerekmeyen düşünceler başına ne işler açmıştı ama hâlâ akli başına gelmemişti. Kahveden önce yemek yemeliydi. Basbayağı acıkmıştı işte. Yakında acıkma güdüsünü de kaybedecekti. Kaybetmeden bol bol yemeliydi. Akşam kuyruğunu doğrultmuş geliyordu. Ne kadar uyumuştı böyle? Geldiğinde sabah-tı. Sadece yattığını hatırlıyordu. Uzun yolculuk fazla yorucuydu. Soğuşun ve babanın verdiği tahribatı da ancak tamir edebilmişti vücut.

Pansiyonun bir restoranı var mı ki? Olmaz mı? Tabii ki efendim, tabii ki var. Lacivert salonumuz var. Yemeklerimiz çeşit çeşit. Balıklarımız tavsiye edilir. Nehirden alıyoruz, tatlı su balığı. İyi de nehir sabah donmuştu sanki. Gelirken öyle görünüyordu. Yok, yanlış görmüşsünüz efendim nehir donmazdı. Kuzey ülkesiyse donardı. Karanlık ladin ormanı donmuş nehrin her iki yakasını ihata etmişti. Öyle mi olmuştu? Tamam, Kuzey ülkesiydi o zaman. Yanıldınız, değildi. Jack London'ı okumuşunuz siz. Yok kesinlikle Rideau Canal burası. Nehrin ortasında paten pistinde insanlar kayak yapıyor görmüyor musunuz? Nehrin yüzeyi tamamen buzla kaplı. Kayak için bulunmaz bir fırsat. Mönüde balık mı var dedin? Balık varsa nehir akışkan olmalı. Ne demek efendim balık olmaz mı: afanyus, çapak, eğrez, gördek, dağalası, alabalık. Ne isterseniz? Fark etmez, getir birini. Ne demek fark etmez, fark etmeli efendim. O zaman dere alabalığı getir. Şu yan masada oturan adam kim? Yüzü tanıdık geldi de. Onun yüzü hepimize tanıdık. İyi bir müşterimizdir kendisi. Göz aşinalığı olmalı benimki. Çıkaramadım. Neyse, boş ver sen, balığımı getir. Mutlaka gördüm bir yerlerde. Adamın yanındaki kadınlar kim? Mumya gibiler. Onlar tanıdık gelmedi. Kim bu sarkık bıyıklı zayıf, sevimsiz adam? Bardak var elinde, şarap bardağı. Üstü dar, uzun, lale şeklinde bir bardak. Adam usta içici olmalı. Bardak, sade camdan. Şeffaf ve ince camlı. Bardağın ölçüleri şarabın aromasını üzerinde biriktirecek türden. Parmakları bardağa uyumsuz. Kırmızı şarap bu usta içicinin ellerinde huzurla kabarıyor.

Adam, masasına davet eder miydi? Etmezdi. Niçin etsindi? O zaman davet edilmek için bir şeyler yapmak gerekti. Adam çok merak uyandıran bir tipti. Tanışmanın bir yolunu bulmak lazımdı. Dikkat çekmeliydi. Elindeki bardağı yere bıraksa mıydı? Çıkan ses iletiyi ulaştırırdı. Yoksa sigara mı isteseydi? İyi de garsonlar

fır dönüyordu. Yakayım efendim, sigaranızı yakayım. Yakmayın efendim, ben yakarım. Garsonun sigara yakması ne kadar aşağılayıcıydı. Garsonun görevi sigara yakmak mıydı? Adamın yanındaki kadınlar neydi öyle? Kadın dediğin Meryem gibi olmalıydı; kaynak suyu gibi. Kalkmışlardı işte. Gereksiz kurmacayla zaman öldürürken adam ve yanındaki kadınlar gidiyordu. En azından kendini tanıtısaydı. Tanıyormuş gibi de baktı adam. Rahatsız mı olmuştu? Rahatsız olmuştu anlaşılan. Anlamış olmalıydı düşüncelerini. Galiba herkes kafasından geçenleri anlıyordu. İşte bu korkunç bir durumdu. Her yüzüne bakan düşüncelerini anlarsa nasıl yaşayabilirdi. Kahretsindi. Bu nasıl bir durumdu. Yoksa düşünürken çok mu gürültü çıkartıyordu? Bundan sonra daha sessiz düşünmeliydi. İyi akşamlar efendim. Tekrar bekleriz. Teşekkür ederim efendim. Şuradan buyurun. Beyefendiye vestiyere kadar eşlik edin. Güle güle efendim. Gitmişti adam. Şarap alabilir miyim? Kırmızı Porto şarabı. Az işlenmiş, tortulu olsun, bardak da biraz önce giden müşterinininkinden olsun. Beni yol boyu takip eden biraz önce giden şu adam var ya. Tamam bulmuştu işte. Bu adam "Son Akşam Yemeği"nden ayrıldıktan sonra hep peşinde olan adamdı. Burada olduğunu mutlaka biliyordu. Kendisini görmesini istedi. Çıkarken fırlattığı bakış beni tanımadın mı, der gibiydi. Tanıdım ama gittin şimdi. Kalsan da ne olacak ki? Seninle neyi paylaşacağız. Planlamamda sen yoksun. Ama görüyorsun ki yalnızım. Yine de sohbetine katlanabilirim. Hayır, katlanamam. Belki Atay'a katlanabilirim. Tanımadan ısındım Atay'a. İçmeli şimdi. Burada da içmek olmuyor ki. İçilecek yer kasvetli olmalı, izbe olmalı.

Tam zamanında geldin Sasa. Sıkılmaya çalışıyordum. Fazla uyumuşum, bol rüya gördüm, bu gördüğüm rüya daha önce görmediğim türdendi. Terapiye başladım, tedavideyim anlayacağın. Ne dersin belki de iyileştirirler beni. İnanabiliyor musun Sasa doktorlar

beni ters çevirip zihnimi boşalttılar. Bilincimi temizliyorlarmış, öyle söylüyorlar. Sana da garip gelmiyor mu? Bunlar fazla uyumaktan oluyor olmalı.

Hayır, Atay'la tanışmak nasip olmadı. Odasına uğradığımda temizlikçiler vardı. Atay olma ihtimali olan kimse de gözüme çarpmadı. Tanışmak için gevşek davrandığımı sanma. Bunu gerçekten istedim. Başta biraz mütereddittim ama sonra bütün kalbimle tanışmak istedim. Ama odasında yoktu. Gel otur Sasa. Ben sandığın gibi cenaze levazımatçısı değilim. Sana yalan söyledim. Ben Işık Kutlu'yum ama kimliğimle ilgili sorulara çeldirici cevaplar vermek durumundayım. Bana anlayış göster, bunu yap lütfen. Beni anlamaya çalış. Bunun için gayret et, hatta bana biraz da yardımcı ol. İnan yardıma ihtiyacım var Sasa. Taklit etmekten bıktım Sasa. Taklitten bıktım. Başkalarının hayatını taklit etmekten bıktım. Başkalarının yaşantısına girmekten bıktım. Bunu istediğimi mi sanıyorsun? Kesinlikle istemiyorum. Kendimi yaşamak istiyorum. Kendimi unuttum Sasa. Kendi yaşantımı unuttum. Hatırlayabilirsem kendimi yaşayacağım. Onun bunun hayatına gire gire kendi yaşantımı unuttum. Tamam Sasa, gidelim. Nereye dersen gidelim. Sen bilirsin Sasa, yabancıyım huzurunda.

Havada beyaz renk hâlâ etkinliğini sürdürüyordu. Nehrin bu yakasını seveceği konusunda garanti almıştı Sasa'dan. Şu soğuk da künyelerindeydi hâlâ. Yazı bekleyeydi keşke. Zamanlama konusunda kabahat kendinindi.

Meyhane buydu işte. Bu da meyhaneci Arkas'tı. Saron balıkçıdır. İhtiyardır, bunaktır, gevezedir. Arkas da öyledir. Ya sen Sasa? Onlar gibi değilsin sen başkasın, senin o buhranların yok mu? Adamın kasvetine tuz basar. Sasa sen rakı iç. Atay yaman içici olmalı. Arkadaşını gözlesene Sasa. Bardak bir insanın eline ancak bu kadar yakışır. Tam yoğunlaşmış rakıya. Kafasını kaldırırsa gizem kaybolacak sanki. Dününü bilemem ama bu-

günü bozuk görünüyor Atay'ın. Eminim dün daha iyiydi. Atay buydu işte. Memnun oldum Atay. Aklımdan çıkmadın bugün. Sasa seni sayıklayıp duruyor. İyi arkadaş olmalısın. Ben de fena sayılmam. Ama çok zaman olayları ve figürleri karıştırır oldum. Fazla rüya görüyorum Atay. Uyumadığım sürece sağlıklı sayılırım. Şu rüyalar hafızamı çürüttü. Amnezi hastalığı galiba. Kaynak amnezisi. Eskiden fazla önemserdim arkadaşlığı. Şimdi de önemserim. Hep kendime uygun bir klanın içinde olmaya gayret ettim. Vakitsel sorunlar yaşıyorum çok zamandır. Yaşımı bile sorma bana. Doyurucu cevap alamazsın. Sahiden iyi bir arkadaş olarak bilirim. İyi insanların yanında en azından yama durmaya gayret ettim. Bunu da sanırım başardım. Her zaman iyi arkadaşlar edindim. Bütün kırıklarına rağmen aralarına aldılar. Kendilerindenmişim gibi davrandılar. Hakkım da var. Ben de üzerlerindeki yükü hafifletmek için elimden gelen gayreti gösterdim. Hatalarımı aza indirdim ya da bunun için çaba sarf ettim. İlk başta böyle değildim, kendimle kavgalıydım. Var olma sancılarını yaşıyordum. Gördüğüm rüya üzerine kendimle barıştım. Anla, hayatıma rüyalar yön veriyor. İstersen dünya kadar rüya anlatırım sana. Çok rüya gören bir metabolizmayım. Şimdi kısaca anlatayım gördüğüm rüyayı. Adam rüyamdaydı ama adamı gözüm tutmadı. Gözüm tutmadı çünkü adam klasik bir tip değildi. İhtiyar beyaz sakallı ve nur yüzlü birini beklerken kavruk, kısa boylu, köse, topluiğne kadar siyah gözleri olan biri çıkmıştı karşıma. Gözlerini kısarak konuşuyordu. Gözlerini kısarak konuşan adamları hiç sevmem. Samimi olmadıklarını düşünürüm. Gözlerini kısarak konuşan adamların yalan söylediklerine inanırım. Adamı bir ara, gözleri olmayan bir yaratık sandım. Ezcümle bana söylediği: "İnsan kendini tanımalı, zayıflıklarını, eksiklerini, aksaklıklarını, marazını cesurca dile getirmeli. Bu gediklerini aştığı, zaaflarını kabul ettiği zaman insanın gerçek kimliği önüne düşer. O kimliği alıp nüfus

müdürlüğüne kaydını tekrar yaptırmalısın. İşte yeni kimliğin artık cüzdanındadır. Bunu yapmazsan yaşadığın sürece kimliğini ararsın. İnsan kimliksiz ne kadar huzurlu yaşayabilir ki? Polis seni tenhalarında, köşe başlarında kolluyordur. Her an derdest edip içeri atabilir. Bu olmasa dahi nerden düzenli bir iş bulup çalışacaksın. Kaçak çalışmanın ruh tedirginliğini yaşadığında hayatın ıstırapla dolar. Sevgili ufaklık, sakın unutma, bu söylediklerimi dikkate al ve önüne düşen kimliğini götür ve zaman kaybetmeden kaydını yaptır.” Nasihat dinlemeyi hiç sevmiyordum. Bu rüyada da olsa böyleydi. Nasihat dinlemekten nefret ediyordum. Nasihat gerçekten aptalların işiydi. Ama bu denilenleri yaparsam kimse bana nasihat etmeyecekti. Ben öyle düşünmüştüm, kimsenin bana nasihat etmesini istemiyordum. Bunu için bu denilenleri yapmalıydım. Adamın dediklerini yapmaya başlamıştım. Bu bana faydalı oldu. Gelişimimi olumlu yönde fazlasıyla etkiledi. Dikkat çekme, konuşmaları yönlendirme, sözcükleri cilalayıp ortama sunma, fiyakalı konuşma gibi bir gayrette olmadım. Ne olduğumu iyi biliyordum. Beceremeyeceğim aktivitelere girmeyecektim. Kendimle ilgili çok muhasebe yaptım. Bir ameliyat masasına kaç bin defa yattım. Barışığımdır kendimle. Her zaman suçumu yüzüme vuran yapıdayım. Arızalarımı, defolarımı saklamam. Neysem oyumdur. Aptal ve geri zekâlı değilim. Ortalamayım işte. Herkes neyse oyum. Ümmeti vasa-tım yani. Antagonist ve protagonistlik arasında yer bulmaya çalışıyorum.

Mümkün olmadıkça konuşmuyorum. Konuşmalarım bana ağırlık yapıyor. Artık dinliyorum. En azından dinlemiş gibi yapıyorum. Aslında düşünebilirliğim çok sistematik ama bu sistematikliği sözcüklere aktaramıyorum. İşte orada düşünsel hatalara düşüyorum. Sözcüklerle rabıta kuramadığım işin ortaya anlaşılmaz sözler çıkıyor. Bu kapışma beni çok yoruyor. Düşüncelerimle sözlerim arasındaki iletişimsizlik susmama

sebepler oluyor.

Münasebetlerde öyle baskın olmamalı insan. Daha edilgen olmalı. Böylelikle sorumluluk azalıyor. Eşya-sallaşıyorsun. Bu da eskileşmekten başka bir korku bırakmıyor insanda. Eşyalaşmanın başlangıcı yanlış anlaşılacak korkusuyla oluyor. Asıl olarak ne desem yanlış anlaşılacağı düşüncesi hiç iş yapmamaya sürüklüyor. Bu da insanı eşyalaştırıyor. Şikâyetçi de değilim, daha dingin daha huzurlu hissediyorum kendimi. Buradan da sessizleşme evresine yükseldim. İyice sessizleşerek defolarımdan kurtulmayı başardım. Kendimi iyi saklıyorum. Gerçekten kötü niyetli değilim, hatta çok iyi niyetliyim. Herkesin bunu bilmesini istiyorum ama konuştuğum zaman kontrolden çıkıyorum. Bu kısır-döngü arkadaş ortamının hatırına tekrarlanıp duruyor. Belagat ustası olduğum zamanlar olmuştur. Bu az da olsa olmuştur. Birkaç defa da olsa belagat ustası olmuştur. Hayatımda bu gerçekten çok azdır. Sanırım bu belagat ustalığı rüya evresinde nüksediyor. "Son Akşam Yemeği"ne sızıp orada İsa ile girdiğim münakaşa beni de hayretler içinde bıraktı. O sözleri benim ettiğime hâlâ inanamıyorum. Kimse de inanmıyordur. Belagat ustası olduğum zamanlar çok azdır.

İyice sarhoş oldum. Neler düşünüyorum. Umarım ne düşündüğümü kestiremiyorlardır. Meyhaneci tilki gibi. Konuşmalarımın ezber çıkartıyor ihtiyar hergele. Ne mal olduğumu anlayacak sanki. Efendi cenaze levazımatçısıyım ben. Cenaze levazımatçısı Işık Kutlu'yum.

Atsineği

Yeryüzünde yürüyen hiçbir hayvan
ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki,
onlar da sizin gibi birer ümmet olmasınlar.
Biz Kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmamışızdır.
Sonra onlar Rablerinin huzuruna toplanacaktır.
(el-En'âm Suresi / 38)

Hayalin maddeye dönüşmesi, maddenin hayalden sıyrılması, hayalle maddenin koyun koyunalığının son bulması, zihnin yapışkanlaşması, sahnelerin kara anlatı cehennemine dönüşmesi, hümanizmin isyan edip kendi sözlük manasından sıyrılması, nesnesel kodların yaşamı sınırlayıp içgüdüleri zaptetmesi, insanın her şeyin ölçüsü olmaktan çıkıp yerini nesneye bırakması, görevi düşünceyi anlatmak olan sembollerin kendini idealaştırmasıyla membanın çıkış yerinin kaybolması, ideaların maddedeki izdüşümü yerine beklenmedik bir şekilde ideanın kendinin yok olması, varlığın özünün kan kaybedip kavramsal yapısının can bulması ve en sonunda yok olan özün Kafka alegorisine sığınması...

Kâbusu orta yerinden yakalamıştı. Ellerini arkadan şeffaf bir kablo ile bağlayarak kollarına girip yavaş adımlarla yürütüyorlardı. Gözleri bağlı olmasına rağmen görüyordu. Bu görme, olayın rutin bir rüya olduğuna inandırıyor. Birazdan uyanınca her şey bi-

tecekti. Mutlaka uyanacaktı. Yürüyordu. Elleri arkadan bağlıydı. Gözlerini de bağlamışlardı ama çok şükür ki görüyordu. Yürürken arkasında olanları da gördüğünde iyice rahatlıyordu. Adamın elindeki, tabancaya benziyordu. Bu bir revolver olmalıydı. Kendisine nişan aldığını görüyordu. Güleceği geliyordu. Rüyada ateş edilecekti ama tam o sırada uyanacaktı. Adamın biri iyice nişan alıyordu ama içi rahattı. Bu rahatlık kendisine refakat eden siyah, bol entarili iki adamı da şaşırtıyordu. Onlar gayet ciddi görünüyordu. Işık Kutlu'ya bakıyorlardı. Işık Kutlu kendini gayri ciddilikten kurtarmaya çalışıyordu. Gördüğünü fark etmelerinden korkuyordu. Sonra ciddileşip yürümeye devam ediyordu. Refakatçileri durduğunda Işık Kutlu da duruyordu. Bir ses kurşun gibi kulağını yalıyordu. Silah patlamıştı. Arkadan atılan bir revolver kurşunu ensesinde kafasının içine girmişti. Beyninin dağıldığını hissetti. Başındaki şiddetli sarsıntı vücudundaki devinimi sıfır noktasına indirmişti. Böyle bir ölüm beklemiyordu, istemiyordu. Uykudaydı. Ölmesi mümkün değildi. Gözü bağlıydı ama her tarafı görüyordu. Ama sahiden ölüyordu. Yine aynısı oluyordu. Ölerken hep İsa geliyordu aklına. Yine ölüyordu ve gözünün önüne İsa geliyordu. Bir Yahuda olarak ölmemeliydi. Bari bir özür dileseydi efendisinden. İsa'ya asla ihanet etmemişti. Etmiş miydi yoksa? Ya o yaptıkları rüya değil gerçekseydi. İsa'yı sahiden kendisi ele vermişseydi. Ona yaptıklarından dolayı içinde hüznünlü bir acıma belirdi. Kendine mi efendisine mi acıyordu! Ama sonsuz bir uyku iyi gelirdi şüphesiz. Çok yorulmuştu şimdi. Ölüm buysa eğer çok iyi gelirdi. Rüya görmeden, irkilmeden, korkmadan, kâbussuz, kaç milyon gece dinlenmeliydi. Sonsuz gecede tek bir gece gibi uyku çekebilirdi. Bir dinginlik sarkacında asılı kalsındı ruhu. Limitsiz huzur. Uyumak istiyordu. Huzur istiyordu. Nasırlaşmış ümitlerim, kurtuldum artık sizden. Kahırlarımı terk edin beni. Sonsuz huzur ölümle gelen huzurdu. Rüya görmeden uyuyacaktı.

O gördüğü rüyalar yaşamak kaygısıydı. Cehennem istemiyordu. Çok yorulmuştu. Cennet de istemiyordu. Efendim temizle ruhumu, ne gündüz güneş ne gece yıldız göreyim. Rüya görmeden uyumak istiyorum. Hiç kimse zehrini akıtmasın uykuma.

Hâlâ deviniyordu. Devindiğine göre yaşıyordu. Ensesi muazzam kaşınıyordu. Kaşıntı geçecek gibi değildi. Elini ensesine atmalıydı. Ensesinde bir delik açılmıştı. Ensesinde kocaman bir delik açılmıştı. Parmağını soksa girecekti. Şimdi de ayakları karıncalanıyordu. Ayaklarındaki karıncalanmalar neydi? Ensesindeki delik de ne oluyordu? Yine kontrolden çıkıyordu. Eliyle ensesini yoklamalıydı. Ensesine bir şeyler yapışmıştı. Kocaman delik bir anda kapanmıştı. Buna sevinmeliydi. Ensesinde delik yoktu artık. Enseye yapışan, dolgun yumuşak ve iki kanatlıydı. Karın boşluğuna benzeyen yumuşak bıldırcın dokuydu. Sıkça patlayacaktı. Kurşun metaliğinde ve atsineği yumuşaklığındaydı. Bu bir atsineği olmalıydı.

Özgürlük ölüm korkusu olmadığı zaman vardır efendim. İhanetiniz için değil korktuğunuz için ölemediniz. Siz gerçekten ihanet ettiniz. İsa'nın bedeninde bütün insanlığa ihanet ettiniz. Kimseyi kandırmaya çalışmayın. Söylediklerinize önce siz inanacaksınız ki başkalarını da inandırarsınız. Biraz da numara yapıyorsunuz. Sağlığınızı, aptallığınızı görmek için ölmemelisiniz.

Kim konuşuyordu böyle? Nereden geliyordu ses? Daha önce duymadığı bir sestti. Birileri musallat oluyordu. Ensesine yapışan atsineği konuşuyor olmalıydı. Bu sestten sahiden rahatsız olmuştu. Elini ensesine atıp yumuşak yaratığı yakalamalıydı. Sıkıp canını çıkartmalıydı. Ne konuşuyor bu böyle? Ama o kadar güçlü değildi. Kendini güçlü hissetmedi. Dönüp bakamadı, midesi sağlam değildi. Bıraktım seni gitmek koşuluyla, git hadi. Giden kimdi? Uçmuş, havalanmış, süzülerek tekrar ensesine konmuştu. Nasihat ediyordu Işık Kut-

lu'ya. Kendi haline bakmadan nasihat ediyordu. Nasihat aptalların işiydi. Bana nasihat etme, iğrenç yaratık. Herkes bir şey söyleme sorumluluğunu nereden, kimden alıyor? Kim ne öğrenirse gelip ilk bana söylüyor. Enseme yapışan bir atsineğinden bile bir şey öğrenecek olsaydım neden sofrayı terk edecektim? Beni sakın yargılama, ne olacağımla ilgili bir laf etme! Bunu sakın yapma! Parmaklarımın arasında ezilecekken bu cesareti kimden alıyorsun! Işık Kutlu çok asabileşiyordu. Gittikçe daha fazla asabileşiyordu.

Öyle konuşmayın efendim. Önce bir sakın olun. Hiddet bazı insanların üzerine oturmaz, iğreti durur, insanı kolpacı yapar, inandırıcılığı yitirtir. Size de yakışmıyor zaten. Bir defa yörüngenden çıkmayagör, işte o zaman ölmeye dahî hakkın olmaz. Yaşamak güç ister zaten. Öleyim desen o cesareti bulamazsın, huzur desen yaşamışlığın buna izin vermez. Tadınız kaçmıştır artık. Benim kim olduğumu merak ediyorsunuz mutlaka. Tabii ki merakınızı gidereceğim. Senin gibi Işık Kutlu değilim. Kutlu Işık da değilim. Bu güzel ismi size kim koymuşsa çok güzel etmiş. Anneniz koymuş olmalı, ismi ile müsemma olsun diye. Anneniz çok mistik bir kadındı. Sizi bu durumda görmedi iyi ki. Bu kutlu ismi taşıyabilmek çok önemli. Çoğu insan isminin gerektirdiğini yapamıyor. İsmnin altında eziliyor. İsim taşıyabilmek çok önemlidir. Siz taşıyorsunuzdur mutlaka. Ha, bu arada ben de ancak ismim kadarım. Atsinegiyim, ama siz sinekçik deyin. Kulağa daha hoş geliyor. Benim için iltifat olur. Ama yine de tercih sizin. Hani merak ediyordunuz ya neden takip edildiğinizi. Son yemekten sonra hep takip edilmiştiniz. İşte bununla ilgili konuşacak Zahit Nami Bey. Zahit Nami Bey'in davetini size bildirmek için geldim. Zahit Nami Bey size değer veriyor ve aşağıda sizi bekliyor. Sahiden size çok değer veriyor. Kendisi eskiden iyi bir filozoftu, şimdi emekli oldu ama hâlâ iyidir.

Işık Kutlu'nun canı sıkılmıştı. Bu Zahit Nami laci-

vert salonda gördüğü o adam olmalıydı. Ne istiyordu? Neden peşini bırakmıyordu? Çok önemli biri değildi ama takip ediliyordu. Bu takip Işık Kutlu'nun canını fena sıkıyordu. Bu takipten onu Eflatun kurtarırdı ancak. Eflatun dünyaları daha iyi biliyordu şüphesiz. Aynanın içinde mi, karşısında mıydı? Yaşadığı ne vardı kendine ait? Nihayet sinekçikti işte tanıştığı. İstemedikleriyle tanışılıyordu. Kimse ne istediğini sormuyordu. Yolunu yitiren her canlı Işık Kutlu'nun tekkesine sığınmıyordu, yüz sürmeye geliyordu.

Işık Kutlu'nun iki ziyaretçisi daha vardı odasında. Bunları yeni fark etmişti. Sinekçik de fırsat bulamamıştı ki. Hanımlar hoş geldiniz. İki kadını ziyaretçisi. Tanımişti bunları. Zahit Nami'nin yanında gördüğü kadınlardı bunlar. Sahiden onlardı. Kadının esmer olanı kapının önündeki hasır sandalyede oturuyordu. İlk bakışta anlayamadığı gariplikte siyah kapaklı kalın kitabı okuyordu. Sarışın olanı ayakta duruyordu. Üst tarafı tamamen çıplaktı. Altta etek olmalıydı. Işık Kutlu'ya ölgünce bakıyordu. Üzerine bir şeyler giyseydi. Işık Kutlu gözlerini ovalayıp tekrardan baktı. Kadının üst tarafı gerçekten çıplaktı. Buna inanamıyordu. Ensesine yapışan atsineği bunların Zahit Nami Bey'in fahişeleri olduğunu söylüyordu. Gerçekten ensesinde bir atsineği dolaşıyordu, bu iki kadının da fahişe olduğunu söylüyordu. Bu çok gülünç bir durumdu. Güleceği gelmişti. İyice gülmeliydi buna. Kahkaha atılmalıydı. Ne biçim sürprizlerdi bunlar? Sürpriz istemiyordu ki. Sürprizleri sevmiyordu. Işık Kutlu'yu almak için gelmişler. Zahit Nami Bey Işık Kutlu'yu bekliyormuş aşağıda. Atsineği Işık Kutlu'nun fena halde canını sıkmaya başlamıştı. Bunu ilk andan itibaren yapıyordu. Kadınları gösteriyordu Işık Kutlu'ya. Bunlar Zahit Nami'nin fahişeleri, diyordu. Yapışkan herif sırtıyordu. Bundan zevk alıyordu. Canının sıkılmasından zevk alıyordu. Keyfinin kaçmasına bayılıyordu. Bunlar fahişeler, diyordu. Fahişeler bunlar. Bir şey hissetmezler, diyordu. Hissetme-

den verirler diyordu. İyi de, hisseder talebi mi olmuştu? Güneş bu toprakları terk etmiş olmalıydı. Bunlar yarasa olmalıydı. Ani bir devinimle yerinden fırlayıp hemen güneşi bulmalıydı. Yarasalar her yerdeydi. Gir hadi fahişelerin kollarına, onlar seni Zahit Nami Bey'e götürecektir. Zahit Nami Bey bekletilmeyi sevmez. Buna çok kızar. Bekletilirse çok kızar. Ben sinekçik olarak bunu biliyorum.

Zahit Nami Tam Bir Bilinmezlik Abidesiydi

Kendimi bilgi ve bilgeliği deliliği ve
akılsızlığı anlamaya adadım.
Gördüm ki, bu da yalnızca
Rüzgârı kovalamaya kalkışmakmış.
Çünkü çok bilgelik çok keder doğurur,
bilgi arttıkça acı da artar.
(Vaiz 16-17, Zebur)

Zahit Nami'ye soğuk havanın psikolojimi örselediğini söyleyeceğim. Çare bulmalı, yoksa tenezzül etmem. Belli ki adam bana hayran. Eminim seni de Zahit Nami yarattı sinekçik. Bunun için bahse girerim. Birazdan baharı getirmezse sofrasında saniye durmam. Asabım bozuldu mu Zahit Nami'nin sofrasını oracıkta terk ederim. Benim en iyi yaptığım iş sofraya terk etmek. Bu kadar soğuğa bünyem alışık değil bir kere. Ben sıcak memleketlerin evladıyım. Hamaset yapacaksa lafı ağzına tıklarım. Hamaset dinleyemem, kimse kusura bakmasın. Neymiş, benim için söz biriktirmiş. İstedim mi? İnsanlar sormadan benimle ilgili kararlar alıyorlar. Zahit Nami'nin "ben" sevgisi anlaşılır değil. İsa'nın sofrasından sonra amansız takibini sürdürüyor. Temsilcilerle şeytanın psişik diyalogunu bana izlettiren de bu adamdı mutlaka. Yapar mı yapar.

Işık Kutlu aşağıya indiğinde karşısında Zahit' Nami'yi bulacaktı. Fahişeler Işık Kutlu'yu Zahit Nami'ye götüreceklerdi. Sinekçik Işık Kutlu'nun ensesinden inmiyordu. Konuşuyor, iğneliyordu. Üstadımızı bekletmeye hakkınız var mı? Üstadımız nezaket gösterip sizi davet etmiş ama siz hâlâ buradasınız. Üstadım çok iyi bir insandır. Bazen lanet okumasına aldırma. Ama efendim, siz laftan anlamıyorsunuz. Gönülsüzce adımlarınızı geri geri atıyorsunuz. Üstadımız iltifat etmiş sizi çağırılmış ama hâlâ esniyorsunuz. Nezaketimi kaybedeceğim neredeyse. Size karşı kabalaşacağım. Sakin ol sinekçik. Üstadımız üstadımız üstadımız. Ben aheste hareket eden biriyim. Yavaş devinirim. Ama bu nezakete boğduğun lafların kalbimi incitiyor. Beni aşağılamaya çalışıyorsun. Hem küçüksün hem can sıkıyorsun. Midem yeterince bulantıda zaten. İnelim üstadının yanına. Hanımefendiler, çok affedersiniz, sizi de beklettik. Neden konuşmaz bunlar? Görevleri arasında konuşmak yok mu? Anlaşılan üstadın öyle bir görevi tevdi etmemiş. Saçmalamayın efendim, üstadım o kadar despotik değil. Şüphemiz olmasın, üstadım çok merhametli bir insandır. Neyse geldik işte. Şimdi bize doğru bakan beyefendi üstadımız olur.

"Anlatacağın çok şey olmalı," dedi Işık Kutlu. Gerçekten öyle düşünmüştü. Burada bulunurluğu gerçekse birçok durumu öğrenebilirdi Zahit Nami'den.

"Düşündüğün gibi değil," dedi Zahit Nami, "ben-den fazla bir şey bekleme. Artık emekli bir filozofum. Kimsenin etlisine sütlüsüne karışmıyorum. Eskiden olsa seninle çok şeyleri halledebilirdik." Adam gerçekten filozofmuş, hem de emeklisinden. Filozofluk bir meslek miydi ki?

"Soru yok, cevap yok, felsefe yok; buradalığımızı bir tesadüf say. Ama anladığım kadarıyla çabuk pes eder bir yapın var. Bu kadar çabuk pes ettiğine inanamam. Karakteri marazlı Don Kişot gibisin. Beslemekle karakter kilo almaz. Ne kadar da iddialı çıkmıştın bu yola.

Tam bir şövalye ruhu taşıyordun. Lifim attı, geçerli bir mazeret sayılmaz.” Her şeye rağmen döktürüyordu Zahit Nami. Hiç de emekli gibi konuşmuyordu. Hafif hafif sarakaya alıyordu Işık Kutlu’yu.

“Tahrik eder konuşma,” dedi Işık Kutlu. “Pişmanlıktan öte bilinmezlik keyfimi kaçırıyor. Efendim bana agnostiksin derdi.” Yine kafası karışmıştı. Kendi kendinin kafasını karıştırıyordu. Kendine çelme atıyordu. En iyi yaptığı da buydu. Kendine çelme atmayı iyi beceriyordu.

“Biz rüzgârın önünde savrulan kuru sonbahar yapraklarıyız,’ sözünle efendini bile hayran bırakmıştın kendine,” dedi Zahit Nami. İyi de, bu adam nereden biliyor? O sofrada bulunmuş muydu? Keyfiyetsiz adamdı. Orada bulunamayacak kadar keyfiyetsizdi. Yanlış bir çıkarımdı bu. Orada bulunmanın koşulu keyfiyet olsaydı orada bulunacak son kişi kendisi olurdu herhalde. Her zaman Yahuda sureti kendisine veriliyordu. Bu adama oturup laf mı yetiştirecekti şimdi? Neleri tepelemişti. Şimdi Zahit Nami’nin sığ sularında mı boğulacaktı?

“Ben senin düşündüğündendaha ilerdeydim,” sözü sert çıkmıştı Zahit Nami’den. Bu adamın sertleşeceğine ihtimal vermiyordu Işık Kutlu. Çok munis birine benziyordu.

“Daha sağlıklı düşün istersen. Daha da çok üzülebilirsin. Çok sık rüya görüyorsun.”

“Kesinlikle öyle. Her şeyi karıştırır oldum.”

“Haklısın, insan sıkça rüya görürse her şey birbirine girer. Gerçekle rüya koyun koyunadır.”

“Ya sen! Sen rüya görüyor musun?” Işık Kutlu’nun ağzından gayri ihtiyari çıkmıştı bu soru. Duraksadı.

“Hangi ben?” dedi Zahit Nami, sonra tavanı yalayan ince bir kahkaha patlattı. Dişlerindeki, şekilsizlik, sevimsizlik olanca çıplaklığıyla göründü. Bu adam çok şey biliyordu, Tanrı olabilir miydi? Tanrı olsa işleri daha da zorlaştırırdı. İsa buna asla itaat etmezdi. Hiç-

bir Tanrı'nın da böyle şekilsiz dişleri olamazdı zaten. Tanrı'nın dişleri, beyaz ve inci gibi sıralı olmalıydı. Ve en önemlisi bu adam dans etmesini kesinlikle bilmiyordu.

Işık Kutlu Zahit Nami'nin ağzı kapanmayacak sandı. Bu adama şöyle doya doya küfür savursam diye düşündü. Nesine gerekti, bunun sergüzeşti de en az kendininki kadar patetik olmalıydı.

"Umarım tanrılık ve filozofluk arasında bir yer edinmeye kadir olursun," sözü çok zayıf çıkmıştı Işık Kutlu'dan. Söylediğini kendisi bile zor duymuştu. Zahit Nami'nin duyması olanaksızdı. Zaten ihtiyar bir adamdı. Kulağı zor duyuyor olmalıydı.

"Bu kadar korkak olduğunu tahmin etmemiştim, neden çağırdığımı bile soramadın," dedi Zahit Nami.

"Tanrı sandım seni, Tanrı'nın karşısında daha dikkatli davranılmalı."

"Fazla karmaşık ruhlusun. Herkes kendinin tanrısıdır."

"Yani?"

"Kendine itaat et sadece."

"Şimdi sordum işte, neden çağırdın buraya?"

"Sorduğun soruların cevabını kolay almamalısın. Kolaylık ucuzlatır. Şimdilik bu kadarıyla yetin, daha fazlasını istersen Olympus'u tavsiye ederim sana." Çok sıkıcı bir adam, diye düşündü. Sahiden Zahit Nami çok sıkıcı bir adamdı. Sıkıcılığı hemen belli oluyordu. Kendini çabucak ele veriyordu. Sohbeti hiç çekilesi değildi. Umarım bu da sonu gelmez rüyalardan biridir diye temennide bulundu. Fahişeler hariç kimse bu adamla uzun süre aynı havayı solumak istemezdi.

Zahit Nami tam bir bilinmezlik abidesiydi. Hayatı, ilişkileri muammaydı. Yanar ve sönerdi. Kaybolurdu ve sonra bir yerde ortaya çıkardı. En unutulduğu yerde aniden hatırlanırdı ya da hatırlanacak bir iş yapardı. Geçmişle ilgili gizemli hikâyeler anlatılırdı. Öncelikle tek bir insan olmadığı konusunda ciddi fikirler yürütü-

lürdü. Bir anda birçok yerde görüldüğü rivayet edilirdi. Bunlar fısıltılarla dillendirilirdi. Bast-ı zaman tayy-i mekân kerametini yaşadığı söylenirdi. Fahişeleriyle de ilgili bir dünya laf dolanırdı. Nereden geldiklerini, kim olduklarını bilen olmazdı. Sadece kulaktan dolma bilgilerdi. Esmer fahişenin bir üniversite öğrencisiyken Zahit Nami'nin hizmetine girdiği, sarışın fahişenin de Zahit Nami'nin eski asistanı olduğu söylenirdi. Bunlar sadece rivayetti. Hakikatin ne olduğunu kimse bilmiyordu.

Zahit Nami annesi ve kız kardeşiyle yaşırdı. Herkes öyle bilirdi. Kimse onu annesiyle ve kız kardeşiyle görmemişti. Annesi ve kız kardeşini kimse pek bilmezdi. Misafirperver sayılmazdı. Evi en yakınına bile uzaktı, mesafeliydi. Zahit Nami Atay'ın klanına sunduğu bir armağandı. Atay'ın kazanımıydı. Kaç zaman sonra Sasa ile tanıştırmıştı. Sonraki dönemde görüşmeler sıklaştıkça da kaçınılmaz olarak klanına dâhil olmuştu. Atay'a kızardı Sasa. Bu adamda ne bulduğunu sorardı. Kahır çekilmez biri olarak görürdü. Sasa çok haklıydı bu konuda. Kahır çekilecek biri değildi. Atay olmadığı zaman klanın diğer üyeleri Zahit Nami'ye mesafeli yaklaşırlardı. Aralarındaki konuşma az ve resmi olurdu. Zahit Nami'yi klanına bağlayan Atay'dı. Nehrin beri yakasında önce pansiyonun lacivert salonunda biraz şarap içerler, sonra da balıkçılarla beraber otururlar ve akşam meyhaneye giderlerdi. Zahit Nami günün hatırı sayılır bir dilimini pansiyonun lacivert salonunda geçirirdi, tabii fahişeleriyle beraber. Sıklıkla emekli bir filozof olduğunu söylerdi. Artık felsefe yapmadan yaşama-ya karar verdiğini yine sıklıkla tekrarlardı. Ama felsefe yapmadan da duramazdı. İnsanları eleştirmeyi, nasihat vermeyi, insanların zaafalarını aramayı çok severdi.

Sasa, Zahit Nami'nin Atay'ın ahababı olduğunu öğrendiğinde arkadaşına sitem etmiş, hatta biraz da kızmıştı. Atay niçin tanıştırmamıştı? Zahit Nami'nin varlığını niçin gizlemişti? Atay hep böyle yapardı. Arka-

daşlarını birbirinden gizlerdi. Uzun bir zaman Zahit Nami'nin varlığını da gizlemişti. Daha Sasa'nın tanımadığı, Sevil'in görmediği kaç dostu, kaç arkadaşı, hat-ta kaç klanı vardı. Bunların hesabı zamanı geldiğinde mutlaka Atay'a sorulmalıydı.

Atay bunu bir oyun şekline getirmişti esasında. Tanıştığı insanlar arasındaki kabloyu keserdi. Güzel bir oyundu kendince ama sakıncaları da vardı. Bu bir nevi ilişkileri deneyselleştirme girişimiydi. Tabii ki bir romanda okumuştı. Çok da içselleştirmişti bunu. Roman karakteri esrarengiz bir adamdı. Yok öyle değil, biraz sorunluydu. Ama her karakter sorunluydu. İyi de bu kahraman değil ki zavallıydı. Zavallıdan kahraman olmaz mıydı? Her neyse; adam yenikti, yorgundu, hastaydı, şizofrendi, tedavi ister türdendi. Yok yok, nevrotikti. Değil, obsesifti. İşte bu kahraman, kahraman demeyelim o zavallı, hayır nevrotik, yok obsesif? Bu sözcüklerin hiçbirisi oturmadı, hem razı olamaz buna Atay. Bu ağır bir ifade. Neyse x diyelim, yazara da y. İşte o x şahıs tanıştığı insanları birbirleriyle tanıştırmıyor, elinden geldiğince birbirlerinden uzak tutuyordu. Sonra Atay araştırdığında kitabın yazarında yani y şahsında da aynı alışkanlıkların olduğunu gördü. Atay bu kitapta kibar bir kopya çekmiş ve kendi ilişkilerini bu boyuta taşımıştı. Tam kopya da denilemezdi. Tamamen kopyaydı işte. Hayır, esinlenmeydi. Değildi. Bozuk bir kopyaydı. O zaman romanın kahramanı yazarın hayatından kopya çekmişti. Kitaplar hayatların kopyası değil miydi? Hayatlar da hayatların açılımı. Hayır, kitaplar kitapların kopyası hayatlar da hayatların kopyası. Her şey adaptasyon.

Atay böyle tarihi bozuk insanları nereden bulurdu? Yeryüzünde hiç olmayan insan türleriyle konuşurdu. Kuru, kepik burunlu, uzun çeneli, avurdu dişlerine geçmiş, siyah gözlü, sarkık bıyıklı bir adamdı. Yanında fahişeleri olmadan bir yerlere pek gitmezdi. Sasa, hep o fahişelerle ilişkisini merak etti. Hiç gerilmeden, sıkıl-

madan bunlar benim fahişelerim diye tanıtıyordu. Kadınlar ise duruma tepkisiz kalıyordu. Aslında fahişe olmanın mesuliyetini yerine getirmiyorlardı. Etrafta hiç kimseyle görünmüyorlardı. Herhangi birinin yatağına girdiklerini duyan olmamıştı. Sasa'yı da Zahit Nami'yle fahişelerden biri tanıştırmıştı. Sasa, pansiyon'un lacivert salonunda Atay'ı beklerken esmer fahişe gelmiş, Zahit Nami'nin yanına buyur etmiş ve bir tereddütten sonra Sasa Zahit Nami'nin yanına varmış ve tanışmıştı.

"Atay'ın arkadaşı olmalısın," gibi kesin ifadesinden sonra Zahit Nami'ye bakıp, "Evet Atay'ın arkadaşıyım," cevabını vermişti.

Zahit Nami:

"Evet biliyorum, anlatmıştı."

"Ama sizi bana anlatmadı."

"Öyle tuhaf huyları vardır, arkadaşını tanımamışsın daha."

"Benim tanıdıklarımı o tanır ama her nedense onun tanıdıklarını ben tanımam."

"Tanırsın."

"Tanırım ama hepsini tanımam, mesela sizi yeni tanıdım."

"Bu tanıştırılmamada onun kabahati yok, ben de makasın genişlemesini hiç istemem."

"O zaman niçin tanışmak istediniz şimdi?"

"Mesele de bu şimdi tanışmak istedim, daha doğrusu aracısız tanışmak istedim. Klana katılmak için seninle tanışmam gerektiğini söyledi Atay."

"Biz önemli insanlar değiliz, sınıf atlamak için iyi tercih sayılmayız."

"İroni görünüşte iyi bir şeydir ama gerçekler ironiyi kaldırmayacak kadar ağırdır."

"İroni değil bu, biz aşağılarda bir yerdeyiz, bizimle tenzil-i rütbe uğrarsın, ama yine de başımızın üstünde yerin var. Atay'ın arkadaşıysan sorun yoktur. Biz gerçekten rütbesi sökülmüş insanlarız."

“Klana takılmak istememden komün hayatı seviyorum manası çıkmasın. Maksat sorunlu insanların sorunlarını toplulukta onarmak, bunun için gayret etmek.”

“Sorunlu insanlar olduğumuzu nereden çıkardın?”

“Herkes biraz sorunludur.”

“Ben değilim, sadece biraz gündelik sıkıntılar, onlar da tüy kadar hafif.” Sasa bilerek yalan söylemişti. Bu adamın karşısında cesur görünmek istiyordu. Sağlıklı ve dirençli görünmesi gerekiyordu. Öyle görünme ihtiyacı hissetmişti.

“Benim sorunlarım yok derken hayattan ne anladığına, daha doğrusu ne istediğine bağlı bu.”

“Benim hayattan anladığım bir iki üç dört, diğerleri.” Ne demek istemişti ki Sasa. Kendisi bile anlamamıştı. Ama Zahit Nami anlamışa benziyordu.

“Aslında insanın hayatı ben ve diğerleri olarak ayrılmalı ama sen daha sosyalistsin.”

“Ben hiçbir şey değilim,” dedi Sasa, “hiçbir sınıf ve zümreye ait değilim, bireyim hem de mutlu bir birey.”

“Sisiphos gibi yani,” dedi Zahit Nami müstehzi bir ağızla.

“Yok, tanrılarla aram iyidir benim. Şimdilik bir cezaya çarptırılmadım. Onların ne istediklerini bilirim ve istediklerini de veririm. Onlara yılda bir kurban veririm. Fakirlerine yardım ederim, Tanrı’nın evine gidip ona şükranlarımı bildiririm.”

“Sağlam bir dindarsın.”

“Öyleyim.”

“Tanrı’nın dinlerini birbirine tercih eder misin?”

“Tanrı’nın koyduğu kurallara saygım sonsuz, dinler arasında ayrımcılık yapmam, hepsine eşit yakınlıkta yım. Tanrı’nın evlerinde de ayrımcılık yapmam, hangisi olursa girer ona şükranlarımı bildiririm.”

Esmer fahişe sandalyeden kalkıp Zahit Nami ve Sasa’nın kahvesini yenilemişti. Elinde kurşun rengi paslanmaz çelik epinoks termos vardı. Üzerine zim-

metliymiş gibi termosu sıkı sıkı tutuyordu. Sarışın fahişe daha rahattı. Yüzü daha gevşek ve serbest hareket ediyordu. Zahit Nami susmuştu. Sasa'nın da böyle ağır mistik konuları konuşası pek yoktu. Fahişeler iyice eylemsizleşmişlerdi. Ufak tefek kımıldanmalar olmasa canlı oldukları bile anlaşılmayacaktı. Kahvelelerini içtikten sonra Sasa arandı. Planı yoktu, çıkışta eve gidecekti. İyice sıkıcı olmuştu burası. Artık gitmeli diye düşündü. Belki mağazaya uğrardı. Sonra evin yolunu tutar, oradan da akşam yemeğinden sonra babasının periyodik nasihatinden nasiplenip yatarı. Ama önce Atay'la konuşması mecburi olmuştu. Zahit Nami'yle ilgili bir sürü bilgi verebilirdi. Ne de olsa onun arkadaşı ve onun sayesinde tanışmıştı. Belki biraz kızmaya hakkı da vardı. Elin adamıyla istemediğı halde tanışmıştı. Bu tanışmayı neredeyse dikte etmişti Zahit Nami. Atay yine geveze yine muzipçe yaklaşırdı duruma.

Kesinlikle Zahit Nami'den bahsediyorsun, bugün onunla tanıştın değil mi, derdi. İtiraf et, Zahit Nami'yle tanıştın. Dur! Hemen beni suçlama, adam ısrar etti. Beni Sasa'yla tanıştır, dedi. Ama aracısız olsun, dedi. Tesadüfmüş gibi olsun, dedi. Artık sizinle takılmak istiyorum, dedi. Ne deseydim? Hayır, bu mümkün değil bizim klana katılmak için belli evreleri geçmen gerekiyor, önce bir sınav yapalım mı deseydim? Bizim patron Sasa'dır, dedim. İcazeti o verir, dedim. Onun beğenisini kazanmalısın, dedim. Onun gözüne girmeden bizimle bir çay bardağı rakı bile içemezsin, dedim. Ne deseydim daha! Şereflelendirdim seni işte. Ne yaptın, adama icazet verdin mi? Kabul ettin mi? Artık aramıza hoş geldin Zahit Nami diyebilir miyiz? Hadi Sasa adamın hayatı senin iki dudağın arasında. Merhamet göster. Ki sen merhamet gösterensin, sevginle kuşatansın, şefkatle saransın. Hadi Sasa lütfen.

Atay mutlaka böyle derdi. Sasa, Atay'la nasıl baş etsindi. Baş edemezdi.

Klan Bohem, Meyhane Salaştı

Sconnectus Erectus: Beceriksiz ve korkak
bir hayvandır. İnsan boyunda olanları bile vardır.
Yalnız pençeleri ve özellikle tırnakları çok zayıftır.

Dik arazide, yokuş yukarı hiç tutunamaz.
Yokuş aşağı, kayarak iner (bu arada sık sık düşer).

Tüyleri yok denecek kadar azdır.

Gözleri çok büyük olmakla birlikte,
görme duygusu zayıftır. Bu nedenle tehlikeyi
uzaktan göremez.

(Tutunamayanlar)

Kapı vuruluyordu. Saatin kaç olduğunu merak etti. Kafasını toplamalıydı. Düşüncelerini sistematikleştirmeliydi. Kendine zarar veriyordu böyle. Kesinlikle durumu normalleştirmeliydi. Buna çalışıyordu zaten. Ama nereden başlayacağını bilmiyordu. Kimse de yardımcı olmuyordu. Zahit Nami de kocaman bir hayal kırıklığıydı. Elle tutulabilir bir sinekçik vardı yanında. Sinekçikte "car" umar olmuştu. Ne hale gelmişti. Kapı hâlâ vuruluyordu. Kalkıp kapıyı açmalıydı. Oda servisi olmalıydı. Kahvaltısını getirmiş olmalıydı. Kapının altında beliren gölgenin, iki dilim ekmek, elma kurusu, böğürtlen reçeli, bir kâse portakal suyundan oluşan mutat kahvaltı servisini yapan görevli olduğunu düşündü. Sanki kahvaltı yapıyordu da. Kaç bin defa kahvaltı istemem demesine rağmen her sabah getiriyorlar-

dı. Kaşıntılar eşliğinde yavaş hareketlerle kapıyı açtığında koridordaki gölge yeni uzaklaşmıştı. Kim o diye bağıracaktı ama sesinin koridorda yankılanmasını istemedi. Kapıyı tekrar örttü. Berbat bir gündü. Canı hiçbir şey yapmak istemiyordu. Şu pansiyona çivilenip kalmıştı. Ne yapsaydı ki? Aklına da bir şey gelmiyordu. Hafızasını sıfırlasaydı. Böyle bir imkânı olsaydı, tüy kadar hafif olurdu. O zaman düşüncelerini bir sistematığa bağlar, belki bir yerlerden başlardı. Bundan böyle rüya da görmezdi. Hayatına zehir gibi akan rüyalar değil miydi? Hafızasına siyah bir şerit çekseydi. Beyninin içi bomboş olsaydı.

O kadar da karamsar olma. Ben bu halimle bile senin kadar patetik değilim. Neden bir sinek olarak yaşamaya zorlandığımı sorguluyor muyum? Hem bak merhem olmaya başladın. Biraz önce gelen senin gibi hipokondriaz olan Sasa'ydı. Benim göremediğim bir şeyler var sende. Klan seni kabul etmeye çok gönüllü gözüküyor. Artık nasihat dinlemezsin, nasihat edersin. Sasa'nın buna çok ihtiyacı var. Sasa seni sevdi. Arkadaş konusunda hep şanslı olmuştundur. Sasa iyi bir arkadaş. O da tutunmaya çalışıyor. Sanırım başaracaksınız. Bu kadar iyi mücadeleyle kim kazanamaz ki? İkinizi de çok dirayetli görüyorum. Sinekçik, gittikçe küstahlaştığının farkındasındır. Gözümden kaçtığını sanma, bana artık "sen" diye hitap ediyorsun. Müstehzi konuşuyorsun. Haline bakmadan beni aşağılıyorsun. Kesinlikle yanılıyorsun efendim. Aşkolsun size. Bak yine siz diye hitap ediyorum, evet, sizi nasıl aşağılarım! Ben siz var olduğunuz sürece varım. Hem de sizin koruyucunuzum. Bunu bilmenizi istemiyordum ama söylemeye mecbur ettiniz. Sahiden sizin koruyucunuzum. Zeus'a karşı koruyorum sizi. Prometheus'um ben. Prometheus bir sinek değildi diyebilirsiniz. Efendim cismaniyet önemli değil. Nitelik, keyfiyet önemlidir. Yaptığım işe bakın siz. Bu kadar şovenist düşünmeyin lütfen. Lütfen yanlış anlamayın, ben sizin içinizim efendim, benim

kişisel tarihim sizinle başlar, sizinle biter. Seni dinleyecek kadar keyifli değilim sinekçik. Günahlarım bunaltmaya başladı. Boş yere çene patlatma. Seni görmenin dayanılmaz ağırlığını hissetmek istemiyorum. Pardon, sözünüzü keseceğim efendim, sabah anahtar deliğinden dışarı baktığımda kapının önünde iki siyah kedi duruyordu. Ne yapıyorlardı dersiniz? Size bırakılan kahvaltıyı yiyorlardı. Yalnız bunlar siyam kedisine benzemiyorlardı. O kadar güzel uyuyordun ki kıyamadım uyandırmaya. Bana bırakılan kahvaltıyı sonsuza kadar yesinler sinekçik. Kediler mi köpekler mi tavuskuşları mı? Kim yerse yesin. Biraz huzur sinekçik, biraz huzur. Kafamı toparlayabilmem için az bir huzur istiyorum. Beni fazla yorduğunun farkındasın değil mi? Nereden geldiğini bile sormadım. Çok meraklı biri sayılmam. Beni neden bulduğunu da sormuyorum. Ama seninle arkadaş olmak da istemiyorum. Aman öyle demeyin, sen olmadan ne yaparım efendim? Sensiz ben bir hiçim. Beni kovma rica ederim, kovarsan nereye giderim! Kaba davrandıysam özür dilerim. Yine hitaplarımda “siz” derim, asla “sen” demem. Sahi ben size bir şey söyleyecektim ama lafa boğup söyleyeceğimi unutturdunuz. Sabah Zahit Nami geldi kedilerden de önce, selam bıraktı size. Özellikle gelmeni istedi. Öğleden sonra Saron’un dükkânında olacaktı. Tabii akşam da meyhanede. Arkas, meyhanesini sizin için açacaktı bu gece. Zahit Nami Bey klana katılmanın şerefine bir yemek verecekti. Zahit Nami, Arkas, Saron, Atay, Sasa, tabii bir de siz. Süper bir takım oldunuz valla. Saat kaç oldu sinekçik? Bu soruyu sıkça sormaya başladım. Sasa, tekrar gelir mi ki? Lacivert salona inelim, belki oradadır.

Işık Kutlu lacivert salona indiğinde Sasa’yı kahve içerken yakaladı. “Ben de tam çıkıyorum,” dedi Sasa. Erkenden gelmesinin sebebi mağazaya eniştesinin gelmesiydi. Onunla aynı havayı solumakta zorluk çekiyordu. Tahammül edilmez birisiymiş eniştesi. Atay da

yokmuş pansiyonda. Haftanın birkaç günü kardeşine uğrar, oradan biricik oğlu Bekir'i alır ve bütün vaktini oğluyla geçirirmiş. Atay'ın Bekir'e bir hatıra olarak bakmaması gerektiğini Sasa her ne kadar tembihlese de Atay Bekir'i oğluymuş gibi değil de Sevil'den kalan hatıra dolu bir hediyeymiş gibi görmekten kendini alamıyordu. Sevil'in hatıraları hep baskın çıkıyordu.

"Bir kahve de sen al," dedi Sasa. Kahve tanışmalarının simgesiydi. Alsındı. İyi gelirdi. Sonra da çıkıp Saron'un dükkânında nargile içerlerdi. Nargileye iyi alışmıştı Işık Kutlu. Daha önce böyle bir şey içtiğini hatırlamıyordu. İsa nargileyi sevmiyor olmalıydı.

Yürümeye başladılar. Güneş bahar şöleninde enselerine keleşleşiyordu. Bu Zahit Nami sahi Tanrı olmalıydı. Sözünü tutmuştu. Baharı getirmişti. Kemikleri donduran şu kara kıştan kurtarmıştı. Bahar için teşekkür etmeliydi. Bunu meyhaneye vardığında yapmalıydı. Bulduğu ilk fırsatta teşekkür etmeliydi. Şimdi ciğerlere giden kanalları iyice açmalıydı. Temiz havaydı bu, başka şeylere benzemezdi. Solumak gerekti.

Güneşin ham bahar kokusuyla oluşturduğu armoni kaldırımında hafif, küçük adımlarla yürüyen melon şapkalı, siyah giysili, altın köstekli, siyah setreli ihtiyarları yeşertmişti. Yeşeren ihtiyarlar selam veriyordu Sasa'ya. İhtiyarlara karşı daha gönüllü görünüyordu.

Kesme taş döşeli dik yokuşlu iç sokaklara doğru girdiklerinde cumbalı kafesli antika değerindeki bazı boş evleri gösteriyordu. Otantik evlerdi bunlar ama Işık Kutlu Sasa kadar etkilenmemişti. Şu restore edilmiş ve önünde neon lambaları olan yapı ayrı bir estetik katmış sokağa diye düşündü sadece. Düşündüğünü Sasa'ya söylemedi. Evlerin kapıları o kadar ince ve narındı ki dokunduğunda açılacaktı sanki. Arnavutkaldırımlı sokaklar insanı yormamak için bacaklarını yay gibi büküp bir kaldıraç gibi yokuş yukarı kaldırıyor. Baston gibiydi adeta, yürümene yardımcı oluyordu. Parke taşlı kaldırımlara geldiklerinde evlerin önünde çitle çevril-

miş üç yüz-beş yüz metrekairelik bahçeler kendini fark ettiriyordu. "Böyle bir yerde yaşlanmak isterim," dedi. Sen zaten yaşlısın Sasa.

Geceden kalma ıslaklığı öğle güneşi kurutmaya çalışadursun akşam bulutları ışığı hapsettikten sonra kahverengi örtü yağmur damlalarını muştuluyordu. Sasa'nın yüzünde narçiçeği geziniyordu. Öyle de güzel yağıyordu yağmur. Damlalar kaldırıma vuruyordu. Toprakta çalma kokulardı bunlar. Yağmurun gıcırtilı dansını hissetmek için şemsiyeye bile gerek yoktu. Kesinlikle zevkli bir zafiyet olurdu bu. Ressam oturmuş tablosunu yaratıyordu. Çıkan gökkuşağının bütün renklerini -kırmızı, sarı, turuncu, mor, yeşil, mavi, lacivert- ustalıkla çiziyordu. Sasa, asla bu tabloda yer bulamazdı. Tablo orantısızlığı, iğretiliği kabul etmiyordu. Bu kaldırımlarda sıklıkla yürümeliyim diye düşündü Işık Kutlu. Bu düşüncesini de Sasa'ya söylememiştii. Bu da söylenmeyen düşünceler arasına itilmişti.

Masanın etrafında Atay, Sasa, Saron, Zahit Nami ve Zahit Nami'nin fahişeleri vardı. Sasa'yla Işık Kutlu'nun gün boyu ortalıklarda olmadıklarına kızmışlar. İkinci vakti balıkçı dükkânına gelmemişlerdi ya, ondandı kızgınlıkları. Ama ne güzel de gezmişlerdi semti. Bilerek yağmura tutulmuşlardı. İyice de yürümüşlerdi yağmurda. Islanmışlardı ama çok da iyi olmuştu. Sinekçik de eşlik etmişti geziye ama bundan Sasa'nın haberi yoktu. Sinekçikten bir Işık Kutlu'nun haberi vardı. Zahit Nami'nin de haberi olabilirdi ama Zahit Nami haberi varmış gibi durmuyordu. Bugün iyi bir üçlü oluşturmuşlardı. Sinekçiğe de bir kıyak yapıp insan familyasına almışlardı. Sasa'nın bundan da haberi yoktu ama olsun, haberi olsa da Sasa buna itiraz etmezdi. Ne kaybederdi insanlık sinekçiği kendi familyasına almakla, ama çok şey kazanabilirdi. Asıl kayıp sinekler

âleminde olurdu. Sinekçik sinekler âlemi için büyük bir kayıp sayılırdı. Işık Kutlu'yla beraber gizli bir ajanda oluşturmuşlardı. Sinekçik bundan böyle Işık Kutlu'nun kirli gizlilerini yüzüne vuramayacaktı. Bir de bu sır her zaman aralarında kalacaktı.

Atay'ın yanına oturmuştu Işık Kutlu. Daha ılıman gelmişti Atay'ın yanı. Dışarıda oldukça vakit harcamışız diye düşündü Sasa. Gerçekten de öyleydi. Bugün mağazaya neredeyse hiç uğramamıştı. Sabah mağazayı açmış, enişte bey geldikten sonra çok durmamış, çıkmıştı. Beyaz paltosunu yeni çıkarmıştı Atay. Yağmurun ıslaklığı vardı paltosunda. O da biraz önce gelmişti. Saron ıslıl ıslıldı. Ufak tefekliği tarihini örtüyordu. Bizim balıkçı derdi Atay ona hep. İyi balıkçıdır. Tatlı su balıkları ondan sorulur, tabii deniz ürünleri de.

Saron iyi bir adamdı. Zarafeti giysilerine kadar yansırı. Askıdaki tilki kürkünden astarı olan palto Saron'undu. Üzerindeki geniş dokuma kumaş bağlanmış entarisi ufak cüssesine pek oturmuştu. Buyur etmesi candandı. Şiir okur gibi konuşurdu. Atay'ın yanında sevimli kedi gibiydi. Gümüş kaplamalı muhafızı, tütün kâsesi ile bağlantılı abanoz bir sapı, uzun bir marpucu ve kehribar ağızlığı olan hindistancevizi ağacından yapılmış nargilesi balıkçı dükkânının başköşesinde hep kendini beklerdi. Arkas Işık Kutlu'ya bakıyordu. İçten ve sevecendi bakışları. Sağ olsunlar sıcakkanlılar, diye düşündü Işık Kutlu. Geldiğinden beri yabancılık çekmemişti. Bu kadar ummuyordu. Ne olacaktı, elin gurbetiydi. En zor zamanlarında Sasa başta olmak üzere hepsi kapılarını Işık Kutlu'ya sonuna kadar açmışlardı.

Gecenin planlamasını yapıyorlardı şimdi. Sasa, erken ayrılacağım, diyordu. Atay kızıyordu Sasa'ya. Sen zaten hep erken ayrılacaksın, diyordu. Israrla üzerine üzerine gidiyordu. Kaybedecek daha neyin kaldı, diyordu. Cırmalamaktan vazgeç, diyordu. Daha neyi kovalıyorsun, diyordu. Yaşlandırdın beni, diyordu. Şu bunaklar gibi oldum diyordu. Derim dökülüyor, di-

yordu. Bunları sen yaptın bana, diyordu. Sasa, yine de memnun görünüyordu. Yüzü tebessüm kovalıyordu. Ama ondaki çoğu zaman hüzündü. Sasa bazı zaman meyhaneden kaytarmaya çalışırdı ama her durumda meyhaneye gelmeliydi. Bu meyhane adabındandı. Hem ibadette devamlılık şarttı. Ki burası klanın vaat edilmiş topraklarıydı.

Meyhane eski ve biraz da köhneydi. İki katlı ahşap yapının bodrumuydu. Merdivenler sarmaldı. Yüksek basamaklı ve dar merdivenlerde iki kişinin yan yana yürüyerek inmesi olanaksızdı. Ayakları en küçük harekette gıcırdayan ahşap masaların örtüsü kırmızı-beyaz kare desenliydi. Topu topu üç-beş masaydı. Duvarlarda oluşan toz kümesi kanıksanmış misafir gibiydi. Perdeler pas tutmuştu. Penceredeki camın en az biri kırık olurdu. Arkas bilerek bu iğretiliğe göz yumuyordu. Mekânın salaşlığa ve bohemliğe tam da uymasını istiyordu. Bu meyhanede eski bir gramofonda yeryüzünün en hüzünlü müzikleri çalıyordu.

Arkas devamlı müspet görünürdü. Her zaman iyi bir meyhaneciydi, iyi bir ev sahibiydi. Hiç müşterisi yoktu. Meyhaneye gelenlerin hepsi Arkas'ın misafiriydi. Onlara asla müşteri gözüyle bakmazdı. Beyaz önlüğüyle misafirlerine kıyam ederdi. Özel bir rabıta kurmuştu onlarla. Masadaki çay bardakları her zaman rakıyı hazır beklerdi. Rakı çay bardağından içilirdi. İyi mezeler yapardı Arkas, tarator, yoğurtlu semizotu, söğüş, lakerda, haydari, fava, acılı ezme. Atay bu meze tatmazsa olmazdı. Bir tanesi eksik olsun kabul etmezdi.

İlk girildiğinde boğucu bir kasvet sarardı insanı. Az bir zaman oturulduğunda girişteki boğuculuk ve kasvet yavaş yavaş ferahlık ve letafete dönerdi. "Riyakâr ve mürai olmayan insanlar gelebilir ancak." Arkas'ın icat ettiği bu slogan meyhanenin genel felsefesi idi. Atay'ın meze sıkıştırmaları Arkas'ı yıldırmazdı. "En güzel meze muhabbettir" klişesiyle Arkas topu taca atardı.

Biz kâsede şarap içer, mayasız ekmek yedik. Işık Kutlu'nun aklına kâsede içtiği şarap, şarapla beraber yediği mayasız ekmek gelmişti. Klana bunu katkı nevinde söylese miydi? En iyisi susmalı, dinlemeliydi. Işık Kutlu yeni yeni alışıyordu ortama. Acemi olduğunu söylemiyordu. O rakı beyazına alışık değildi. Şaraba hiç benzemiyordu. Ne kadar kesif bir kokusu vardı. Ama üçüncü bardakta kendini bulmuştu. Kafasının içi bulanıklaşmıştı. Efendim bu halimi görmemeli, diye düşündü. Efendisi hiç sarhoş görmemişti onu. Çabuk sarhoş olmazdı, sarhoşken de efendisinin karşısına çıkmazdı. Her zaman takdirlerini bildirirdi efendisi, çok adaplı içtiğini söylerdi. İyi ki çay bardağıyla içiyordu. Bu rakı denen içki ne kadar da mayaydı.

Atay oturup kalkıp Arkas'a giydiriyordu. Şimdi yalnız olmasının yegâne sebebi Arkas'mış. Şu salaş mekân hayatını çürütmüş. Artık cemiyete uyum sağlayamıyormuş. Cemiyet kendine söz hakkı vermiyormuş. Arkas olmasa şimdi Hariciye Nazırı olabilirmiş. Atay'ı en zayıf noktasından vurmuş. İştahlılığını zaaf bilip en güzel mezeleri en güzel yemekleri cömertçe sunmuş. Şu önümüzde duran fasulye pilakisi ile haydari Atay'ın cennetten arakladığı ilk haram meyvelermiş. Günaha iyice batıran ise Arkas'ın zeytinyağlı yemekleriymiş. Cehennem ateşine yuvarlayan ise kalkan balığı yumurtası mücveri, kalamar, çupra, zeytinyağlı enginar, papaz yahnisi, patlıcan mücveri ve portakallı buğulamaymış. Bunları Arkas'ın ellerinden yedikten sonra bu cezaya razı olunurmuş. İşte şu diğer masalarda demlenen şairler, musikişinaslar, filozoflar, muharrirler Arkas'ın cehenneme yuvarladığı günahkârlarmış. Şimdi gramofondaki plakta inleyen nağmenin rakının kesif kokusuna karışması mekânı "ey Tanrım sana inanmıyorum ama senden de korkuyorum" dilemmasına itiyormuş.

Atay'ın nemli, yağlı derisi esrik kokmasına rağmen onu ayyaş havasına sokmuyordu. Sarhoşluğu, var olan sevimliliğini daha da belirginleştiriyordu. Çehresine

yapışmış derinlik sabitleşmiş gözlerini baygınlaştırıyordu. Bakışlarıyla olanca sevimliliğini sergiliyordu. Yüz hatlarındaki gevşeme yanaklarına pembelik katıyordu. Kafasında beliren bulanıklık biraz sonra donacak beynine tatlı bir hararet yüklüyordu. Devetüyü beyaz bir paltosu vardı. Devetüyü beyaz paltosu Atay'la özdeşleşmişti. Üzerine ne giyse, ıslak beyaz paltoya dönüşüyordu. Paltosu omzunun genişliğini iyice açığa çıkarıyordu. Kırmızı-mavi kaşkolu kafasıyla omuzları arasındaki köprüyü geçişli kılıyordu. İri kafası, uzun, dağınık, hafif kıvrıkcık siyah gür saçları, üzüm siyahı iri gözleri, geniş yüzünü sarmalayan dağınık sakalı, geniş iri bedenine estetik ve büyüleyicilik katıyordu. Ağzından laflar melodik çıkıyordu. Pes sesi boğuk ve katmanlıydı. Sesi sigara ve rakı kokuyordu. Her an tonlarca balgam çıkaracakmış gibi konuşuyordu. Koyu lacivert mürekkep rengi sesi Tom Waits'ten hediye aldığı söyliyordu. Sesi Tom Waits'ten bir hediyeydi ona. Şakayla da söylese buna gerçekten inanıyordu. "Yanmış motor yağı içeriz biz," diyordu. Hiddet göstermiyor, yüzünün gerildiğini fark ettiğinde zorlama tebessümlerle bastırıyordu. Etrafında kimseye yabancılık hissettirmiyordu. Herkes ona çabucak arkadaştı. Işık Kutlu da meyhaneye geldiğinde hemen Atay'ın yanına oturmuştu. Ama Atay içinde çağlayan düşüncelerin çok azını dışa vuruyordu. Sonsuz hüznün kabarcıklarını yine içinde sandıklıyordu. Dış dünyadaki ilişkisi şekilden ibaret görünüyordu. Atay'ın konuşmalarındaki acelecilik birazdan hayatının en önemli sırrını verecekmiş kanısını oluştururdu. Bir yerlerde eksik, yarım bıraktığı bir şeyler olduğu sanılırdı. Anlatamadığı bir şeyler mutlaka vardı ya da o öyle zannederdi ve onun sancısını çekerdi.

Zahit Nami bu gece Işık Kutlu'yu kıştıracaktı. Bakması alaycı, acıtıcıydı. Yüzünü görmeden konuşuyordu. Bu özel bir takıntı değildir, diye düşündü Işık Kutlu. Bu vakte kadar çözememişti ya adamı. Mütecessis

biri değildi ama merakını artırmak için her şeyi deniyordu Zahit Nami.

“İçkiye bağımlı olmadan meyhaneye gelmek iyi değildir,” dedi Zahit Nami, “kadınla içki zevk vermeli insana.” Kimeydi şimdi bu dokundurmalar? Ne yani vurmalar mı başlamıştı şimdi. Benim kadınlarla işim olmaz. Oldum olası uzak durmuşumdur kadınlardan. İhtiyaç hissetmedim. İktidarla falan ilgisi yok bunun. Bekle yemeğimi yiyeyim. Boş geçemeyeceğim, oldukça güzel bir yemek. Tabağımdaki kalkan balığı mücveri Atay’ın övdüğü kadar varmış. Bu Arkas iyi aşçıymış. Bu nehir ürünü değil, denizden postalanmış. Çatalı sol elime alayım, yemem için yoğunlaşmam şart. Dünya kadar malzemeye sarmalanmış balığım. Yumurta, karabiber, tuz, dereotu katılımları ile böyle yenilesi tat oluşmuş. İnsanlar aç kaldılar mı inançlarını yerlermiş. Serbest çağrışım. Düşünmelerimi hafif tutmalıyım. Derinliklerde yozlaşıyorum. Kaynağını bilmediğim ağır tahrikler seziyorum. Bu geceyi Zahit Nami bana hazırlamış olmalı. Atay her şekilde yardımcı olur bana, boş yere heveslenme sen. Hem sinekçikle de iyi dost olduk. O da senin bütün zavallılıklarını biliyor. Sandığın kadar da kötü biri değilim. Şanssızım. Sadece şanssızım.

Sağanak gibi gelen ufaltıcı bakışlar karşısında kalkan balığı mücveri ile oyalanması palyatif bir çözümdü. Hatta palyatif çözüm bile sayılmazdı. Kendini güçlü ve savaşa hazır hissettiği bir zamanda bile bu harbi göze alamazdı. Zahit Nami donanımlı, provalı görünüyordu. Işık Kutlu ise en zayıf haliyle yakalanmıştı. Şimdi yapacağı en makul hamle sütre gerisine çekilmek olacaktı. En son hamaseti, sofradan ayrılmazdan evvel efendisine yapmıştı. Bundan sonra da böyle bir şey yapmayacaktı. Sahiden yapmayacaktı. Zahit Nami’nin söylediklerini de üzerine almamalıydı. En iyisi buydu. Zahit Nami hızlı içiyordu. Bardak küçüktü ama bu kadar çabuk boşalıp dolmamalıydı. Zahit Nami konuyu değiştirmişti bile. Mezenin annesi tarafından

hazırlanmasının dayanılmaz lezzetinden bahsediyordu. Demek annesi de varmış ve meze yaparmış.

Arkas ev sahibi olmanın verdiği özgüvenle elindeki rakı dolu çay bardağını havaya kaldırdı, "Neye içeceğimizi hepimiz biliyoruz, aramıza yeni katılan arkadaşımıza kaldırıyoruz bardağımızı." Herkesin elindeki bardak ahşap masanın yarım metre yukarısındaki boşlukta birbirine değmeye başladı. "Şerefê, şerefê, şerefê..." Bu sahne Işık Kutlu'yu çok duygulandırmıştı. Çok duygusal bir yapıya sahip olduğundan böyle sahnelerde gözlerinin yaşarması olasıydı ama Zahit Nami'den gelen soğuk bir soru buna izin vermedi:

"Katolik misin?" Nereden çıkmıştı bu soru şimdi? Ne gereği vardı böyle bir sorunun? Zahit Nami'nin ne söyleyeceğini kestirmek imkânsızdı. Annesinin mezesini unutup ağır bir konuya atlamıştı.

"Hayır, neden sordun?"

"Öyle olduğunu düşündüm."

"Yanlışı düşünmüşsün. Değilim, ama İsa'yı çok severim." İsa derken karın yağları erimişti. Acının şiddeti her geçen zaman artıyordu. "Annem iyi bir Müslüman. Ben de Müslümanım. Müslüman olmam İsa'yı sevme engel değil." Işık Kutlu bunları söylerken kafası karışmıştı. Nedense annesinin Müslüman olduğunu söylemişti. Annesi Müslüman olduğuna göre doğal olarak kendisi de Müslüman olmalıydı. Annesinin iyi bir dindar olduğunu biliyordu ama hangi dine mensup olduğunu hatırlayamıyordu. Efendisi İsa'yı çok seviyordu ama Halife Ali'yi de onun kadar seviyordu. Neticede o da Işık Kutlu'ya göre bir tutunamayandı, tıpkı efendisi gibi. Işık Kutlu'nun İsa ve Ali sevgisi çok farklıydı, özdeş bir sevgiydi, kendinden olma bir sevgiydi, bir sokak ötede oturan mahalle arkadaşı sevgisiydi. Keşke aynı çağda aynı yerde, aynı mahallede, yaşasalardı da top oynarken aynı takımda olsalardı ve hep yenilselerdi.

"Annen senin bu durumuna çok üzülüyor olmalı."

Hangi durumuma? N'olmuş durumuma?

"Annem çok zaman önce öldü, beni de çok severdi. Hem önemli mi bunlar?"

"Bilirsin, inanç insanın var oluşluğundan beri problematik. Çetrefil."

"Dedim ya, annem iyi bir dindardı. Benim bu aralar Tanrı'ya daha çok ihtiyacım var galiba. Onu çok ihmal ettim. Sen dinlere pek ihtiyaç duymuyorsun galiba?"

"Bunu da nerden çıkarttın. Her insan dine ihtiyaç duyar. Ben radikal inançları olan bir ailede yetiştim. Ailem Yahudi benim, semitist. Babam Ağlama Duvarı'na kafasını gömüp saatlerce dua ederdi. İnsanlığın kurtulması, Yahudilerin feraha kavuşması, yeryüzündeki acıların sonlanması, dünyaya barışın hâkim olması için dua ederdi. Ama babamın dua etmesi bende hep duvarla konuşuyormuş izlenimi yaratırdı. Babam, cennet paylaşımında da çok cimriydi ama cehennemi taksim etmekte alabildiğince cömertti. Eğer iki dakika Tanrı muavini olsa, Yahudileri çekip alır ve diğer dinlerin mensuplarını cehenneme tıkarı. Hele Avdetilerden nefret eder. Babamın, uzun, siyah, karın boşluğuna kadar inen sakalı vardı. Başında da tabii ki kippası. İki kurşunu varsa birini İsevilğe, birini İslamlığa sıkardı." Zahit Nami dinsel konularda da alaycı konuşuyordu. Bu adamı Tanrı çarpacaktı bir gün. Belki de çarpmıştı.

Sasa, yutkunuyor, konuşacaktı galiba. Atay'a bakıyordu. Atay durgunlaşmış mıydı biraz? O, Sevil'le olduğu zaman daha coşkulu oluyordu.

Sasa:

"Neticede inançlar komplike bir şey. Aslında din adedi ile insan adedi aynı. Her insan ayrı bir inanç ayrı bir din. Benim babam da dini faydalı bir araç olarak kullanıyor. Yeri geldiğinde cebin Tanrı anlayışında nemalanıyor ve calı bir tebessümle Musa'yı selamlıyor. Gününde elde ettiği kâr ölçüsünde Tanrı'ya inancı artırıyor. Dilinin ağzına sığmayıp köpürdüğü zamanlar Tanrı'yı bir borçlu gibi hırpalıyor. Ben Tanrı'yı tünelin

ucundaki az ışık olarak görüyorum. Tünelin ötesindeki ışık o kadar kör, o kadar belirsiz ki, bu ışık ha söndü ha sönecek. Sevgiden yoksun umutsuzluğun göbeğinde umudu aramak alız bir alev gibi. Şunu biliyorum, insanda yok edilmez, edilemez doku var. Bu dokudan yola çıkıp yok edilmez düşüncemizi özgür kılmamız gerekiyor. İnsanlar küçük küçük tanrılardır. Tanrı yarattığına çekirdeğinde bir şeyler yerleştirmiş. Çözümünden çok çözümsüzlüğü tercih ediyoruz. Anlaşılmak meselesi mi? İnsan anlayamaz. Neyi anlayamaz? Tanrı'yı. Kafamızda parlayan tanrısal ışık çeşitli sebeplerden kırılmaya uğrar, berraklığını kaybeder. Düşün; umut beklediğin, umduğun ya da varlığından korktuğun bir kralın var seni ihata eden, ondan gelecek haberi beklersin gelmez. O haberi sevgi ve korku karmaşasından beklersin işte o tanrıdır."

Sasa, ne de güzel anlatıyordu. Biraz da köşeye sıkışmış gibiydi. Kavramlarının üzerine gitmeye korkuyordu galiba. Kafası çok karışıkta Sasa'nın. Atay hâlâ susuyordu. İbadet şuurunda rakısını içiyordu. İçerken konuşmayanlar sınıfından olmalıydı. Ama Işık Kutlu, Atay'ın konuşmasını bekliyordu. Hemen de yanında oturuyordu. Beni samimi bulmuyor olmalı, diye düşündü. Gerçekten sen de öyle mi düşünüyorsun sinekçik? Beni samimi bulmuyor musun? Benim düşüncemin ne önemi var efendim, karşıdakileri kolaylıkla kandırabiliyorsun. Eskiden bu kadar yalan söylemiyordun. Galiba Atay seni fazla ciddiye almıyor. Sus sinekçik Zahit Nami konuşuyor, dinle. Babasını soruyor Sasa'nın. Sağlığını soruyor. Bir zamanlar ciddi bir arkadaşlıkları olmuş. Çok eskidenmiş bu. Sasa'nın babası olduğunu dahi bilmiyormuş. Biraz fantastik bir arkadaşlıkmiş. Pek inandırıcı durmadı ama inanmak gerek. Saygı duyulacak bir adammış Sasa'nın babası, ama dünya hırsı kaybettiriyormuş. Fazla arzuluymuş. "Sen hiç arzulu görünmüyorsun," diyor Sasa'ya. Ona dokunma Zahit Nami, onun kalbini kırma lütfen, ateş-

ten tavllanmış umutsuzluktan besleniyor o, ama güneş bütün ihtişamıyla her gün doğuyor. Şehrin kışları sisli, puslu, ne fark eder, yönünü bir yere dönmek gerek. Zahit Nami'nin de konuşacağı var bu gece. Sasa gibi munis birine bile giydiriyor, ayar veriyor. "Markion'u bilir misin Sasa?" diyor. "Senin gibi konuşur, ruhaniyete ve gize tapınırdı. İyi bir Tanrı yok, kutsal metindeki Tanrı gerçek Tanrı'yı temsil etmiyor," derdi. "Kanun koyucu Tanrı hakiki Tanrı'dır," derdi. Böyle şeyler söylerdi. Adam kara ruhluydu biraz. "Tanıdın mı Sasa?" diyor Zahit Nami. "Ama tam olarak böyle bir şey demiyorum ki. Gördüklerimden ve göreceklerimden korkuyorum. İçimizdeki ürkeklik ya da umutsuzluk kendi kıyametimize dair. Ben Tanrı'dan değil gelecekte ümitsizim. İnsanın çizgisinin eğikliğini görüyorum. O çizgi bizi netameli, donuk dehlizlere sokacak. Vicdanlarımıza karşı işlediğimiz suç kendi kıyametimizi tetikliyor." Bravo Sasa, çok iyi konuşuyorsun. Atay öldü mü? Bak-sana konuşmuyor artık. Neden susuyor? Neden tunca benziyor mermer?

Tarihte iki figüre şaşarmış Zahit Nami. Bunları sevsen mi sevmese mi karar veremezmiş. Araf halindeymiş yani. Yönlenmesi için birilerinin yardımcı olabileceğini düşünüyormuş. Sevip sevmemeye karar veremediği iki figür, Yahuda İskoriyot ile İbni Selül'müş. Ruh asimetrikliğine sebep oluyormuş bunlar. Nefret, cinnet yönsüzlüğünde bir durummuş.

"Yahuda İsa'yı speküle eder, Abdullah İbni Selül ise Müslümanlığın kanına virüs sokar. Cesaret mi? Korkaklık mı? Devrimcilik mi? Jurnalcilik mi? Aklayalım mı? Ateşe mi itelim? Özgün nesneler bunlar. Peygamber seferlerden dönüyordur, konaklamaları gerekiyor, yorgundurlar. Peygamberin zevcesi def-i hacet için kafileden uzaklaşıyor konaklama yerine döndüğünde Yemen'in göz boncuğundan dizilmiş gerdanlığının düştüğünü fark ediyor. Aramaya çıkıyor gerdanlığını. Bu sırada peygamberin zevcesinin hevdeçde olduğu

düşünüldüğünden kafil e hareket ediyor. Kaf ile uzaklaşadursun peygamberin zevcesi durumu fark edip beklemeye koyuluyor. Ne de olsa fark ettiklerinde geri döneceklerdir. Kafilenin güvenliğinden sorumlu süvari Safvan gelip zevceyi kaf ileye yetiştiriyor. İbni Selül devrededir artık, bombayı patlatıyor kalabalığın ortasında. Aşk dedikoduları çığ gibi büyüyor, kafalar bulanıktır artık. Virüsü sokmuştur bir defa. Virüs girmiştir herkesin bedenine. Peygamberin en yakınları bile şüphecidir artık. Bu elçiyi ne inananı anlayabilmiş ne de inanmayanı. Hz. Muhammed bana göre peygamberliğini burada ileriye doğru sürmüştür. Çok derin bir sınav vermiştir. Aslında baktığımızda peygamberi ileriye doğru taşıttıran ya da sıçrama yaptıran, dolaylı yönde İbni Selül'dür. Görünürde verdiği tahribatın aksine peygamberin yücelmesine vesile olmuş ve bundan ötürü de nasıl bir insan olduğı derinlemesine tartış konusu olmuştur hep." Zahit Nami'nin bu coşkunluğu Atay'ı da konuşturdu.

"İslamlıkta en sevdiğim figür Ebu Zerr. O bir anarşistti. Gerçekten bir anarşistti. Bastonunu Halife Osman'ın ayaklarının dibine vurup 'Peygamber döneminde bunlar yoktu, bu kadar şatafat onun döneminde yoktu, bu balkonlu evler onun döneminde yoktu, ne değişti şimdi!' diye Halife Osman'a vermiş ayarı, sonra da sürgün edilmiş. Geri kalan hayatını bir kulübede yaşamış yalnız başına." Tarihte her insanın hayran olduğı bir figür vardır mutlaka. Atay da Ebu Zerr'e hayranmış. Bir de Ali'ye. Haydar-ı Kerrar Şah-ı Merdan, Kerremallahu Veche ayağının turabı olduğum aman Ali'm can Ali'm.

Yahuda'nın hikâyesi daha çetrefilliymiş Zahit Nami'ye göre. Yahuda romanlarda anlatılanlar gibi değilmiş. Onlar bir fantezi denemesiymiş. Zahit Nami çok kıızıyormuş komşu dosta. "Çok kıızıyorum Kazancakis'e," diyor.

"Yeniden çarmıha gerilişler, günaha son çağır malar,

doğru değil bunlar. Luka'nın anlattığı gibi kalbine şeytan giren adam da değildir. Hezekiel de yanılmaktadır. Efendisini ele vermek için Tanrı tarafından görevlendirilen bir aziz olduğunu söylemek en iyimser sözcükle aptallıktır. Size verebileceğim bir yanılığın örneği de filozofların hocası olarak bilinen yaşam agnostikliğinde kendini tüketmiş Hikmet Benol'un tespiti. Benol, 'Yahuda, neden ihanet ve intihar ettiğini anlayamayan bir zavallıdan başkası değildir,' diyor. Sanki intiharın nedeni olurmuş gibi. Sen hangi gerekçeyle intihar ettin Sayın Benol? Selim neden vurdu kendini? Zayıf insanların temsilcisi olarak lanse etmek ve adamın sırtına bu kadar ağır yük yüklemek doğru mudur? Gücsüzlerin iktidara yem olması gerektiğini savunmak emeğe ihanettir. Halklar kardeşler, insanlar yoldaş. Toparlayalım şimdi. Gerektiğinde bir üçüncü yol buluruz biz. Emekli filozof da olsak düşünümdeyiz hâlâ. Yahuda, evet sadece bir uyanık, kaderine karşı gelmiş ve akabinde sofrayı terk etmiş bir uyanıktır. Onun adında efsaneler üretmek doğru değildir. Benim zevkten çıldıracağımı düşünenler çok yanılacaktır. Onaylamıyorum, tasvip etmiyorum. İsa bir şizofren değil, bir mecnun hiç değil. O, tutunmak için her meşru yolu sınavan şanssız bir loser. Yine şaştınız değil mi? Ben de sandığınız o filozof değilim. Diyordum ya hani, emekli bir vaiz. İşte ben o gruptanım. Ha bu arada bir replik, 'Şeytanın yaptığı en büyük kurnazlık tüm dünyayı yaşamadığına inandırmakmış,' nokta."

Zahit Nami'nin konuşmaları pervasızlaşıyordu. Patavatsızdı bu adam, patavatsız. Anlatımlar belli bir süre sonra kontrolden çıkıyordu. Ağzından küfürler savruluyor, hayvansı içgüdüyle hırpalıyordu. Fahişeler mekaniktiler. Konuşmuyorlardı. Bakmıyorlar ya da görmüyorlardı. Atay dirilmeliydi. Konuşmalı, nefes almalı, başını eğmemeliydi. Bunlar sana uyan davranışlar değildi Atay. Sen konuştukça vardın. Var olduğun süre de konuşacaktın. Yaşaman için başka bir seçeneğin yok.

Sağlam bir fizyolojin var. Metabolizma taş gibi maşallah. Kan dolaşımın oldukça hızlı. Bedenini oluşturan organlarının tümü kusursuz görünüyor. Dolaşım sistemindeki uyum belirginleşiyor. Gerek atardamar gerek kılcal damar gerekse toplardamar dolaşımını kusursuz yapıyor. Kalp ile ciğerler arasındaki insicam ise mükemmel yakın. Büyük kan dolaşımı çok ritmik ve seri. Kas kasılmasında sol karıncıktaki temiz kanı kusursuz aorta pompalıyor, bu pompalamada şehevi bir haz duyuyorsun. Kılcal damarların kirli kanı toplaması, oradan da yine aynı titizlikle toplardamarlara sevk etmesi, yüz kaslarının hareketine yine insicam katıyor. Kirli kanın kalbin sağ kulakçığına toplanmasını gururla takip ediyorsun. Lokmayı ağzına götürdüğünde de bunun vücut metabolizmasını nasıl da memnun ettiğini düşünüp masadaki diğer marazlı bedenleri sarakaya alıyorsun. Ama bütün bunlara rağmen şimdi cenaze gibisin. Sevil gitti diye mi bütün bunlar? Etrafına baksana, onlara göre ne kadar fazlalıksın. Baksana; Zahit Nami'nin uzun ve orantısız bedeninde her organ misafir gibi. Biraz sonra iki bacak kalkıp gidecek, lütfen adımlayacak. Zaten kafa ilk fırsatta kaçacak, göğüs ve karın kendini acındırıyor, dilencilik yapmak için fırsat kolluyor. Birazdan adamdan bir şey kalmayacak, sancıma karından başlayıp bütün organizmasını sarmalayacak.

Gecenin ilerlemesiyle masadakilerin bedenleri yorulmuş ve zihinleri puslanmıştı. Bunda iki de bir "arımıza yeni katılan arkadaşımızın şerefine" diyerek rakı dolu çay bardaklarını havaya kaldırıp aynı saniye içinde bardakları boşaltmalarının büyük etkisi vardı. Diğer bir etken de Zahit Nami'nin hiç alakası olmayan konularda olur olmaz fikir beyan etmesi ve konuşmasını uzattıkça uzatmasıydı.

Şimdi, "iyi geceler" diyen ve giden Zahit Nami'den başkası değildi. Ardından fahişeleri koptu, harem selamlık yürüdüler. Atay geceyi başladığı gibi bitiremedi. Az bir keyifle başlayıp sıfır keyifle bitirdi. Hadi

biz de kalkalım sözünün sahibi Sasa'ydı. Rakının son beyazlığını bardakta tüketen de Atay. Arkas daha önce kalkmıştı masadan. Giden müşterileri uğurluyordu. Sadece bu masayla ilgilenemezdi ya. Saron'un gözlerinin içi hâlâ ışık gibiydi. Bu adamın ihtiyar olduğunu gözlerine bakıp anlayamazdın. Ama derisi ele veriyordu, kayış gibiydi. Işık Kutlu uçacak gibiydi. Kendini öyle hissediyordu. Rakı merhametini kabartmıştı. Sarhoşken insan daha merhametli oluyordu. Sinekçiği bile düşünmüştü. Onu bile düşündüğüne göre merhamet damarları fazla kabarmıştı. Uçacaktı sanki. Sinekçik, uçmalı mıyım? Ben cenaze levazımatçısıyım, hiç iş alamıyorum. Boş ver, almayayım. İnsanlar ölmesin, bana da işleri düşmesin. Ben işsiz kalmaya razıyım, yeter ki cenaze olmasın. Sonra başka iş de yaparım. Ne iş olsa yaparım abi. Bu cenaze levazımatçılığının zaten edini mi yok. İstifa ediyorum. Bundan sonra kimse ölmeyecek çünkü artık ben cenaze levazımatçısı değilim.

Meyhanede olanları zar zor hatırlıyordu Işık Kutlu. Bunlar gerçekten de abartıyordu. Komaya girip de çıkmamak vardı. Kaç bardak dolup boşalmıştı. Atay'daki direnç bir sığırınkinden fazlaydı. O kadar sıvıyı tüketecek sığır bile cerrahi müdahale isterdi. Şimdi odasında baygın uzanıyor olmalıydı. Gelecek geceye kadar kendini yeniden yaratacaktı. Işık Kutlu gördüğü kâbustan kurtulmak için yataktan saatlerce çıkmıyordu. Günlerin hafif ve yaşanılır olması uyku evresinde terse dönüyordu. Uyumaktan korkar oluyordu, alkolün etkisiyle sızmasa uykuyla savaşıma tercihini deneyecekti. Pansiyona gelmelerini hayal meyal hatırlıyordu. Doğrusu kendisi de rutine teslim olmaya başlamıştı. Günlerin tekrarını yaşıyordu.

Kafasının içinde yoğrulan ağırlaşmış hayal natürel güzelliği yaşamasına pek izin vermiyordu. Kafasının

içi çok ağırdı. Ağırlık bulanıklaştırıyor, zorlaştırıyordu. Bulanıklaşan zihin her şeyi kesik kesik yaşıyordu. Yaşantısı kaç milyon yerde kaç milyon defa kesilmişti. Zihninin durulması için çok çabalıyordu. Bunun için gayret gösteriyordu ama sağlıklı bir neticeye ulaşamıyordu. Öncelikle rüya görmemeyi öğrenmeliydi. Bunun için az uyumalıydı. Bunun için de elinden geleni yapıyordu. Meyhanede oldukları zaman zaten sabahı görüyordu. Meyhaneye gitmedikleri zaman da pansiyonda kalıp geç vakitlere kadar oyalanıyordu. Her durumda yatması sabahı buluyordu. Öyle günler oluyordu ki iki saat uykuyla yetinmek durumunda kalıyordu. Bazı zamanlar yatakta öylesine oturuyor, zihin kanallarını açmaya çalışıyor ve hiç uyumadan sabah gezintisine çıkıyordu. Sokakları gezmek hoşuna gidiyordu. Şu kesik kesiklikten kurtulması ve dengelemeyi yapması gerekiyordu. Zihin kanallarını bir şekilde temizlemeliydi. Az da olsa bu oluyordu.

Sokaklar dardı ve güzeldi. Lacivert ıslaklığındaydı kaldırımlar. Yeri yalayan ayakkabı gıcirtısı melodi gibiydi. Sahi, başka bir güzeldi burası. Dolaştıkça estetikleşiyordu. Olmayan bir yer sanki. Adımlarını semtin cazibesi mıknaş gibi çekiyordu. Kaldırıma serpilen ışık huzmeleri sokağı genişletip rahatlatıyordu. İki katı geçmeyen ahşap yapılar birbirlerine orantılıydı. Yürümekte ısrar ettikçe zihin kanalları biraz daha açılıyordu. Penceresi sardunya saksılı kafesli cumba dış cephe ile dar sokağı armoni içinde birleştirip sokağı üç boyutlu hale getiriyordu. Onların altındaki dükkânlar, dükkânların önünde balık tezgâhları ve bu güzelliğe nazire yaparcasına dükkân önünü sulayan kibar yaşlı balıkçılar sokağa ahenk katıyordu. Işık Kutlu için varoluştı bunlar. Varoluş, Işık Kutlu, varoluş. Günün bu erken saatinde süslü hafif kilolu orta yaşlı kadınlar pencereleri açmış, balkonda öylesine meşgul oluyorlardı. Bazıları da pencerenin önüne geçmiş sigara içiyordu. Kaç yüz milyardan kaç. Kadınlar elektrik alevi

yanardöner ve sabah güneşi kadar heyecanlıydı. Bu rengârenk güzellikteki kadınlar işveli bir sesle konuşuyordu. Kuzguni çehrenin üzerinde parlak gözler bir fener gibi aydınlatıcıydı. Bunlar gerçekten var mıydı? Hayal mi görüyordu? Yoksa görmek istedikleri miydi? Şehvet, canının çektiği yerde damlıyordu. Şehvet tarlasında su damlacıkları damlıyordu. Şehvet Işık Kutlu şehvet. Kadınların başlarına taktıkları şapkalar çiçek bahçesi kadar çeşitliydi. Gülkuruları, gelincikler, ley-laki çiçekler şapkaları çiçek pasajına dönüştürmüştü. Uzun, dalgalı saçlarını ipek ağlar içine almışlardı. Üzerlerine derin yakalı bluz, onun üstüne erkek ceketlerini anımsatan ceketler giymişlerdi. Zahit Nami'nin fahişelerine benzemiyorlardı. Bunlar canlı ve gerçektir. Güzel kadınlardı, şehvetli kadınlar. Meryem yüzünü asma-saydı, Meryem gönül koymasaydı, Meryem kızmasaydı topuklarıyla akustik yayan şu ipekli kadife şapkalı şehvetli dilbere merhaba diyecekti. Anne Meryem'in buna rıza göstereceğini sanmıyordu.

Sabah yürüyüşünde gördüğü ferahlatıcı manzara pansiyona canlı girmesini sağlıyordu. Krom kaplama kapı koluna astığı havluyu alıp lavaboda uzun uzun yüzünü izliyordu. Kendisiyle konuşmaları bu şekilde oluyordu. Bu kendisiyle konuşmaları çoğu zaman ür-kütücü oluyordu. Biraz önce dışarıdan topladığı enerji, kendisiyle konuşmak için aynanın karşısına geçtiğinde tükeniyordu. Topladığı dünya kadar enerji kayboluyordu. Zaten az olan düşünce akıntısı aynanın karşısında iyice tıkanıyordu. Böyle oluyordu ama yine de aynaya mutlaka bakmalıydı. Uzunca bakmalıydı. Uzun uzun bakıyordu yüzüne. Çoğu zaman ortaçağ zindan bekçileri gibi görüyordu kendini. Yüzünü aynaya veriyordu. Çok iyi görmeliydi beneklerini. Bir şeyler hatırlamalıydı. Kimliğini, nerede kaybettiğini bilmediği kimliğini bulmalıydı. En azından kaybettiği yeri hatırlamalıydı. Yüzünü aynaya iyice yaklaştırmalıydı. Geçiş çizgilerini, gözaltı halkalarını, kulak memelerinde oluşan tozumsu

tüyleri, burun deliklerinin kenarlarında oluşan tiki ve burun kanatlarının nefes alışındaki kımıldamayı çok iyi görüp hissetmeliydi. Ve ta gözlerinin içine kadar bakmalıydı. Halka halka oluşan görüntülere odaklanmalıydı. Önde tümsekleşerek saydam bir tabaka oluşturmuş gözakını incelemeli, biraz önce tortuladığı görüntüleri harekete geçirip kör noktaya aktarmalıydı. Böylelikle görme duyusunu canlandırmalıydı. Kendine kâfi gelmeyen iki bulanık göz taşıyordu sanki. Yüzünün suyla kesiştiği noktada çarpışmada oluşan küçük devinimler hayattalığın anlaşılabilmesi için ne kadar önemliydi. Dış dünyada biriken karamboller kaç bin defa küçülmüş aynanın içine girmişti. Gözkapakları bütün bedenini manto gibi örtüyordu. Gözkapaklarını açıp kapatması gördüklerinden öte anlama isteğinin ölçütüydü. Aynanın iç karartıcılığını ezberletiyordu hep. Kendi yüzüne uzaklığı ve yakınlığı milim sapmalarla "mesafe uçurumunu" gösteriyordu. Düz ve eğimsiz alına çukur kazıyordu. Kurşunun çarpma açılarını hesaplıyordu. Bir şekilde metaliğin soğuşunu duyuyordu ince ve sızısız. Açısız ve düz kaşların, hırpaniliğine nasıl da malzeme çıkardığını anlıyordu. Yüzü, geniş yaygın organlarını belirsizleştiriyor gibi yutuyor ve iğretlik gösterisini kahkahayla buluşturuyordu. Sonra uzun ve çığırkan kahkahalar atıyordu. Yüzüne bakan kendinden başkası değildi ve aynaya düşen yanı kendine hep komik geliyordu. Bir yanma düşen hayatliyetin ve ciddiye-
tin öbür yanma geçmediğine inanıyordu. Buna inanıyordu. Korkunçluğu ve çığırkanlığı kahkahayla boğuyordu. İğrenç, mide bulandıran bir durumdu bu. Gerçekten midesi bulanıyordu. Bünye içindeki iletişimsizlik yalıtkanlıktan mıydı? Kurmacadaki ve kandırmacadaki iknacılılığı kendini kendine inandırıyor. İşte o zaman sülük gibi aynaya yapışan yüzünü kazıyıp gövdesine giyiyordu. Gördükleri vardı ama gördüklerini ayıklayamıyordu. Birbirine girmişliğin ayıklanır tarafı yoktu. Bunlar yaşadıklarının çölpeşikliğinden olmalıydı.

Sasa'nın Hiçbir Kavgası Zaferle Taçlanmamıştı

Kimse'nin yaşantısını beğenmedim,
kendime uygun bir yaşantı da bulamadım.
(Tutunamayanlar)

Sasa o soğuk akşamda Işık Kutlu'yla tanışmadan kısa bir süre önce Nil'in şehirden gitmesini puslu gözlerle izlemişti. Hiçbir şey diyememişti. "Gitme" sözcüğüne o kadar uzaktı ki. Nil'in de böyle bir jest beklediği yoktu. Gidiyorum dediğinde kesinlikle gidiyordu. Sasa gibi bir günde dört mevsim yaşamazdı. Nil senede ancak bir mevsim yaşırdı. Bu yaşadığı mevsim Sasa'ya hep kışı anımsatırdı. Kış babasının mevsimiydi. Babası da Sasa'ya göre hep kışı yaşırdı.

Her şeye rağmen Nil'in gitmesi Sasa'yı sarsmıştı. Tamam, Nil'den daha önce ayrılmıştı ama aynı şehirde yaşamaları ayrı olsalar bile Sasa için bir teneffüs sayılırdı. Nil gittikten sonra daha korumasız hissediyordu kendini. Nil gitmeseydi belki böyle olmayacaktı. Ufaktan da olsa bazı durumlar düzelecekti. Ama birbirlerini tamamlayamamışlardı ki. Aynı kaynağa akmıyorlardı. Özde çok farklıydılar. Birbirlerini değiştiremezlerdi. Birbirlerini yeniden yaratamazlardı. Eğer Nil Sasa'nın istediği gibi, ya da Sasa Nil'in istediği gibi olsaydı ya da birbirlerinin istedikleri gibi olsalardı farklı olmaz mıydı? Nil neden bu kadar mükemmeliyetçiydi. Mü-

kemmel olunamazlığı anlasaydı. Ortada asılı duran bir yanlışlığı yüzüne söyleseydi. İmalı bakmasaydı. Ufalcı konuşmasaydı. Gözleriyle ezmeseydi. Elbisenin çoraplara uyumuna kadar bir yığın malayani ayrıntıya dikkat etmeseydi. Ne olacaktı ki siyah pantolonun altına her çorap giyilirdi. Çorabın da illa ki siyah olması mı gerekiyordu? Bu ciddi görüş ayrılığı yaratmamalıydı. Ayak başparmağının orantısız uzunluğu içten içe problem olmamalıydı. Nil bu kadar mükemmel olmasaydı. O da insandı, bazı işlerde zaaf gösterseydi. Randevuya bazen geç gelmesi bir şey eksiltmezdi ondan. Yemeğin tadını bu kadar kolay ayarlamasaydı. Yaptığı yemeğin tuzu az eksik olsaydı. "Nil, tuz az eksik olmuş, ziyanı yok bunun, ben tamamlarım, hiç ziyanı yok," deseydi. Nil'de bulduğu eksiği, eksikliği iç dünyasında çılgınca kutlasaydı. Tadını çıkarsaydı. Babası yeterince mükemmeldi zaten. Sasa mükemmel, kusursuz insanlardan nefret ediyordu. Ona eksik, zayıf insanlar gerekliydi. Dökülen insan, unutkan insan. Kendi gibi unutkan insanlarla daha iyi anlaşabilirdi. Her şeyi aklında tutmasaydı Nil. Bazı günleri unutsaydı Sasa gibi. Doğum gününü unutsaydı. Tanışma gününü, sevgililer gününü, erkekler gününü, kadınlar gününü, anneler gününü, babalar gününü, barış gününü, öğretmenler gününü, birleşmiş milletler gününü, çocuk gününü, gıda gününü, tiyatrolar gününü unutsaydı. Bazı önemli haftaları da unutsaydı Sasa gibi. Kızılay haftasını, Yeşilay haftasını, ahilik haftasını, bilim teknoloji haftasını, cüzamlılar haftasını, hemşeriler haftasını, kanser haftasını, verem haftasını, uyumsuzlar haftasını. Bazı yıl dönümlerini de unutsaydı Sasa gibi. Kırk dokuzuncu yıldönümünde Altı-Yedi Eylül Olayları. Yetmiş dördüncü yıl dönümünde Sacco ve Vanzetti idamları. On dokuzuncu yıl dönümünde Sabra ve Şatila katliamları. Yirmi dokuzuncu yıl dönümünde on beş-on altı hazi-
ran olayları. On dokuz şubatta bir devrimcinin ölümü. Otuz martta, on adalı on ceset. Bir hazıranda Cevahir'e

yirmi üç kurşun. Otuz bir mayısta Nurhak'ta üç cenaze. Altı mayısta da gülün solduğu akşam. On sekiz mayısta da kırmızı gül buz içinde. On dokuz ağustosta da ölürse açık bırakın Federico Lorca'nın balkonunu. Bunların hepsini Nil aklında bir bir tutuyordu da Sasa nasıl da unutuyordu.

Nil'i ilk defa Atay'ın evinde görmüştü. Serinlik hissetmişti. Hayatında seyrekçe yaşadığı güven duygusunun fazla olduğu bir andı. Üzerine yapışmış durgunluk o gün kavlayıp sıyrılmıştı. Kendini anlatmakta zorluk çekmiyordu. Sandalyede öylesine rahatça oturuyordu Nil. Natürelliği, kendine itimadı, insanı rahatlatan bakışı etkilemişti Sasa'yı. O gün iyi bir gün olarak bitmişti. Yengi kazandığı nadir günlerden biriydi. Sasa yengisi çok az olan biriydi. Bu durumu gören Atay Sasa'yı sobelemiş ve memnuniyetle ikinci buluşmayı ayarlamıştı. İki hafta geçmişti ilk buluşmadan sonra. Atay olağanlılıkla muzipti. Yemek öncesi herkesi masanın etrafına toplamıştı. Konuşmalar dal budak sarmaya başlamış, ortak hatırat dillendiriliyordu. Atay ve Sasa'nın çocukluk ve ilkençliğiyle ilgili hatıralarıydı bunlar. Bir keresinde, diye başlıyor uzun uzun anlatıyor, her anlattığı olaydan da gülünç yerleri tırtıklıyordu Atay. Sasa'ya da bindirmeler yapıyordu. Mutfak masasının etrafında oluşan bu hareketlenmede Sevil genelde yemekle ilgileniyordu. Yemeğin nefis kokusu mutfağın tavanına kadar siniyordu. Bu durumda Atay cesaret bulup güremeye devam ediyordu. Yemeğe karşı Atay ne kadar güçsüz ve de dirençsizdi. Sevil'in yemeklerine koşulsuz teslim olurdu. Kokusuna bile dayanamazdı. Atay;

"Yemezsem ölürüm," dediğinde, Sevil aldırılmazca, "Sen yerken öleceksin bir gün Atay," diyordu.

"İyi ya, şehit olurum o zaman."

"Şehit olmaz telef olursun. İnsan yerken öldüğünde telef olmalı."

"Hayvanlar gibi öyle mi Sevil Hanım?"

“İyisi mi düşünürken öl sen. O zaman şehitlik makamına çıkarsın, biz de cenazeni bayrağa sararız. Resmi tören de yaparız.”

“Hayır, resmi tören istemem, özellikle devlet erkânı gelmesin, yakın dostlarım olsun cenazede. Cenaze işlemleriyle Sasa ilgilensin. Sasa prosedürü çok sever.”

Atay-Sevil atışmasını biraz hayranlıkla biraz utanç-
gaç şekilde izliyordu Sasa. Kesinlikle böyle olamazdı. Bu kadar fazla konuşamazdı evlendiği zaman. Nil ile evlensem, diye düşündü. Bak suç işledi. Gene suç işledi. Nil ile evlenme hayalini kurma suçuydu bu. Olmadık düşüncelerle olmadık suçlar işliyordu Sasa. Düşüncesinden vazgeçti çabucak. Korkunç bir düşünce suçuydu bu. Daha yeni tanışmışlardı, dikkatli ve mesafeli olmalıydı. Atay kadar yetenekli değildi, bilakis çok beceriksizdi ilişkilerde. İki defa nişanlanmıştı. Nişanlanmıştı da ne olmuştu? Şimdi bunları hatırlamanın vakti miydi? Atay tek başına sürüklüyor işte. Hem konuşuyor hem espri yapıyor hem gülüyor hem de güldürüyordu. Arkadaşına hayrandı. Atay’ın zaaflarını bilmeseydi, onun acınası halini görmemiş olsa, bu insan kusursuz yaratık, diyecekti ama en dalgalı halini de görmüştü. Olsun, her insanda olurdu böyle uç haller. Değil mi ki insanlar, tezatlar bütünüydü. Sizin için evlatlarım sizin için, yeryüzü sizin için, ümit, yaşamak sizin için. Tabii acı ve trajedi de sizin için.

Ben hep böyleyim, en güzel havalara kara bulut gibi çökmede üstüme yoktur. Bundan daha güzel havayı nerden bulacağım. Bak hatıralar canlandı şimdi. En acısı bile yaşanılabilir geliyor insana. Atay’ın bir bir hatırlattıkları hiç de fena zamanlar değildi. O zamanın pusuyla pek göremiyorduk ama camı sildiğimizde, güzel zamanlarmış.

Yemeğin kokusu masadaydı artık. Yayvan tabaktan fırlayan nefis bademli pilav, zeytinyağlı yaprak sarması, kıvrırcıklı kuzu kapaması masadaydı. Bunlar Sevil’in mutfağında klasikleşmişti. Bu uygun ortama maraz

çıkarmamalıydı Sasa. Yemeyi sevmiyordu ama bu hayvansal ve bitkisel gıdalar hayır denilesi değildi. Nil, yemekleri dağıtırken pilav az olsun diyecekti ki sözünü geri çekti. Bugün çok yese de olurdu. Yemek Sevil'den, servis Nil'dendi. Ama iştah da zorla açılmıyordu ki. Basbayağı iştahsızdı. Belki kıvırcıklı kuzu kapama yemez, etrafında gezinirdi. En iyisi pilavdı ama şu bademler de olmasaydı. Böcek gibi görünüyordlardı şişko hergeleler. Ne biçim yaratıklarsınız öyle? Pilav sade olsa daha yenilecek kıvamdaydı. Eskiden beri böceği hatırlatırdı badem. Zeytinyağlı yaprak sarması da profilden çıkacak gibiydi. Alsam mı ki, diye düşündü. Çok leziz görünüyordu. Güzel bir tavuk çorbası yapsalardı ya, ne iyi olurdu. Tavuk çorbasının suyunu çok severdi. Bir tencere içse doymazdı. Kimi kandırıyordu ki öyle. İnsanların tadını kaçırmamalıydı. Mızımızlanmak yok, baksana Atay bir domuz gibi ne kadar iştahlıydı. Çatal, eline çok yakışıyordu. Tuzu kavrayışı, etin üzerinde gezdirışı, ne güzeldi o öyle... Nil de babasına benziyordu. O da çok iştahlıydı ama nezaketinden, zarifliğinden taviz vermiyordu. Olgun duruşu masada sırtıtmıyordu. Galiba pilavı çok seviyordu. Çatal, parmaklarının arasında ne kadar rahat dönüyordu. Bulunduğu elden mutlu görünüyordu. Ama kendi elindeki çatal kaçacak gibiydi. Esir olmuş gibi matemdeydi metal parçası. O bile yüzünü asıyordu.

Bu anı yaşadım daha önce ben. Böyle bir şeyler hatırlıyorum, bunlar kayıtlı kesinlikle, levh-i mahfuzda kaydediliyor. *Déjà vu*. Sasa kendine mukayyet olamaz mısın sen? İlla ki bir çıtır karışacaksın. Varlığınla zarar veriyorsun tabiata. Hiçbir tema üyesi sana iyi demiyor. Baban tema başkanıydı değil mi? Nil de yavru temacı. Bu iyi bir haber değil maalesef. *Déjà vu*'nun *carpe diem*'le bir ilgisi yok, rahat ol. Bilinç akışına engel olamayacaksın. Atay'ın hışmına havale edeceğim haberin olsun. Haşiye; *carpe diem*, Atay zihinselliği. Ne yapıyorum ben şimdi, saçmalamanın son noktasına

geldim. Önümde pilav çoğalmış sanki. Birileri komplo kurmuş olmalı. Kaç kaşık indirdim mideye. Bademler, Atay yedikçe benim tabağıma akıyor. Bunu mutlaka birtirmem gerek, daha bir kaşık bile almamışım, farkında değiller. Belli ki çok acıkmışlar. Birazdan Atay'ın gözünün kanı giderse bana giydirecek. Kesin bozulacağım. Samimi arkadaşlırlar, canlarım benim. Ama şu ölü numarasını burada da yapıyorum ya, yuh olsun bana. Naz ettiğimi sanacaklar şimdi. Biraz önce yemiştım desem biraz önce buradaydım ki o anı yaşadım. Tekrar *déjà vu*. Anbean her an *déjà vu*. Daha önce yaşadıklarım bunlar, hep böyle olmaz mı bana. Sahne açık net, ben gerçeğin içiyim. Çıplağım da. Issız bir bozkır gibi dört duvar açık, korumasızım. Bozkırda barut rengi tozlar kaplamış yüzümü. A...aa yemek kaybolmuş sahneden. Bu kadar hızlı gelişmez olaylar, dedim ya bu kesinlikle dejavu. Masanın etrafı insanlardan ayıklanmış, tabaklar boşalmış, bulaşık sarmalamış mutfak. Bekir'in biraz önce sesi duyuluyordu. Ortam sessiz olduğuna göre uyumuş olmalı. Tıpkı Sevil gibi Bekir. Tıpkı annesi. Onun kadar kıvrak, onun kadar natürel, onun kadar insan.

Atay'ın elinde fotoğraf albümü var. Nereden çıktı bu? Ne gereği vardı şimdi? Atay kesinlikle bir arıza çıkaracak. Benim o orantısız fotoğraflarıma bakıp sarakaya alacak. Yaptı yapacağını. Biliyorum, bu herif benim içimdeki şeytan. *Dışa vurmuş bu bilinç pisliğim*. Günahımın dışavurumu, ama olsun, iyi çocuk. Beni de çok sever, kol kanat gerer, hakiki dost. Benim için neler yapıyor? Enikonu bir kız işte. Ama gayret ediyorlar beni ihya etmek için. İnsan bu kadar da beceriksiz olamaz ki. Olmuyor, sicilim o kadar bozuk ki başarısız deneyimlerle ürküntü içimde tarlalaşmış. Ne yapmalıyım, ne yaparsam kurtarabilirim? Evlenmeyi çok istiyorum. Başkaları da istiyor. Herkesin yaşadığı başkaları için. Kim kendi istediklerinde özgürdü ki? Ben, babamın güzelini bulmaya çalıştım, baktım yapamıyorum,

beceremiyorum, olmuyor, kendimi kendi zindanına hapsedtim. Ama n'aparsın, soluk aldığın sürece yaşıyorsundur ve kimseden acıma hislerini kabartmasını bekleyemezsin.

Albümler çocukluk, ilkgençlik yıllarına aitti. Yani hep böylesin Atay. En orantısızını gösteriyorsun Nil'e. Orantılısı mı var kardeşliğim derse de destekli cevap veremem. Bak, uzattı fotoğrafı Nil'e geveze herif. Bu benden yana mı anlayamadım? Yererken över övdüğünde de kendini kötü hissettirir. Nil bakıyor albümlere, yüz çizgileri değişiyor, bana bakıyordur mutlaka. En kötü halimi orantılamaya çalışıyordur. Nil optimist bir kız, o resimlerden bile güzel bir şeyler çıkartır. Tabuttaki ilkgençliğim, yüzümdeki tezekli sivilcelerin kadrajdan sıyrıldığı fotoğraf, görüyorum işte. Baktıkça tedirginleşiyor Nil. Atay hınzırca gülüyor. Hayır bir çocukluk resmi bu. Şimdi doğru görüyorum. Benim zayıf, çöp gibi, kusurlu bedenimin yanında Atay'ın bedeni iyice belirginleşmiş, kusursuzlaşmış. Gözleri çakmak çakmak, fotoğraftan çıkacakmış gibi bakıyor. Ama biz Atay'la çocuk arkadaşı değiliz ki. Beraber çekilmiş çocukluk fotoğraflarımızın olmasının imkânı yok. Olsun, o yine de fotoğrafa bir şekilde girmiştir. Sonra da olsa girmiştir. O bir yolunu bulup girer, amaç beni iyice komikleştirmek değil mi?

Nil:

"Sasa sahiden çok zayıfmışsın çocukken, hastalık filan mı geçirdin, yüzüne solgunluk kalıcı iz gibi yapışmış." Hayda, geldi mi korktuğum başıma? Olacağı buydu zaten, bunun mümessili kesinlikle Atay. Kurtar beni şimdi, çıkar kuyudan.

Sasa'nın donakalmışlığı, yüzünde oluşan kızarıklıklar Atay'ı işaretlemişti. Devreye girmeliydi Atay. Bunu yapardı bazen.

Önce küstürür, kırar, ortaya yığar, sonra da kaldırır. Bırakmaz öyle ortalıklarda. Ona kızmıyordu, kızamazdı da. Nil'e de kızmıyordu. Kızamama Sasa'ya en yakın

olan histi. Kendine kızmak daha olabilir geliyordu. Ki zaten kızamama, insanlara karşı nefret duyamama hissi çocukluktan beri vardı. Babasını bir hasım olarak görmesine rağmen ona da kızmıyordu. Nefret duymuyordu. Galiba Sasa'da böyle bir duygu yoktu. Zamanında arındırılmış olabilirdi böyle duygulardan. Aslında insan düşmanına kızmalıydı. Annesi, "Oğlum, sen ensedeki sinir damarlarını aldırılmışın," derdi. Zor duruma düştüğü zaman k ndini suçlardı daima. Kabahati kendinde görür, bulantı veren bir insan olduğunu düşünürdü. Kompleksleri kendi kendini boğardı. Yaşadığı kompleksler tamamen aşağılanmaya dönüşürdü. D k l rd  artık, akli, bedeni her yeri sıvılaşır akardı. Bulaşık suyu gibi diğ r pis sulara lavabodan süzülürdü. Nil, nerden bilebilirdi bu kadar garip olduğunu. Vücut yapısıyla ilgili bu kadar takıntılı olduğunu bilemezdi tabii. Nil, ne demişti ki? Çok zayıfmışsın, demişti. Ne vardı bunda. Samimi bir tespitti yaptığı. En çok buna kıızıyordu esaslıca. Basit, olağan meseleleri bile trajediye dönüştürmede üzerine yoktu. N'olmuşt  ki Sasa'ya. Basbayağı uzun boyluydu, omurgaları yerinde ve sapasağlamdı. En azından görünüşünde defo göze  arpmıyordu. Hem böyle bir durum olsaydı dahi fiziksel eksiklikler insanı etkilememeliydi. Bunlar bağlayıcı kurallar değildi.

"Arkadaşım o kadar uzun olmasına rağmen zayıftır. Bunun sebebi hastalık değ l tabii. Yemeyi sevmez, yemeye karşı isteksiz, bir domuz gibi beslenmeyi sevmiyor. Az yer, az uyur ve çok düşünür. Bize de fazla yememizden dolayı giydirebilir. Biraz önce bir tabak pilav etrafında nasıl ayın yaptı değ l mi? Onları kutsadı, belki de lanetledi." Arkadaş böyle zamanlarda ortaya çıkmalıydı. Sağı olsun çekip çıkartıyordu kuyudan. Devam ediyordu konuşmaya Atay. Yine biraz alaycıydı:

"Durum sandığın gibi değ l Nil. Sasa'daki orantısızlık baskın bir ilişkinin doğıurduğı sağılıksız bir netice. Cerrahi müdahale şart ama ameliyattan sonra has-

tanın yaşama şansı zayıf diyorlar. Onun için cerrahi müdahaleye razı olmuyoruz. Bununla yetiniyoruz, sen de yetineceksin. Bu altın kalpli insanı kalbini okuduktan sonra –ki bu yüreği okumak erdem ister– tanışmanıza sebep olduğum için bana Tanrı’dan dua dileneceksin.” Atay’ın bu müdahalesi yerindeydi ama sarsıntı devam ediyordu. Toparlanabilir miyim, diye düşündü.

Daha güçlü bir ameliyat olsaydı. Bu basit, narkozsuz bir operasyondur. Uyuşturulmalıyım. Kaç vakit kendime gelmemeliyim. Uyandığımda herkes yaşlanmış ya da ölmüş olmalı. Bazen duygusal sömürüye o kadar dalıyorum ki sebebi yokken abarttığımı bildiğim halde bu döngüden kurtulamıyorum.

Duruma soğukkanlı kalan Nil’di. Ona göre rutin bir konuşmaydı. Masumca görüş bildirmişti. Sasa, Nil’le yeniden görüşmekten pişmanlık duymaya başlamıştı bile.

“Aslında iyi niyetle söylenmiş bir söz, alınmana gerek yok,” diye Sasa’nın kulağına fısıldayan, Sevil’di.

Canım arkadaşım benim, ne merhametli ne iyi bir kadınsın, kurban olsun Atay sana. Kadın dediğin böyle olmalı, diri, sevecen, delişmen. Hele konuşmaya başlasın, sevecenliği olağanüstüleşiyor. Ruhu mıknaş gibi, düşünceleri tülbentte süzölmüş süt kadar temiz. Ben de bunu kastediyorum. Nedir ki fiziksel güzellik. “Fiziki güzellik önemlidir” tezini çürüten en reel örnek Sevil’dir. Çirkin de değil ama ahım şahım güzelliği yok. Ufak tefek. Bildircin gibi. Sıcak, doğal, her yaptığı eylem en yakışıklı. Suç da günah da iğreti durmaz üstünde. Aslında benim imrendiğim tek insandır Sevil. Bazen abarttığımı düşünüyorum, her şeyi abartırım ya. Galiba bu hariç. Sevil’i abarttığımı sanmıyorum. İnsan hata yapmalı, cürüm işlemeli. Ama görmedim şimdiye kadar Sevil’de bir hata. Dedim ya, hata da yapsa üzerinde iyi duracak, sırtımayacak. Klişedir ya, ne istediğini bilen kadın modeli. Sevil ne istediğini bildiği kadar ne istemediğini de çok iyi biliyor. Bu duygularım bir

nevi tapınma gibi. Bir yüceliğe inansaydım bu yücelik mutlaka Sevil yüceliği olurdu. Huzuru soluyabildiğim bu evde etken en çok Atay mı Sevil mi diye düşünmüyorum. Benim gibi iç sıkıran birine bu kadar tahammül göstermesi –ki Atay bile kaytarır bazı zaman– başlı başına selam durulacak davranıştır. Sevil, insanın derisine bakmaz, bakışı derinin içine doğru işler. Bu kızın avuçlarının içinde kayboluyorum. Huzurlu, gönüllü bir biçimde avuçlarındaki çizgilerin arasında eriyor, eridikçe de yeniden büyüyor olgunluk dönemimi de yanında tamamlıyorum. Çizdiği nesneleri canlandırması gibi gözleriyle dokunduğu maddelerin de içini dolduruyor, hayat üflüyor. Duvarda Sevil’in yaptığı şu resimler... Sevil’in yağlıboya resimleri sahiden çok güzel. Sevil iyi bir ressam. Karşımdaki tabloya bakıyorum. Tabloda, koca hantal gövdeli, sakallı bir adamı çarmıha germiş. Resimdeki bu adam mutlaka Atay’dır. Atay’ı çarmıha germek hoşuna gidiyor olmalı. Burası Sevil’in evi. Ev sahibi Sevil. Sevil’in yarı sahasında yıkılmamalıyım. Onun yüzü suyu hürmetine dik durmalıyım. Kendimi bir gün peynir gibi kıyacağım. Kızıyorum, çok öfkelemiyorum kendime.

Gece, Atay’ın gel-gitleriyle devam ediyordu. Sasa’nın etkin olması beklenmiyordu ama gardı da iyice düşmüştü. Hafif bir kroşeyle dağılmıştı. Yerinden kılmıdayamıyordu. Hakem rakibimin kolunu havaya kaldıracak ama Sasa kalkamıyordu. Kalkmalıydı. Rakibe saygısızlık yapmamak için de olsa kalkmalıydı. Centilmen olmalıydı.

Sevil, Canan’ı sordu. Sasa için iyi bir soruydu. Sevil, Sasa’nın kız kardeşini sormuştu. Belki bilerek yapmıştı bunu. Canan’ın Sasa için ne kadar kıymetli olduğunu biliyordu. Canan hamileydi. Bugün yarın doğumu gerçekleşecekti. Sasa’nın, ailedeki noktaya istinadı da Canan’dı. Ailedeki nefes borusuydu. Ailedeki Sevil’iydi. Canan, Sasa’nın candan sevdiği kardeşiydi. Sasa Canan’ı çok severdi. Neyin vasatını bulmuştu

ki, ya çok sevgiydi ya da fazla bulantıydı. Hep böyle ortalamayı bulamazdı. Eski Türk filmi karakterleri gibi. Melodram kafalı. Ya çok iyi ya çok kötü. Ya çok güzel ya çok çirkin. Ya çok sev ya çok tiksini. Senin annen bir melekti yavrum. Tanrım, ne kadar bedbahtım. Demek ikimiz de aynı kadını sevdik. Arkadaşımanın aşkısın. Tanrım neden, neden ben? Güzel olduğunuz kadar da küstahsınız. Reca ederim bu bahsi kapatalım. Kapatalım.

Canan'la Sevil eski arkadaştı. İyi arkadaşlardı. Arkadaşlıkları çocukluklarına dayanıyordu. Çocukken Cananlara sıklıkla giderdi Sevil. Oyun oynarken Sasa da sıvıştırdı aralarına. Aralarında bir kız çocuğu gibi oynardı. Evden ayrılıp mahalleye çıkmak istemezdi. Babası "Bir kız gibi," derdi "tıpkı bir kız gibi büyüdün." İyi de bu suç mu babacığı, büyümüştü işte. Asıl mesele büyümek değil miydi? Sasa'yı sevgiyle sararlardı. Aralarında yabancılik çekmezdi Sasa. Cinsiyeti onlar için sorun olmazdı hiç. Sasa zaten takmazdı böyle şeyleri. Ama Sevil Sasa'ya acır gibi bakardı. Üzölür müydü bu haline? İster miydi diğerk erkek çocukları gibi dışarıda saklambaç oynamasını? Belki onlar gibi olmasını isterdi, diğerk erkek çocukları gibi. Eğer öyle olsaydı Sasa'ya karşı duygularında nasıl bir evinim olurdu? Sasa bir an ayrılmak istemedi ki onlardan. Sevil gelmediğı zamanlar Canan'ı yanına alıp Sevil'in evine giderdi. Sasa için neydi ki bu kız! Sonra Atay'la tanıştıklarında Sevil yeni serpilmişti. İlk genç kızlığı bir şelale gibi şakırdıyordu. Bahar çiçeğı gibi taze ümitti. Güzel sanatlara girecekti. İyi de sen zaten güzel sanattın Sevil. Tek isteğı ressam olmaktı. Yaptıklarını insanın beğenisine sunmayı çok severdi. Sasa Atay'la tanıştırmıştı Sevil'i. İyi de etmişti, sonra hiç ayrılmamışlardı. Çok birbiriydiler. Atay bunu yapmazdı belki. Sasa kadar içten tanıştırmazdı. Atay egosantrik benmerkezciydi. Arkadaşlarını saklı tutardı. Sasa Atay'ın bu özelliğini sevmezdi. Haksızlık mı ediyordu Atay'a yoksa! Atay birçok kızla tanıştırmıştı Sasa'yı. Tanıdığı kızların neredeyse tamamını Atay

tanıştırmıştı.

“Yeğenin senin gibi olur umarım.” Aman Sevil, tövbe de. Bak irkildim. Ben istemiyorum gerçekten. Böyle bir şeyi istemiyorum. O hemcinsleriyle oynasın. Sevil gibi bir arkadaşı olmasın. Sevil gibi sevgilisi olsun. Bocalar benim gibi. Sonra sevgili bile bulamaz. Mükemmeli arar. Sevil mükemmeldi. Modeldi. Kadınların kültüydü. Bebek, Sasa’ya sakın benzemesindi. Normal gelişindi. Sasa böyle olmasını istiyordu. Bebeği merakla bekliyordu Sasa. Sevil de Sasa kadar heyecan duyuyordu. Doğumun bugün yarın olabileceğini söyledi Sasa. Sasa’nın çocuklara fazla merakını Sevil iyi biliyordu. Sasa’nın belki o kanaldan nefes alabileceğini düşünmüştü Sevil. Canan’ın doğum meselesini pat diye açması bundan olabilirdi. Sasa doğacak yeğenini tekrardan düşündü. Tatlı, ılık bir hava esti yüreğinde. O, benden kendine bir şey taşımasın düşüncesiyle iç çekti. Bağırarak, Tanrı’ya yalvarmak geldi içinden. Akıttığı bu sessiz çığlığı Tanrı duymuş olmalıydı.

Ertesi sabah mağazaya gelen ilk telefon Nil’dendi. İşyerinden arıyordu. Akşamki nezaketsizliğinden dolayı özür diledi. Yanlış anlaşıldığını açık sözlerle anlattı. Sevil Nil’le konuşmuş ve Sasa’nın gereğinden fazla hassas olduğunu söylemişti. Aslında alınacak bir durum yoktu. Ama Sasa sahiden de fazla hassastı. Sevil, Sasa’nın alınmış olabileceğini ve tekrardan konuşmanın doğru olacağını söylemişti. Bunun üzerine işyerine vardığında Nil’in yaptığı ilk iş Sasa’yı aramak olmuştu. Yine Sevil ve yine Sevil.

Nil telefonda art niyetli olmadığını söyledi. Hatta iltifat dahi etti. Zayıf olmanın kendisini zarif gösterdiğini söyledi. Sasa da bu konuların aslında konuşulacak kıymette olmadığını, toz topraktan ibaret şeyler olduğunu söyledi. Şimdi akşamkinden çok farklıydı. Kendine

duyduğu az güven yeniden ışıldadı. Telefonda güzel konuşuyordu Sasa. Her zamanki gibi alınganlık gösterdiğini söyledi. Bu huyunun artık bir maraz olmaya başladığını itiraf etti. Bu itiraf erken miydi? Galiba biraz erken olmuştu. Daha yeni tanışıyorlardı. Kusurlarını hemen Nil'in önüne sermemeliydi. Nil, müsait olup olmadığını, eğer müsaitse akşam çıkışta uğrayabileceğini söyledi. Sasa kendini çok önemli biriymiş gibi gördü. Nil, müsait olup olmadığını soruyordu. Tabii ki müsaitti. Bu durumlarda devamlı müsait olunmalıydı. Nil değer veriyordu. Nil sahiden Sasa'ya değer veriyordu. Değer verildiğinde ne farklı dünyalara dalıyordu insan. Biliyordu ki Sasa, saklı hastalığı buydu. Değersizlik. Birileri Sasa'ya "yaşadığının farkındayım" demeliydi. Yaşadığını birileri fark etmeliydi. Olmuştu şimdi. Sasa yaşıyordu, bu da birilerinin umurundaydı. Çok şey değildi istediği. Gerçekten birinin seni umursaması, müsait olup olmadığını sorması çok hoş bir durumdu. Evet, ben de varım işte. Yaşıyorum bak. Nefes alıyorum ve bunları birileri biliyor. Bunlar güzel duygulardı. Telefonun öbür ucunda müsait olup olmadığını soran birileri vardı Sasa'ya. "Tabii... Ne demek, beklerim," dediğinde Nil'in "Hoşça kal şimdilik," demesinden sonra iyice havaya girmişti. Mağazaya gelen müşterilerle nezaketin sınırları içerisinde ilgileniyordu Sasa. "Buyurun efendim," "Tabii ki var, olmaz mı?" "O serimiz yakında gelecek," "Biz insana önem veririz efendim," "Ne demek efendim!" "Çay mı kahve mi efendim?" "İyi günler efendim!" "Güle güle giyin efendim." Tezgâhtar kız Sasa'ya hayranlıkla bakıyordu. Patronunu hiç böyle görmemişti. Sasa da kendini böyle diri görmemişti. Sasa müşterilerin seyrekleştiği bir zamanda en köşe kabine girip perdeyi çekip kendini bir güzel inceledi. Oldukça pozitifkti. Gayet iyi gördü kendini. Ne kadar uzun boyluydu. Tamam, orantısızlık vardı ama basbaşağı uzundu. İşte dal gibi adam, kilo sorunundan başka bir derdi yoktu. Sadece zayıftı. Yüzü her insanda olan

yüz işte. Üç aşağı beş yukarı herkes aynı maskeyi takıyordu. Hem bunların ne önemi vardı ki! Önemli olan özdü. Beden de önemli ama öz daha önemliydi. Hayır, beden önemliydi. Kafasını bunaltmamalıydı. Tekrar var olma sancıları tutmasıydı. Herkes bir kere var olurken Sasa her gün var oluyordu. Uyandığı her gün bedeni ve özü tekrardan yenileniyordu. Bütün günü o bedeni öze uydurmaya çalışmakla geçiyordu. Tam uyduracakken başka bir gün başlıyordu. Bu döngü her gün devam ediyordu. Nedense bir türlü var olamıyordu. Her şeye rağmen mutlu muydu? Buna cevap vermesi mümkün değildi. Bunu bilemezdi. Böyle keskin sorulara cevap veremezdi. Ama içinin kuytuluklarında her zaman “az ümit” bulundururdu. Bazen “az ümit insanı öldürür, az ümit insanı yaşatır” gibilerinden bir şeyler söylerdi. Bunu kendi kendine söylerdi. Ne demekseydi bu?

Hâlâ kabindeydi, kabinden çıkması gerekiyordu. Çıktığında mağaza çalışanları Sasa’ya bakıyordu. Uzunca bir süre kalmış olmalıydı. Mağaza çalışanları Sasa’nın yaptıklarında da şaşılacak bir şey aramazlardı. Bazen olur olmaz davranışlar gösterebilirdi. Ama kabine girdiğini ilk kez görüyorlardı. Kabinde uzunca bir zaman kalmıştı. Mağaza çalışanları Sasa’ya çok soru da sormazlardı. İmajı babasının gözünde neyse onlarınkinde de aynıydı. Babası Sasa’ya her yerde olduğu gibi mağazada da pat diye laf sokuşturduğu için Sasa’nın patronluğu mağaza çalışanları açısından koftu biraz. Böyle bir şey de istemiyordu ama insanlardan saygı görmek hoş bir duyguydu. Bu saygı görme eylemini çok az da olsa yaşamıştı ve kesinlikle hoş bir durumdu. Esasında bütün aşağılanmalarının kaynağı babasıydı. Öyle olduğunu düşünüyordu. Bu konuda abartmadığını düşünüyordu. Sasa’nın en dip noktası babasının zirve zevkiydi.

Sasa, ilk tanışmadaki çarpıntıyı tekrar hissetmeye başlamıştı. Geceki soğuma yerini tatlı bir güney yeline çevirmiş. Alınan olduğundan dolayı da kendini döv-

müştü. Nil akşama mağazaya gelecekti. Buna kesinlikle sevinmeliydi. Hem akşamdan önce Atay da gelecekti. Bürodan erken çıkacaktı. Mağazaya uğramasını Sasa söylemişti. Kaç zamandır kurguladıkları ama pratikleştiremedikleri düşünceyi Atay'la kaçınıcı tekrardan konuşacaklardı. Büyük bir hukuk bürosu açma düşüncesinde bu sefer çok ciddi ve kararlıydılar. Fakülteyi bitirdikten sonra beraber çalışma projeleri gerek Sasa'nın gerekse Atay'ın gevşeklikleri sayesinde ölü doğmuştu. Sasa, babasının isteği doğrultusunda mağazanın başına geçmiş, "pençe"de kendini kurtaramamıştı. Atay ise gönülsüzce babasından kalan dairenin birini üstünkörü büro yapmış, sadece oyalanır olmuştu. Artık ortak büyük bir büro tutup beraber çalışmanın vakti gelmişti. Bunun için gerekli çalışmayı göstermeliydiler. Mağazada geçirdiği zamanı bir türlü anlamlandıramıyor Sasa. Bu işi neden yaptığını kendine anlatamıyordu. Hukuk Fakültesi'ni babasının zorlamasıyla okumuştı ama yine babasının isteğiyle mağazacılık yapıyordu. Bu ne yaman bir çelişkiydi.

Kapıdan içeri giren baba sert bakışlarla masasının başına geçti. Sasa kendini hep göz tacizinde hissederci. Kısa bir nasıl gidiyor sohbetinden sonra gelen toptancıyı, verilen siparişi ödenen ve ödenmesi gereken çekleri, alınan malları ve bu malların kaç takım alındığını, Toptancı Sami Bey'in uğrayıp uğramadığını ve buna benzer sorular sordu. Aldığı cevaplardan duyduğu memnuniyetsizlik her zamanki gibi yüzün asılmasını ve buna mukabil Sasa'nın da iyice tedirgin olmasını sağladı. Babasını tatmin etmeyen cevaplar Sasa'yı daha çok sıkıntıya sokuyordu.

Akşama yakın mağazada Sasa'nın hiç istemediği bir ortam oluşmuştu. Atay Nil ile beraber gelmişti. Baba mağazadan ayrılmamış, uzun telefon konuşmalarıyla toptancılarla cebelleşmişti. Sonra haftalık giriş çıkışları tetkik etmiş, ödemeleri ve likiditeyi hesaplamıştı. Uzun süre pek nadir kaldığı mağazada akşamı etmişti. Enişte

bey olmazsa böyle yapardı. Baba Sasa'ya pek güvenemez, enişte beyin gelmesini beklerdi. Enişte bey geldiğinde de gönül rahatlığıyla çıkar giderdi.

Dersten kaytaran öğrenci suçluluğunda, babasıyla Nil'i tanıştırdı. Sigorta şirketinde çalışıyor, dedi. Atay gövdesini tezgâha yaslamış arkadaşının perişanlığını gözlüyordu. Bu mahbup tanıştırmamanın ardından baba beklenmedik sevecenlikle Nil'e oturmasını söyledi. Yakın alaka gösterdi. Ayakta kalan Atay ve Sasa da buldukları sandalyeye oturmuşlardı. Nil'deki akli başındalık babanın dikkatini çekmiş, oğlunun belki de ilk kez bir iş becerme durumunda olduğunu görmüştü. Atay, "Bu akşam misafirim olacaklar," dediğinde baba duraksamadan, olur verdi. Sonra da, "Her şeyi tadında bırakın," demesi ortamı az da olsa germiştii. İlla ki bir şeyler söylemeliydi. Nil ayağa kalktığında baba da kalktı. Baba Nil'in elini sıkırmak için içtenlikli davrandı. Nil'in "İyi akşamlar," zarifliğine aynı zariflikle mukabele etti. Nil'in babaya etkisi gözle görülür cinstendi. Şimdi daha rahattı Sasa. Babadaki müsamaha ve Nil'in babaya pozitif katkısı mağazanın tortulaşmış sisini dağıtmıştı. Çıktılar.

Atay gülerek, "Babanın direncini kırmışsın bakıyorum da, az değilsin hani," dedi. Eve yaklaşıyorlardı. Sasa sessiz direnç gösterip sonra Atay'ı Sevil'e havale edecekti ama şimdi Atay'ın duracağı da yoktu.

"Baban akşama kadar sağa sola saldırı saldırı yorulmuş. Hiç direnmedi. Yirmi yedi miydi? Bu rakamı babanın öğrenmesi gerekmez mi? Tam yirmi yedi."

Nil devreye girdi:

"Ne yirmi yedisi öyle?"

"Yirmi yedi yıl, yirmi yedi yaş, yirmi yedi sene," dedi Atay.

Sasa açıklar gayrette söze girdi:

"Şimdilik bu kadar yaşamışsınız, Atay bazen metafor yapar lüzumu yokken. Bir gün saçmalamanın da metaforunu yapacak, dört gözle bekliyoruz."

“Üstadım bu ne agresifizm, tam da espri yapmaya yelteniyordum ama içlenmelerin ürküttü beni. Ama yine de evlen-kurtul kurmacasıyla ilintili bir durum olduğu şerhini düşmeliyim.”

“Bu söylediklerin, hem soğuk hem sana yakıştıramadığım üçüncü sınıf esprilerden. Erken evlenmenin beş tane faydasını say, ben sana yirmi tane zararını sayarım.” Sasa ciddi görünmeye çalışıyordu ama bu Atay’m karşısında mümkün olmuyordu.

“Sasa’nın yaşı bence evlilik için hiç de geç değil,” dedi Nil.

“O... ooo ne çabuk ittifak bu böyle, avukat olan o. Savunmaya ihtiyacı olduğunu sanmıyorum. Sen sigortalayacak başka adam bul, kendini savunabilir Sasa.”

“Kimsenin kimseyi savunduğu yok üstadım, konuyu sen açtın, konuşuyoruz. Konuşmasak yine bir kulp takacaksın, yani elinden her türlü kurtaramayacağız.”

“Tamam, anlaşılmıştır, çok sağlam bir ittifakla karşı karşıyayım. Altıncı Dünya Savaşı’ydı. Savaşın en çetin anlarıydı, artık kuvvetlerin yapacakları en küçük hata savaşı aleyhine döndürecekti. Yedi yüz altmış üçüncü cephede savaş son şiddetiyle sürüyordu. Bu cephe çok stratejikti. Bütün kuvvetler buraya yükleniyordu. Güçler neredeyse eşitti. Ama öyle bir olay oldu ki savaş bir anda seyrini değiştirdi. Birazdan yenilecek kuvvetin kendi arasında düştüğü itilaf en dinamik taburun düşman saflarına geçmesine sebep oldu. Artık her şey, birazdan galip gelecek kuvvetin lehine değişmişti. Dengeleri altüst eden bu itilafın ne olduğunu tam olarak kimse anlayamamıştı.”

Sasa, yarı tebessümle, “Pilini çıkartalım şu oyuncağın, susturamayacağız yoksa,” dedi.

Bu iyi bir espri miydi? Sasa bu cümleyi kurmasa mıydı?

Nil, “Çok iyi olur,” dedi. Nil onay verdiğine göre fena bir söz değilmiş diye düşündü Sasa.

Atay, yine alaycıydı:

“Anlaşılan kıştırma, sindirme politikasıyla örseleyeceksiniz. Ben de sizi Sevil’e havale ederim. Birazdan evde oluruz, o zaman ikiye iki.”

Sasa, “Bana uyar, ben cezama razıyım, daha doğrusu Sevil’in elindeki cezaya,” dedi.

Nil, Sasa’yı destekler mahiyette, “Sevil kimi cezalandıracağını bilir. Sanırım sen üçe karşı birsin,” karşılığını verince Atay iyice savunmaya çekildi:

“Bizim kaderimiz bu galiba. Büyük insanlar yaşarken anlaşılmamışlar. Öldükten sonra da kalabalıklar arkasından ağlamış. İyisi mi siz benim büyüklüğümü şimdi anlamaya çalışın, olmuyorsa biraz zorlayın mutlaka anlamalısınız.”

“Bu gevezenin elinden ne çektiğimi siz görün artık. Bekir olmasa bırakıp gideceğim.” Sevil’di bu.

“Anlaşıldı, yine yalnızım.”

Nil araya girerek, “Ben Atay’ı yalnız bırakır mıyım? Biz kadim arkadaşız,” dedi.

“O kadar kadim miyiz?” dedi.

“Yani kadim sayılır, hesaplamanın şekline bağlı, tanışıklığımızı sayarsan epey kadim. Hele on altıncı kuşaktan akrabalığımızı da hesaplarsak olay daha da samimi boyuta taşınacak. Görüşme zamanlarımızı hesaplarsak yüzümüzü eskitmedik daha.”

“Sizin kadimliğinizi bilemem ama Sasa ile biz bu konuda düşman çatlatabiliriz, öyle değil mi canım arkadaşım?” Bu canım arkadaşım sözünün üzerine erimekten başka seçenek kalmıyordu. Sasa erimeyi huy edinmişti ama Sevil için erimek de bir başka güzeldi. Bundan böyle himmetini Nil için harcamalıydı. Nil’deki insicam Sevil’le bitiş çizgisine kadar kıran kırana sürerdi.

Nil Atay’la aynı çocukluğu geçirmesine rağmen babasının memuriyeti nedeniyle Anadolu’nun çeşitli taşralıklarında bulunmuştu. Babası, emekli olduktan sonra da eşile beraber Edremit’e yerleşmişti. Ama çocukluğunun geçtiği yeri unutmamıştı Nil. Üniversiteyi

çocukluğunun geçtiği bu şehirde okumuştı. Çocukluğunun geçtiği bu semtte de çalışmaya başlamıştı. Babasından kalma küçük eve taşınmıştı. Yaptığı ilk iş eski dostu Atay'ı bulmak olmuştu.

Sasa, "Atay seni aldatıyor, hem de birkaç bunakla, haberin olsun Sevilciğim," dediğinde Atay Sasa'nın ne demek istediğini çok iyi biliyordu.

Atay'ın seyrek de olsa büroya uğrayan müşterileri olurdu. O müşterilerden biri Atay'ı kaldığı pansiyonun lacivert salonuna davet etmişti. Burada kahve içmişler, akşam da meyhaneye gitmişlerdi. Atay buralara pek uğramazdı. Nehrin bu yakasına pek ilgi duymazdı. Müşterisiyle meyhaneye geldiklerinde Arkas'la tanışmışlardı. Arkas'ı oracıkta çok sevmişti ve birbirlerine çabucak kaynamışlardı. Birkaç gün sonra meyhaneye ikinci gidişinde meyhane Atay'ın ikinci evi gibiydi artık. Arkas'a ve meyhanenin bohemine kısa zamanda kaptırmıştı kendini. Sonra Saron'la tanışmışlardı. Arkas tanıştırmıştı. Saron'la Arkas belki altmış yıllık yoldaştı. Saron semtin en iyi balıkçısıydı. Nehir balıklarının yanında deniz ürünlerini de satardı. Saron nargile tiryakisiydi. Atay'ın nargile sevgisi tamamen Saron kaynaklıydı. Sasa'nın Sevil'e, "Atay seni üç-beş bunakla aldatıyor" sözündeki kinayeden rahatsız olmamasının sebebi buydu. Atay kendi etrafında taptaze bir klan oluşturunuyordu. Yeniydi ama sağlam ve eğlenceli görünüyordu. Atay sonraki dönemde de Zahit Nami'yle pansiyonun lacivert salonunda tanışacaktı.

Sasa böyle ortamlara ne kadar uzak kalmıştı. Ortam sıcak ve dişiydi. İçinde kadını barındıran her yaşam masalsıdır, diye düşündü. Sonra yüzünü Nil'e doğru çevirip, "Günün nasıl geçti?" dediğinde, Nil rahat ve gevşekti: "İyi sayılır. Her zamanki gibi... İşle ev arası mekik dokuyoruz. Her şey yeknesak anlayacağın. *Im westen nichts neues*. Batı cephesinde yeni bir şey yok."

"İşinden memnun değilmişsin gibi konuştun."

"Kim memnun ki yaptığı işten? Pek memnun sa-

yılmam, akşama kadar telefon başındayım. Kulağımız telefonda polişe müşterisi bekliyoruz. Ne kadar polişe satarsak patronumuz o kadar mutlu oluyor.”

“Nasıl yani?”

“Biz hayat sigortası satıyoruz. İmzalattığımız sigorta başı prim alıyoruz. Zamanımız telefonla müşteri ayartmakla geçiyor.”

“Başka işler deneseydin.”

“Hayır, denemedim, denemeyi de düşünmüyorum. Aslına bakarsan severek okuduğum bir bölümdü Aktüerya Bilimleri. Ama şimdi sıkılıyorum. En kötüsü de beni buradan alıp başka bir şubeye verme durumları var, başka bir şehre yani.”

“Her şey istediğin gibi olur umarım. Benim durumum seninkinden daha parlak değil. Meslek konusunda sana taktik verecek pozisyonda değilim. Ben de okumak istediğim bölümü dahi okuyamadım.”

“Ne okumak istiyordun?”

“Esasında tam bilmiyorum ama Arkeoloji olabilir.”

Sasa duraksadı, Nil’i kaçamak süzdü. “Sen gitmek istiyor musun buradan?” Nil bakışlarını anlamsızlaştırdı, Sasa devam etti: “Başka bir şubeye verirlerse yani.”

“Tam olarak düşünmedim, vakti geldiğinde bir karar vereceğim tabii ki. Ama bu zor bir karar olmayacak, şartlar neler getirip neleri götürür bilemiyorum.”

Nil’in baskın ve erkeksi yapısı ele vericiydi. Konuşurken vücudu belirginleşiyor, dudaklarındaki dingin uyum bedenine sonradan eklenmiş gibi deviniyordu. Arkadan bağlanmış siyah sert saçları alnının genişliğiyle kafasındaki orantısızlığa bir şeyler daha ekliyor gibiydi. Burnazlığı, ağzının ve çenesinin güzelliğine siyah bir perde örtüyor, az olan güzelliği ortadan kayboluyordu. Dudaklarından yağ gibi kayan sözcükler görünüşündeki orantısızlığı biraz olsun alıp götürüyordu. Nil gerçekten ortalama güzellikte bile değildi. Ama konuşmaları dinlendirici ve sakinleştiriciydi. Nil çok

güzel konuşuyordu. Konuşurken Sasa'nın gözlerine çekinmeden bakıyordu.

"İnsan, beklediğini pek bulamıyor galiba. İyisi mi beklentileri azaltmak. O zaman daha hafif oluyorsun. Başka bir şubeye vermeleri ya da burada kalmak arasında çok da fark yok. İstesek de bazı şeylerin önüne geçemiyoruz." Nil'in bu sitemkâr konuşması Sasa'nın kafasını karıştırmıştı. Lafı nereye bağlayacaktı? "Beklentileri azaltmak" lafı da ne oluyordu? Nereden çıkmıştı bu? Zaten Sasa beklentisi fazla olan biri değildi. Nil, sonra birden çocukluğuna hızlı bir geçiş yaptı. Neden yapmıştı ki bunu? Ne gereği vardı şimdi. Nil konuşacaksa Sasa'ya dinlemekten başka seçenek kalmıyordu.

"Küçük bir kızdım, sevimli olmadığımı bilecek kadar da akıllıydım. Erkek kardeşim devamlı döverdi beni, ona karşı sevimli gözükmek için yapmadığım palyaçoluk kalmazdı. Yine de dövülmekten kurtulamazdım. Abim mahalledeki kavga modasına uyardı. Çoğu zaman dayak yerd, yediği dayağın acısını da benden çıkarırdı. Beni döverken bir sebep de göstermezdi. Düşündüğüm, niçin dayak yediğimdi. Kuzenlerim ağabeyden farklı davranmazlardı, onlar da bu işi zevkle yaparlardı. İşin en kötüsü de ne annem ne babam ne de başkaları tepki gösterirdi. Bu adi işi normal karşılarlardı. Yalnız kaldığım zaman ve geceleri öylece saatlerce ağlardım. Kollarımda şimdi oluşan mor lekelere o zamandan miras kaldı. O lekelere bakıp ağlardım ama kimseye lanet okumazdım. Gerçekten çok kaderci biriydim. Şimdi de öyleyim. Daima kıyıda köşede yaşanacak bir şeyler ararım. Hiç pes etmedim. Yani bir şeyler bulmalıyız, bir şeyler sağlamalıyız. Her zaman küçük de olsa bir ümit taşımalıyız. Ama beklentileri asla büyütmemek gerekiyor. Sence de öyle değil mi?" Öyle, tabii ki öyle. Beklentileri büyüten kim? Bu konuda eğer birilerini suçlayacaksan suçlanacak en son kişi benim. Her serüven kendi kıvamında trajiktir Nil. Ama nasihat

kokan bu konuşmalardan hoşlandığımı söyleyemem. Zayıf olduğumu nasıl kavramışsın hemen de. Benim yaşadıklarımı küçük burjuva bunalımı sanıyorsun. Bak buna kızıyorum şimdi.

“İnsan tavan arası yaşantıdan kurtulmalı. Kasvet, bence tam bir tuzak. İnsanın önüne konulmuş tuzak. Gizli saklı da değil bu tuzak. Aleni bir yere konulmuş bir tuzak. En kötüsü de gözümüzün önündeki bu tuzığa düşüyoruz. Çoğumuz da bunu bilerek yapıyoruz. Tuzığa bilerek düşmek hiç de eğlenceli değil bence. Sonra... Sonra illa ki bir şeyleri tanımlamaya kalkışıyoruz. Görmezden gelemiyoruz, gözümüzü kapatamıyoruz. İnsan isterse kendini yoracak çok neden bulur ama böyle gitmiyor. Kendini günlük meşgalelere vermek gerekli. Bana kırılma ama bu yaşadıklarımız bayat. Zamana dönmek gerek. İnsan kendi kendini bir çukura atıp orada debelenmemeli. Eğer istersek gülebileceğimiz milyonlarca sebep bulabiliriz.”

Olmuyor ki Nil. Sen de acıyorsun bana. Hem bu kadar nasihat fazla değil mi? Bir ilişki yaşayacağımızı düşünürken, öğretmen görünümlü senden dersler dinliyorum. Oradan bakınca çok mu mutsuz, acınası görünüyorum? Kimseden sadaka dilenmiyorum Nil.

“Anlattığım bu trajikomik hikâyemi ajitasyon amaçlı anlattığımı sanma. Dert etmiyorum çok bir şeyi. O zaman da dert etmemiştim. Vurdum ölmez olmalı insan. Ha, istersen milyon neden bulursun üzölmek için. Bunları nasihat amaçlı söylemiyorum kırılma, gücenme sakın.”

Nil *nimbus* gibiydi. Etrafını çevrelemiş, sımsıkı sarmıştı. Yağmurlu ve sarmallıydı. İyi. Bulmuştu işte devrilecek bir kucak. Dirayetli ve güçlü bir kucak. Ama istiyor muydu bunu? Kendi gibi zayıf bir insan bulaamayacak mıydı? Babalardan ve tanrılardan ve kural koyuculardan bıkmıştı. Bak kuvvet işte. Merkezkaç kuvveti. Bırakmamalı. Yıkılacak yer arıyordun devril Nil’in kucağına. Kendine iskelet olmalı insan dediğin.

Sasa'yı neden herkes et yığını olarak görüyor? Oysa Sasa iri ve kemikli biri.

Sabahın ilk ışıkları olmalıydı. Insomnia işe yaramıştı. Burada olmasa yatakta deviniyor olacaktı. Oysa şimdi Nil'in solukları nefesine karışıyordu. Sevil "bunları yalnız bırakalım" işaret fişeğini çoktan fırlatmıştı havaya. Atay hemen görecekti bu işareti. Görmüştü de. Nil'in gözkapakları benimkiden sağlam diye düşündü Sasa. Olur olmaz yerde babası zihnini yormasa Sasa da dirençliydi ama baba fazla yorucuydu.

Sabaha yakın eve vardığında evde sadece kız kardeşinin oluşu Canan'ın doğum yapmış olmasındandı. Hemen hastaneye koşmuştu. Tanrı'nın belası hastanede görevliler canını sıkıyordu. Görevli ayağına galoş geçirmesini istemişti. Sevimsiz herifler, böyle acele bir zamanda lazım olmadığı zaman steril görünmeye bayılırlardı. Şimdi kim takacaktı galoşu bu kocaman ayağa. İcat edilmemesi gerekenler arasında ilk sırayı alabilirdi. Bir de görevlilerin gevrekliği eklenince insanın şu mavi ayak torbasını çiğneyesi geliyordu. Galoşu ayağına zor güce geçirip yukarı çıktı. Canan ayağına bakıp kesin tiye alacaktı. Ama olsun, birazdan yeğenini görecekti. Bu düşünce içine çocuksu bir sevinç kattı. Kahretsin! İlk karşılaştığı babası ve eniştesiydi. Baba sırtını duvara vermiş karşısında cenin gibi duran kişiliksiz canlıya bakıyordu. Cenin benzetmesi güzel olmuştu. Kaç zamandır böyle bir benzetme arıyordu. Bulmuştu işte. Gerçekten cenin güzel bir metafordu. Eniştesi kaynatasına kısık sesle bir şeyler anlatıyordu. Sasa ikisini de kafasıyla selamlayıp içeri girdi. Canan, Sasa'nın ayağını görmemişti. Göremezdi de. Yorgundu ve yatıyordu. Ayakucuna oturup Canan'ın ölgün yüzüne baktı, sonra ellerini tuttu. Canan gözlerini açmış ve abisine bakıp incecik gülümsemişti. Aynı gülümse-

meyle karşılık verdi Sasa. Anne de en az Canan kadar solgun görünüyordu. Sasa bebeğe baktı, pek bir şey anlamadı. Sadece yüzünün bir kısmı görünüyordu. Her yanı mumya gibi sarılıydı. Bu kundak olmalıydı ve Sasa oldum olası kundağı sevmezdi. Bu kundak, bebeğe işkenceydi. Zaten hareket edemeyen bebeği bir de sımsıkı sararlardı. Bu ne saçma bir uygulamaydı. Bebeğe tekrar baktı Sasa, bebek pek sevilesi gözükmemişti. Bebek bile denmezdi buna. Çok ufaktı. Enişte beye mi benziyordu yoksa? Çok da abartmamalıydı. Yeni doğmuş bebeğin kime benzediğini nasıl anlardı? Hem daha bugün doğmuş bebek tabii ki sevilesi görünmezdi.

Aslında babamın gerçek evladı enişte bey olmalıydı, diye düşündü Sasa. İçinden onları canı gönülden alkışlamak geliyordu. Alkışlıyordu işte, şak şak şak. Sizi bütün zamanların en uyumlu, bütün durumların en imrenilesi ikilisi ilan ediyorum. Bu hayatın hakkını vererek yaşıyorlardı. Gerek iş hayatları gerek hayvani hayatları gerekse örüntüsel hayatları tam bir çakışmışlık içindeydi. Ahengin doğumunu kendi elleriyle gerçekleştirdiklerinden ötürü insanlık adına minnet duygularını bildirmeyi vazife biliyordu. Eniştelerin en vandalı, en paganı, en nadanı, en hoyratı, en hödüğü en galoşuydu. Galoş da güzel uymuştu. Ceninden sonra hiç de fena gitmemişti galoş metaforu. Durumu tanımlamak insana suç işlediği hissi veriyordu. Ben seni tanımlamıyorum enişte bey. Ucuz fahişeliklerle babamın gözüne girme hamlelerine arka çıkıyorum. Destekliyorum. Babamın gözüne ya da bir başka yerine gir, o da periyodik olarak enişte beyi örnek vererek konuşsun, ben de sizi tüküreyim. Ağır olmadı Canan. İlgin ilgin bakma öyle bana. Bunların bağırsaklarını görüyorum, dışarıda sallanıyor düğüm atacağım bir gün. Kıvranarak can verecekler. Ben de hiddet gösterisi sunabilirmişim. Ben de bir insana nefret duyabilirmişim. Canan bak kızıyorum işte. Belli de ediyorum kızdığımı.

Bunlar göremezler. Benim cephemde atılan ateşe karşılık vermezler. Susuyorum; nefret sahiden bana göre değil Canan. Bak annem mutluluğunun üzerine ihlas sosu eklemiş.

Canan kendisinden iki yaş küçüktü. Ona duyduğu sevgi kendinde bulunmayan yırtıklık, girişkenlik güven ve buna benzer birçok şeyin onda bulunmasından kaynaklanıyordu. Kendinin hiç beceremediği babaya isyanı Canan gerçekleştirmişti. Gerektiğinde dişini bileyley, şirretleşir, evin erkeği gibi olur ve lazım geldiğinde en dişi prenses modeline geçerdi. "Abi, erkek olsam nasıl olurdum bilmiyorum ama senin gibi olmazdım," derdi. Kız kardeşinden gelen bu hücumlara direnç göstermez, kızmaz, gücenmezdi. Hatta hoşuna giderdi. Canan daha ilkokulu bitirdikten sonra mağazada çalışmaya başlamıştı. Hem Sevil'le bir olup abisini himaye eder hem de sıklıkla mağazaya giderdi. Diğer iki ablasının yapamadığı şeyi yapıp kendine bir meslek seçmişti ve bunu da babasına kabul ettirmişti. Bunu zorla da olsa kabul ettirmişti. Canan da abisini çok severdi. Kız kardeşinden ve ablalarından daha fazla severdi. Abisinin bireysel işlerini de kendisi yapardı, "Bu kadar boya pespayelik yakışıyor mu? Kendine biraz baksan, az bir titiz olsan," sitemini tekrarlardı. Hangi elbiseyi hangi gömlekle giyeceğine dahi Canan karar verirdi. Evlendikten sonra Canan abisini mecburen ihmal ediyordu. Bu kutsal görevi en küçük kız kardeşi de layıkıyla yapıyordu ama Canan her daim farklı bir kardeşti. Sasa için böyleydi.

Sasa'nın şiir okuyası vardı. Aklına okuyabileceği bir şiir de gelmişti. Sasa çok şiir okumazdı ama bu şiir okunmalıydı ve tam da vaktiydi okumanın. Gözlerini Canan'ın gözlerine iyice soktu, "Sana bir şiir okuyayım mı?" dedi. Canan yine mütebessimdi. Sasa hazırды okumaya.

*Bir can daha çoğaldık bu kış.
Bebeğim neremde saklayayım seni
Hoş gelir,
Sefa gelir
Sasa'nın günahsız yeğeni.*

"Sen mi yazdın bunu?"

"Benim gibi yeğeni olan biri." Sasa sahiden hü-
zünlenmişti. Şiirin tamamını biliyordu ama okuya-
mazdı. Ancak bu kadarını okuyabilmişti. Geri kalanı
acıklıydı zaten.

"Bir yerde gözyaşı dinmişse buna sevinme, başka
bir yerde ağlayan birileri çıkmıştır," dedi Sasa. Söz
aniden çıkmıştı ağzından. Gayri ihtiyariydi. Pişman
olmuştu ama çıkmıştı bir defa.

"Bu nasıl söz?" dedi Canan, "yeri miydi şimdi abi?"
Sasa iyice suçlu hissetmişti kendini. Gerçekten yeri de-
ğildi.

"Bilmem," dedi, "şimdi biz seviniyoruz ya, başka
yerlerde birilerinin ağlıyor olabilirliği geldi aklıma.
Ama yeri değil tabii ki. Ben neyi yerinde ve zama-
nında yaptım ki? Bak senin doğumunda bile yanında
değildim. Sanki her zaman dışarıdaymışım gibi. Evde
pineklediğim zaman doğum yapma, dışarı çıktığımı
fırsat bilip doğur, oldu mu şimdi, suçun fazlası sende."
Sasa ağır havayı biraz olsun dağıtmak için konuşması-
nı şakaya çevirmişti. Bunu zor da olsa yapmıştı. İyi de
olmuştu.

"Kusuruma bakma ağabeycim, ne bileyim, ben hiç
tahmin edemedim. Ama söz, bundan sonra evde ol-
duğun zamana denk getiririm."

Sasa bu sefer daha dikkatli konuşmalıydı. Kırıcı
olmadan kardeşini uyarmalıydı.

"Bir çocuk yeter, dünya yeterince kalabalık zaten,"
dedi, "anneme baksana ne kadar mutlu. Benim çocu-
ğum olsa bu kadar mutlu olmaz herhalde."

"Deli misin sen, ne kadar sevinir. Dört gözle evlili-

ğini bekliyor zavallı. Senin de maşallahın var, hiç ilerleme yok. Ama bu gece bir gelişme olmuştur mutlaka. Nil'le beraberdin değil mi?"

"Evet, Atay, Sevil, Nil. İyi bir geceydi doğrusu."

"Sen her geceye iyi demeysin, bir gelişme olmuştur."

"Hemen abartırsın. Sadece güzel sohbet, işte o kadar. Neyse."

"Bir de dersin ki bu konuları bir seninle konuşurum. İyi ki benimle konuşuyorsun, konuşmasaydın keşke."

"Sus yorma kendini, bak yataktasın, hastasın anneye bak sen."

Yatağın bir kenarına oturmuş Canan'ın elini bırakmayan Sasa annesini yumuşak bir sesle çağırdı, muzipçe, "Anne yaklaş da tarif et bakalım bu mutluluğu," dedi. "Dünyanın en iyi kalbini taşıyan anne olarak ödül aldın. Bir torunun oldu. Sen erkek olarak bir beni dünyaya getirebildin, yanına dört kız çocuğu ekledin. Canan birde bir yaptı. Babam gibi konuştum. Erkek çocuk hayranlığı ondan geçmiş anlaşılan."

"Oğlum, hepinizden çok memnunum, Tanrı hiçbirinizin üzülmesine izin vermesin. Ailemiz bereketlensin, çoğalsın, hepinizin çocukları olsun."

"Yeterince bereketliyiz anneciğim öyle değil mi? İyi çoğalıyoruz işte."

"Abi, bu çoğalmada bir ayak eksik kalıyor. Öyle değil mi anne? Sen bir erkek torun ister durursun. Madem abim seni bu kadar seviyor, bu zevkten neden mahrum ediyor?"

"Sen ne kadar zekisin böyle, beni görünce o dilin çözülür, boşluğa boşluğa vurursun."

"Canan yanlış söylemiyor, sen de evlensen artık."

Sasa yine gülen gözlerle annesine baktı, "Çoğalmak için mi anneciğim?" dedi. "Size çoğalmakla ilgili hiç gerekli olmayan tarih bilgisi vereyim. Canan da dینlesin. Rus Bayan Fyodor Vassilyev biraz doğurgan biriymiş, çiftçilik yaparmış köyde. Tam altmış dokuz çocuk

doğurmuş, işin tuhaf olanı da sadece yirmi dokuz defa hamile kalmış, ilk doğumunu on sekiz yaşında yapmış, son doğumunu da elli sekiz yaşında. On altı kere ikiz, yedi kere üçüz, dört kere de dördüz doğurmuş. Yetmiş beş yıllık hayatının yirmi bir yılını hamile olarak geçirmiş."

"Daha benim altmış sekiz hakkım var o zaman."

"Senin hakkın bir taneydi, o da bitti."

"Oğlum sen karışma, kendisi bilir, nasıl isterse öyle yapsın."

"Tamam anne, herkes istediğini yapsın."

Sasa'daki bu form yüksekliği hem annesini hem Canan'ı fazlasıyla sevindirmişti. Koridorda enişte beyle konuşan baba, içeriden gelen neşeli konuşmalara ilgi göstermeye başlamıştı. Baba çoktan gitmeliydi. Geç kalmıştı. Kızını tekrar kutladıktan sonra enişte beyi de yanına alıp "Biz mağazaya gidiyoruz, geç kaldık," dedikten sonra Sasa'nın yüzüne bakmadan "Sen gelirsin sonra," diyerek ayrıldı. Paltosunun rüz'gârı her zamanki gibi Sasa'yı çarptı. Bozulmayacak kadar kendini güçlü hissediyordu Sasa. Tabiat, tesadüfler silsilesinde sunduğu armağanlara ancak minnet duygusu baskın gelirdi. Demek hayatta her şey de anormal derecede kötü gitmeyebilirdi. Nil'in dediği gibi küçük ayrıntılara dikkat etmek gerekirdi. Bizim gülmelerimiz bu ıskala-dığımız ayrıntılar çekirdeğinde saklıydı.

Gece uyumamıştı ama kötü hissetmiyordu kendini. Güne başlayacak kadar proteine sahipti. "Transmutasyon". İlaç kokan hasta odasının tavanında yankılanan sesteki bu. Kimdi bu sesin sahibi? Kafasını çevirip etrafında annesine ve Canan'a baktı. Onlarda bir şaşkınlık göremiyordu. Sesin gidiş adresi kendisiydi. Babasıyla eniştesi hastaneden çıkmıştı bile. Kundaktaki bebeğe baktı, güler gibi, "Sen ne çabuk konuşmaya başladın böyle," dedi. Kendisi hariç kimse bir şey anlamamıştı. Babamın gitmesi bebeği de sevindirdi, diye düşündü. Galiba Transmutasyondur.

Nil ile artık sık görüşüyordu. Genellikle iş çıkışları mağazaya uğruyordu Nil. Babanın bulunmadığı zamanlar kolay oluyordu çıkmalar. Babanın mağazada olması klasikti. Kolaylığı bir türlü sevemiyordu baba. Oğluna ergenlik yaşma yaklaşan çocuk muamelesi yapmaktan usanmıyordu. Sasa babasının karşısında var olmayı bir türlü başaramıyordu. Kıvranmalar, sancımalar, ıknımalar başlıyordu. Cümleler ağzından boğulup birbirine giriyordu. "Baba biz çıkıyoruz" ya da "baba biraz gezeceğiz" ya da "Nil'le biraz dolaşacağız" cümleleri bir türlü bütünleşmiyordu. "Baba bugün durgundu işler", "Baba Ali Müfit Bey geldi, giderken selamımı ilet dedi", "Baba gece uyumakta yine zorlandım" sözlerini geveliyordu. Sonra "Baba bırak beni artık, kemik heybesi gibi taşıma sırtında", "Baba beni unut, hatırlama hiç", "Baba bak ben Sasa", "Baba bu Nil", "Baba Nil yeni kurbanım", "Baba... Baba... Baba..." cümlecikleriyle kontrolden çıkıyordu.

Nil'le konuşmaları umumiyetle yarı resmi havada oluyordu. Kendini emniyette hissettiği yer Nil'e en yakın olduğu yerdi. Ama tam bir bağıllık gösteremiyordu Nil'e. Aralarındaki rabitanın çürük olduğunu düşünüyordu. Bu çürüklüğün sebebi kesinlikle kendisiydi. Tam bir bağıllık göstermek de istiyordu ama bazı şeyler istemekle olmuyordu. İçinde eksik kalan bir şeyler oluyordu hep. O eksikliği kimse dolduramıyordu. Babası bile dolduramamıştı. Nil en az babası kadar akıllıydı. Bu sorun olur muydu? Akıllı ve düzgün olması sorun olur muydu? Bu mantıklılıkla Sasa'nın eşiğine yaklaşabilir miydi Nil? Sasa'yı anlayabilir miydi? Sasa anlasın istiyordu. Kafasından geçenleri anlasın istiyordu. Düşündüklerini anlasın istiyordu. Konuşmaya ne gerek vardı. Her şey sözle anlatılmaz ki. İnsanlar konuşmadan da birbirleriyle anlaşabilirlerdi. Acıların kaynağı konuşmaydı. İnsanlar bu kadar lüzumu olmayan sözleri bir araya nasıl getirebiliyordu. Değil konuşmak, konuşanları dinlemekten bile yoruluyordu Sasa.

Sevil ve Atay

Resmi bitirdiği zaman altına sağ alt köşesine
özenerek adını ve tarihi yazar ve sszyr, yani
seni sevdiğim zaman yaptığım resimlerden
anlamına gelen işaretler koymayı hiç unutmazdı.
(*Tutunamayanlar*)

Sevil'le Atay'ın aralarındaki iletişim dış dünyaya göre çok anlaşılmazdı. Konuşmalarındaki ironi, yüzlerindeki müstehzilik hangi evrede olduklarını saklardı. En sarsıcı tartışmaları bile gülünç duruma getirerek yapabilirlerdi. Birbirlerine karşı duygularının hangi basamakta olduğu anlaşılmazdı. Çevreyle ciddi boyutta ilgilenmezlerdi. Orada olanlar dünyalarını pek alakadar etmezdi. Kendilerini bir cam fanusun içine kapatmışlardı. Fanusun içinde de yaşadıkları evreyi yorumlamıyorlardı. Dışarıdakilerle aralarındaki görüntü net olmasına rağmen iletişim camla dış dünya arasında kesik ve duyulmazdı. Bir gün dışarıya açıldığında her şey bozulacak, tılsım kaybolacak gibiydi. İkisi de belki bunun için dışa uzak bakıyordu. O zaman daha klan oluşmamıştı, oluşma ihtimali de gözüküyordu. Sadece Atay'm birbirlerinden kopuk önemsiz klancıkları vardı. Bundan da Sevil'in haberi yoktu. Sahiden yoktu. Atay haber etmezdi ki. Atay'a göre bu klancıkların haber değeri yoktu. Atay Sevil'e birden çok klancıkları olduğunu söylese Sevil buna hayatta inanmazdı.

Atay zamanının hatırı sayılır bölümünü evde geçiriyordu. Saati belli olmayan bir vakitte evden çıkıyor, isteksizce büroya gidiyor, sıkılması uzun sürmüyor, çoğu zaman akşamı etmeden eve geri dönüyordu. Evden çıktığı bazı zamanlar da klancıklarıyla görüşüyordu. Bu durum nadir oluyordu. Bekir doğduktan sonra da zaten iyice domestikleşmişti.

Atay'ın evi oldukça büyük, iç açıcı, fazla aydınlıktı. Işık geniş açıyla odaları beslerdi. Babadan kalma burjuva alışkanlığı yoktu, hatta bu zümreyi sevmezdi. Konuşmalarında fazlaca yüklenirdi ama nimetlerini de reddetmezdi. İsteğiyle bu zümreye dahil olmadığını, aslında hangi zümreye dahil olmak istediği konusunda tutarlı argümanlar geliştiremediğini itiraf ederdi. N'apayım, aileden kalma varlığı elimin tersiyle itemezdim ki, savunmasıyla kendini temize çıkartırdı. Evin geniş, güzel ve mobilya takımlarının kaliteli olmasına rağmen ev kompozisyonu estetikten uzaktı. Zevk sahibi birisi bu salonu daha güzel bir şekle sokabilirdi. Ayrıntılar Atay için ne kadar müptezelse aynı oranda Sevil için de müptezeldi. Evin duvarlarının boyanması hiç tartışması olmazdı. Halbuki çocukluğunda annesiyle babası arasında vuku bulan intizam konulu tartışmalar saatlerce sürerdi. Çocukken Atay'ın odası parlak ve berrak bir ortam yaratmak için kırmızı, sarı, turuncu bazlı renklere boyanırdı. Mutfağı, yemek odasını da zevk sahiplerinin rağbet ettiği turuncuya boyatmalıydılar. Bu renk sağlığı, gücü, seçkinliği temsil edecekti. Çalışma odasının duvarını sarıya boyatmalıydılar çünkü bilgeliği simgeleyecekti. Banyoyu ve yatak odasını türkuaza boyatmalıydılar çünkü mekânı geniş ve canlı göstermeliydi. Zaten mekân oldukça geniş ve canlıydı. Salon ve oturma odasının renkleri ortamdaki renklere göre seçilirdi. Yerler şömine, tuğla veya taş işleri başlangıç noktası olarak görülmeli, koyu ve açık gölgeli renkler arasında sert kontrastlara yer verilmemeliydi. Çünkü bu kontrast renkler fazla dikkat çekiyordu. Oysa salon ve

oturma odasında amaç dikkat dağıtmamaktı. Otururken, sohbet ederken, kitap okurken dikkat dağılmaması için kontrast renkler mutlaka gerekliydi. Rahatlatıcı bir ortam yaratmak için gül rengi, şeftali, leylak, pembe ve onların tonlarını kullanırlardı. Perde ve jakuzi seçerken dahi duvarın rengine uyuma önem verirler, bununla ilgili uzun tartışılara girerlerdi. Annesi hep "Oturma grubu koltukları, halılar ve sandalye döşemeleri duvar renginin koyu bir gölgesi gibi olmamalıdır," der ve daha da ayrıntıya girer; vazo, abajur ve çiçeklerin duvarlara uyumuna kadar hesaplardı. Bir anne baba bu kadar kitabi, bu kadar kuralcı olamazdı. Yazılan kuralların uygulanabilirliği illa ki bu evde mi sınanmalıydı. Bir evde her şeyin bu kadar kombine olması doğru değildi. Yazılı kurallar bütünü çok sıkıcı olmalıydı.

Şimdiki evlerinin zevksizliği büyük ihtimal annesinin ve babasının kemiklerini sızlatıyordu. Renk uyumsuzluğundan döşeme, kompozisyon uyumsuzluğuna kadar hepsi felaketti. Şu salon böyle mi boyatılırdı? O kadar masraf edilmiş ama tam zevksizlik göstergesiydi. Ne duvarlar takıma uyumlu ne de renkler. Sevil'in şu tabloları duvara iyi bir kompozisyon katmasa görülecek hiçbir şey yoktu. Düğünleri de zevksizlikten dökülüyordu. Zaten yaptıkları üstünkörü bir evlilikti. Oysa muhteşem bir düğün yapmalıydılar. Ailelerin beklentisi fazlalıkla bu yöndeydi. Beklentiden de öte emrivakiydi. Babasının ısrarları, annesinin oğluna layık düğün istemesi Atay'ı kararından vazgeçirmemişti. Kaldı ki Sevil de gösteriştense, şatafattan hazzetmezdi. Düğün tarihinden gelinliğin ayrıntılarına kadar her konuda mutabakata kolaylıkla varmışlar, böyle ayrıntıların can sıkıntısı olmasına izin vermemişlerdi. Sonunda bütün hırlaşmalara rağmen aile arası küçük, mütevazı bir düğün yapılmıştı. Bütün bu negatifliklere rağmen Sevil'deki nezaket, akıllılık hem kaynatasını hem de kayınvalidesini fazlaca memnun etmiş ve gurur duyacakları bir gelinleri olduğu için de haklı sevinç göstermişlerdi.

Birbirlerine uyumu çevredeki insanların özenilecek çift olarak bakmasını sağlıyor, daha da önemlisi, hem Sevil hem de Atay bunların önemli meseleler olmadığını düşünüyor, kendi hayatları ile ilgili planlara öncelik veriyorlardı.

Atay gerçekten çalışmayı sevmiyordu. Esasında Atay'ın temelde çalışma gibi bir sorunsalı da yoktu. Dedesi ülkenin en saygın burjuvalarından biriydi ve devletle çok saygın ilişkileri vardı. Ne devlet onu ne de o devletini üzmüştü. Dedesinden sonra işin başına geçen babası ise devletle ilişkilerini daraltmıştı. Büyümenin, dallanıp budaklanmanın iyi bir şey olmadığına kanaat getirmiş ve yoluna bu anlayışla devam etmişti. Atay ise sadece sevenlerini üzmemek için meslek edinmişti. Çalışmanın ağırlığını kaldıramayacağını düşünüyor. Çalışmak kesinlikle aşağılanmaktı.

Sevil'deki rahatlık hiçbir şeyi sahiplenmemesinden kaynaklanıyordu. Seçkin bir üniversite okumasına rağmen çalışmıyordu. Zamanını evde resim yaparak değerlendiriyordu. Mükemmel bir resim yeteneği vardı.

Sevil Atay'ı gerçekten çok seviyordu. Atay'a duyduğu sevgi ciddiye ve bu sevgi azalmıyordu. Atay'a Bekir'in babası olarak baktığında sevgisi daha da artıyordu. Ama unutulmamalıydı ki değerli ya da müptel olan her şeyin elden çıkacağı bir gün vardı. Ve plan ve program yapılırken bugünün varlığı asla unutulmamalıydı. Bu konuları da boylu boyuna Atay'la tartışıyor. Gerçi her meselede olduğu gibi bu meselede de Atay'la aynı şeyleri düşünüyor ama Atay'ın daha ayrıntıcı ve aceleci ve panik havasında olması tartışmayı uzatıyordu.

Nihayet klan oluşmaya başlamıştı, yavaş da olsa bu süreç işliyordu artık. Atay ev, büro, Sasa triasından sıyrılıyordu. Sonraki dönemde Sasa'yı ve Zahit Nami'yi de dahil edeceği bu klan bir sonraki aşamada hayatının büyük bir bölümünü ihata edecekti.

Evden çıktığında büroya varıyordu. Büroda ancak

birkaç saat kalabiliyor, oradan pansiyona geçmesi uzun sürmüyordu. Kahvesini pansiyonun lacivert salonunda içiyordu. Akabinde Saron'un balıkçı dükkânında nargile keyfi başlıyor, sonra da meyhanede demlenme faslıyla geceyi yarılıyordu.

Artık her sabah adımını evden sokağa attığında nereye gideceğini biliyordu. İlkgençlik yıllarında yaşadığı melankolik aşkların derinliğini duyuyordu. Bu sevgi bir kadına duyulan cinsten değildi tabii ki. Tek sevilesi kadın Sevil'di ama bu daha natürel bir sevgiydi. Bu natürel sevgi karısından ve çocuğundan ayrı zamanlarını doldurmak içindi. Zahit Nami'yle lacivert salonda gazete okurken tanışmıştı. Yanına yaklaşan adama dikkat etmemişti ilk başta. Bu dikkat edilmeyecek adamla gizemli bir dostluk başlamıştı sonraki zamanlarda. Sasa, bu dostluktan uzun süre habersiz olacaktı, ta ki Zahit Nami'nin klana dahil olmasına kadar. Önce Sasa'nın, akabinde Zahit Nami'nin klana katılması günleri daha da akışkanlaştıracak ve benzerleştirecekti. Sevil'in buna tabii ki itirazı olacaktı. Bir muhtıra vermenin zamanı gelmişti. Sasa'nın klana katıldıktan hemen sonra Sevil'e şakayla, "Atay seni üç-beş bunakla aldatıyor," demesini duymazdan gelmişti.

Atay'a akşam eve erken gelmesini söylemişti Sevil. Konuşulabilir bir şeylerin olduğunu bakışlarıyla anlatmıştı. Az bir tedirginlik duymuştu Atay. Böyle baktığı olası değildi, bakmalarıyla acıtmıştı. Sevil'in bakmaları her zaman doyurucu ve güven vericiydi. Bu bakış hiç olmamıştı şimdi. Keşke bana böyle bakmasaydı diye düşündü Atay. Bakacak sebeplere de fırsat vermemeli, fazlaca malzeme sunduk son zamanlarda, diye düşünmeye devam etti. Zaten eve erken dönesi vardı. Meyhaneye uğramamıştı, Saron'un dükkânı bugün çok sıkıcıydı. Nargile de elmalı değildi. Güllüsünü sevmiyordu. Hem o kadar da diyordu, tütünün üzerine folyo koyma, diye. Ama bazen bunu yapıyordu ihtiyar bunak. Eve giderken Sasa'yla Nil'i de almalı. Sevil'e yalnız

yakalanmamalı bu akşam. Haber de vermeli misafirlerimiz var diye. Sorup duruyordu zaten Sasa'yla Nil'i. Hem ilgilenmek gerekiyor. N'apacağı belli olmaz Sasa'nın. Belli mi olur bir bakarsın ufak bir rüzgârla kartondan yapma ev gibi dağılır.

Mağaza da Sasa'nın illallah ettiği kadar bunaltıcı. Bu adamı kurtarmalı buradan. İnsan bütün gün takılıp kalmaz ki. Büro işine ivme kazandırmalı. Sabret Sasa muştı yakındır. İkliminde bu sevdanın çiçek çiçek açacaksın/Kırılrsa kolun kanadın büroya doğru koşacaksın.

"Birazdan babam gelir, sen git şimdi ben gelirim. Günlük hesabı daha vermedim."

"Nil de gelsin," dedi Sevil. "Sizi sorup duruyor. Gelmemenizin sorumlusu benmişim gibi azarlıyor."

"Tamam dedik ya. Babam birazdan gelecek. Fazla kalabalıklaşmadan git sen."

"Sevil beni yalnız gördüğünde bindirecek şimdi. Şuracıkta beklerim, ayakaltında dolaşmam. Lütfen ama, şuracıkta beklesem ne olur sanki?"

"Tamam, ağlama, ayakaltında dolaşma. Sevil kadar düşündüğün yok bizi. O kesinlikle senden daha iyi."

"Şimdi de sen ağlıyorsun. Benim arkadaşım olduğun için düşünüyor Sevil seni. Her zamanki gibi sebep benim yani."

"Tabii... Müsebbib-ul esbapsın. Ana kahraman sensin. Biz yan rollerde oynuyoruz. Bizim varlığımız hep sana bağlı."

"Kesinlikle öyle, çok doğru konuşuyorsun. Ana kahraman benim. Antik Yunan'da yaşasaydım kesin tanrıydım. Siz benim yanımda ancak figüransınız."

"Şimdi beni yalnız bırak Zeus. Şu hesapları yapayım, babam nerdeyse gelir. Seni provokatörlük yaparken görmesin, çok seviyor ya seni."

"Ne diyor, senin zirzop arkadaşların mı?"

"Yani babama da nerdeyse hak vereceğim sana bakınca."

Bu kadar gevezelenmesine rağmen Atay biraz endişeli görünüyordu. İçinde sabit durması gereken bir kütlenin hareket ettiğini duyuyordu. Sabit durması gereken bir kütle neden hareket ederdi ki?

Atay, Nil ve Sasa'yla eve doğru yürüyordu. Yürürken hâlâ, sabit kalması gereken bir kütlenin neden hareket ettiğini düşünüyordu.

Sevil, Atay'ın peşinden içeri giren Sasa ile Nil'i gördüğünde "Bunlar birbirlerine ne kadar da uyumsuz, hiç yakışmıyorlar," diye düşündü. Hemen pişmanlık gösterdi düşüncesinden. Düşünmemesi gerekiyordu ama düşünmüştü işte. Bu korkunç düşünceyi sözel ifade etseydi Sasa oracıkta dağılırdı. Frene bastı, düşündüklerini çöpe attı, tabii ki atmalıydı. Hiç de şık değildi bu yaptığı. Çok mu önemliydi uyup uymaması? Mutlularsa yeterdi. Gözü Atay'a ilişti. O hiç de böyle menfi düşüncelere kapılmazdı. Baş başayken öyle muzır şeylerden konu hiç açılmazdı. Zaten böyle konuşmalara ikisi de müsaade de etmezdi. Sevil düşüncelerinden tamamen arındı. Atay'a incitici baktı, ama sabahki bakış kadar ezici değildi. Atay tebessüm etti, hemen yumuşatmalıydı. Çok germemeliydi. Germezdi de zaten. Ne Atay ne Sevil izin verirdi gerginliğe. Dünyanın en optimist insanı Sevil'dir, diye düşündü Atay. En optimist ve hümanist. O son hümanistti. "Ben son hümanistim" sözü şeytana mı aitti yoksa? Tövbe tövbe. Her neyse. Atay tekrar süzdü Sevil'i,

"Ben bunun için seviyorum seni," dedi devam etti sonra, "biraz korkağım galiba. Seni kaybedebilirliğin korkaklığı bu."

Sevil aldırılmaz göründü, "Hayırdır, uyanıkken de düş görüyorsun herhalde. Nerden çıktı bu sevgi köpürmeleri?"

"Seni dünya optimistlik şampiyonu ilan ediyorum."

Sevil yine aldırmadı:

"Her sezon beni şampiyon ilan ediyorsun, artık bu

pulp şampiyonluklar zevk vermemeye başladı. Biraz da başkalarını şampiyon ilan et.”

“Gelecek sezon şampiyonluğu Nil’e kaptırabilirsin, dikkatli ol.”

Sevil biraz aldırır gözüktü: “Neden şampiyon Sasa olmasın?”

Atay uzun bir kahkaha attı. “O olsa olsa pesimistlik şampiyonu olur, hem de hiç puan kaybetmeden.”

“Senin gibilerini gördükçe ümitvar olmak kolay mı sanıyorsun?” Sasa için iyi bir kontraydı bu.

Nil hiç de eğleniyor görünmüyordu. Sevil’i de biraz durgun görmesi sert konuşması için ikinci bir sebepti. “Kuzum hep bu gevezeliklerle mi ömrünüzü tüketeceksiniz?”

“Kuzum mu?” dedi Atay ve tekrardan kahkahayı yükseltti. Nil hepten sinirlenmişti, Sevil girdi araya: “Sen sus bakayım, huysuz kaynana gibi çaçaronsun. Ne bu çan çan çan.”

“Tamam sustum, beni Bekir kabul eder bu halimle.”

Odayı çabucak terk etmişti Atay.

“Şimdi de Bekir’i huysuzlaştıracaksın,” dedi Sevil.

“Canımı sıkarsanız sevgimi sadece bebeğime vereceğim.”

Çocuk odasından bağırان Atay’a cevabı Nil verdi: “Sakin çıkma, biz çağırana kadar, yasaklısın sen.”

Atay’ın cezası uzun sürmedi. Çocuğu uyandırmıştı bile. Bekir kucağındaydı salona girdiğinde. “Bir sabah kalktığında bebek ve ben yoksam bil ki kaçmışım Sevil, o zaman yan haline.”

“Senin gibi gevezeyi ancak ben çekerim, durduğun kabahat ama çocuğuma dokunursan parçalarım seni.”

“Dişi panterim.”

“Bu kadar taşıdığım yeterli, benden bu kadar, biraz da başkaları taşısın.”

“Kimmiş o başkaları, sahi böyle bir duyum alsan o başkalarıyla beni ne yaparsın kim bilir, senden korkma-

sam bulurdum başkalarını.”

“Hiç durma bul, bulmuşsun başkalarını zaten.”

“Aslına bakarsan tek atımlık barutum vardı, onu da senden yana kullandım. Ne o usandın mı şimdi benden?” Atay Sevil’in “bulmuşsun başkalarını” derken ne demek istediğini anlamıştı ama anlamaz davranmak işine gelecekti. Ama Sevil üstüne üstüne geliyordu. Biraz da kırıcıydı: “Seni yargılamam için fazla malzeme veriyorsun.” Sevil ne kadar da sert konuşuyordu. Yüzündeki sevimlilikten eser kalmamıştı. Atay Sevil’in halini hiç beğenmemişti. Asık surat Sevil’de çok iğreti duruyordu.

Yemek salonuna geçtiklerinde Sasa, yemekten çok küçük Bekir’le ilgilenmişti. Yemeğin çeşitliliği cezbetmemişti. Bu isteksizliği bilmelerine rağmen Sevil ve Atay yine de ısrar etmişler, bu ısrarlar her zamanki gibi işe yaramamıştı. Sasa’nın çocuklara duyduğu sevgi çok fazlaydı. Bu sevgiden ötürü bir ara öğretmen olma isteği doğmuş ama sonra öğrencilik hayatındaki bütün öğretmenlerini kafasında yokladıktan sonra öğretmen olmaktan vazgeçmişti. Hiçbir öğretmeni Sasa’da olumlu bir izlenim bırakmamıştı. Öğretmenler Sasa’yı hiçbir zaman anlayamamıştı.

Sasa, çocuklarla geçirdiği vakti kutsal sayardı. Onlara uzun uzun bakar, sever, okşar onları masumiyetin elçileri olarak görürdü. Sonra babasını düşünürdü ve babasıyla çocukken mücadelesini. Ve irkilirdi. Şiddetli bir çocukluk evresi geçirdiğine inanırdı hep. Bu biraz vehim olabilirdi ama düşüncesi buydu. Fiziksel şiddet gördüğü söylenemezdi ama ruhsalı daha travmatik olmalıydı. Çocukluğunun tamamen babasıyla mücadele, hatta savaş halinde geçtiğini düşünürdü. Evlilik konusunda kararsızlığı da bundan olabilirdi. Ne zaman ciddi, olumlu bir karar alacak olsa yine babasıyla çocukluk mücadelesi aklına gelir, hemen yorulur, pes ederdi. Gerçi kadınlarla ilişkisi hiç de başarılı değildi, hatta bir beceriksizlik abidesiydi ama evliliği kurum olarak çok

önemserdi. Aslında Nil'in duruşu, güçlü kişiliği Sasa için bir çıkış noktası olabilirdi. Ondaki itimat duygusu kendi ruhuna da geçebilirdi. Nil bir şanstı ama bu şans iyi değerlendirilmeliydi. Kırıp dökmeden bu ilişki sürdürülebilir kılınmalıydı. Sasa bu işleri bir öğrenebilseydi. Nasıl konuşulurdu bunlarla? Hangi sözle başlanır, hangi sözle bitirilirdi? İltifat nasıl yapılır, zariflik nasıl gösterilirdi? Bunların okumayla öğrenmeyle pek alakalı olmadığını biliyordu. Bunlar tamamen insanın kendisiyle ilgiliydi. İlişki insanın ta kendisiydi. En okumamış bile Sasa'dan daha iyi anlayabilirdi kadını. Bu kadın ruhu neydi ve nasıl ulaşıldı? Ulaşılsa nasıl muhafaza edilirdi? Bazen tam bir ters mıknaatıslanmayla kadınları kendinden uzaklaştırdığını düşünür, içten içe kendine küfredirdi. Kadınların dünyası ona çok uzak kalıyordu. O dünyayı açıp girmek imkânsızdı. Bunu sahiden istiyor muydu? Onu da bilmiyordu. Bir kadını sevemez miydi? Atay'la Sevil başarmıştı bunu. Nil buradaydı, ufak tefek hatalar haricinde bir yol kazası olmamıştı şimdilik. Nil de her şeye hazır görünüyordu. Sen bir adım gitsen o beş adım gelecekti. Sen geri geri gitmesen o yine de gelecekti. Ama sen hep kaçıyordun, bunu hep yapıyordun. Ağlamada, mızıkçılıkta üstüne yoktu. Bunu çok iyi yapıyordun. Salya sümük ağlamayı iyi beceriyordun. Belki de tek becerdiğin buydu. Ağlaktın sen hep.

Üniversitede Atay'la Sevil yeni çıkmaya başlamışlardı. Grubu dörtleme babında Sasa'ya arkadaş ayarlama operasyonuna girişmişlerdi. Çünkü üç kişi gezmek olmuyordu. İçer meyilli olan Sasa iyice sıkılıyor, konuşmaların ve mizah gösterilerinin dışında kalıyordu. Atay sanki iki kişiyle çıkıyor hissediyordu kendini. Yürürken sevgilisinin ve arkadaşının ortasına geçip ikisinin de koluna giriyordu. Bir Sevil'e bir Sasa'ya ilgi göstermekten yoruluyordu. Sevil yeniydi, onun gözüne girmek gerekiyordu. Çok espri, çok laf, az iş şarttı. Sasa ise sevgiliden daha fazla ilgi istiyordu. Bu meseleyi Sevil'le

konuşup hemen harekete geçmeleri gerekiyordu zira Sevil de bu durumdan hoşlanmıyordu. Dörtlü grup iyi olurdu, iki iki gezerler, rahat hareket ederlerdi. Sine-maya, tiyatroya beraber giderler ve mutluluğun kuyru-ğundan tutarlardı. Vakit geçirmeden tanıştırdılar kızla. Sasa o zamanlar çok yenilmemişti. Loserlik hayatına ke-ne gibi yapışmamıştı. Karşılaştığı ufak-tefek yenilgileri ciddiye almıyordu. Hayata daha anlamlı bakıyor, her şeye rağmen az ümit iyidir, diyordu. Her şey bir gün mutlaka düzelecek, Tanrı iyilerin yanında diyordu. O zaman ümitliler grubunun aktif bir üyesiydi.

Kızla tanıştıktan sonra isimler faslı, akabinde sıfatlar faslı konuşuldu. Çevredeki nesnelerle ilgili çeşitli yorumlar yapıldı, etken ve edilginlerden bahsedildi. Sasa daha önce hafızasına kazıdığı birkaç espriyi yeri geldiğinde pat diye söyleyecekti. Çok önem verdiği bir esprisi vardı, onu söylemek için fırsat kolladı. Ne yapıp edip bu espriyi yapmalıydı. Ama lafın yönü hep başka yerlere kayıyordu. Ne kadar çabaladıysa da lafın yönü-nü çeviremedi. Espriyi bir türlü patlatamadı. Atay'dan medet umdu, ondan da beklediği yardım gelmedi. O espriyi yapabilse her şey hallolacaktı ama olmadı. Tam kalkacaklardı ki içinde şimdi patlayıverecek diye espriyi içinden söküp attı. Yerini ve zamanını ayarlayama-mıştı. O güzelim espri yere dökülmüş, her yanı kirlet-mişti. Tabir caizse bomba kucağında patlamıştı, ki tabir kesinlikle caizdi. Ama rahatlamıştı, bomba kucağında da patlasa rahatlamıştı. İçinde kalmamıştı ya. Kızın "Bu salak kim be, beni tanıştıracak başka birini bulamadınız mı?" bağirtisini hiç unutmamıştı. O günden sonra ye-nilgileri ciddiyet kazanmış ve çentik atmaya başlamıştı. Sahiden çentik atıyordu. Her yenilgi için bir çentik atı-yordu. Şimdi bu çentikler sayılamayacak kadar çoktu. Korkudan, attığı çentikleri sayamıyordu zaten.

Nil'in, "Hiç konuşmuyorsun," sözünden sonra geç-mişe yaptığı dalıştan zorlukla kurtulmuştu.

Atay hemen atladı: "Sasa dinlemeyi daha çok se-

viyor, aslında Sasa bir psikolog olmalıydı. Dinle yaz dinle yaz.”

“Konuşmayı severim ama Atay fırsat vermiyor.” Bu yalana kendi de inanmamıştı. Fazla konuşmanın nelere mal olduğunu biliyordu. Baba ve çocukluğa yine sert bir geçiş yapacaktı ki bundan vazgeçti çünkü Nil konuşacaktı. O konuştuğunda Sasa dinleyecek, öğrenecek ve bazı şeyleri düzeltebilecekti. Onda gördüğü güzelliklerle ümitlenecek, son bir kez alayına meydan okuma cesaretini toplayacaktı. Allahtan Atay-Sevil didişmesi başlamıştı da üzerindeki yük kalkmış dikkat başka yöne kaymıştı. Mutfağı saran sarmısak kokusuyla Atay karıncalanmıştı.

“Fakültedeydim, çıkıyorduk, masal soluyorduk sen bana yoğurt soslu yumurta yapardın.”

“Masal solumak ne oluyor? Hem şimdi de yapıyorum yoğurt soslu yumurta.” Sevil yumuşamışa benziyordu. Atay bunu becermişti. Sevil’in yüzüne yapışan asıklığı gidermişti. Atay doğaçlama yapıyordu sanki:

“Yoğurda sarmısak katmaman savaş sebebiydi. O zaman güçlüydüm sana karşı, fazla baskındım. Tabii bu benim birçok fazlalık yönlerimden kaynaklanıyordu. Bunu sineye çekmekten başka bir şey yapamıyordun. Kıvranıyordun ezmek için ama ne kadar ezmek istesen de eziliyordun.”

“Biri şu çenesizi sustursun artık. İt çenesi mi yedin kuzum sen?” “Kuzum” Sevil’e Nil’den hediyeledi.

“Hani o zaman, mutluyduk, bulutlar vardı uçuyorduk. Usanmadan, bıkmadan, utanmadan vaat ediyorduk, hani aşkımız yalan değildi.”

“Şimdi yalan olacak sayende.” Sevil’in bu dokundurmasını duymazdan gelip devam etti Atay, “O zaman kadife romantizmle hart rasyonalizm vardı,” dedi. “Şimdi ise çıplak realizm var. Gözlerimin içine baktığında kâinatı okuyorum sevgilim diyordun.”

Sasa Atay’ın lafını böldü. Atay’ın lafını bölmek kolay değildi.

“Kurumuş ekmek gibi dağıldın,” dedi, “böyle dağıtılıyorsun, sonra da toparlayamıyorsun, sadede gelelim lütfen.” Bu konuşmayı kendisi dahil kimse beğenmemişti. Bunu çabucak hissetti Sasa. Kurumuş ekmek metaforu çok sevimsizdi. Pişmandı ama söylemişti bir defa. Sasa’nın kaç milyonuncu pişmanlığıydı bu yanlış söz.

Atay coşmuştu, devam etti konuşmasına:

“Rica ederim tartışıya dışarıdan müdahale edilmesin. Mesele tek başıma hepinize yetmem değil, mesele ‘öz’ün eleştirisi de değil, mesele eleştirinin özümsemesi. Toparlıyorum, müsaade edin efendim. Tıpa tıp benzeşen iki olaya aynı kişiden iki farklı cevaba eleştirisel bakış. Zatiâlinize bende mevcut olan iki göze bakıp bu gözlerde dünyaları gördüğünü söyleyip beni evliliğe ikna ederken; kaç zaman sonra yine bende mevcut olan iki göze baktığında, ‘Gözlerin hep yorgun görünüyor, gözaltı torbaların iyice sarkmış,’ deyip beni hayali inkisara uğratmıştır. Dünyaları gördüğünü söylediğin göze iki sene sonra ‘yorgun göz’ muamelesi yapmanın akılla, bilimle, aşkla, sevgiyle, romantizmle açıklanabilirliği yok. Bu düpedüz takiyye efendim. Meseleyi destekleme adına ikinci müşahhas örnek geliyor. Sıkı durun bu örnekten sonra Sevil Hanım kızımız toplumla bağlarını koparacak. İzolasyona kurban gidecek. Mesele Kıbrıs efendim. Mesele KKTC. Kimsenin yüzüne bakacak kuvveti kalmayacak. Artık o bir tecrit insanı, F tipi insanı. Seni Tayad bile kurtaramayacak. Sana sabahları işkembe çorbası içmeyi çok severim demiştim masalın devamında.”

“Evet o iğrenç sözlerini unuttur muyum hiç. İşkembe... Sabah... İçmek... Çorba.”

“Ne o Godot’yu mu bekliyoruz?”

“Nerden çıktı bu şimdi?”

“Var olma evresinde gidip gelen insanlar gibi kesik ve eksik konuşuyorsun.”

“Godot’yu beklemiyorum ama sen lafı bir yere bağlayabilecek misin?”

“Sabırlı ol, bağıyorum. İşte o zaman, iğrenç dediğin sözleri söylediğimde sen şöyle tarihi bir laf etmiştin: ‘İşkembe çorbasının işkencesine dayanabilirim. Senin için bu eziyete katlanabilirim.’ Homeros gibi güçlü tarihçiler yazıyor bunları, ben sadece raviyim.”

“Evet demişimdir ama kesin olan şu ki senin kadar fazla vaatle bulunmamışımdır. Madem savaş başlattın, o zaman mevzilerini daha derin kaz çünkü benim silahlarım daha öldürücü. Eğer vaat ettiğinin onda birini gerçekleştirseydin beni şimdi çok mutlu ederdin.”

“Mutlu değil misin?” Bu soru kesinlikle ironik olarak çıkmıştı Atay’ın ağzından ama Sevil’e yansıması sert ve sarsıcı olmuştu. İçinde bir titreme belirdi Sevil’in. Belli etmemeye çalıştı. Belli de etmedi. Sevil’in belli etmek istemediği bir şey kesinlikle belli olmazdı. Yine ironi moduna geçmeliydi Sevil. Kimsenin keyfini kaçırmaya hakkı yoktu.

“Bizim evliliğimiz kimsenin evliliğine benzemeyecekti. Sıkıcılık semtimize uğramayacaktı, hatta evliliğimizi örnek alan semt dahi bizim sayemizde mutluluğu öğrenecekti. Daha neler neler. Günlük sürprizler, saatlik sürprizler, dakikalık sürprizler, nerde şimdi bunlar?”

“O kadar abartma istersen,” dedi Atay.

“Hayır, aynen böyle söylüyordun. Ben papatyayı seviyordum, sen çiçekçiden papatya mı alınmış diyordun. Bana papatyayı tarlasından getirecektin. ‘Papatya çiçekçiden alındığında diğer âşıklardan ne farkımız kalır!’ diyordun. Tarla demiştin. Ne tarlası deme. Bildiğimiz tarla. Bizim tarlada maşallah çakırdikenden başka bir şey çıkmıyor.”

Atay Sevil’in bu kontralarına karşılık veremeyecekti. Verirdi ama vermek istemiyordu. Sahiden Sevil haklıydı bu konuda. Sevil’e ne çok sözler vermişti. Ama olurdu böyle sözler. O dönem çok farklıydı, çok başkaydı. Sevil’i çok seviyordu. Şimdi de seviyordu ama o dönemlerin sevgisi çok farklıydı. Atay, kanepenin üzerinde öylece uyuyan Bekir’e dikkat kesildi. Zor

durumlarda onu oğlu kurtarırdı hep. Oğlunu kucağına alıp çocuk odasına doğru yürüdüğünde Sevil yine giydiriyordu Atay'a:

"Bebek büyüdükçe sen iyice çocuk ol e mi. Küçücük kal. Evet, hatta sen Teneke Trampet Oscar." Bu söz Atay'ı güldürdü. Benzetme Atay'ın hoşuna gitti. Sevil her şeyi güzel yapardı. Benzetmeleri de diğer yaptığı işler kadar güzel yapardı.

"O kadar değil yani," dedi Atay, "Günther Grass sana kızacak, söylemedi deme. Ben de kızıyorum şimdi. Hatta oğlun bile kızıyor sana Sevil."

Vakit ilerlemiş, konuşmalarda tekrarlar ve yorgunluklar başlamıştı. Atay'ın esprileri ve mizahıyla sürüklemeye çalıştığı diyaloglar soğumuştur. Bekir tekrar uyanmıştı. Sasa, şimdiden Nil'le beraber dışarıya çıktıklarında ne konuşacaklarını planlamaya başlamıştı. Mutlaka yeni bir şeyler söylemeliydi. Şaşırtmalı, düşündürmeliydi. İzbe caddelerde gecenin bu vaktinde neler konuşulabilirdi ki. Bazen söylenecek şey kalmadığında Sasa hemen yalnız kalmanın ne kadar iyi olacağını düşünürdü. Konuşmanın angaryadan başka bir şey olmadığını bilirdi. Bunu kim icat etmişti? İnsanlığa hiç faydalı olmayan bu malayani icadı kim yaptıysa onu lanetlemek gerekirdi. Bıkmıştı kanonlardan. Bazen protesto amaçlı sessiz bir küfür, lafların alayından daha özetleyiciydi. Bazen kafasındailmekler o kadar fazlalaşıyor ki kıpırdayamıyordu. Çocukça naz yaptığını sananlar ne kadar yanılıyordu. Hiçbir şeye refleks göstermeden yaşanabilirliği düşünüyordu. Ufacık hayatların neleri değiştirilebilirdi ki? Şimdi sokaklar ne kadar karanlık, ne kadar tenhaydı. Sabah yine insan kakofonisinden geçilmeyecekti ve geceyi yine dinginlik teslim alacaktı. Her şey tekrardan ibaretti, kuru bir tekrardan. Neyin içi doldurulacaktı anlamıyordu. İğneyle kuyu kazdığını düşünüyordu Sasa. Her şey sorun yumağıydı. Bunun kaynağı da galiba insanlardı. Biz insanlar daha evrimimizi tamamlayamamıştık.

Hukuk Bürosu

Başkasını yargılamayın, siz de yargılanmazsınız. Suçlu çıkarmayın, siz de suçlu çıkarılmazsınız. Başkasını bağışlayın, siz de bağışlanırsınız. Siz de olanı verin, size verilecek. İyice bastırılmış, silkelenmiş ve taşmış, dolu bir ölçekle kucağınıza boşaltılacak. Hangi ölçekle ölçerseniz, size de aynı ölçek uygulanacak
(Luka- 37, 38, İncil)

"Dava... Dava... Dava..."

"Bana dava deme," dedi Sasa.

"Neden?" dedi Atay.

"Nedeni yok sevmiyorum işte. Neden tekrarlayıp duruyorsun?"

"İyi de nedeni olmalı. Bir şeyden sebepsiz nefret edilmez ki. Dava çok kutsal bir sözcüktür. Hem bizim yeni projemiz bunun üstüne. Eski projemiz de bunun üstüneydi. Bizim bütün projelerimiz dava üstüne. Biz avukatız. Davayı sevmeyip de neyi seveceğiz?"

"O kadar abartma istersen, ben öyle düşünmüyorum."

"Nasıl düşünüyorsun?"

"Susuyorum şimdilik, sen de sus istersen."

"Biz şehrin en iyi iki avukatı olmayacak mıyız?"

"Eee?"

"Bizim gibi iyi avukatlar kıymetli olur, dolayısıyla kendimizi korumaya almalıyız."

"Yani?"

"Yani sigortalatmamız şart kendimizi, sigortacımız da hazırken." Atay biraz da Sasa'yla Nil'in arasındaki rabitanın hangi boyutta olduğunu merak ediyordu. Nil hemen lafa girdi:

"Sigortacıdan kastettiğin bensem beni alet etmeyin kötü niyetinize. Ben sizi sigortalayamam. Bizim sigorta şirketinin sizi sigortalamaya gücü yetmez. Başka bir sigorta şirketine gidin, size referans veririm." Sonra ciddileşerek devam etti: "Sahi, şehrin en iyi avukatları olduğunuzu iddia ediyorsunuz, o zaman beraber bir büro açın. İyiyseniz kendinizi göstermelisiniz."

Sevil:

"Bunlar lafla olacak işler değil. Öyle olsa Ataycığım şimdi zirve yapmıştı."

"Biz bunu başaracağız, hem de beraber başaracağız. Sasa ile biz kalp ikiziyiz. Hayır, bu olmadı. Akılla vicdan gibiyiz. Bu da olmadı. Sokrates'le İsa gibiyiz. Bu hiç olmadı. Edi ve Būdū gibiyiz. Bu hiç hiç olmadı. Buldum işte: Sasa'la Atay gibiyiz."

Sevil sinirlenmişti. Atay her durumda gevezelik yapma durumunda mıydı?

"Sasa, bu adamın gevezeliğine bu kadar çanak tutarsa önünü alamıyoruz. Bununla ciddi bir konu konuşulmaz ki." Sevil sahiden çok sinirlenmişti. Mesele çalışmaları ya da beraber büro açmaları değildi. Bunlar Sevil için önemsiz şeylerdi. Ama Atay her duruma aynı tepkiyi koyuyordu. Bu da gittikçe sıkıcı oluyordu.

"Ne tür davalar takip edeceksiniz, tehlikeli sulara girmeyin ama," derken Nil, Sevil'in normale dönmesini ister gibiydi.

"Her türlü ceza, fikir hakları, idari davalar, kooperatif, boşanma, nafaka, veraset, icra iflas bol çeşit davalar anlayacağın," dedi Atay. Atay da ciddileşmek durumunda kalmıştı.

Nil, Sasa'ya dönüp, "Şu anki yaptığın işten katbekat iyidir. En azından emek verdiğin mesleği yapmış olursun," dedi.

"Baban ne diyecek?" Sevil'in ağzından dökülen bu kısa cümle hiç de iyi olmamıştı. Sahi baba ne diyecekti? Çok şeyler diyebilirdi. Belki teslim de olabilirdi ama bu çok zayıf bir olasılıktı. Babanın derdi üniter yapıya gelecek zarar değildi. Gerekirse federatif bir yapıya geçilebilirdi. Ama Sasa, bağımsızlığın verdiği mesuliyet duygusunu kaldırabilir miydi? İstikrar ve tutarlılık babaya göre iki temel erdemdi. Bunlar olmadan hiçbir devletin tam bağımsız yaşayabileceğine inanmıyordu. Sasa da babasının önceliklerini iyi bildiği için etüdü iyi yapıp sağlam projelerle karşısına çıkmak istiyordu. Babasını kendi silahıyla vuracak ve yaptığı programın sağlam temellere oturduğunu anlatacaktı. Yine biliyordu ki sanıldığından daha çetrefilli ve daha zor bir durumla karşı karşıyaydı.

"Olması gereken bu değil mi? Anlayış gösterir baban, zaten verimli olamadığını söylüyorsun mağazada." Nil rahatlamaya çalışıyordu. Ama babası Sasa'nın bu işi yapmakla da mutlu olmayacağını biliyordu. Babasına göre sorun meslekte değil oğlundaydı. Babaya sorulsaydı dünyadaki bütün sorunların kaynağı oğluydu.

Nil, "Bazı kararlar vermen lazım, kendini ortaya çıkarmalısın," dediğinde boynuna sarılmak geldi içinden. Bu aralar şefkate daha fazla ihtiyacı vardı.

Hukuk bürosu açma projesi Atay'la Sasa'nın tarihöncesi çağlardan kalma bir projesiydi esasında. Böyle bir projeleri hep vardı ama bu bir türlü gerçekleşmiyordu. Büyük bir büro açıp şehrin bütün davalarına bakacaklar, arta kalan davaları da sevdikleri diğer avukatlara servis yapacaklardı. Nedense bu plan hep teoride kalıyordu. Normalde hiç de zor olmayan bu projeyi bir türlü gerçekleştiremiyorlardı. Bir Oblomovluk yarışındaydılar. Kim daha az hareket ederse kazanan

o olacaktı. Eylemsizlikle ilgili ciddi pratikleri vardı. Sasa, eylemsizlik antrenmanlarını babasıyla yapıyordu. İyi bir antrenman hocasıydı babası. Atay'ın kontratlı bir hocası yoktu. Çalışmalarını spontane yapıyordu. Fikirleri de öyle değil miydi zaten? İstikrarsızlık abidesiydi Atay. Ama bu defa başarmalıydılar. Bunu birlikte başarmalıydılar. Birlikten kuvvet doğardı. Güçlerin birleşkesinde neler olmazdı ki. Tarih böyle örneklerle doluydu. Asla yalnız yürünmeyecekti. *You will never walk alone* değil miydi bütün mesele? Son bir gayretle bu iş halledilmeliydi. Yüze yüze kuyruğuna gelmişlerdi. Bu iş savsaklanmamalıydı, savsaklanır cinsten değildi.

Sasa her gerçek gibi bu gerçekle de yüzleşmeliydi. Babasına bütün düşündüklerini söylemeliydi. Bu o kadar kolay değildi ama mutlaka yapmalıydı bunu. Değişim istediğini söylemeliydi. Artık yeni işler yapmak farz olmuştu, hatta farz üstü farz. Devrim yapmak şarttı. Hem de kişisel bir devrim. Mutlaka içeriye hapsolmuş kuvveti bulup aksiyon kazandırmalı ve kendisiyle hesaplaşmalıydı. Şair ne güzel demişti, ben gurbette değilim gurbet benim içimde. Muhtaç olduğu kuvvet-kudret miydi? hücrelerindeydi. Kuvvetli olunmalıydı, fizikteki kuvvet tanımını neydi? Hareket eden cismi durduran, durduran cismi hareket ettiren, dargınları barıştıran, yoksulları doyuran, çıplakları giydiren, beni çukura indiren... Büyük bilim insanı, kuvvet güneşin doğuşuna benzer, güneş nasıl ki gerçek anlamda yükselmiyorsa kuvvet de bir şeyin oluşmasına etki etmiyor, o bize ortamdır, dememiş miydi? Evet, demişti. Zihinsel akışkanlıkta sapmalar başlamıştı yine. Yörüngeden çıkmayagör, kontrol altına alana aşkolsun. Ne olacak... Dağınık zihin. Şimdi kendi işini kendi yapmalıydı. Gerçekten herkes kaderine boyun eğmeli miydi? Sasa'nın imkânsızlığı buradan başlıyordu. Gücünün yettiği bir işi bilmiyordu. Aslında Sasa'nın yaşayabileceği üç dünya vardı. Birincisi konmuş ama uyum sağlayamadığı kuralların hâkim olduğu ve içinde tutuklu gibi yaşa-

dığı dünya. İkincisi şimdiye kadar yaşamak zorunda kaldığı, kuralları babasının koyduğu, kendisine fersah fersah uzak bonapartist dünya. Üçüncüsü de buyruk-lardan uzak özgür bir dünya. Her dünya bir durum değerlendirmesiydi.

Bu meseleyi çok düşünmüştü. Enine boyuna düşünmüştü. Kendisine uzak görünen üçüncü dünyayı en azından aramalıydı. Bunun için eyleme geçmeliydi. Babasından ayrılmak, yeni bir iş kurmak kolay değildi. Başarısız olması durumunda başına ne işler geleceğini biliyordu. Babasının dilinden ve gölgesinden kurtulamayacağını, hayatının sonuna kadar bu iç bunaltıcı mağazadan ve o kasvet dolu evden ayrılamayacağını iyi biliyordu. Bayağı bir yardıma ihtiyacı vardı. Nil yeterli destek göstermeliydi

Sabah mağazaya uğramadı. Babasının orada olduğunu biliyordu. Babasını görmemeliydi bugün. Gün boyu kendi kendini konsantre edip fazla bir enerji ve moralle karşısına çıkmalıydı. Güçlü olmalıydı ve bu gücü babası görmeliydi. Nil'in işyerine gitme fikri doğdu, adımlarını ona doğru yöneltmişken vazgeçti. İşyerini sabah sabah meşgul edip Nil'i zor duruma düşürmek istemedi. Daha da önemlisi bağımsızlık hareketini tek başına sonuçlandırırca çok daha iyi olurdu. Atay'ın bürosuna doğru hızlı adımlarla ilerledi. İki katlı eski ahşap binanın önünde durdu, kafasını kaldırdı, ikinci kattaki Atay Hukuk Bürosu tabelasına baktı. Empati yaptı, kendi ve arkadaşının adını yazan büyük bir tabela hayal etti. Bu düşünce heyecanlandırmamıştı. Bir burukluk çöktü içine. Nil'i düşünerek durumdan sıyrılmaya çalıştı. Kısa bir süre bekledi, tam bir kararsızlık girdabındaydı. Yönünü caddeye döndüğünde kendine bakan bir adam gördü. Çok şanssızım, diye düşündü. Şanssız oluşuna da kızdı. Bunu mu görmeliydi şimdi? Bu adam nereden çıkmıştı böyle? Görülmesi gereken en son adam şıp diye bitivermişti karşısında. Üzerine doğru geliyordu, görmemiş gibi mi yapsam, diye düşündü.

Ama o Sasa'yı görmüştü ve geliyordu işte. Gelen adam enişte beyden başkası değildi. Keyfi hepten kaçmıştı ama düşüncelerini her zamanki gibi belli etmeyecekti. Keşke Nil'in işyerine gitseydim diye içini çekti. Enişte beyin selamını lütfen aldı. Aslında Sasa'yı arıyormuş, denk gelmesi çok iyi olmuş. Çoktandır oturup konuşmak istiyormuş. Aradaki mesafeyi yakınlaştırmak istiyormuş. Sasa'nın, "Atay'la işimiz vardı, onun yanına çıkacaktım," demesine aldırış etmeden, öbür yakaya geçip konuşmaları konusunda ısrar etti. Ne konuşacaktı bu adam? Paylaşabilecekleri neleri vardı? Kafasından neler geçiyordu bu tilkinin? Bundan gelen hiçbir şey hayra yorulamazdı.

Yol boyunca pek konuşmadan yürüdüler. Sahi enişte beyin morali adamakıllı bozuktu. Çok sert yürüyor, yalvarır bakıyor ve sık sık soluyordu. Pansiyonun lacivert salonuna kadar geldiler, yorulmuşlardı. Enişte bey nefes alıp vermelerini sıklaştırmıştı. Lacivert salona oturduklarında iki sert içki söylediler ama yine uzunca sessiz oturdular. İçkiler bitince enişte bey biraz gevşemişti. Böyle durumlara Sasa'nın aldırış etmeyeceğini çok iyi biliyordu. Üç gün hiç konuşmadan öylece otursalar Sasa sormazdı ve merak eder görünmezdi. Duygularını bu kadar iyi saklayan başka bir adam var mı bu dünyada, diye düşündü enişte bey. Sinirli oluşunun sebebini merak etmediğini merak etse bile bunun sebebini sormayacağını biliyordu. Enişte bey genelde buralara gelmezdi. Buralar ona göre bohemdi. Onun gideceği edinimi olan yerler olmalıydı. Enişte beyin ciddi bir sorunu vardı. Bunu anlamıştı Sasa, ama öğrenmek için soru sormaya yanaşmıyordu ve merak eder gözükmüyordu. "İşlerin nasıl, nasıl gidiyor?" Enişte beyin ağzından çıkan bu soru konuya girecek kuvvetten değildi. Kanalları bir türlü açamıyordu. Sasa biraz yüz verse çorap söküğü gibi gelecekti ama kapıları hepten kapalıydı. "İyi sayılır, bildiğin gibi işte." Ne öğrenmek istiyorsun? Ne nasıl gidiyor? Sana ne, sana

ne! Ne yani, küçücük mutluluğuma mı göz diktin? Son zamanlarda dünya benim adıma çalışıyor. İnsanlar bana hizmet ediyor. Kuşlar benim için kanat çırpıyor. Kitaplar benim için yazılıyor. Ne olsun daha işte, babanın ölümünü bekliyoruz. O zaman taşı gediğine koyacağım. Seni de geldiğin yere kadar kovalayacağım. Canan'ı da alacağım elinden, pislik herif seni. Çok abarttım galiba. Canan'ı neden alacaktım elinden? Asıl ben göz dikiyorum adamın mutluluğuna. N'oldu bana? Hani sinirlenmezdim? Hani ensemdeki sinir damarlarımı aldır mıştım? Hani kimseyi suçlamazdım? Bu adama karşı çok tavizsizim. Belki de abarttığım kadar kötü değil. Benimkisi tamamen evham belki. Biraz da nesnel baksam, adamın güzel huylarını da görebilirim, varsa tabii. Olur mu öyle? Vardır mutlaka. Ne münasebet, kendimi kural koyucu makamına kadar çıkarttım. Ne çok ahlaksızlaştım böyle. Ümit insanı ahlaksızlaştırıyor olmalı.

Sasa içkilerin yenilenmesi için garsona işaret etti, sonra, "Kendime göre iyi bir karar aldım," dedi. "Atay'la beraber hukuk bürosu açacağız. Daha doğrusu Atay'ın bürosunu genişletip beraber çalışacağız." Ha şöyle, tam da açmak istediği mesele buydu, derdi buydu enişte beyin. Rahatlamıştı şimdi.

"Benim de konuşmak istediğim konu buydu. Babanı bilirsin, zor adamdır. Ama durum senin gördüğünden çok farklı. Sen birçok şeyi farklı görüyorsun. Belki baban farklı yansıtıyor. Şu da bir gerçek ki baban seni çok önemsiyor. Buna inanmayacağını biliyorum ama gerçekten bu böyle. O seni çok önemsiyor. En korktuğu şey de bir gün çekip gitinen. İşte bu bitirecek adamı. Gittiğinde baban duygusal olarak çökecek. Adamcağız hasta zaten. Bunları tekrar düşün istersen." Adam yalvarmaya başlayacaktı neredeyse. Bu dediklerine nasıl inanırdı Sasa? Belli ki mağazadan ayrılmamasını söyleyecek, belli ki ayrılma fikrinden vazgeçirmeye çalışacak. Kendi kişisel çıkarları için mi böyle rica minnet

konusuyordu? Ama Sasa'nın ayrılmasında enişte beyin ne tür bir zararı olabilirdi ki? Bilakis faydası olurdu. Babasıyla istedikleri gibi at oynatırlardı. İyi de şimdi de oynatıyorlardı. Babasının emosyonel çöküşe geçeceği savı hiç inandırıcı gelmemişti Sasa'ya. Şartlar ne olursa olsun o emosyonel çöküş yaşayacak bir adam değildi. Mantiğı ve aklıyla her enkazın altında kalkmasını bilir. Ki zaten Sasa'nın gitmesi hiç de enkaz olmazdı.

“Baban, Atay'la yaptığın girişimleri biliyor, daha da önemlisi, yakından takip ediyor. Seninle konuşmayı deneyecek, sakın yanlış anlama, beni o göndermedi, bir telkinde de bulunmadı bana. Ama babanın yüzüne düşen umutsuzluk beni de tedirgin ediyor. Baban bütün planlarını sana göre yapıyor.”

Bunlar inanılası gelmiyordu Sasa'ya. İnanılacak gibi değildi. Enişte beyin yüzündeki tedirginlik gözden kaçmıyordu. Adam çok samimi görünüyordu. Yalvarır gibiydi. Onsuz bir dünyayı mutlaka görmeliyim diye düşündü Sasa. Babasız bir dünyayı mutlaka görmeliyim. Onsuz bir dünyanın nasıl olduğunu mutlaka görmeliydi.

“Bunları babamla konuşacağım.” Sasa'nın ağzında çıkan son cümle buydu. Bunları babasıyla konuşacaktı.

İkinci bardakları da bitirdiklerinde kalkacaklardı. Sasa'nın bazı şeyleri halletmesi gerekiyordu. Bunu yapmalıydı.

Babalar ve Oğullar

Oğlum, babanın uyarılarına kulak ver,
 annenin öğrettiklerinden ayrılma.
 Oğlum, seni ayartmaya çalışan
 günahkârlara teslim olma.
 Oğlum, böyleleriyle gitme,
 onların tuttuğu yoldan uzak dur.
 (Süleyman'ın meselleri, 8,10,15. Zebur)

Kasvet yağmuru altındasın, ıslan Sasa. Baba, ne olacak bu ikimizin hali? Aynı çatı altında sinir bozuculuk durumları, anlatım bozuklukları. Anlatım bozuklukları en başarısız olduğum konuların başında geliyor zaten. Sordukları yedi sorunun bütününe yanlış cevap verdim. Bozuk bir anlatımım varmış, cümleleri gerektiği gibi itinalı kullanmıyormuşum. Şu kafaları üç dakika bir değişsek. Beyninin içini yarıp benimle ilgili düşüncelerinin tamamını çalsam, sonra da güzelce silsem. Şimdi sana görünmeden odaya kapanmalı, güzel bir dinlenmeli. Odam ve ben. Seni odama sığdıramıyorum baba. Hayallerime de girme istersen, istersen diyorum, sen bilirsin baba. Münasebet büyüdükçe küçülüyor, küçülüyorum. Emekleyen bir Sasa oluyorum. Ayaklarının altında ezilmelerim çok sürecektir mi? Hem sağlam bir canım varmış, ne vurdum ölmez biriymişim. Başımı süklüm püklüm döndürmek seni tahrik etmekten başka işe yaramıyor. Devcileyin postallı ayaklarını dişlerini

gıcırdatarak yere vurmaktan vazgeçemiyorsun. “Hele şükür gelebildin.” Bu sözü bekliyordum zaten. Şaşırt beni bir gün. Ben, Tanrı’ya iki kere ikinin dört etmemesi için yalvarıyorum. Bazarov değilim, tamam. Elime kalem alıp babaya mektup da yazmayacağım Oğuz Atay gibi. Kafka’nın *Babaya Mektup*’unu da okumayacağım.

“Hele şükür gelebildin.”

Ne o, beni mi bekliyordun? Bak sözün de içini boşalttın, ifadesizleştirdin. Her gördüğünde yüzüme yapıştırdığın o güzelim sözü bayağılaştırdın. Yine kalbin mi sıkışıyor? Damar sertliğinden mi hastalığın? Hastalığının kaynağı kalp sertliği olmasın? Bizim organlara vuruyor hastalığın, senden çok ailene sıkıntı veriyor. Gergin, gerilmiş sinirlerinle etrafa sataşıyorsun. Bak koca bedeninin divana serili, güçlkle soluk alıyorsun. Göğsündeki hareketlilik, ahlayıp oflamalar yüz hatlarına yansımış. Kalbinin üzerindeki ıslak bir bez dile gelecek birazdan. Sakın yanlış düşünceye kapılma, gitmeni hiçbirimiz istemiyoruz. Perişanlığımız şimdinden ayaklandı. Yıllar önce beni bir balık gibi parça parça edebilirliğindeki halle şimdi divandaki böğürmeli, hırlamalı, perişan ve acınası hal arasında hiçbir fark yok. Birazdan iyileşip ayağa kalktığında da sinek gibi ezme teşebbüsüne girebilirlik olasılığın da yarının çok fazlası. Bir kemik torbası olarak ben ve o torbayı sırtında taşımak zorunda olan sen. Babacığım, herkes gömüleceği yeri hak etmeli. Sen fazlasıyla hak ettin, enişte bey de hak etti. Bu durumun tedirgin ediyor beni. İnanmıyorsun ama gerçekten öyle. Senle olmuyor tamam da, sensiz olacağını kim söyledi! En iyisi, benden önce öleyim deme sakın.

OĞUL: Her eve gelişimde konuşmayacağım diye kendime söz veriyorum. Senin karşında konuşmamın benim için ne kadar zor olduğunu biliyorsun. Yazılı olarak sunum yapmayı düşündüm açıkçası. Birazdan hukukçuluğumu kullanıp sana uzun bir şikâyetname yazmayı düşündüm. Sana derdimi ancak yazılı anla-

tabilirim. Konuşacaklarımı kafamda toplayıp yanına geldiğimde sözcükler bilye gibi dağılıyor, korkudan bir yerlere saklanıyor. Sorun çok basitti senin için. Canını dişine takıp çalışmış maddi edinimlerini aileye, en çok da bana aktarmıştın. İstediğim gibi rahatça okumuş, hiçbir sıkıntı çekmemiştim. Bir teşekkür, bir minnet bile beklemiyordun. Sadece sıcaklık, güler yüz istiyordun. Tabii, bir de becerikli bir işadamı olmamı. Ben n'aptım, içime kapandım, uçuk düşüncelere sığındım, sende korktum, sindim, kitaplarıma, işe yaramaz arkadaşlarıma yanaştım. Seninle içten, gürül gürül sohbet edemedim hiçbir zaman. Ne mağaza ne diğer sorunlar... Bunlarla ilgilenemedim. Sen de bakışlarınla, konuşmalarınla, davranışlarınla beni çiğnedin hep. Bir boş vermişlik hissine kapıldım. Bir türlü dümen kıramadım, rotamı değiştiremedim. Sana göre suçlu sadece bendim. Varyasyonlarının hiçbirine karşılık veremedim. Aramızda çok şeyler eksik. Bunları dolduramadık. Mesafe çok fazlaydı. Bu mesafeyi daraltmak için ikimiz de yerimizden milim kılmıdamadık. Aslında uğraşlarımız beyhude gibi geliyor. Birbirimizi tepelemekten başka bir şey yapmıyoruz. Sadece çiğniyoruz. Geçen eve geldiğimde perişanlaşmışlığın sarstı. Sandığın gibi değil, öleceğine sevinemem. Hâlâ senin bulutsu çadırında yaşıyorum. Şimdiye kadar sürdürdüğüm kısıtlanmış yaşantıyı nasıl özgürlüğe çevirebilirim. Bunu yapamayacağımı anladım. Olman olmamandan daha şuurlu.

BABA: Dışardan bakıldığında başka babalardan nispeten farklı görünüyorum. Nasılsam öyleyim, ikiyüzlü değilim. İkiyüzlülüğü beceremem. Boynuna sarılıp saçlarını okşayamam. Bu bana aykırı gelir. Bunu yapamam. Sevgiyi hissettirmek sevmekten daha zordur. Eteklerimdeki taşları dökmek gibi bir niyetim yok. Günah da çıkartmıyorum. Sana yanlış davrandığıma, hatası çok bir baba olduğuma inanmıyorum. Hayat gördüğün kadar ucuz değil. Hayat sana ne kadar gülünç, işe yaramaz göründüyse, bana o derece korkunç, çetin

ve gürültülü göründü. Dehşetli günler belimde kırbaç gibi şakladı. Acısı kayboldu ama izi ta ciğerlerime kadar yapıştı. Aramızda babalar ve oğullar arasındaki kuşaksal anlaşmazlık yok. Aramızdaki çetrefilin senden kaynaklanan “anlaşılmama” isteğinden kaynakladığını düşünüyorum.

OĞUL: Senin çözemediğin bir sorunu benim çözmem söz konusu mu ki? Sorun varsa sen üzerine gidersin, ben kaçarım. Aslında aramızdaki fark ve anlaşmazlık basitçe bu. Sen sorun çözersin, ben sorun yaratırım. Bizdeki kan bağıını aklım almıyor. Nasıl baba-oğul olmuşuz? O kadar uzak insanlarız birbirimize. Büyükbabam bana, “Aileyi senin yumuşak mizacın temsil ediyor. Bizim aile çok munis ama baban çok farklı, ondaki bu iştah ne büyükbabamda ne de senin büyükbabanda var,” derdi. Baskınlık, hükmetme, kendini beğendirme, dünyaüstü bir kibir senin öne çıkan huyların. Bunların hiçbiri bizim ailede yok. Amcalarımda da yok. Onlar senden hem merhametli hem içten. Sana göre gelişimi tamamlamadım ben. Tanrı’nın bir hatası olarak çıktım karşına. Senin gözünde ben her zaman Tanrı’nın hatasıydım. Hiçbir zaman merhamet göstermedin. Hiçbir zaman şefkat göstermedin. Bunu bekledim. Merhamet göstermeni bekledim. Şefkat göstermeni bekledim. Hayatım boyunca bir defa naz yaptım, mızızlandım, o da çocukken. Ama pişman ettin. Gece yataırken su istemiştin. Annem kalkıp getirecekti ama ben suyu senden istemiştin. Kalkıp senin getirmeni istemiştin. Derdim su içmek değildi. Derdim biraz şefkat göstermendi. Ne şefkati? Hiddetlendin. Ben ise ısrar ettim, korkmadığımı göstermek istedim. Sen iyice hiddetlendin. *Sonra öyle bir ceza verdin ki bu cezayı hiç unutmadım.* Beni verandaya kapattın. Verandada uzunca bir süre beklettin. Hâlâ sen kızdığında oraya kapatılacağımı sanırım. Şimdi bende bulunan değersizlik duygusu zamanında bana veremediğin cesaret duygusunun eksikliğiydi. Yürümek istediğim yolların hepsini

tıkadın, kendi yolunu dikte ettin, hiçbir zaman düşüncelerimi sormadın. Sana en yakın olduğum zamanlar çok yiyip geçirdiğim ve bir fıçı bira içtiğim zamanlardı. Bunu da kaç defa yaptım bilmiyorum. İstikrarımı bozdun baba. Bunu bilerek yaptığını söylemiyorum. Kendine göre doğruların, nedenlerin vardı. Yüreklenmeye gereksinim duyduğumda hep ezici, incitici, aşağılayıcı bir kuvvetle karşılaştım. Gerçekten istikrarımı bozdun. Vücut yapılarımız bile o kadar tezat ki yanında ne kadar komik kalıyorum. Aşağılanmam için kendime bakmam yetiyor. Bana göre her şeyin ölçüsü sen olduğun için kendimi hep ölçsüz gördüm. Her yönüyle babacığım senin doğruların herkesin doğruları olmalıydı. Dünya daima koltuklarının arasında sıkışmıştı ve onun içinde de ezilen bendim. Konuşmayı unutmuştum da galiba yaşamayı da unuttum.

BABA: Ben istesem de bir insana bu denli zarar veremem. Bu senin beceri-beceriksizlik kavramlarıyla ilgili yorumların benim anlama eşiğimi aşıyor. Bir defa sen iyi bir eğitim aldın. İyi eğitim aldın lafını öylesine laf olsun diye söylemiyorum. Sahiden iyi bir eğitim aldın. Sen hukuk okudun, insan hayatının ta kendisini okudun, insanı okudun, adalet duygusunu okudun. Ama maalesef sen ne bunların içine girebildin ne de dışında kalabildin. Keşke okulu bitirmeseydin, başaramadı derdik. Üstelik iyi bir dereceyle bitirdin, bir girdiğin sınava bir daha girmedin. Aptal olmadığın gibi fazla zekisin. Ama zorlama olarak kendini tenhaya çekmeye çalıştın, doğal, en rutin becerilerden bile kendini soyutladın. İnsanlar sana acısın istedin, tiksinsin istedin. Bu nasıl bir anlayış Tanrı aşkına? Başarıyı elinle ittin. Var olan bir başarıyı da küçümsedin. Benim başarılarımı küçümsedin. Kendine bu kadar zararı ancak böyle davranarak verebilirdin. Galiba sorun biraz yaradılışında. Evlilik gibi en tabii hakkını dahi kullanamıyorsun. Bile bile batışı seçiyorsun, yenilgiyi seçiyorsun. Bunu canı gönülden isteyerek yapıyorsun. Bu konuda da beni

suçlayamazsın. Zavallı kızla iki defa nişan yaptın. Evlenmeyeceğim desen anlayacağım ama iki defa nişan olur mu? Sonuç ne? Kocaman hayali inkisar. Her işte olduğu gibi evlenememen de zincirleme beceriksizliklerden biriydi. Açıkçası bana sürpriz de olmadı. Her işe burnumu soktuğum düşüncen burada hiç geçerli değil. Evlenme işine hiç müdahale etmedim. Bunun aksini söyleyemezsin.

OĞUL: Bir defa evlilik bir hak değil tercih. Bununla ilgili söylediklerin kısmen doğru. İki nişanlılık dönemim oldu aynı kadınla. Bunun ilkinde, üzerine maddi külfet olur diyerek hep ağırdan aldın. Kabul etmedin demiyorum, ağırdan aldın. Bizim parasal bir sorunumuz mu vardı? Ama sen ayak sürüdü, ağırdan aldın. Bunu bana sözel olarak söylemedin ama besbelliydi. İkincisinde böyle bir durum yoktu. Bu defa da ailesini bahane ettin, uygun görmedin, bir alt yaşantı olarak baktın onlara. Yine söylüyorum, sözsel bir itiraz yoktu, bunlar düşüncelerindi ama davranışların eziciydi. Benim gibi evliliğe meyli az olan birini cesaretlendirmeliydin. Bunu yapmama kalmadın, var olan cesaretimi de kırdın. Ben çok başarılıyım ya da çok başarılı olacağım diye bir iddiada bulunmuyorum ama başarılı, parlak bir hayatım olması mümkün değildi. Sen o kadar başarılıydın ki ben savaşı baştan kaybetmiştim. Doğuştan kaybedilmiş bir savaşı benimki. Ben zaten bu tartışıyı seni yenmek, bir şeyleri ispat etmek için yapmıyorum. Böyle bir şansım da yok ama ilk kez bu kadar cesur oldum. Evlilik meselesini diyordun ya, ben oraya gelene kadar kaç defa düştüm. Evlilik benim son bozgunumdu.

BABA: Ayrılımların sudan bahanelerdi. İş, ev tutamama, uygun bir yer bulamamaya kadar indirdin. Bu ucuz bahanelerle savsaklaman aslında senden çok beni yıpratıyor, üzüyor. Bir sürü dedikodu.

Evvela: Babanın söylediği bu "bir sürü dedikodu" cümlecigi Sasa'nın iktidarsızlığı ile ilgili söylentilere gönderme olarak değerlendirilebilir. Bu mesele hiçbir

zaman açığa kavuşmayacak ama yaşadığı ilişkiler ve babasına karşı duyduğu kompleksli hayranlık onun bu konuda karmaşasını delillendiriyor.

Saniyen: İlkgençlik yıllarında bir defaya mahsus babasının sevişmesini gizlice izler, bu, onu çok etkiler. Annesi üzerindeki devinimleri, böğürmeleri hiçbir zaman hafızasından silinmez.

Salisen: Çocukken hep Sevil ve Canan'la oynaması, erkek çocuklara yakınlık duymaması nedeniyle sorunlu bir çocukluk evresi geçirdiği kanısına varılabilir.

Rabian: Üniversite yıllarında hiçbir kızla çıkmaması tamamen beceriksizlikten kaynaklanan bir durumdur zira bununla ilgili yaptığı girişimler neticesiz kalmıştır. Hiçbir kız Sasa'nın çıkma teklifine olumlu cevap vermemiştir.

Haşiye. Sevil'le Atay bu konuda üzerlerine düşen görevi fazlasıyla yapmışlardır.

OĞUL: Bu evlilik meselesi çok önemli. Bundan da öte meselenin gerçek karakteri daha çok önemli. Başarısızlık başarısızlıktır, size bunun savunmasını yapmayacağım. Siz bunu da diğer başarısızlıkların yanına koyun ama ben farklı düşünüyorum. Kıyısından döndüğüm büyük bir hata bu. Belki yaşamışlığımın en gerçekçi zaferi, uçurumun kenarına götürdüğüm kızı yine uçurumun kenarında kendi ellerimle kurtarmamdı. Gözlerinden hayat fışkıran o zavallı kızı kendimden kurtarmakla ne büyük bir iş yaptım. Evlilik insanın hayatındaki en büyük olaydır. Yuva kurmak, evliliğin varidatı olan çocukları sevmek, onları bağrına basmak yaşanılması gereken en fitri mutluluktur. Ama bir dünya var dışarıda, onların erdemli yetişmesine izin vermeyen korkunç bir dünya. Müstakbel gelinine ve torunlarına sunacağım ne bir dış dünya ne de iç dünyam var. İkisi de birbirinden bulantılı, ikisi de birbirinden karanlık. Hayat birkaç günden ibaret değil. Bir duygu yoğunluğu hiç değil. Sen iyi bilirsin hayat istikrardır. Bana bir baksana ne görüyorsun? Bir şeyler olması gerek, iyi şeyler. Görmüyor-

sun. Duraksıyorsun. Benim babamla yaşadığım sinir savaşlarının aynısını çocuğum da benle yaşayabilir. Dünyasını, hayallerini değiştirip gelen kadına sunumların ne kadar doyurucu olabilir? Herkes bu evliliği yapıyor, tamam. Erişiyor görünüyorlar. Bir dolu pasifleşen, etkisizleşen hayatlar çıkıyor. Gururla söylediğim şey: "Sen bu işin üstesinden layıkıyla geliyorsun." Senin evliliğin bana göre de örnek bir evlilik. Evlilik kurumunu saygınlılaştırıyorsunuz ama benim, benim nedenlerim başka. Bu nedenlerden biri senin çocuklarınla kurduğun düz kontak. Araba her zaman düz kontakla çalışmaz. Hiçbir zaman anahtar kullanmadın. Duyduğum suçluluğun kaynağı hep sen oldun. Kocaman gövdenle önüme duvar gibi durdun. Ne önümü gösterdin ne arkaya dönme-me müsaade ettin. Bir söz vardır: "Mesele en yüce şeye ulaşmak değil ona uzak ve dürüst yaklaşımdır."

BABA: O zaman bu kızıdan ne istiyorsun, bırak kendi hayatını kursun. Önüne kütük olma, yol ver.

OĞUL: Merak etme Nil de gidecek, belli ki gidecek, bende kimse kalıcı değil. Son cırmalamalarım say bunları.

BABA: Aslında ben çok daha farklı şeyler konuşuruz ummuştum. Senin şu hukuk bürosu için. Hani Atay'la planladığın hukuk bürosu. Ne aşamada olduğunu bile sormadım.

OĞUL: Hâlâ plan aşamasında ama bu işi yapmayı çok istiyorum. Tanrı'nın izin verdiği ölçüde bir şeyleri başarmayı çok istiyorum. Bunu çok istiyorum ama bu isteğim sana meydan okumak için değil. Belki kendimi daha rahat hissederim, belki ruhumu bir nebze dinginleştirebilirim. Evet, baba, ruhumu, ruhumu bir nebze olsun rahata erdirebilirim. Bedenim yeterince rahat, ben ruhen baba ruhen.

SPIRITUS SANCTUS: Sana ruhtan soruyorlar. De ki: "Ruh rabbimin emrindedir. Size ilimden ancak az bir şey verilmiştir."

(İsra Suresi-85)

Sevil Kendini Nehrin Durgun Suyuna Bırakmıştı

Bütün hayallerini bana söyle,
seni dinlemek istiyorum.
(Tutunamayanlar)

Nehrin yılankavi dolanışlarının az ötesinde dinginliğe akan suda zayıf kollarıyla küreklere asılan Sasa'dan başkası değildi. Nil bir martı gibi beyaz entarisiyle kayığın içinde kanat çırpıyordu. Kıyıya yaklaştıklarında ayağa kalkıp önce peyk attı, sonra suyu vücudunda hissetti. Epey kaldı suda. Beyaz entarisi vücuduna yapışmıştı. Göğüslerinin dolgunluğu apaçıktı. Ortadaydı. Kendini kıyıya attığında yorgundu ve üşüyordu. Demek benim kurbanım bu, diye düşündü Sasa. Gözlerini tepeden tırnağa Nil'in bedeninde gezdirdi. Biraz da güzel olsaydı. Köşeli kafası, değirmi çenesi, iri ağzı, siyah uzun saçları ile görsel şölenden uzaktı. Beyaz entari yakışmıştı ama yine de fazladan bir şeyler katmamıştı. Güzel olsaydı ne olacaktı ki? Asıl mesele bu muydu? Asıl mesele güzellik miydi? Sasa güzellikten ne anlardı? Sasa hiçbir halattan anlamazdı. Kızı niye suçluyordu ki? Daha önce iki defa nişan yaptığı kızın kusuru neydi? Tek kusuru Sasa'yı tercih etmesiydi. Sasa'yı tercih eden herkes kusurluydu. Sasa tercih edilesi biri değildi. Hep başkalarını suçladığı için kendinden iğrendi Sasa. İğreti

tasvirler yapan kötü roman yazarları gibiyim diye düşündü. Olumsuz ve negatif. Etik değildi bu düşünceler. Düşünceden düzelmeliydi. Babasıyla şiddetli bir harbe girmişti. Kazanmış sayılırdı. Çok zayıf yakalamıştı babasını. Gözünde ilk kez bu kadar yenilebilir görünmüştü. Doğrusu acımişti babasına. Sasa yenilebilirliği olan herkese acırdı. O ceberrut babaya bile acımişti. En doğrusu kimseyi yenmemeliydi. Yendiği zaman acıyordu. Yendiği pek kimse yoktu ama en ufak bir zaferin tadını bile çıkaramıyordu. Başkalarının üzüldüğü bir zaferin tadını nasıl çıkarsındı! İyisi mi hep kendi yenilsindi ve hep kendi üzölsündü.

Havanın serinliği insanı tatlı bir uyuşukluğa götürüyordu. Çakıl taşlarına vuran parıltılı suyun aksi beyazlar içinde denizkızı Venüs görünümünü alıyordu. Nehri Sasa çok önemserdi. Burada geçirdiği zamanları özlemle dillendirirdi. İnsanların sıkıcılığından, şehrin bunaltısından kurtulmak için bir sığınaktı adeta. Suyun çakıl taşlarıyla oynaşması, durgunluğun verdiği ağır dinginlik, üstelik Nil'in de kendinin noksan uzuvlarını tamamlıyormuş gibi bedenine kaynaması sağaltım yapıyordu. Şevil'in hüznönbaz intiharı burada olacaktı. Nehrin en durgun yerinde kendini suya bırakacaktı.

Bu akşam tekrardan buluşacaklardı. Olası hukuk bürosunun en son gediklerini konuşmak için son istişare toplantısını yapacaklardı. Resmi izlek halledilmiş, ufak ayrıntılar kalmıştı. Gelecek haftaya küçük katılımlı açılış yapacaklardı. Sasa, babaya gerçekleştirdiği isyanı anlatacaktı. Nasıl da becermişti bunu. İnandırmak zor olacaktı ama bu ö kadar önemli değildi. Babasına gerçekten iyi bir ders vermişti. Bunu yapmıştı. Babasıyla göğüs göğüse muharebe etmişti. Atay buna çok gülecekti. Atay arkadaşının çoğu şeyine gülerdi zaten. Atay öğle civarı balıkçı dükkânında orta yaş üstü arkadaşlarıyla narğile keyfi yaptıktan sonra Saron ve Arkas'ın ısrarlarına rağmen meyhaneye takılmamıştı. Akşama yakın da Nil ile Sasa'yı da alıp eve tünemişlerdi. Yemek

sonrası Atay'ın rutin gevezeliklerinden sonra Sevil, Nil'in inanç ve itikatla ilgili sorularına muhatap olmuş, iman mevzularını uzun uzadıya konuşmuşlardı. Bozma bir Müslüman'dı Sevil. Ailesinden kalma mirastı inancı. Her miras gibi inancı da hoyrat kullanmamalıydı. Kendisinin isteğine bağlı bir inanç dünyası oluşmamıştı. Buna rağmen oluşturduğu inanç dünyasından da rahatsız değildi. Din insanın ilk elli önceliğinde bile olamazdı. Bu bilmem kaçınıcı özele girerdi. İnsanda asıl olan bedendi ve bedeninin kullanılış biçimiydi. Her konudaki bilgisi, donanımı dini meselelerde biraz boşlukta kalırdı. Sevil bu konuları günah işliyor gibi konuşurdu. Din onun için yaranın pıhtılaşmamış kabuğuydu. Oynamaya ve kaşımaya lüzum yoktu. Bir bakıma ürkünç ve sisliydi. Diğer geceler nasılsa bu akşam da öyleydi Sevil. Trajediden sonra hem Atay hem Nil hem Sasa o gece Sevil'de oluşmuş olabilecek farklılığı düşünmüşlerse de hiçbir ayrıntı bulamamışlardı. Atay, o geceyi kaç bin defa kafasında tekrar yaşamışsa da ufacak farklılık bulamamıştı.

Sasa ile Nil Ataylardan sabaha yakın ayrılmışlardı. Sasa, Nil'i eve bırakacaktı. Yürümeleri sonucunda kapının önüne geldiklerinde iyi sabahlar deyip ayrılmasına fırsat vermeden Nil Sasa'yı eve davet etmişti. İlk davet değildi bu. Ama her davet Sasa'ya ilkti. Suçlu gibiydi. Yüzü kızardı. Ürkek bir sincap gibi Nil'in peşine takıldı. Kımıltısız oturdular. Uyunmamalıydı. Bir kahve iyi gelirdi. Garip bir heyecan vardı Sasa'da. Yenemiyordu heyecanını. Titremeye başlayacaktı. Sanki daha önce hiç gelmemişti. Sanki yalnız kalmamışlardı. Örtünme duygusu ağırdı. Vebalden sağlıklı bir örtünme. Suç bağacını ağırlaştırıyordu bedeni. Tevkif olmuştu. Öylece ne kadar oturmuşlardı konuşmadan. Söylenecekler söylenmeden erimişti. Kahve uykuyu almıştı.

Sevil yarı açık tülден dışarıya bakmıştı. Tanyeli kızılığındaydı dışarı. Düşünüyordu. Atay uykunun dördüncü fazındaydı. Sevil Bekir'i süzdü. Yüzü apay-

dınlıktı. Tebessüm etti. Öpecekti. Duraladı. Yapmamalıydı. İçindeki akıntının nehre yönlenmesi gerekiyordu. Yatak odasında devrili çınara baktı. Bu adam uykuda hep böyleydi. Yüzünde oluşan bulutlanmaları izledi. Çılgılığını içine akıtıyordu. Gözkapaklarının gözü gizlemesi düş ile bağını koparmasını sağlıyordu. Yüz kasları sarkmıştı Atay'ın. Derisi Saron'un derileri gibi pörsümüştü. Yüzyıllardır yaşıyordu. Verdiği izlenimdi. Suya vurulmuş keçe gibiydi uykudaki yüzü. Gözlerini açtığında evecendi hep. Hayat doluydu öpmeleri. Latifeler. Sular. Seller. Irmaklar. Dereler. Çaylar. Sevil, duvarda Atay'm sesinin yankılanmalarını duydu. Sarhoşkenki pest sesin neşeli tonlamaları fütursuzca ama bir o kadar da şefkatle yankılanıyordu. Sevil hâlâ Atay'ın uyuyan yüzüne bakıyordu. Kafasını önüne eğip çılgılık gibi susmasını, üzerinde barındırdığı çelişkileri, zıtlıkları, tutarsızlıkları izliyordu. Kısa süreli susmalarındaki bilinmezlik hallerini izliyordu. Sevil şimdi de uykudaki Atay'ın kafasındaki sisli düşünceleri açıyordu.

Atay'ın kafasındaki çelişkiler yumağını Sevil dışında kimse bilemezdi. Sasa da bilmezdi. Bilir görünürdü ama tam olarak bilmezdi. Göründüğüyle içinden geçen yaşantı arasında uzaktan yakından, sağdan soldan, ortadan kenardan bir paralellik yoktu. Rol de yapmıyordu. Anlatılamaz çelişkiler yumağıydı. Dört yanını çevreleyen dünya içine akıp kuduruyordu. Dünya onun içine hapsolmuş, her an patlayabilirdi. Kendinden daha büyük, daha güçlü, daha derin dünya ile savaşıyordu. Bu savaşımı tek başına üstlenmişti. Kimseye haber verecek durumu da yoktu. Acelesi vardı. Geç kalmamak için acele etmeliydi. Acele ettiği sürece de geç kalıyordu. Kendi kendinden tedirgin oluyordu. İçine tutulacak bir mercek en çok onu irkerdi. Telaşlı, devamlı boğuşma halindeki sarmallı korkular kendini mutlaka gerçekleştirmesi içindi. İç boğuşmalardan yakasını kurtaramıyordu. Üstü başı çamurdu ve benliği çamura akıyordu. Davranış kalıplarına girdiğinde grupsal-

laşmalara sığınyordu. Hayatı çizgilerle parçalıyordu. Babasının ölümünden önceki, ölümünden sonraki hayatı. Sasa'yla hukuku bitirmeden önceki, bitirdikten sonraki hayatları. Sasa olmadan önceki, olduktan sonraki hayatı. Büroyu açmadan önceki, açtıktan sonraki hayatı. Evlenmeye karar vermeden önceki, verdikten sonraki hayatı. Bekir doğmadan önceki, doğduktan sonraki hayatı. Sevil'i sevmeden önceki, sevdikten sonraki hayatı. Var olmadan önceki Sevil. Sevil'le var olma evresi. Sevil'den Sevil'e var olma. Sevil Sevil'le. Sevil... Sevil... Sevil... Farksızlığını sızlanırdı sonra. Böyle olmamalı, daha zamansı bölümler olmalıydı. Kahvaltıyı yapmadan önceki durum; yaptıktan sonraki durum. Yıkanmamış yüz, yıkanmış yüz. Şebekleşmiş göz, bakar göz. Kekremsi ağız, portakallı ağız. İçi tabakalamış, kalınlaşmış burun; yıkanmış temizlenmiş ayıklanmış burun. Canlı, kırmızı bir yüz; solgun, yorgun bir yüz. Ölgün bir beden, canlı bir beden. Ufak ümitlerin serpiştirilmesiyle nargile tüttürmeye giden iki diri ayak; gece yorgunluktan sızlayarak eve yürüyen iki ayak. İçmeden evvel çatlamış kuru dudak ve içtikten sonra donmuş az hisseden dingin bir beyin. Evet, bu kategoriler daha akıllıcaydı, küçük dilimlerle hayatı idare etmek ne kadar da kolaydı. Bir defa yarın yoktu, hele önümüzdeki şu koca gün çıkarılmalıydı.

Nil, tülü araladı, hava maviden kopmuş, koyu kırmızıdan turuncuya geçmişti. Sasa içlerinin kasvetinden dert yanıyordu. Hangi içeri? Evin içi mi? Kendi içi mi? Halbuki bu saatte nehrin yamacına geçip güneşin yükselişini izlemek mükemmel olurdu. Nil olur veremeliydi. Hava sertti ama olur verecekti. Uyku yorgun bedenini kısırsa da Sasa'yı kırmamalıydı. O zaten cam parçaları gibi kırık döküktü. Olur Sasa olur, ne dersin olur. Bir şey dediğin yok ya. İçinden geçenleri dedin farz ediyorsun. Konuştuğun sürece olur. Konuşmazsan da anlayamam ki düşündüklerini. Düşündüklerini içlerinden biri olarak sen anlıyor musun?

Sevil balkona çıktı, yelde sallanan yaprak gibi titredi, hırkasını almalıydı. Hatırı sayılır bir soğuk vardı. Hırkasını alıp tekrar balkona döndü. Nehrin durgunluğunda güneşin kızılık kokan ışığı suları yalıyordu. Sabah ayazının ürpertisiyle içeri tekrar döndü. Mavi elbisesini giydi, kısa saçını arkadan topladı. Boy aynasında göz ucuyla kendine baktı. Komodinin üzerindeki saati tekrar kurdu. Biraz önce beyaz kâğıda yazdığı notu saatin altına ilişti. Not yazmamalıydı aslında. Öyle düşünüyordu. Not yazmak iyi değildi. Ama kimse de kendini suçlu hissetsin istemiyordu. Bunun için yazmalıydı. Atay, kendini suçlamamalıydı. Elbisesinin üzerine hırkasını tekrar giydi. Kaç bin defa giyilip çıkartıldı bu hırka? Saçını son bir defa düzeltti.

Nil her zaman nehrin durağanlığını aramak zorunda mıyız, diye yakındı. Az aşağıya insek su şakırtısı uykumuzu iyice açar. Biraz faklılık kötü mü olur? Bunları ben mi söylemeliyim? Bıraksam iki bin yıl sonra döndüğümde aynı yerde beni bekliyor olacaksın Sasa. Nehrin hangi yanında olacağımız değil mesele, mesele senin olduğun yerde durmak. Benim için önemli olan bu. Aşağıya yürüyelim istersen. Merdiven gibi şelalelerde suyun intiharını izleyelim. Koruma içgüdüsüyle şefkatlice bak bana Sasa.

Güneş Sevil'in dürtüsüyle uyanmıştı. Artık üşümüyordu. Kollarını göğsünde birleştirdi. Hırka omzunda asılı duruyordu. İçini tatlı bir titreme aldı. Yüzünde tebessüm belirdi. Şehir iki yakaya yayılmıştı. Nehrin boynuna asılı duruyordu. Yakanın biri pas içindeydi. Takalar balıkçı motorları, sabahlamış kadrolu ayyaşlar. Diğer yaka daha estetikti. Sevil yürüdü yürüdü yürüdü. Bıraktığı not gelmişti aklına, okunaklı da yazmıştı. Kimse sorumlu değildi bundan. Hele en sevdikleri neden suçlu hissetsindi kendini. Bazı eylemlerin sebebi yoktur aslında. Görünen ya da görünmeyen... Kesinlikle okunaklı yazmıştı notu. Kimse sorumlu değil. Beni sevenleri üzeceğimi bile bile kendi istediğimi yapıyo-

rum. Belki de olması gerekeni, yapmam gerekeni. Hızlıca yürürken turunculaşan hava da nehir kuşlarının soluğu kokuyordu. Sanki pas tutmuş dükkânlarını ilk defa açıyordu esnaflar. Her dönüşüm, kıızıdan turuncuya ve ondan küllü sarıya akıp coşuyor, coşkunlaşıyor bir nehir oluyor, Sevil'i de incitmeden kısıkvrak alıp sarmalıyor. Hep buydu Sevil işte, coşan, coşkunlaşan, coşturan. Hâlâ da gücü bitmemişti. Ama ya biterseydi, ya abus bir çehreyle bir sabah sevdiklerinin karşısına çıkarsaydı. Bunun izahını nasıl yapabilirdi. Yürürken ayakları sert kaldırım taşlarının yanaklarını okşarken Sevil bunu düşünüyordu Bir gün sevdiklerimin karşısına asık bir çehreyle çıkacağım. Bunu izah edemem. Bunu kimseye anlatamam. O zaman öldüğümü düşünecekler. Bunu yapmamak adına bunun önüne geçmek adına mıydı bu kararlı eylem? Hani bazı davranışların sebebi olmazdı? Bak vardı işte. Sevdiklerini hayal kırıklığına uğratmama adına kendinden vazgeçiş değil miydi bu? Ama artık bunların bir önemi yoktu. Olması gerekiyordu, oldu. İnan ki bu böyleydi Atay. Seninle bir ilgisi yoktu bunun. Olması gerekiyordu. Ben insanları mutlaka bir gün incitmeye başlayacaktım.

Kahvaltı yaparız, demişti Nil. Pek severdi buradaki çay bahçelerinde oturmayı. Sasa kahvaltı sözcüğünü duymamalıydı, ama olsundu, yanında Nil olduğu sürece kahvaltı zarar veremezdi. Sasa'nın sevdiği yer Nil'in duluğuydu. Nehrın tımbul yağlı statik yerinden coşkun yerine adımlarla geldiler. Basbayağı güzel bir çay bahçesiydi. Yukarısıyla burası iki ayrı nehir gibilerdi. Kaykılıp yayılan su burada ince bir kadın gibi doğruluyor, coşkunlaşıyordu. Yukarıdaki durgun su, tımbul, yağlanmış, paspal, şişman kadını andırırken, buradaki su arkadan aldığı derli toplu toplam akıntıyla dolgun kalçalı, dolgun göğüslü, aceleciliğinden dolayı da tortusuz ve bulanık ruhlu güzel kadını andırıyordu. Küstah bir o kadar güzel kadını. Agresif girdaplarıyla hırçın bakışlı ve kıvrımlarıyla bir o kadar cilveli kadını.

Kahrı çekilmesi zor bir o kadar cazibeli kadını.

Çay, Sasa'nın elindeydi. Sasa nehre bakıyordu. Kaç zamandır içtiği ilk sabah çayıydı. Atay derin uyuyordu. Bekir birazdan ağlayacaktı. Nehir soğrula soğrula akıyordu. Yükselen güneş suyu kapıyordu. Bakır renkli çöl tepelerinde fırtına savruluyordu. Nil, elindeki çay bardağını ağzına götürürken bardak havada asılı kalıyordu. Ağzından yarım kafiye mısra çıkıyordu. "Sasa," diyordu. "Sasa, şu mavi elbiseli, kahverengi hırkalı, kuru bir tahta parçası gibi suya kapılmış giden Sevil değil mi?" diyordu. "Bekir'in annesi Sevil değil mi? Atay'ın cancağızı Sevil değil mi? Sasa'nın hayat damarı Sevil değil mi? Canan'ın en yakını Sevil değil mi? Nil'in biriciği Sevil değil mi?" "Nil, bu ne kadar zor bir soru, ben nasıl cevaplarım bunu? Bu ne cellat bir soru Nil? Sevil'in cesedi suyun yüzeyinde kayarken ben bu soruyu nasıl cevaplarım Nil."

Görmesi gereken adamı şehrin arka-yaka yerlerinde unutulmuş otel odalarının birinde yatar vaziyette buldu. Sanki bir yüzyıl geçmiş gibiydi. Sakalı uzamış, saçları kıvrıcıklaşmış, kıvrıcıklaşan saçları dağılmış, iri kafası kırılmaç yumurtası gibi dağılacakmışçasına incelmış, eskimiş, bayatlamıştı. Sasa Atay'ı bütün aramalarına rağmen aylar sonra ancak bulabilmişti. Sevil'i uğurladıktan sonra şu yataktan hiç kalkmamıştı sanki. Sasa'nın hayal ettiği de buydu zaten. Başka bir durum sürpriz olurdu. Ne olacaktı ki? Atay bürosunu yeniden faaliyete geçirip düzgün bir iş insanı mı olacaktı. Yeni bir kadın bulup Bekir'e cici anne mi getirecekti. Bekir halasının yanında çok daha rahattı. Atay yapacağı tek evliliği yapmıştı. Bir atımlık barutu vardı. Onu da kullanmıştı. Sevil'e hep böyle demez miydi?

Atay kocaman gövdesiyle hâlâ üçüncü sınıf bir otel odasında uzanıyordu işte. Sasa yatağı kaplayan örtüyü

gördükten sonra Eshab-ı Kehf'in Atay'a misafir olduğuna iman etmeye başladı. Atay'ın vücudu yatağın kıvrımlarıyla küçük bir tepe gibiydi. Sasa, Atay'ın ayakucuna bakıyordu. Pencereden içeri süzülen sokağın ışığı, yatakta ışık dalgalanmaları yapıyor, sonra duvarda gölge oyunu gibi belirginleşip kayboluyordu. Atay'ın kendinden geçmiş hali çok okunaklıydı.

Dış dünyanın Atay'ın içindeki karambollerde yalpalayıp sağa sola toslayarak kocaman kocaman inkisar-ı hayalle kaçır adım çekirdekte uzaklaşarak bir daha o çekirdeğin etkileşim alanına yaklaşmamaya yemin billah etmesi ve böylelikle dış dünyayla bağının bütün bütün kopmasına duyduğu öfkeyle kendi çekirdeğine yeni bir dış dünya yerleştirmesi ve iki dünyanın da kendi kontrolüne girmesi ve böylelikle kendi dünyasıyla kendine özel kurduğu dünyanın ilişkisi kendi isteğiyle al gülüm ver gülüm bir menfaat ilişkisine dönüşmesi Atay'a göre hiç de eleştirilecek bir durum değildi.

Rabitasını bütün bütün kopardığı dış dünyada önü alınamaz bir telaş vardı, bir yerlere yetişme telaşı. Bunu aklına sığdıramıyordu Atay. Bayağı işlerdi bunlar. İnsanlardaki bu kasılmayı, yoğunlaşmayı gördükçe onlara hayran olmaktan kendini alamıyordu. Ne büyük bir samimiyetle sarılmışlardı dünyalarına. Bir yerlere yetişeceklerdi. Herkes aynı saatte kalkıyor, aynı hızla işine gidiyor, aynı saat çalışıyor, aynı oranda yoruluyor, aynı vakitte eve dönüyor, aynı zamanda yemek yiyor, aynı zamanda sevişiyor, aynı vakitte uyuyordu. Her şey yeknesaktı. Bu dayanılmaz bir şeydi. Bu ne biçim ezbercilikti. Oldum olası sevmezdi ezberci eğitimi. Yaratıcılığa önem verirdi. İlkokul öğretmeninin ev ödevi olarak bin elli toplama, bin elli çarpma, bin elli çıkarma, bin elli bölme işlemi vermesine tahammül edemezdi. Ona yaratıcı, deneysel ödevler verilmeliydi. Matematik sadece dört işlemden, dört bin iki yüz on üç alıştırmadan ibaret değildi. Yapmazdı ödevini, önceki ödevini gösterip hep aferin alırdı. Öğretmenin imza attığı

sayfayı yırtıp yeni kontrollerde imzalanmamış yerleri gösterir ve tekrar tekrar aferin alırdı. Herkes sene sonuna kadar yüz on yedi defter bitirirken Atay ancak bir defter harcardı. O da sayfaları yırtılmış bir defterdi. Öğretmenin verdiği son ödevi de imza olmayan son yapıya imzalatır ve deftersiz bir öğrenci olarak karnesini alırdı. Büyüdüğünde de gördü ki herkes aynı şeyleri yapmaya devam ediyordu ve herkes memur kılıklydı ve hâlâ öğretmen aynı ödevleri veriyordu ve çocuklar aynı ödevleri yapıp aynı beslenmeyle okula geliyor ve aynı yemekleri yiyorlar ve aynı oyunları oynuyor. Ne durağan ne değişmez ne yeknesak bir dünyaydı bu. Yeni olan hiçbir şey yoktu.

Sasa şimdi neyi sorsa Atay'dan istediği cevabı alamayacaktı. Öylesine sessizce bekledi Atay'ın ayakucunda. Atay bütün melekelerini kaybetmiş de olabilirdi. Susma eylemsizliği boylu boyunca yataktaydı. Nefes alıyordu en azından. Gözleriyle arandı, akabinde elleri komodinin üzerine kaymaya başladı. Sasa uzanıp sigarasını verdi, yakmasına fırsat vermeden usulca doğruldu, aynı istikrarla pencereye yöneldi, dışarıya ilk defa bakıyormuş gibi kıstı gözlerini. Sol koluyla yüzünü kapattı. Sigara yanıyordu. Odada her şey yavaş akıyordu. Yüzünü buruşturdu iyice, kekremilik her yanını sarmıştı. Kesik öksürdü.

"Bekir nasıl?" dedi. Cevap ister gibi sormamıştı. Sevinirmişti bu soru Sasa'yı. Konuşuyor olması hoşuna gitmişti. Devinim yavaş da olsa devam ediyordu. Ses yetisini yitirmemiş görünüyordu.

"O senden daha güçlü çıktı."

"Bana çok kızıyor olmalı."

"Hadi buradan gidelim, konuşuruz her şeyi." Atay başparmağının üstüyle ağzının kenarını sildi. Devinim hâlâ çok yavaştı. Nehir kıyısına kadar yürüse ancak kendine gelebilirdi. Belki de Atay hiçbir yerde hiçbir zaman kendine gelemeyecekti.

"İnelim hadi," dedi Atay. İneceklerdi tabii, arkada-

şını özlemiş olmalıydı. Gerçekten yürüdüler, uzun süre, hiçbir şey konuşmadan nehrin kıyısına kadar yürüdüler. Belki de yarım gün sürmüştü bu yürüyüş.

Gelmişlerdi işte. Sasa her ne kadar buraya getirmek istemese de Atay'ın ayakları başka yere gitmiyordu. Sasa, önce Bekir'i bir gör demişse de duymazlıktan gelmişti. Nehrin durgun akan yerinde öylece durdular. Atay nehrin durağanlığında Sevil'in silüetini izliyordu. Bari otursalardı bir yere. Atay uzun uzun soluklandı. Havayı ciğerlerine öyle çekiyordu ki içindeki arkaiklik kullanılabilir hücrelere dönüşüyordu. Sterildi burası. Sevil'in öldüğü yerde şimdi yaşadığını hissediyordu. Konuşacaktı sanki. Özellikle gelmişti buraya. Dolmuştu. Konuşabilirliği Sasa'ya özel değildi. Başkası olsa da konuşacaktı. Sasa klanın artık dağılma sürecine girdiğini söyledi. Önceki kreatifliğin de eseri yoktu. Atay'ın içinde olmadığı hiçbir klanın devamlılığı söz konusu bile olamazdı.

Kaç aydan beri konuşmuyordu? Kaç aydan beri konuşacak tanıdık bir insan yüzüne uzak kalmıştı? Kaldığı otel odasının duvarlarıyla da konuşuyor olabiliirdi. Konuşmadan duramazdı, onun asıl ilacı samimi konuşmalardı. Samimiyeti en başat özelliğiydi. Gürlemesi gerekiyordu. İçinde biriken tortuları çıkarmalıydı. Sevil'i gittikten sonra gürleyememişti hiç. Konuşası vardı. Bir yandan nehrin durgunluğunu gözlüyor, bir yandan da kendiyle konuşur gibi laflar dökülüyordu ağzından. "Buradaki insanlar hep birbirlerine benziyor. Mutluluklar birbirine benziyor mutsuzluklar gibi. Her mutsuzluk aynı dram. Hikâyeler ayrı ama dramlar aynı."

Ah Sevil! Nasıl da kıramamışlardı birbirlerinin şifrelerini. Her şeye bu kadar merak salıp, her şeyden bu kadar çabuk ancak Atay usanırdı. Sevil'in usul usul kaymasını kestirememişti. "Ayaklarını katlayıp oturması," diyordu. "Onunla üç tatsız kelime konuşmamak uğruna dibi tercih ettim. Yüzünün ekşimemesi için her

şeyi ironiye bağladım. Keşke bir gün ciddi bir vaziyet takınıp da sendeki görünemeyen melankoliyi görünür kılabilseydim. Benim için her durum bir kara mizahtı. Sevilciğim bilmediğin, bilemediğin şeyler var diyemiyorum, sen her şeyi bilirdin. İşte bu 'şey'lerle seni tüketmeye gelemezdim. Ufak tefek esmer kadındın. Sık tüylü bir fare gibiydim. Kapanındaydım. Kapanında olduğumu bildiğin halde avcı rollerine soyunmadın. Çok okuyordun, burjuvaydın, entelektüeldin, susmazdın, konuştukça iştahlanırdın, hayrandı etraf sana. Sözcükler yağ gibi kayardı dilinden, ben sadece bakardım sana. 'Nedir bu senin hallerin?' diyebilirdim. Bilirdim ki üstün cümlelere yenilmezdin. Övülmelere ve iltifatlara aldırmazdın. Hafife alırdın figürleri. Ben de ancak, 'Nedir bu senin hallerin?' diyebilirdim. Çevrendeki insanları kendin yaratırdın. Beni de dönüştürdün. Bir kadın olsam da fark etmezdi, yine dönüştürürdün. Senin görevin buydu. Zeki, havalı, karizmatik, coşkulu, ironik, melankolik, dramatik, mistik, naturel, bohem, sanatçı, nakkaş, zanaatkâr, fıtrî duyarlı ve ve ve... Fiziki güzelliğe, bedensel fetişizme savaş açardın ve bu savaşı zorlanmadan kazanırdın. Yani sen benim Edith Piaf'ımdın. Her şey dardı sana. Canlılara kaç gömlek boldun? Ben mi? Ben senin oluşlarını hayranlıkla izlemekten başka bir şey yapamadım ki. Denk değildik. İmkân ve şerait senin o kadar da lehineydi ki. Üzerindeki şalı senden önce görmüştüm. Sen de benimle ilgili bir şey görmediğini söylerdin. Saçlarının büyük oranını kaplamış bir şaldı o. Senin bedensel yapını doğrusu hiç görmedim, merak da etmedim. Sadece kırmızı, sarı, beyaz, yeşilin cümbüşünden meydana gelen şalımda kalan. Hangi giysilerini giyerdin? Bluzun üzerinde duruşu şık mıydı? Ayakkabıların ne renkti? Hayır, hatırladığım üzerindeki şaldı. Ne çok konuşturdum karşında. Şuursuzca, durmadan, yorulmadan çıkarttığım gürültüyü sabırla filtrenden geçirirdin. Baktığında içimi gördüğünü anlardım. Karşında korumasız, ilgiye muhtaç biri

oluverirdim. Ben seni on bin parçaya ayırdım. Ayırdım çünkü parçalayıp bölmesem sindiremeyecektim. Buna rağmen boğuldum, on milyon parçaya da bölsem zerre gene boğacaktı beni. Bir arkadaş olarak Sevil. Bir dost olarak Sevil. Bir sırdaş olarak Sevil. Bir derttaş olarak Sevil. Bir anne olarak Sevil. Bir kadın olarak Sevil. Bir sanatçı olarak Sevil. Bir ressam olarak Sevil. Bir aşçı olarak Sevil. Bir sevgili olarak Sevil. Zeytinyağlı yemeklerin her türlüşünü en iyi yapabilen Sevil. Antika porselenine çok lezzetli yemekleri koyup canhıraş te-bessümle buyur eden Sevil. Duvardaki tabloların imzasını taşıyan Sevil. Çarmıha gerilmiş hantal bir adamın ölürken gülüşünü yakalayan Sevil. Soyut dünyaya alabildiğince iyi bakıp, olabildiğince açık görüp, olabildiğince mükemmel yorumlayan Sevil. Somutu yaşarken ders niteliğinde kısa kesitler sunan ve not düşerek yola devam eden Sevil...”

Atay’ın bu kadar coşkununlaşması, taşması hayra alamet değildi. Sasa bunu çok iyi biliyordu. Bir şekilde buradan uzaklaşıp Bekir’i göstermeliydi. Onu Sevil’den kalma bir hatıra olarak değil de kendinden bir parça olarak görmesi daha sağlıklı olurdu. Sasa bunu söylüyordu Atay’a. Yoksa ona zarar verebilirdi. İstemeden de olsa bunu yapabilirdi. Çok kıymetli bir hatıra yüksek bir yerde düşüp mutlaka kırılırdı.

Sasa’nın bundan sonra yapması gereken iş Sevil’le dolu evden Atay’ı hemen uzaklaştırıp pansiyona yerleştirmekti. Pansiyon şimdilik Atay için en uygun yerdi. Sağlığı için Bekir’in halasının yanında kalması en isabetlisi olacaktı. Babasının bu şekilde oğluyla bütün zaman beraber olması doğru değildi, en azından Sasa böyle düşünüyordu. Kendini iyi hissettiği zamanı kollar ve o iyi zamanları mutlaka Bekir’le geçirirdi.

Esmer Fahişe

Kötü kadınlar, kötü erkeklere; kötü
erkekler, kötü kadınlara;
temiz/iyi kadınlar, temiz/iyi erkeklere;
temiz/iyi erkekler de temiz/iyi
kadınlara uygundur.
(Nur Suresi-26)

Esmer fahiş, hasır sandalyede oturuyordu. Donuk bakışlıydı. Saç telinden parmak uçlarına kadar mezar siyahıydı. İpek önlük giymişti. Saçlarını arkadan toplamıştı. Ezik burunlu, yüksek alınlı, iri siyah gözlüydü. Beyaz dişleri hükmediciydi. Ağzı geniş çizgili, çenesi alt dudağından sonra hemen bitmiş gibiydi. Yaşını kestirmek imkânsızdı, bir bakışta Bakire Meryem görünümündeydi. Diğer bakışta çocuklarını savaşta kaybeden bir anne. Zamanında toplanmayıp dalında çürümüş meyve gibi içinde kurtçuklar geziyordu.

Evlenmek, mutlu bir yuva kurmak, boy boy çocuk sahibi olmak gibi olabilirliği yüksek hayallerin peşindeydi Sılan. Fakültenin kantininde en yakın arkadaşı Gülhan ile herkesin duyabileceği şekilde umarsız konuşuyor, esprileri ardı ardına sıralıyor ve akabinde kahkahalar patlatıyorlardı. Kantin büfesine çok yakın oturduklarından bir şeyler almak için sıraya geçen öğrenciler, kızların çingirak denebilecek sohbetlerinden

rahatsız oluyordu. Ufak tefek, çırpı gibi, elmacık kemikleri belirgin, sevimli çocuk elinde küçük çay bardağı ve poğaçası ile oturacak yer kolluyordu. Çay bardağının elini yaktığını, biraz daha ayakta dursa bardağı fırlatacağını gören Sılan, "Hey ufaklık, otursana buraya, gençken çekilen acı ilerde bedensel travmalara sebep oluyor," dedi. Çocuk kurşun gibi sekip çayı masaya koydu. Elini şiddetlice salladı, çay gerçekten elini yakmıştı. "Çayı kaynatmıyor Allahın belası adamlar, baksana ne kadar sıcak."

Sılan Gülhan'a yüzünü çevirdi. "Sende yakacak et bulduğuna göre kesin çok sıcaktır."

Gülüşmelere dikkat etmeyen Erke, "Her konuştuğunun espri olma gibi bir zorunluluğu yok, kendini parçalama istersen," dedi. Arandı Erke oturmak için, diğer masadan beyaz plastik bir sandalye getirip oturdu.

Gülhan germemek için, "Arkadaşım biraz renklidir, insanlara sevgisini bir değişik gösterir," dedi.

"Arkadaşına söyle herkesi sevme gibi takıntılara girmesin."

Sılan gelen pası değerlendirdi: "Ama siz insanları nasıl sevmem, sizler benim malzemelerimsiniz, gülmek için başka ne isteyebilirim tanrımdan."

"Sen sinekkaydı bir Noel Baba hayal ededur ben de şu kaynamamış çayımı içeyim, sonra da vedalaşınız ne dersin?"

Gülhan yine tamir edici bir şekilde, "Sana afiyet olsun arkadaşım," demişti.

Sılan yine kahkahalı, "Ayol baksana çocuğa," dedi, "insanı güldürmek için ne kadar tahrik ediyor, deri üstü kemik kaplama, sandalyesine para koysan yazı mı tura mı anlarsın." Kahkaha yükseldi, herkes bu masaya odaklandı.

Erke bozulmuş gibi durmuyordu. "Sıram bittiyse gideyim, benden sonra kimi çağıracaksınız? Gerçi benim gibi kurban bulmak zordur, bol malzeme vermiş

olmalıyım. Maalesef çirkin kadınların mantığa bürünmesi gibi 'önemli olan beyin güzelliği' jokerimi kullanıyorum. Sahi, seninle evlensek nasıl olur hanım kız? Sende temaşa zevki, bende IQ. Tabii Einstein esprisini bekleme o espriyi yapmayacağım."

"Aaa, ukala çıktı çocuk, masamıza davet ettik evlenme teklifi yaptı."

Gülhan: "İlahi kızım oturdu oturalı çocuğu tiye alıp duruyorsun, sen alışmışsın hakaretlerine bozulup giden erkeklere, çivi çiviye söktü işte."

Sılan bozulmuştu, ders başlayacak bahanesiyle kalktı. "Rahat rahat çayını içsin Junior Einstein, biz gidelim."

"Ne o, teklifi kabul etmedin mi? Hemen cevap verme, biraz düşün istersen, beklerim, benden iyisini bulamazsın, zaten fakülte salak kaynıyor kızım, numuneliğim ben, yakında çoğalmam için klonlayacaklar, dünyanın bana ihtiyacı var, insanlığın ihtiyacı var, Tanrı size acıdığı için yeryüzüne beni gönderdi."

"Aaaa yeter be, it çenesi mi yedin oğlum, laflar ağzına yığılmış boğulacaksın, nefes al biraz."

Gülhan, Erke'ye sokulup adını söyledi.

"Benim adım da Erke, mutlu oldum tanıştığımıza, arkadaşın adını tenezzül buyursa."

"O buyurmaz ama ben söyleyeyim, Silan."

Sılan homurdanarak uzaklaştı.

"Bu ne be, kâbus gibi, pastadan mı çıktı bu Lucifer?"

Kafası karışmıştı, ne biçim tanışma ne biçim sohbetti böyle, kimsenin fazladan söz çevirecek, cümle kuracak durumu yoktu, ileri gitmişlerdi, suyu çıkmıştı ironinin. Kızlar derse giderken hayal gibi yaşadıklarını yorumluyorlardı. Erke de durumdan memnun değildi ama bu şaklabanlığı başlatan o değildi ve suçluluk da duymuyordu.

Erke, Psikoloji bölümünde okuyordu, hem zeki hem de olanca gücüyle çenebazdı, tam bir laf ebesiydi, mü-

nazaralarda onu alt etmek imkânsızdı, ona tav olanlar belden aşağı vururlar, fiziksel zaafını sofralarlardı. Pek öyle eksik gedik bir yapısı da yoktu, kısa ve zayıftı. Vaktinin büyük kısmını okul kütüphanesinde geçirir, psikoloji ve mitolojik tarih kitaplarını, efsaneler ve gördüğü bütün romanları büyük iştahla okurdu. Okudukça zihninin açıldığına inanır, bundan da zevk duyardı. Bilgisini pazarlamaktan, öğrendiklerini arkadaşlarına ve hocalarına galebe çalmak için kullanmaktan sakınmazdı. Bilgiye olan bu sorumsuz merakı bir tür bilgi fetişizmine dönüşmüştü. Gördüğü her insanı fantastik hayallerle yerden yere vurur, onu komik duruma düşürür, kafasında onu bitirirdi.

Ders bitmişti, dersten sonra mekanik biçimde kütüphaneye gitmesi gerekiyordu. Seri adımlarla dersliklerin olduğu binadan çıkıp kalabalık ve uğultular refakatinde yan binaya yürüdü, ayakları istemdişi farklı yerlere kaymaya başladı. İyi de, orası kütüphane değildi. Kantinin dış giriş kapısıydı. Acıkmış olamam, yemek saatim, çay saatim, haber saatim bellidir. Kendiyle kavga eder gibiydi, adımının birini kütüphaneye, diğerini kantine savuruyordu. Ne işim olabilir o aptal yerde diyerek prangaları sıyrıyor, kendini kütüphaneye atıyordu. Raflara baktı, düzenli bir okuyucu olduğu için hangi raftan hangi kitabı alacağını biliyordu. Zaten son zamanlarda sözlük okumaya başlamıştı. efg yazılı, büyük, kahverengi kaplı kitabı kaptı. Pencerenin dibindeki masaya oturdu, burada ikinci vakti içeri süzülen loş ışıklar içine akar gibi tatlı bir haz veriyordu. Kitabın sayfalarını hızlıca çevirdi, işaretlediği yeri buldu, okumaya başladı.

Egeus; Atina Kralı Theseus'un babası. Theseus Minotaure'ye karşı kazandığı zaferden dönerken beyaz yelken çekmediği için babası oğlunun yenildiğini zannederek üzüntüden kendini denize attı. O dönemin en moda sözü de geçim kaynağı denizcilik olduğu için "denizden babam da çıksa yerim" sözüydü. Cesedi

bulmak gerekiyordu, cenaze merasimi için. Bir de annesi oğlumun bir mezarı olsun da dua edeyim diyordu. Uzun uğraşlar veriyorlar ama bir türkü Theseus'un babasını bulamıyorlardı. Aramalara Theseus katılmıyordu. Ne olur ne olmaz, diyordu. Malum kendisine denk gelmemeli, bulursa cesedi yeme zorunluluğu vardı. Olayın üzerine iki asır, bir de bin dokuz yıl geçti. Savaşın en alevli anlarıydı. Düşman Zeus'un oğlu Herakles ne biçim vuruşuyordu böyle. Çok kuvvetliydi maşallah. Mahut çetin deniz muharebelerine benzemiyordu bu. Orta halli iki gemi birbirlerine teğet demirlemişti. Theseus rende gibi kıyıyordu hasmını. Herakles ondan da fenaydı, taze köy peyniri gibiydi kıyımı. Savaşçılar bir bir denizin mavi sularına gömüledursun denizden saçları kendisinden üç misli büyük Eunike çıkıyordu. "Tanrım! Bu bizim süperisi," dedi Herakles. "Sahiden oymuş," dedi Theseus. "Beyler, size yakışıyor mu çocuklar gibi kavga etmek, neyi paylaşamıyorsunuz? Tanrı aşkına, suyun dibine inen zavallıları sayamadım, çok ayıp ama bu yaptıklarınız." Savaşçılar çok utanmışlardı, Eunike'ye karşı çok mahcup olmuşlardı. "Hadi bakim doğru evlerinize, anneniz terbiyenizi vermezse bir dahaki sefere ben veririm. Bu ne biçim iş, suyun altında da rahat yok. Meslek mi değiştirelim sizin için bu yaştan sonra?" diyerek sözünü tamamladı ve tekrar suyun altındaki yuvasına döndü. Theseus, utangaçlık refakatinde dönerken suda yüzen yıllanmış cesede gayri ihtiyari gözü ilişti, iyice yaklaştıktan sonra babasının cesedi olduğuna kanaat getirdiğinde cesedi gemiye çıkarttırdı. Korktuğu başına gelmişti, anlamamış gibi yapayım dedi, ama yanında bulunan Rodos'un en güzel kızı olan Halia, "Sanırım o şey babanın cesedi, efsaneye göre onu yemelisin sevgilim," dedi.

"Ama ben bunu yapamam, babanın eti yenir mi canım, bu ne zırvalık böyle?"

"Sevgilim, bu senin yaptığın nedir ki, efsane olsun diye biz insanlara neler yaptırmadık." Theseus askerle-

rin denizden çıkarttıkları cesedi hıçkırıklarla yedi, çok zor olmuştu ama yemişti, babasının cesedini sahiden yemişti, kesinlikle bu çok zor olmuştu. Üzgün bir şekilde eve döndü, bunu şair olan annesi Sapho'ya anlattı, annesi de hem ağlayıp hem de uzun bir mersiye yazdı (kitapta mersiye de yazılıydı ama çok uzun olduğu için Erke burayı okumadı). Sapho, "Babanı madem bu denizde yedin, o zaman babanın ismini bu denize veriyorum," dedi. Erke başka bir başlığı okumaya başladı; Egina; Asapos Irmağı tanrısının kızı, Zeus kaçırmış. Niçin kaçırmış ola ki, diye düşündü, kocaman tanrıların babası da kız kaçırmıy mıymış? Saçmalık olması mesele değil de kafasını toparlayamıyordu. Homurdandı, öğrendiklerimin hepsi mantıklı olsa Aristo Erke olurum, diye düşündü. Tamam tamam, motivasyon eksik. Kafam da başka şeyleri düşünmekle meşgul. Kalkıyorum, kantine gidiyorum, cebelleştiğim dünkü kızlar orda mı diye bakıyorum. Orada değilseler gelmelerini bekliyorum. Gelmezlerse bir şekilde onları bulup, "Aa tesadüfün böylesi, yine karşılaştık," diyorum. Bunu yapıyorum, yapmasam kafamı toparlayamayacağım. Bilincimi temizlemem için Silan'ı görmeliyim. Silan'ı görmeliyim ki bilincim temizlensin. Yoksa bu sözlüğü nasıl bitirebilirim?

İki gün soluksuz aradı Silan'ı, denk gelmedi, bulamamıştı bir türlü. Sinirleri iyice gerilmişti. Ne derslere girebiliyor ne de kütüphaneye gidebiliyordu. Bulamadıkça agresifleşiyordu. Kantinde saatlerce bekliyor, kaçak bakışlarla etrafı kolaçan ediyordu. Aslında hiç önemi olmayan bir şeydi, sadece iki dakika konuşup, daha doğrusu münakaşa edip ayrılmışlardı. Ama alev gibi bir münakaşaydı. Kadınlardan etkilenecek, onlara kafa yoracak ne vakti vardı ne de tenezzül ederdi böyle şeylere. Ama beyninin bir köşesine tutkal gibi yapışmış-

tı ve kaldırıp atamıyordu bu düşünceleri. Akşam virane gibi evine vardığında yorgun hissediyordu kendini. Ama bu virane hane ne kadar sevimsiz, ne kadar pasaklı da olsa huzur doluydu. Kırık dökük, derme çatma kitaplığındaki kitaplar her zaman etrafa saçılmış olurdu. Ders notlarını şifoniyerin üzerine koyardı, genelde böyle yapardı. Şifoniyerin çekmecelerini kullanmazdı. O çekmeceleri en son ne zaman açmıştı? Bunu sorsalar bilmezdi, çünkü orayı hiç kullanmıyordu. Bir gün o çekmeceleri açtığında mutlaka fareler çıkacaktı. Hem de besili olanından. Şifoniyerin üzerine ancak ders notlarını koyardı. Ders notları, bin birinci defa çoğaltılmış fotokopilerden müteşekkildi. Sık sık not alırdı. Aldığı notları şifoniyerin etrafına yapıştırırdı. Şifoniyer "block note"lardan neredeyse görünmezdi. Başta işine çok yaramıştı bu, ama zamanla notları birbirine karıştırır oldu. Bazı zamanlar aldığı notların ne işe yaradığını bile anlayamıyordu. Uyusa mıydı? Uyumazdan evvel bir sigara iyi olurdu. Normalde sigara kullanırdı ama bu sadece evle sınırlıydı. Hatta odayla. Sigarayı bu odadan başka bir yerde içmezdi. Evin diğer odasında bile içmek istemezdi. Bunu canı istemezdi. Canı sadece bu odada sigara içmek isterdi. Çoğu kimse de sigara içiyor bilmezdi. Sigara izmaritleri çay tabağında birikirdi. Sigara tablasını sevmiyordu. Sağı solu, içi dışı sigara yanıkları olan bir pandora çay tabağı vardı. Pandora çay tabağı kesinlikle izmaritle dolu olurdu. Yatağına uzandı, gözlerini tavana dikti, çarpışan düşünceler eşliğinde sabah soluğu okulda aldı. Son birkaç gündür yaptığı gibi kantine varıp öylece oturdu. Ne çay ne poğaça ne de tost aldı. Kalorifer peteklerinin yanındaki sandalyeye oturdu, üşüyormuş gibi omzunu kalorifere dayadı. Elinde ders fotokopileriyle büfeye doğru ilerleyen Gülhan'ı hemen tanıdı. Gülhan yalnızdı. Kaybederim korkusuyla ayağa fırladı. Yürüyecekti ki biraz sakinleşti. Ne diyeceğim ki, diye düşündü. Tesadüfmüş gibi yaparım, dedi. Gülhan'ın oturmasını bekledi. Ta-

nıştıkları masada oturamazdı, doluydu orası. Gülhan elinde simitle dönerken bilerek kafasını pencereye çevirip dışarı bakar gibi yaptı, ancak on saniye kadar bakmıştı, yüzünü çevirdiğinde Gülhan'ı göremedi. Heyecanlandı. Tekrar ayağa fırlayıp kapıya doğru mermi gibi fırladı. Bina kapısına varmadan Gülhan'ı kantinle yurdu ayıran holde yakaladı. Nefesi kesilecek gibiydi, dış kapıdan çıkarken, "Merhaba tanıdın mı?" diye sordu. "Geçen gün konuşmuştuk."

"Evet tanıdım, n'aber?"

Gülhan hep doğal, tam doğaldı. Kaprissiz, komplessiz biriydi. Bütün herkesle diyalog kurabilir türündü. Bunun için çok da arkadaşı vardı. Genel pozisyonu arabuluculuktu. Arkadaşlarının arasını yapmakta, gergin bir ortamı yumuşatmakta oldukça mahirdi. Kız arkadaşlarıyla kurduğu sıcak ilişkileri erkek arkadaşlarıyla da kurardı. Çok dişi, çok ihtirashlı değildi, herkese de aynı mesafede olduğu için sevgili olarak ideal biri de değildi. Erkek arkadaşları onun sevgili olmaktan çok iyi bir dost, iyi bir yoldaş olarak kalmasını yeğliyorlardı. Bunu da dert ettiği yoktu Gülhan'ın.

Erke şimdi rahatlamıştı. Bu kadar sıcak bir merhaba beklemiyordu. İyice kendine geldikten sonra yürümeye devam etti, vitesi boşa aldıktan sonra olayı rutinleştirdi.

"İyidir... dersler falan işte, bolca çalışıyoruz."

"Dersim vardı, sabah bir şey yemedim, içim geçmişti. Simidi de çok severim, yersen böleyim."

"Hayır, hayır sağ ol, ben de derse gidiyorum, hangi bölümdendin?"

"Matematik, bizim derslik bu binada, ben ayrılıyorum."

Tanrım! Hiçbir şey öğrenemedim, sadece bölümü, tabii aynı bölümdelerse. Ben ne yapıyorum ki, bu kadar aptal mıyım? Erke kendine gel. Kendini niye küçültüyorsun? Fino gibi onun bunun peşinen gidiyorsun. Kız kovalıyorsun. Kendine gel zavallı Stendhal. Seri

adımlarla kütüphaneye vardı, efg yazan kitabı kucaklayıp oturdu. Uzun uzun okudu, okudukça rahatladı, hafifledi, kötü düşüncelerden kendini arındırdı. Tanrı beni bunun için yaratmış, ne işim olur popüler kültürle. Malayani işler bunlar. Zaten fiziğim de müsait değil. Tanrı bu bedene bu kafayı monte ettiğine göre bir bildiği vardır. Demek ki ben özel bir insanım. İnsanlara faydalı olmak için gönderildim. Baksana her okuduğum aklımda kalıyor. Yoksa elli beş kilo bir insan bu kadar bilgiyi kaldırabilir mi? Yaptığı kişiye özel bu stand-up mizah anlayışına hiç de uymamıştı. Narsist miyim ne? Kendiyle konuşmasındaki son cümleydi bu. İçinin geçtiğini fark etti. Yaşamam için bir şeyler yemem gerek, ölürsem insanlık yetim kalır. Demek ki son cümle değilmiş o. Bende son cümle hiç bitmez ki. Hâlâ düşünüyordu. Acıkması düşünmesine engel olmuyordu. Biraz da kantine giderken düşünsündü. Son zamanlardaki git-gellerle kantine ayağı iyice ısınmıştı. Daha önce seyrek uğrardı, uğramaları genelde arkadaşlarının ısrarıyla olurdu. Binanın dış kapısından, kantinin kapısına yöneldi, kapıyı itti, gördüğü iki çift iri siyah göz Silan'ın gözleriydi. Bir anda vücudu boşaldı, kemikleri erimeye başlamıştı. Rengi değişti, adım atacak kadar derman biriktiremedi. Çakıldı kaldı. O anda ne kadar zaman geçti kestiremedi ama hayatı kesintiye uğramıştı. Bazen hayatı böyle kesintilere uğrardı ama kesintinin ne kadar olduğunu anlayamazdı. Şimdiki kesinti kesintilerin en uzununu olmalıydı. Donuk adımlarla yürüdü, büfeye vardı ama niçin gelmişti? Öncelikle burası ne işe yarıyordu? Kendini yokladı, ben kimim mi demeliydi? Vücudu akrep yaralarıyla doluydu. Ekmek arası yaptırdı, ekmeğin arasında Arnavutciğeri vardı. Soğan ve mayonez de koymuşlardı. İyi de kırmızıbiber yoktu bunda. Kırmızıbiberi görmeye çalıştı ama bunu başaramadı. Halbuki Arnavutciğeri yapılırken kızgın yağda unla kırmızıbiber karıştırılırdı. Öyle çok daha lezzetli olurdu. Bunu Arnavut olmayan bir arkadaşın-

dan öğrenmişti. Gerçekten bu ciğerde kırmızıbiber görünmüyordu, bu canını sıkmişti, canı yeterince sıkındı zaten. Bulduğu ilk tabureye oturdu, elinde ne vardı ve nasıl yiyecekti bunu ya da niçin yemeliydi, yeme ne işe yarıyordu, yarım ekmek elinde büyüdü, fırına düşmüş hissetti kendini, ceza vermişlerdi. Ya fırına atılacak ya da fırından çıkan bütün ekmeği yiyecekti. Tiksinmeye başladı, yere atamazdı, Tanrının belası ciğerde kırmızıbiber de yoktu. Belki yağla beraber erimiştir diye düşündü. Boğuk kahkahalar duyuyordu, duymak istemiyordu ama duyuyordu. Kulağına çarpan kahkahalar arasından Sılan'ın kahkahasını ayıklayabiliyordu. Epey kalabalık oturuyorlardı galiba ya da kendine öyle gelmişti. Sayabiliyordu, üçe kadar saydı ancak, üç kişilerdi. Gülhan'la Sılan'ın arasındaki gölge neydi? Bana ne diyemiyordu. Aranıyordu. Gülhan'dan geldi tebliğ: "Erke". Neden ondan gelmişti ki? Bu dört harfli ismi Sılan söyleseydi n'olurdu. O söylemeliydi, bu isim ona aitti. Yanlış bir ağza hapsolmuştu bu talihsiz isim. Doğruldu, baktığı yerde üç kişi oturuyordu. Orada iki kişi oturmalıydı. Sılan'ın yanında sadece kendisi oturmalıydı. Bu fazlalıkların ne işi vardı burada! Hepinizi kovuyorum huzurumdan! Yıkılın, gölge etmeyin bize, demeliydi. Hatta herkesi temizlemeliydi. Sadece ikisi kalmalıydı. Nefes alan ikisi kalmalıydı. Hizmetçi, kâhya, muhasebeci de istemiyordu, hiç lüzumu yoktu bunların. Başlarına kimse bir çorap örmemeliydi. "İstersen yanımıza otur." Gülhan'daki ses samimi ve netti. İstersen ne demek, kaç zamandır molekülüm dağıldı, ne yemek yiyebiliyorum ne kitap okuyabiliyorum. Tarihöncesine döndüm, mağara duvarlarına bizon resimleri çiziyorum. Konuşma dili icat edilmedi, işaret diliyle anlaşıyorum. Tepelere ateş yakıyoruz haberleşmek için. Şu kahrolası kantinin gözümde büründüğü mizansenliği bilin artık. Anlayın, yeniden yaratıyorum. Biraz sonra da kemiklerimin kemiği, etimin eti Sılan yaratılacak kaburga kemiğimden. "Teşekkürler... rahatsız

etmeyeyim.” Silan ironik bir sözle girdi müzayedeye: “Ne o, formda değilsin, gel sana bir Karadeniz fıkrası anlatayım da kendine gel, Temel bir gün...” Kahkahalar şimşek gibi çıkmaya başlamıştı. Erke kendine gelmeye başladı, daha doğrusu bu kahkahalar onu kendine getiriyordu. Yerinden kalktı, altına bir tabure çekip gruba dahil oldu. “Evet, temel bir gün... Fıkra bitmeden gülecekseniz en iyisi mi numaralandırın fıkraları aranızda, o numarayı söyleyin gülün, tabii hangi fıkraya hangi numarayı verdiğinizi unutmayın, yoksa uygunsuz gülmelelere sebebiyet verirsiniz. Temel bir gün meyhaneye gider, yanında fıkra arkadaşı Dursun da vardır, rakılar gelir içerler, belli zaman sonra sarhoş olurlar. Dursun’a zor bir soru sorar Temel: ‘İki kere iki kaç eder?’ Dursun uzun uğraşlar sonu problemi çözer, artistik bir hareketle cevap verir: ‘Dört.’ Temel hiç düşünmeden silahını çekip vurur. Olay adliyelik tabii. Savcı sorar: Oğlum aptal mısın arkadaşını niçin öldürdün? Temel: ‘Savcı Bey hiç aptal olur muyum, adam çok şey biliyordu onun için öldürdüm.’ Komik değil ama üzerinde düşünmek gerekir, varsa bir şeyler yormak kafayı.”

Erke ne kadar da konuşsa, bilgi ve lafazanlığıyla ne kadar da boğsa gerginliği üzerinden atamamıştı. Yanındaki çocukla göz göze gelmemeye dikkat ediyor, kendini onunla karşılaştırmaya korkuyordu. Ne kadar iğreti duruyorum yanında kim bilir, diyordu. Arada bu kadar göz doyum farkının olması Erke’yi iyice tabureye yapıştırıyordu. Şimdi bir de ayağa kalksa orantısızlık ve komiklik iyice ortaya çıkacaktı. En doğrusu hiç kalkmamalıydı. En azından defonun hepsini görmezlerdi. Ama Erke’nin de üstün olduğu çok edinmişlik vardı. Mesela bu esas oğlan mitolojiyi ne kadar biliyordu? Sadace Hektor ve Aşil’i biliyordu, tabii onları da filmlerde izlemişti. Markos, Hera, Kairos, Apollon, Pales, Raros...

Çamur beyinli, bunların birini bilmez. İnsan psikolojisini hiç bilmez. Freud ile ilgili yirmi dört saat hiç

susmadan konuşabilirim. Seni gidi bilinçaltı çöplüğü. Nietzsche'yi görseler kanun kaçağı bulduk diye emniyete ihbar ederler. Ne anlarlar Kant felsefesinden. Hadi iki söz söyle Kafka'nın yapıtlarıyla ilgili. İnsanlar ayrı ayrı odacıklardır. Hayat daha baştan kaybedilmiş savaştır. Bir gün kafes, ormana kuş aramaya çıkmış. Sen böyle üç tane aforizma söyle, ben üç bin otuz üç tane söyleyeyim. Hele sen önce o böceği yorumla kardeşim. Bir gün bunlar aslında uyandıklarında kendilerini dev, yakışıklı bir böceğe dönmüş olarak bulacaklar. Sen Olric kim onu söyle? Turgutçuğum kim? Aralarındaki rabitanın kuvvetini hesapla. "Efendi, kukla oynatmıyoruz, acı çekiyoruz burada!" diye niçin bağırdı? Neden bağırdı? Sen bunları düşün. Hayatın ceremesini seninle bize çektiriyorlar Selimciğim. Yük bizim üstümüzde ama kaymağı bunlar yiyor. Karınları ve gönülleri tok, belki okulun en güzel kızlarını ayartıyorlar ama ruhları aç bu beyinsizlerin. Okumadığım bir tane klasik kalmadı. Keşke bir soru sorsalar da görseler ruh herkülümün gücünü. En büyük yüz yazardan yüzer tane söz söyle deseler hemen nefes almadan söylerim. Bu oğlan kılıklı yüz yazarı sayamaz. On tane bile sayamaz. Yazar nedir ki bunun için. Bu namussuzun işi gözüne kestirdiği güzel hatunları yatağa atmak, işleri bittiğinde gel yeni birisi. Kızlar da ne zannediyor böyle zibidileri? Ne buluyorlar bunlarda? Hayvansı içgüdülerinden başka bir şeyleri yok bunların. Bildikleri üç-beş kof söz, onları da kız ayartmak için kullanıyorlar. Bunlar pisliğin tanrısı be. Sılan'a ne verebilir? Hiçbir şey. Ruhunu okşayabilir mi? Empati yapamaz. Bencildir. Kendinden başka kimi düşünür böyleleri. Allah bilir bunlar ayda bir toplanıyorlar ve becerdikleri kızların çetelesini tutup ballandıra ballandıra anlatıyorlardır. İşleri güçleri çevreye hava pompalamak. Kaç zamandır Sılan'la birlikteler acaba? Onu da mı tuzağa düşürecek? Sılan bunun farkında değil kesinlikle. Mediokriteye savaş.

Erke'nin dünyası, dünya anlayışı, efsaneleri ve mi-

tolojisi artık değişiyordu. Zafere ne kadar uzak olduğunu bildiği halde savaşmak için kendini yeterince gl görüyordu. Gler arasındaki dengesizliği biliyordu ama bunu tarihten verdiği örneklerle de rrtyordu. Spartaküs'n Roma'ya karşı ne yaptığını biliyordu.  yüz kişilik Yunan Ordusu'nun on bin kişilik Pers Ordusu'nu dağıttığını okumuştu. Spartaküs' çok severdi, hayrandı ona. Bir Tanrı kadar değer verirdi. /Hayat bir türküdür Spartaküs/ avutucudur, geçicidir./ Kesinlikle öyledir sevgili Spartaküs, hayat bir türküdür. Halid Bin Velid'i de çok severdi. Tarihte yenilgi görmeyen tek komutan olarak okumuştu onu. Adam peygamberi bile yenmişti. Halid Bin Velid Tanrı'nın gönderdiği elçiyi yeniyordu da kendisi şu oğlan suratlı çocuğu mu yene-meyecekti? Bu okudukları gerçek olmayabilirdi. Belki efsaneydi. Belki de masaldı. Ama ne fark ederdi ki, en azından ilham veriyordu.

Evin kapısına anahtarını uzatırken hâlâ yapması gerekenleri düşünüyordu. Sık sık grşmeliydi. Onu kendine hayran bırakmalıydı. Fazlalığı olduğu meselelerden konuyu açıp onun zaaflarını iyi değerlendirmeliydi. Ciddi olarak herhangi bir kızla arkadaşlığı olmamıştı ama her konuyu okuyarak öğrendiği gibi bu konuyu da okuyarak öğrenmişti. Romanlar bunun üzerine örülü değil miydi zaten? Mümtaz vardı, Nuran'ın aşkı, çileli bir romandı, okurken yormuştu Erke'yi. Garibim Mümtaz, Nuran'ın varlığıyla kendi varlığını bulmuştu. Bulmuştu da ne olmuştu? Tutunabilmiş miydi? O da arada kalmışlar kulübüne ye değil miydi? Hani diyor ya: "Ne içindeyim zamanın ne de büsbütün dışında; yekpare, geniş bir anın, parçalanmaz akışında." Bu kitaptakiler bizim aşkımıza uygun bir örnek değil, diye düşündü Erke. Suat'ı sevmişti, in mi, cin miydi? Ama opus yüz otuz ikiyi dinleyerek kendini asması fena değildi. Etkileyiciydi. Bu romanın adı neydi be? Unutmazdı ama son zamanlarda böyle bir zaaf gösteriyordu. Zavallı Necdet intihar mı ediyordu? Onun

da sonu hayırlı olmamıştı. Neden hep kötü örnekler veriyordu? İntihar örnek bir davranış değildi. İntihar etmenin nesi iyiydi? Yaşamak ağrısı dururken ölmenin nesi tercih sebebi olabilirdi? Nereden bulacaktı mutlu sonlanan bir kitabı? Adamakıllı yörüngeden çıkıyordu. Kendine hava basmaya başlamıştı. Bu ne fetişizm, bu ne narsistlikti? Bir sigara yaksa mıydı? Pandora çay tabağı izmaritten görünmüyordu. Paspallığı iyice artmıştı. Genel bir temizlik iyi olurdu. Zahar nerdesin, ihtiyar bunak? Çabuk buraya gel. Ben çıktığımda evi güzel bir temizle, tabii eğer çıkabilirsem. Şifoniyere yapıştırılmış notları da yenilemek şarttı. Yeni şeyler gerekiyordu, yeni sözler, yeni yöntemler. Düne ait ne varsa, dünde kaldı cancağızım; bugün artık yeni şeyler söylemek lazım.

Sılan yirmi dört saat pozitif kalmasını bilen biriydi. Yapmacıksız, doğal ve düşündüğünü söyleyen biriydi. Bir duygunun içten içe kendini parçalamasına izin vermez, söylenmesi gereken yerde pat diye söylerdi. Bundandır ki çevresinde çok sevilirdi. Biraz da patavatsız görüldüğü için sakınılırdı. Erkekler için çekim merkezi denilebilirdi. Sevimliliği, çekiciliği, bir de konuştuklarını yüzüne yansıtması bazı erkekleri hasta ederdi. Kaç erkek ilanı aşk etmek için sınamışsa da buna cesaret edememişlerdi. Canayakınlılığın gizlediği bir sakınma da oluyordu. Karşısındakine alaylı bir tebessüm göndermesi muhatabını sarsıyor, şöyle bir kendine baktırıyordu. Hatta bazıları tuvalete gidip eksilmiş bir organımı mı var ya da suratıma artık mı yapıştı diye kendilerini kontrol ediyorlardı. Devamlı erkek arkadaşı olurdu. Bu fakülteye geldi geleli boş durmamıştı. Birilerinin teklifini bir şekilde kabul etmiş, bunların çoğunu da iş olsun diye yapmıştı. Pek kolay âşık olamazdı zaten. Yanında oturan çocuğu bir maket gibi gezdirir, yalnız takılmak-

tansa, derdi. Çıktığı çocukların yakışıklı, uzun boylu ve bir fotoğraf gibi pürüzsüz olmasına dikkat eder ama buna aldırış etmez gözükürdü. Erkek erkektir, fazla teferruat can sıkıcıdır derdi. Okulun yurdunda kaldığı için zamanının büyük kısmını yerleşkede ve çevre kafelerde geçirirdi. Kıdemliydi okulda. Bundandır ki dört yataklı odada sadece Gülhan'la kalırdı. Gülhan da onun için iyi bir partnerdi. Eğer isterlerse hazzettikleri kızları bazı geceler misafir ederlerdi. İki kişi olmalarına rağmen okulun bütününün yaptığından fazla dedikodu yaparlardı. Dedikodu kumkumasıydılar. İnsanları ayırt etmeden şarakaya almaktan geri durmazlardı. Deminden beri Erke'yi gündemlerine almışlardı. Ne kadar evirip çevirmişlerse de hakkında sağlıklı yorum geliştirememişlerdi. Ne biçim bir insandı bu! Pek bir şeye benzemiyordu. Bir organı olağanüstü gelişmiş, diğer organları marazlanmıştı. Ama kesin olan şuydu ki çevresinde olan erkeklerin hiçbirisiyle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Küçükken hastalık geçirmişti büyük olasılık. Belki annesini doğum esnasında kaybetmişti. Ya da babası devamlı dövüyordu. Kendisini mi, annesini mi dövüyordu? Bunu anlayamazlardı. İkisini de dövüyor olabilir. Kalabalık, ataerkil bir aile olamaz mı? Olabilir. Ama anaerkil niçin olmasındı. Baba resesifti. Yok, yok ikisi de dominanttı. Neticede mutsuz bir çocukluk geçirmişti. Mahalledeki arkadaşları onu üç öğün dövüyordu. Kötekten kurtulmak için mecburen evde kalıyordu. Bedensel zayıflık, sıkıntılı zamanlar geçirmesine sebep olmuyordu. Bilmem o ki, yanlış doğumdur, kafa önce çıkmıştır, belki rahimde basınç yapmıştır, zayıf kalmıştır. Çok zeki ufaklık, zekâsı kalıtsaldır herhalde. Kızım bu ailenin tavukları bile pinde gıdıklaamaz, yumurtadan sonra anneye haber verir. Haber vermekle kalmaz yumurtayı servis yapar. Anne yumurta rafadan mı olsun haşlamış mı? Gıdak gıdak gıdak. Gülme kızım, taşralı olduğunu söylüyor, kavruk, çelimsiz, maço tipli, konuşurken bir yandan da dövüyor. Vay

bacaksız, listeye alalım mı? Alalım. Tamam, aldık o zaman. Çetele mi tutacağız? Böyle yaptığımızı duyanlar bizi profesyonel zanneder. Şimdilik amatör çalışalım, amatör ruhla daha çok iş yaparız. Bu çocuğun öğrenme iştahı anne ve babasının Azrail'e yakın olmasından kaynaklanabilir. Ebeveyn ölüm listesini tararken çocuk da vakit ezmek için köşede kıvrılıp kitap okumuştur. Cin Ali serisi okumuş mudur? Belki evet belki hayır. Ağırlık "hayır"dan yana. Tommiks, Teksas da olamaz? Olabilir niçin olmasın. Buldum, bu çocuğun ilk okuduğu kitap Adler ya da Freud serisidir. Kafka okumadığı belli, çocuk tavan arası değil. Ya bu tutunan mı tutunamayan mı? Bilmem. Araf da değil. Dördüncü yol bununki. Hak yol, hak. Bir kızla çıkmış mıdır? Lisede nasıl bir öğrenciydi? İlk deneyiminde neler hissetti? En son ne zaman bir kızı becermiştir? Bence çocuk öyle değildir. Sencesi mi var kızım, rahip mi çocuk? Hayır, iktidarsız. Yok ya gay. Ben Murathan Mungan okumadan önceki hayatından bahsediyorum. Katıksız taşralı, maçonun önde gideni. İyi ya maçolar daha iyi sevişiyormuş. Denemek zevk verecek yani. Ne o kızım, üzerine mi çekeceksin? Hep heykel gibi bedenlerin altında mı orgazm olacağım. Üzerimde hafif bir vücudun gel-gitlerini hep merak etmişimdir. Yormaz, zorlamaz. Terbiyesizleşmeyelim istersen. İzin versem çocuğun penisini ölçeceksin. Önemli olan işlev. Cıvıdık. Vıcık vıcık. Cıvık cıvık. Cıvık vıcık. Vıcık cıvık. Son tahlil çocuk iyi. İyiye yakın. İyi iyi. Son tanı; obsesif bir kişilik.

Yabancı yüz de kütüphanedeydi, gözünün ucuyla kütüphane müdürüne bakıyordu. Müdürün tontoş bakışını hafif kafa hareketiyle selamlamıştı. Müdür daha altı ay öncesine kadar ülkenin en büyük kütüphanesinde müdürken şimdi orta halli bir üniversitenin kütüphane müdürlüğüne iney geçiş yapmıştı. Bunun da

esaslı bir sebebi vardı tabii. Emekliliğine on altı ay kala iktidar değişmişti. Yeni iktidarla görüş farklılığından dolayı müdür buraya bir nevi sürgüne gönderilmişti. Müdür bey siyaset yapmayı seviyordu. Partinin birine de fazlaca sempatisi vardı. Bunu da gizlemiyordu ve partisine elinden gelen desteği veriyordu. "İnsanlara değişik hizmet metotları" başlığı altında genel başkanına ayrıntılı bir risale sunmuştu. Genel başkan pek oralı olmamış, incelenmesi için dosyayı genel sekretere vermişti. Genel sekreter, sekreterliğe, o da kâtip üyeye, kâtip üye Felatun Bey'e, Felatun Bey'de Rakım Efendi'ye havale etmişti. Rakım Efendi titizce altını çizerek okumuş, "Tehlikeli Kalkışmalar" başlığı altında karşı bir rapor hazırlamış, hazırlanan bu rapor tersten başlayarak aynı silsileyle genel başkana tekrar ulaşmıştı. Genel başkan, alelade parti disiplin kurulunu toplamış, parti disiplin kurulu da potansiyel genel başkan adayı tehlikeliliğini göz önünde bulundurarak oybirliğiyle müdür beyin parti üyeliğine son vermişti. Bununla da kalınmayıp, seçimi rakip partinin kazanmasına sebebiyet verdi suçlaması yapılmış ve bu suçlamanın ardından rakip partiyle işbirliği yaparak bu kütüphaneye sürgün edilmesi sağlanmıştı.

Erke, okuyacağı kitabı raftan alarak her zamanki yerine oturacaktı ki orada oturan tanımadığı bir yüz vardı. Bugün de başka bir masaya oturayım, diye düşündü. Neticede masalar birbirine benzerdi, gözüne kestirdiği bir masa için istikametini değiştiriyordu ki orta yükseklikteki bir ses, oturmasını söyledi. "Beraber oturabiliriz" teklifine ikirciklik gösteren Erke'yi yabancı yüz yarım gözle süzdü. Erke, şüpheli, tedirgin, sakar, telaşlı, huzursuz, kımıltılı bir vaziyetteydi. Nasıl da bir saniyede bu vaziyetlerin hepsini birden yaşamıştı. Olağan bir durum değildi. Daha önce böyle bir şey yaşamamıştı. Bu duyguların hepsini bir arada yaşamasını hayra yormadı. Başına korkunç bir şey gelecek diye düşündü. Erke oturduğunda yabancı yüz direkman

konuya girdi. Yabancı yüz, muhatabını avucunun içi gibi biliyordu. Erke, ilk kez bu kadar ukala değildi, süt dökme evresinde hissetti kendini. Yabancı yüz gürültülüydü. Erke, ben hiçbir şeymişim, diye düşündü. Değil yolun başında olmak, hazırlanıp daha yola çıkmamışım, diye düşünmeye devam etti. Yabancı yüz bilgi tarıyordu. Her sözüyle Erke'yi sıfırlıyordu. Erke, ana rahmine dönüyordu. Yabancı yüzün söylediği her söz kutsallaşıp Erke'nin suratına çarpıyordu. Mutlak güçtü karşısındaki. İnanmak iman göstergesiydi. Kelimeleri birleştiremiyordu. Savruktu Erke. Yabancı yüz, dünyanın var olma sebeplerini, atom fiziğini, olasılığı ve bizi biz eden amansız dünyayı anlatıyordu. Anlattıklarından bir bu yabancı gelmedi. Bizi biz eden amansız dünya sözünü biliyordu sanki. Bana ilk kez bildiğim bir şey söyledi, diye düşündü. Düşündü ama sözün kaynağını hatırlayamadı. Tam da bilmiyormuşum demek ki, diye düşünmeye devam etti. Dünyanın var olma sebepleri. İnsanların hükmetme zorunluluğu. Ahlakın ne olup ne olması gerektiği. Dinin ahlakı nasıl hınzırca kullandığı. Politik üstünlük kavramı. Bazı insan ırklarının köleliğe meyilli olmaları. İnsanın ne olması gerektiği ama ne olduğu. Panteizm ile pozitivizm arasındaki farklar, ortaklıklar. Ampirizmle dogmatizmin keskin sonuçları. Nihilizm ile varoluşçuluk arasında on dört bin beş yüz elli iki sayfalık ayrışımalar. Erke en son, kapıyı... Koridorun sonunu... Bahçeyi... Hafif kelebek adımlarını... Kantine oturdu. Soluklandı. Tekrar kalkmalıyım, diye düşündü, kalktı, tekrar kütüphaneye vardı. Yabancı yüzün karşısındaydı. Bu yüzü bir yerlerden tanıyordu. Yüzünü iyice süzdü, gözlerini alın çizgilerine dayadı ama çıkartamadı. Uzaktan süzdü, daha anlaşılır gözüktü alın çizgileri. Görüntü belirginleşiyordu. Bazı zamanlar okuldan komşu kafeteryaya tost yemeye giderdi. Ki gittiği kafeterya iyi tost yapardı, hem de ayvalık tost. Bu adamı orada izbe bir köşede etrafı kolaçan ederken görürdü. Erke, etrafa iyi yoğunlaşan biri olmamasına

rağmen adamın ilginç hareketleri dikkatini çekiyordu. Bazı ayrıntılarda çok dikkatsizdi Erke. Bu dikkatsizliğinden dolayı kendine sitem ediyordu. Bu konuda sadece sitemkârdı. Okulda ders gördüğü sınıfın duvar rengini sorsalar sağlıklı bir cevap veremezdi. Ona göre bütün okul duvarları sidik sarısıydı. Öyle değil miydi Selimciğim? Yabancı yüzü şimdi daha iyi hatırlıyordu. Artık parçaları birleştiriyordu. Zor oluyordu ama bunu yapabiliyordu. Yabancı yüz için o zaman bir ağız kırmıldaması ile belli belirsiz yaptığı teşbihi bile hatırladı. Yabancı yüz için esaslı bir teşbih yapmıştı: "Bu da nesi, yitiğini arayan hararet basmış çoban gibi." Aynen buydu yaptığı teşbih. Sokrates'i okuduğum andaki hal gibi, diye düşündü. Sokrates'i okurken nasıl bir haldeydi? O zaman da böyleydim, diye düşünmeye devam etti. Şimdi nasılsam o zaman da öyleydim. Ben aslında her zaman nasılsam şimdi de öyleyim. Ne kadar öğrensem de bunların neye yaradığını idrak edemedim. Eskiden de edemezdim, demek eskiden de şimdiki gibiymişim. Değişim gözlenmemiş. Eskiden karizmatik değildim, kızların grupta en son baktığı çocuk bendim. Biri benimle çıkıyorsa adam yokluğundan ya da sınavlarda iki soru göstermem içindi. Eskiden nasılsam şimdi de öyleyim. Kızların, "Sınavda yardımcı olur musun?" ricasına nasıl da palas pandıras atıyorum. Yıl boyunca küfürler savurup salyalarımı akıttığım kızların karşısında nasıl da hamur gibi oluyorum. Önemli kişiymişim havasında etrafa nasıl da tafra yapıp gün boyunca mutlu oluyorum. Sokrates okurken de böyleydim. Her neyse, şimdi yabancı yüzü alt etmeliyim. Gözüme kestiriyorum. Bildiklerimi kussam masaya, o da kussa. Hafızamın üst katmanlarına sakladığım bilgileri sistematik olarak sıralamalıyım. Komik duruma düşmeden yapmalıyım bunu. Evet, sistematik bir biçimde. Kim ne için nerede ne demiş bu önemli değil. Biri bir şey söylemeliyse bu Aristo'dan başkası olmamalıydı. "Herkesin kendi kadını olması daha uygun, kadınların ortak olması zararlı-

dır." Sadece bu sözü aklına geldi. Başka bir söz gelse onu söyleyecekti. İlk kez kadını, hem de muhteşem bir kadını olduğu için, hem de bu kadın Silan olduğu için bilinçaltıyla beraber zıpladı. Sokrates: "Herkes yaşlıları ana baba, gençleri evlat, akranlarını da kardeş bilirse yurttaşlar arasında sevgi saygı artar." Bu nereden çıkmıştı? Yine yolculuk taaa bilinçaltına mıydı? Ailem ile ilgili olabilir mi, diye düşündü Erke. Ailesiyle ilgili hatırladığı, babasının bol parasıydı. Ve de babasından en az duyduğu şey "yok" sözcüğüydü. Babası Uzakdoğu dinlerine merak sarmıştı. Bu dinlerden en çok Şintoizm ilgisini çekmiş ve bununla ilgili birçok kitap araştırması yapıp eline epey doküman geçirdikten sonra bir gece küçük bir not bırakarak Hindistan'a, oradan da Japonya'ya geçmişti. Şintoizm'in ne kadar hoşgörülü bir inanç sistemi olduğunu görünce çarpılmış ve artık sıratı müstakimi buldum diyerek kendini inancına vakfetmişti. Şintoizm'in hem ibadeti kolay hem de eski dininin ibadet şekline çok benziyordu. Zaten eski dinine de oldukça saygılıydı ve muhalif değildi. Elini, yüzünü, ayaklarını yıkayıp diz çöker, dua ederdi. Bu pek uzun sürmedi. Birden ne kadar maymun iştahlı olduğunu hatırladı. Tapınaktan bir gece kaçtı. Kaçarken *izanagi* ve *izanami*'den çok korktu. Özellikle dişi tanrı *izanami* daha ürkütücü gelmişti. Tayland'a kadar arkasına bakmadan koştu. Burada Bangkok'ta balıkçı tezgâhında bekçiliğe başladı. Bolca turistik yerleri gezdi. En çok takıldığı yer Saim Parkı'ndaki timsah çiftliği idi. Burada tehlikeli gösteriler izlerdi. Geçimini sağlayacak para bulmak için de bir terzinin yanında çalışmaya başladı.

Bundan sonra hayatı kesintiye uğradı. Belli dönem ne yaptığını kimse bilemedi. Daha sonra Patbang pazarında kabzımallığa başladığı söylendi. Yine bir kesintinin ardından Phuket Adası'nda görüldü. Ne işle uğraştığı anlaşılamadı. Sondan bir önceki kesintinin ardından safir, zümrüt, yakut, ametist, topaz, mücevherlerini pazarladığı ve komisyonculuk işiyle uğraştığı

duyuldu. En son kesintiden sonra ise fuhuş sektörünün en tanınan baronlarından biri olduğu rivayet edildi. Bu bilgiyi aslında kendisinden başka üç kişi daha bilmekteydi. Yalnız karısı, kocasının hâlâ Japonya'da Şintoizm'in ileri saflarında Tanrı'ya hizmet eden muhterem bir zat olarak biliyordu. Bilincini tekrar toparlamaya çalışıyordu Erke. Biraz boş bıraktığı zaman bilinci dağılıyordu. Kahrolası bilinç, ne kadar başıbozuktuktu. Boş bırakılmaya gelmiyordu. Az bir gevşeklikte taa babasının fantastik maceralarına gitmişti. Babası yabancı yüze azımsanmayacak ölçüde benziyordu. Yok benzemiyordu. Benziyordu ama az benziyordu. Tekrar bilincini toplamalıydı. En ayrıntılı bilgilerini karşısındaki yabancı yüze kismaya devam etmeliydi. Augustinus: "Mal mülkü azaltmak insan sevgisini, şefkati artırır." Başka bir örnekle desteklemeli: "Mesela Roma cumhuriyetinde yurttaşlar yoksul, devlet zengin olduğu sürece herkes yurt uğruna ölmeye can atardı, ama yurttaşlar zenginleşince herkes yurdunu batırmaktan korkmaz oldu." Doğru bir destek mi bu söylediğim? Gülünç olmamalıyım. Her yönümle ezileyim ama bilgi zaafı varmış demesinler. Bilgi zaafı varmış dediler mi ölürüm ha. Tolomeo: "Perslerde erkek evlatlar analarını düzerlermiş." Bu çıkmamalıydı ağzımdan. Kontrolde çıkıyorum, gülünç oluyorum. Kampenella: "Âdem'in oğulları kız kardeşleriyle birleşmiş, İbrahim kız kardeşi Sara ile evlenmiş, Yakup peygamber iki kız kardeşiyle evlenmiş, Süleyman tam yedi yüz kadın almış." Tam diyor, saydı sanki adam. Ne kadar komik oluyorum, kendimi çıplak hissediyorum. İkinci Mehmet, Hektor'un mezarının başında, "Bak kardeşim, senin kahramanlığın ve cesaretinin karşısında kıyam ediyorum ki sen bunu hak ediyorsun. Verdiğin mücadelenin varidatını şimdi alıyorsun. Rahat uyu, intikamını acıtarak aldım. Uzun sürdü ama aldım," diyor. Bu adam beni neden dinlemiyor Tanrı aşkına! Söylediklerimi neden ciddiye almıyor! Ne kadar küstah bir adam, babam gibi tıpkı.

Sinirlendi. Sertçe ayağa kalktı, yine sert adımlarla dışarıya doğru adımlarını savurdu. Arkasından ayaklanan, yabancı yüzden başkası değildi. Erke kadar agresif değildi yabancı yüz. Hatta sakindi. Ve hemen çıkışta yakaladı Erke'yi, "Bana öğrenci olacaksın," dedi yabancı yüz sakince.

"Ben zaten öğrenciyim," dedi Erke sertçe.

"Ama benim öğrencim değilsin," dedi yabancı yüz sakince.

"Nasıl olacak bu öğrencilik?" dedi Erke sertçe.

"Seni uzun süre bir yere göndereceğim," dedi yabancı yüz sakince.

"Olmaz, gitmem, ben halimden memnunum," dedi Erke sertçe.

"Ama ben memnun değilim," dedi yabancı yüz sakince.

"Benim Sılan'ım var, onu bırakamam," dedi Erke sertçe.

"Bırakmayacaksın ki," dedi yabancı yüz sakince.

"O da mı gelecek?" dedi Erke sertçe.

"Yok, benimle kalacak," dedi yabancı yüz sakince.

"Olmaz," dedi Erke sertçe.

"Sen benim en önemli öğrencim olacaksın. Şimdiye kadar kimse bana öğrenci olabilme makamına erişemedi. Bunu yapacak ilk öğrenci sen olacaksın. Bunu yapacaksın, bunu mutlaka yapacaksın. Şu kâğıtta yazan adrese gideceksin. Sekiz sene nefsinı terbiye edeceksin. Nefsi emareye itibar etmeyeceksin. Hiçbir şey okumayacaksın. Sadece terbiye edeceksin nefsinı. Anladın mı? Ve mağarada çileni tamamladıktan sonra bana öğrenci olabilme makamına erişeceksin. Bunu yapabilen tek öğrenci sen olacaksın. Sen gelene dek Sılan yanımda olacak. Yanımda seni bekliyor olacak. Git şimdi," dedi yabancı yüz sakince.

Erke ağlıyordu. Erke'nin ağlamasını duymuyordu bile yabancı yüz. Sahiden, Erke hıçkırıklarla ağlıyordu. Erke çok ağlayan biri değildi.

Sarışın Fahişe

Çünkü O'nun yargıları doğru ve adildir.
 Yeryüzünü fuhşuyla yozlaştıran
 büyük fahişeyi yargılayıp
 kendi kullarının kanının öcünü aldı
 (Va.19: 2-İncil)

Sarışın fahişe, havası alınmış balon gibi sarkmış göğüsleri, kiremit renkli göğüs uçları, aşınmış, sürtülmüş, rendelenmiş, sarkık derisi ile topraktan çıkmış birinci yüzyıl zırhı kadar paslıydı. Yüzü, mum yağında yapılmış, mumun eritilmesiyle dibe yığılan tortu gibiydi. Yanaklarına yansıyan kaltak tebessümü ve ölgün gözleriyle bir şeyler aranıyordu.

Karmen, ülkenin kuzey sınır ucunda görevli saygın haşmetli General Abidin Adnan Paşa'nın kızıydı. Annesi yine ülke asilzadelerinden Behiç Bey'in kızı İkbâl Hanım'dı. Karmen babasının statükoya bağlılığından ötürü devlet okullarında okumuş, hatırı sayılır bir eğitim almıştı. Gayet parlak bir ilkgençlik dönemi geçiren Karmen, altın sarısı saçlarıyla herkesin dikkatini üzerine çekmeyi başarmıştı. Artık kabuğuna sığmamaktaydı. Evlenme çağına geldiğini düşünen ailesi Karmen'i Abidin Adnan Paşa'nın yâveri olan genç, yakışıklı subayla evlenmeye zorlamaktaydı. Ama ailesinin bilmediği bir şey vardı. On altı yaşından beri mezun olduğu

okulun öğretmeniyile aşk yaşamakta ve ateşli geceler geçirmektedir. Öğretmen Baysal Bey hem eğitimcisi hem de hocası olduğu Karmen'e tutkuyla bağlıydı ve evlenmek için can atmaktaydı.

Bir sınırötesi operasyon esnasında Abidin Adnan Paşa kalp krizi geçirerek ölmüştü. Bu ani ölüm aileyi fazlaca sarsmıştı. İkbâl Hanım sonu gelmeyen kriz ve travmalardan yakasını kurtaramıyordu. Aynı oranda Karmen de nevrotikliğe varan hastalıklar yaşıyordu. Hem anne hem de kız kendilerini toparlayamıyordu. İkbâl Hanım zaten var olan alkol alışkanlığını sınıra kadar getirmiş, artık komaya girmeye başlamıştı. Değil kızına ilgi göstermek, kendinin bile farkında değildi. Bu hengâmede Karmen'in sığınmak için seçtiği liman Baysal'ın kollarıydı. Kendini öğretmeninin kucağına iyice atmıştı. Başlarda durum kötü değildi. Öğretmenin karizması ve zevkçiliği durumu kotarıyordu. Zamanla doyumsuzlaşan, ihtiraslarına gem vuramayan Karmen büyük tatminsizlik yaşamaya başlamıştı. Ve Baysal'dan sıkılıyordu artık. Bu sınır şehri silinmişti gözlerinde. Dar caddeler sinmiyordu içine. Baysal onun sadece öğretmeniydi artık. Buna mukabil Baysal aşkını deklare etmekten hiç usanmıyordu. Sonu gelmeyen evlilik tekliflerini yineliyordu. Karmen kararını vermişti. Annesini yanına alıp habersizce sınır şehrinden başkentler başkentine göç edecekti. Gittiğinde ilk yaptığı iş annesini güzel bir sağaltım merkezinde rehabilite etmektir. Düşündüklerini ivedilikle uygulamaya koymalıydı. Annesini hemen hastaneye yatırmıştı. İyi de olmuştu. Annesi tedaviye kısa zamanda olumlu cevap vermiş ve sağlığına kavuşmuştu. Kafasında kurguladığı düşünceleri gerçekleştirme zamanıydı artık. Ortaya çıkan bastıramadığı bilgi açlığını felsefe, ilkçağ filozofları ve sanat tarihi okumakla gidermeye çalışıyordu. İçindeki uçsuz bucaksız kara delikler ancak böyle yok olabilirdi. Karmen kısa sürede bilgi şelalesi olmuştu. Bu yoğun çalışma temposu belli bir süre sonra vücudunun direncini

kırmış ve hastalanmıştı. Annesinin refakatinde tedavi olmaya başladı. Düzeler düzelmez kendini sanat çevresinin içine attı. Burada birçok sanatçı, tarihçi, felsefeci ile tanıştı. Konuşması, bilgisi ve cazibesi ile bu çevrede etkin bir isim oldu. Edindiği yeni çevrede kendinden yirmi dört yaş büyük olan ressam ve felsefe profesörü Hafız Ruhi ondan çok etkilendi. Karmen'le yaptığı sohbetlerde ara cümlelere duygusal sözcükler sıkıştırıyordu. Hafız Ruhi için birinci öncelik olmuştu Karmen'e duyduğu sevgi. Hafız Ruhi bu etkileşimi en yakın arkadaşları olan filozofa bile açmadı. Karmen, Hafız Ruhi'nin yakın arkadaşı filozofun da dikkatini çekti ama aradaki yaş farkı filozofun ümitlenmesine izin vermiyordu. Zamanla filozofla da yakınlaştı Karmen. Bu iki düşün ve sanat adamından alacağı çok tılsımlar vardı. Bırakmaya da niyetli değildi. Ama bu kadar yakınlık bu kadar sıkı fıkılık filozofu da etkilemeye başladı. Hiç umulmadık şekilde iki kaşar düşün adamının çekim merkeziydi Karmen. Aralarında gizemli bir rekabet başladı. Bu durumu fark etmekte gecikmeyen Karmen bilgi açlığını gidermek için ikisinden de istifade ediyordu. Annesi durumdan rahatsızdı, üçlü kümeyi hiç sevmemişti, kızını sıklıkla uyarıyordu. Üçlü grup günlerce toplantılardan ve mütalaalardan çıkmıyordu. Tedirginliği artan İkbâl Hanım salona gözlemci olarak katılmaya başladı. Bu arada Hafız Ruhi ile filozof arasındaki rekabet dışa vurmaya da başlamıştı. Konuşmalara yansıyan kinayeli sözler, birbirini küçük düşürücü laflar, bilinmesi en zor sorularla atılabilecek yengi golü, tansiyonun yükselmesine ivme kazandıran ortamı doğurmuştu.

Filozof bombayı patlatmak üzereydi. Plan kendine göre mükemmeldi. Arkadaşına önemli bir mevzuu görüşmek için randevu verdi. Kimsenin bulunmamasını özellikle belirtti. Görüşme yerleri filozofun evi olacaktı. Hafız Ruhi'nin kafasında acabalar o kadar çoğalmıştı ki kendi kendine sorduğu sorular birbirlerine girmiş, beyni artık düğümlenmeye başlamıştı. Kafasının bir kö-

şesinden acaba beni öldürecek mi soruları geçse de meselenin Karmen olmasının yüksek bir ihtimal olduğuna kendini ikna etmişti. Ayrıntının ne olduğu konusunda ise en ufak sağlıklı bir fikir yürütememekteydi.

“Ah sevgili dostum, sevgili kader arkadaşım, yıllarca süren dostluğumuz artık kader birliğine vardı. En zor zamanlarımızda birbirimizi yalnız bırakmadık. En zor münazaralarda birbirimizin zihnini açtık. Münazaralarda destek olduk, hiçbir bilginin, filozofun bizi alt etmesine izin vermedik. Galip gelen hep bizdik. Söylediğimiz sözler daima sonuç cümlesi oldu. Koyduğumuz şerhler üzerine kimse fikir yürütemedi. Lafımızın üstüne iki cümle laf edemediler. Belki bizden daha akıllı, daha donanımlı bilim adamları vardı. Bizdeki ince ayırım beraber çalışmamızdı. Bu beraberlik daha çok muzafferiyetler kazandıracak. Dün beraberdik, yarın da beraber olacağız, dostluğumuz hiç bitmeyecek şüphesiz. Şimdi bu sözlerin ne gereği var, zaten ikimiz de biliyoruz diyebilirsin. Benim önemli bir meselem var, bu meseleyi tabii ki sana açacağım. Biliyorum ki mümkün olan her yardımı yaparsın, yalnız beni kınama, bu saatten sonra olur mu hiç deme, bunun böyle olabileceğini nerden bilebilirdim, aradaki imkânsızlığı yüzüme vurma.” Konuşmaya başladığı ilk cümlelerin ardından Hafız Ruhi ayrıntıyı anlamış, parçaları birleştirmekte zorlanmamıştı. Karmen için devreye girmesini isteyecekti. Ama nasıldı? Herkes birbirini çok iyi tanıyordu. Fazladan söylenecek ne olabilirdi?

“Evet, kader arkadaşım, senden isteğim, benim yapamadığımı yapman. Ona karşı duyduğum sevgiyi, şefkati senin söylemen. Ne olur kınama beni sevgili dostum, bu meselelerde benden daha dirayetlisin. Benim kalbimin bir çocuk kalbi gibi olduğunu sen söylemiştin.” Planı tam istediği gibi gidiyordu. Bir yandan arkadaşının önünü kesiyor, bir yandan da onu sağlam bir kazığa çiviliyordu. Tamam, kendisi bu konularda beceriksizdi ama pekâlâ kızla konuşacak cesareti de

vardı, bunu bir şekilde yapabilirdi. Hafız Ruhi kimi yerinde şaşarak, kimi yerinde onaylayarak arkadaşını dinliyor, onun ne kadar namussuz bir herif olduğunu söylemek istiyor, zamanı ve yeri değil diyip küfrünü içine akıtıyordu.

“Öncelikle şaşıtığımı ifade etmem gerekiyor, senin gibi her şeyi aşmış birinin bize göre ufak bir ayrıntıdan başka bir şey olmayan bu meseleyi ana mesele haline getirmesini yadırgadım, dostluğumuz ve kader birliğimizle ilgili söylediklerinin hepsini ben de söylerim ve hepsi doğru. Yadırgamam yardımcı olmayacağım manasına gelmez. Tabii ki yapmam gereken ne varsa eksiksiz yapacağım. Sanırım bundan şüphelenmez, ne zaman istersen konuşurum.”

“Hemen sevgili dostum, hemen. Bu işin çabucak hallolmasını istiyorum. Çocuk kadar heyecanlı ve kırılganım.” Yapacağı evlenme teklifi kendini bir adım öne geçirecek, hele alacağı olumlu cevapla da maçı yengiyile bitirecektir. Hafız Ruhi de arkadaşının bir adım öne geçtiğinin farkındadır. Bu cinliği kendisi de yapardı, entrikaya bu kadar kafa yorsaydı. Demek ki yormak gerekiyor. Yormaya başlamıştı da. O kadar panellere, konferanslara, sanat toplantılarına, münazaralara katılmış ama hiçbirinde kendini bu kadar kısıtılmış hissetmemişti.

Olaylar hızlı geliyordu. Uzun bir hazırlık sonucu Karmen ile yalnız kalacak ortamı hazırlamış, kafasındaki toparlamış, ne söyleyeceğini artık ezberlemişti. Genç, güzel felsefe öğrencisine karşı kendini oldukça zinde hissediyordu. İkbâl Hanım salonda oturadursun, iç odada profesörle Karmen sanki ilm-i ledünden pasajlar okuyorlardı:

“Genç kızlar görmekteyim, ayıptan başka bir şey yapmazlar. Düşünmezler, gündelik hayatın heyecanına kapılmış, sarhoşça yaşarlar. Onlar için hayat, giyinmek, gezmek ve kahrkaha atmaktan ibarettir. Aslında acınası bir yaşantıları vardır da farkında değiller. Dünya ile

ilgili, hayatın felsefesiyle ilgili üç cümle kuramazlar. Bunlara acımdan başka elimden bir iş gelmiyor. Üniversitede genç bir akademisyendim, o zaman sistematik felsefe ve mantık üzerine çalışıyordum. Kendine çok güvenen, istikbali parlak bir öğrencim vardı. Diğerlerinin içinde farklı çalışıyordu. Onun gayreti ve insanı susturan soruları, beni tevirli alanlarda araştırmaya itiyordu. Öyle sıkıştırıyordu ki, ona yetebilmek için çalışmalarımı iki saat fazlalaştırıyordum. Artık iyice zihnimi yormaya başlamıştı. Demokritos ile Epikouros'un doğa felsefesi arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları bir yıl boyunca araştırmak ve bunu yorumlamak zorunda bırakmıştı. Heidegger'in varlık ve zaman anlayışı üzerine yazılmış bütün makaleleri toplamak zorunda kalmıştım. Ondan gelen sorular ve onun yönelttiği araştırmalar, bana yorgunluğun yanında çok da haz veriyordu. Beraber yaptığımız çalışmalar ve etütler birbirimize duygusal bakış kattı. Açık sözlü olması kur yapmama vakit bırakmadı, benden hoşlandığını söyledi. İlişkimiz ilk ve tek evliliğimi yapmama sebep oldu. Ve aynı yıl ayrıldık. Dehşet olan neydi sevgili Karmen? Dehşet olan evliliğimizin hemen akabinde çalışmalarımda beni yalnız bırakmasıydı. Üstelik de bana mani olmaya çalıştı. Bunca zaman felsefeye ve ilme meraklı görünmesi beni ayartmak içinmiş. Diğer üzüldüğüm konu, o akıl almaz sorularını ve parlak zekâsını evlilikten sonra kullanmadı. Eleştirdiğim, tasvip etmediğim kızlar gibi davrandı. Şimdi sendeki bu parlaklığı ve bilime felsefeye aç olmanı gördükçe ürperten bir sevinç duyuyorum ama onun yanında içimde korku doğuyor. Sakın yanlış anlama, kıyası anlamaya çalış, zaten karşında otuz yıl önceki Hafız Ruhi yok. Artık içi geçmiş bir profesör sayılırım. Ama yıllardan sonra sana karşı duyduğum bu çocuksu hisler çok taze. Kimseye hayran olmadım ama benim hayranlarım oldu. Şimdi müsaade edin sizin hayranınız ben olayım." Cendereden geçmişti. Sıkışıklık hissetti. Alnındaki boncuk boncuk ter yüzünden çe-

nesine doğru süzülüyordu. Zor bir durumdu. Sinirleri gerilen Karmen birden adamcağızın zavallılığına acıdı. Kocaman profesör bu duruma düşmemeliydi. İnsanın şahsı manevinin kayış atması bu olsa gerekti. Sakin konumunu kaybetmeden, kırıp dökmeden, hoca görünümlü ihtiyar bunağı çocukça ağlatmadan, nazik bir hayır cevabını iltifat olarak sunmayı sanat yapmalıydı.

“Gerek size gerek filozofa duyduğum saygı ve sevgi akabinde gösterdiğim hürmeti siz takdir edersiniz. Sınır şehrinden çıktım geldim bu merkeze. Bunaltıcı ve kısırılmış bir hayat yaşamak istemiyordum. Tek arzum vardı, o da özgürleştirilmiş ve temizlenmiş bir ruh taşımak. Bunu da başardım, teklifiniz için teşekkür ederim, inanın ki onurlandırdınız beni. Sizin gibi bilge bir insandan böyle teklif almak beni fazlasıyla şımarttı ama...” İşte bu amadan önce söylenen her şeyin palavradan ibaret olduğunu profesör iyi bilmeliydi. “Ama cevabım olumsuz olacak.” Hafız Ruhi kendini toparlayacak gibi görünmüyordu. Birileri kurtarmalıydı bu adamı. Kuyunun dibinde debelenip duruyordu şimdi.

“Ama isterseniz bu konuları konuşmadık sayın, dostluğumuza sizinle kaldığımız yerde kırbaç şaklatarak devam edelim.”

Karmen’in ağzından çıkan bu söz fena olmamıştı. En azından meselenin sır olarak kalması fikri rahatlatmıştı. Dostluğa devamdı, hem de kırbaç şaklatarak. Şimdi buradan ayrılmak, her şeyi yeniden düşünüp programlamak gerekiyordu.

“Sizin nezaketiniz ve zarifliğiniz beni bir kere daha utandırdı. Tercihinizi kendinizi geliştirme ve dönüştürme doğrultusunda yapmanız bir öğretici olarak beni onurlandırdı.” Artık saçmalayacaktı. Utancını bastırmak için kırıp dökebilirdi ve bunu da biliyordu. İyisi mi söz israfına girmeden buradan ayrılmalıydı.

Bütün geceyi olayları yorumlamakla geçirmişti. Aslında ne kadar utanılacak bir iş yaptığının farkına varmıştı. Neresinden bakarsan bak en iyimser haliyle yap-

tığı işin namussuzluk olduğunda karar kılmıştı. Ama bu iki kişi arasında geçen bir olay olduğu için ve kendisine saygı duyan topluluğun haberi olmadığı için hasar tespit raporu çıkarmanın gereksizliğini düşünmüştü. Bilim adamı da olsa bazen saçmalama hakkı olmalıydı. Hayat sabit bir çizgi değil ki canım. Vesselam. Filozofun bütün kasılmalarına ve heyecanına rağmen Hafız Ruhi oldukça sakin görünümdeydi. Aslında ayrıntılı ve sert bakışla ele verebilirdi kendini ama filozof başka âlemdeydi. Verdiği konferanslar, yazdığı kitaplar bir ömür duyduğu alkışlar bu kadar gizem katmamış, bu kadar heyecanlandırmamıştı. Bunun tadı bir başkaydı canım. Kadın farklı bir şeydi, aşk tarifi imkânsızdı. Soru sorma yetisi olmayan kör bir felsefe alanıydı. Panelin birinde söylediği ve herkesi kahkahaya boğduğu sözünü hatırladı: “Ey kitlelerin bayıldığı fikir babaları, ey savaş meydanlarında bileği bükülmeyen büyük komutanlar ve ey kalabalıkların bir parmak hareketiyle yönünü değiştiren liderler, sizi bir kadının koynunda görmek isterdim. Evet perişanlığınızı ve acziyetinizi orda görmek isterdim.” Bu kadar uzun hayatında kırıntı da olsa bir aşk yaşamamıştı filozof. Yaşasaydı eğer bu kırıntıları şölen eşliğinde bir senfoni olarak kitaplarına yazacaktı. Koynuna giren fahişelerden başkası değildi. Hissetmeden yükselen yalancı inlemelerden o kadar tiksinimişti ki becerdiği fahişeye inleme yasağı koyuyordu. Bunu gerçekten yapıyordu. Fahişe içinden gelerek inlese bile buna inanmıyordu. Bir gün kaynak suyu gibi, doğa gıcirtısı gibi, kuş cıvıltısı gibi bir kadının, altında inlemesini görmeliydi. Bunu mutlaka görmeliydi. Bir kadının sevişme şölenini capcanlı yaşamalıydı. Bu, bilime verdiği ömürden de kıymetliydi.

“Kadim dostum sondan söyleyeceğimi baştan söyleyeyim, cevap olumsuz. Bana birçok neden sıraladı, bunlardan hiçbiri senin eksikliğinle ya da zaafınla ilgili değildi. Arızaları kendi tarafına aldı. Ben ona layık bir insan değilim sözünü bile söyledi.”

Serçe vurulması gibi titredi. Bu yaşta bu kadarını kaldıramazdı. Heyecan güçsüz vücudunu zorlamaya başlamıştı, filozof kendini körü körüne o kadar hazırlamıştı ki bu bozgun içeren cevap karşısında birileri gövdesine mukayyet olmasa düşecekti. Ki öyle bir düşüşten sonra bir daha kalkamayacaktı. Bundan sonraki kısalmış hayatı kötürüm olarak sandalyede geçecekti. Bunun olmasını istemiyordu. Bundan sonra kötürüm olarak yaşamının zorluğunu düşünmek bile istemiyordu. Bunun tek avantajı olsa olsa daha disiplinli çalışmak olurdu. Kim istiyordu ki bundan sonra disiplinli çalışmayı? Yürümenin zevki yadsınabilinir miydi? Söylenecek tek cümlesi bile kalmamıştı. Yağmalanmıştı bütün duyguları, usturanın ağzı, dilini koparmıştı. "Galiba acele ettim." Söz yeni dillenen çocuğun ağzından belli belirsiz çıkmıştı sanki. Sevimli ama kekelemeydi. Nasıl da böyle olmuştu. Bir anda iki bilge adam duygusal bozguna uğramıştı. Kader birliği bu olsa gerek. Bu, sevinçte ve üzüntüde beraber olduklarının apaçık göstergesiydi. Sahiden duygusal çöküntü insanı patetikleştiriyordu. Beceriksizlik ne korkunç bir şeydi. Beceri kesinlikle sonradan kazanılan bir davranış değildi. Beceri okumakla öğrenilecek bir şey de değildi. İlk mektep talebesi dahi bu iki bilge adamdan daha becerikli olabilirdi. Beceri sahiden kazanılabilecek bir davranış değildi.

Belli bir zaman birlikteliklerini dinlendirdiler. Aralarında böyle bir karar almamalarına rağmen süreç kendiliğinden oluşmuştu. Toplantı ve sohbetler dondurulmuştu gayri ihtiyari. Bu bir süre devam etti. Sonra ilk arama Hafız Ruhî'dendi. Filozofa buluşma isteğini bildiriyordu. Ve biriktirdiği konunun fazlalığından bahsediyordu. Teklifi kabul eden filozoftan bir de ricası olacaktı. Ricası, çalışmalara eskisi gibi üç kişi devam etmekte. Çalışmalara kısa zaman diliminde tekrar başlanmıştı. Anne her zamanki gibi dikkatli bir gözlemciydi. Hiçbir şey eskisi gibi değildi artık. Paylaştıkları ortam-

larda mesafeli duruşları ve düşünceleri yorumlamamaları, hatta eskisi kadar didişmemeleri birbirlerine karşı soğukluğun ipuçlarıydı. Yine Karmen'e karşı davranışlarındaki mesafe ve soğukluk aşikârdı. Filozof davetin karşı taraftan gelmesinden dolayı ilişkilerde biraz daha cesurdu. Davetkâr cümleler kurabiliyordu. Zamanla sohbetlerde akademik konuşmaların dışında özele de inilmeye başlanmıştı. Karmen ve filozof Hafız Ruhi'yi dışa bırakan özel sohbetler yapıyordu ama göz hapsinden vazgeçmeyen de bir anne vardı. Çalışmalardan ve kasvetten uzaklaşmak aynı zamanda aradaki mesafeyi daraltmak için Karmen hafta sonu şehri dışardan kuşatan melankolik tepeye yürüyüş planlamıştı. Daha sonraki zamanlarda filozof unutulması mümkün olmayan hatıralar bıraktığı için geziyi düzenleyen Karmen'e devamlı minnet duygusunu belirtmişti.

İkili gruplar halinde ve sıradan sohbetlerle süren, sıradan bir yürüyüştü işte. Son zamanlarda aradaki ısınma ve samimiyet filozofla güzel öğrencisinin adımlarını birleştirmiş, doğal olarak da İkbâl Hanım'a refakat etme görevi profesöre kalmıştı. Arkadan ufak adımlarla yürüme durumunda kalan Hafız Ruhi bu yürüyüşün gereksizliğini düşünüyordu. İkbâl Hanım'la yürümek ne kadar sıkıcıydı. Bu yürüyüş Hafız Ruhi'ye azap veriyordu doğrusu. İkbâl Hanım'ın da durumdan memnun olduğu söylenemezdi. Kızını ikna edebilse bu bunaklardan kurtulmasını biliyordu ya. Al birini vur ötekine anlayışındaydı İkbâl Hanım. İkisinden de hazzetmiyordu. Onun isteği sınır şehrinde kalıp kocasının hatıralarını yâd etmek ve kızını iyi eğitim almış dindar biriyle evlendirmekti. Şimdi ise kendi tabiriyle çamurun içine batmışlar ve o kadar fırsatı tepmişlerdi. Suçun alayı kendisindeydi. Kocasının ölümünden sonra gereken dirayeti gösterememiş ve kızının himmetine muhtaç hale gelmişti. Kızına da minnet borçluydu. O hengâmeden kızı kendisini çekip çıkarmıştı. Güçlü durabilseydi kocası öldüğünde, hem işler bu kadar

çığrından çıkmaz hem de kızını doğru yönlendirirdi. Profesör Hafız Ruhi Bey şap suratlı, köpek ruhluymuş ona göre. Kemik olarak görüyordu her şeyi. Kendisine iltifatlar yağdırmasının da ne amaçlı olduğunu cin gibi biliyor ama sineye çekiyor, mesafeli duruş gösteriyordu. Profesör, İkbâl Hanım'a kocası öldükten sonra gösterdiği özveriyi hayret ve hayranlıkla karşıladığını söylüyordu. Bir anne olarak ne kadar eğitilmiş ve birikimli olduğunu sevimsizleştirerek anlatıyordu. İkbâl Hanım yorgun ve mesafeli hislerle Hafız Ruhi'yi dinliyordu. Hiçbir zaman ısıtıcı ortamın oluşmasına izin vermiyordu.

Filozof, ayaklarının beton gibi ağırlaştığını hissettiğinde tepenin yarılanmış olduğunu gördü. Ama belli etmeden yürüyordu. Ayakları ağırmıyormuş gibi yürüyordu. Öndeki dört ayak, arkadan gelen ayak seslerini duyamayacak kadar uzak mesafedeydi. Duman rengindeki ıltıcı havadan yere seken toz ve çakıl karışımı kuma batan dört ayaktan ikisi üzerinde yükselen beden ve o bedende bulunan yürek dünyayı keşfe çıkıyordu. Keşfetmeye çalıştığı dünya Karmen'in dünyasından başkası değildi. Zirveye çıkana kadar aklından geçirmemişti arkaya bakmayı. Onlar dipteydi artık ve yorgunluktan oturmuşlardı. Solumaları sinirden katlanıp öfke bulutuna dönüşüyordu. Bu öfke bulutları filozofu rahatsız edecek kadar güçlü olmuyordu. Filozof, bulutların üstünde Nuh'un Gemisi gibi asılı bir şekilde havayı soluyor, bu solumalar eşliğinde duaya duruyordu. Sonra anlamsız şekilde kemirgen bir hayvan beynine giriyordu. Beynine girip bu mutluluğu kemiriyordu. Nedenler, acabalar ardı ardına sıralandıkça konuşması gereken konuların önemini sıralayamıyordu. Mutlak uzaklaşmaları gerekirken umulmadık yakınlaşmanın içeriğini kavrayamıyordu. Konuştuğunda tılsım bozulacak ve oyun bitecek gibiydi. Hele ki geçmişle ilgili konuşmak büsbütün zorlaştıracaktı yaşanılacakları. Üç defa ileri, hiç geriye. Kemirgen tam baş belasıydı.

Kemirdikçe kaşınıyor, kaşındıkça temas istiyor, temas olunca da kanamaya başlıyordu. Ufak şeylerden bahsedebilirdi, mesela ayakkabının pembe olmasından, sarı düz fönlü saçının bugün daha canlı olduğundan, bilekliğinin bedenine renk katmasından, iri küpelerinin vücudunda hiç de orantısız durmadığından ve bunun gibi bir sürü şeyden.

“Bence teklifi geri çevirmekte oldukça haklısınız, bu kadar acele yapılmış bir davet iyi olmadı. Ama sonradan anlayabildiğim güçlü sebeplerin vardı bana göre. Ne olursa olsun size karşı en ufak kırılganlık içine girmedim. Egoist değilim. Hiçbir konuda egoist değilim. Size verilecek zarar kendimden dahi gelse kendimi yargılarım şüphesiz. Kendimi bu konularda güçlü hissetmedim, acemiyimdir de. Bir amatör gibiyim. Korkunç bir suçun ortasındaymışım gibi savunma dahi veremeyeceğimden sevgili dostum Hafız Ruhi’yi aracı etmekten başka çare bulamamıştım. Onu devreye sokmam bundandı,” dedi filozof. Kemirgen galipti. Yenilen yine kendisiydi. Laflar spontane çıkmıştı ağzından. Söylemek istediklerini söylemişti ama zamanlaması ne kadar uygundu? Hem ne kadar da yalan söylemişti. Paylaşım, tevazu gibi konularından uzak mı uzaktı. Güçlü ayakta kalmalı. Zayıf gerçeği temsil edemez. Güce hizmet hakikattir. Zayıflık merhameti besler. Merhamet bir marazdır. Ve buna benzer kaç bin sayfa dolusu sözler. Alenen yalan söylüyordu. Kemirgen galip gelmişti ama beynindeki kaşınma da kaybolmuştu. Rahatlamıştı. Cümleleri süzüp orantılı çıkarımlar elde etmeye çalışan Karmen şaşkındı. İç içe girmiş bir şeyler vardı. Matruşka gibi tıpkı. Küçükken babasının aldığı ama hiç sevmediği oyuncağı çağırıyordu bu durum. Karmen iç içe geçmişliği sevmiyordu. Filozofa karşı duyguları daha belirgindi. Acımaya yakın bir sevgiydi. Biraz şefkatle karışık acıma hissi. Bir bilim adamının dip yaptığı anı Hafız Ruhi sayesinde görmüştü. Acaba bunda ne görecekti? Ama filozof farklı düşünüyordu.

Kendisini hiç de acınası görmüyordu. Güven duygusu galebeydi artık. Tedirgin sis dağılıyordu. Çocuk annenin kucağındaydı ama ağlıyordu. O anda annedeki duygu çocuğun ağlamasının içeriğiyle ilgiliydi. Açlıktan ağlıyorsa anne de ağlıyordu. Hasta olduğu için ağlıyorsa annenin de bir yerleri kasılıyordu Öylesine ağlıyorsa anne şüphesiz huzurluydu ama kırıntılar da bir yerlere batıyordu. Karmen'in kucağındaki çocuk öylesine ağlıyordu. Filozof şimdi öylesine ağlıyordu. Karmen, teklifin profesörden geldiğini, bunun için kendisinin kaygılanmaması gerektiğini söyleyecekti ki vazgeçti. "Gerekçemi anlayın lütfen, beni anlayın, o zaman hak verirsiniz bana. Şimdi inelim isterseniz, annemle Hafız Ruhi Bey çıkamayacak görünüyor. İsterseniz biz inelim merak ediyorlardır." Kucaklarcasına yüzünü okşayarak esen rüzgârla filozof tarifsiz duygulara gark oluyordu. Profesörse kim bilir aşağıda hangi hortumla sarmalanıp sivri kayalıklara çarpılıyordu. Yalnız, dingin kafayla düşünmeliydi Karmen bu konuyu. Her zamanki gibi annesiyle konuşmalıydı. Profesörün evlilik teklifini sadece annesiyle paylaşmış, annesine profesöre kesinlikle bir şey dememesini tembih etmiş, söylenmesi gerekenleri kendinin söylediğini anlatmıştı. Filozofun keyfi yerindeydi. Sanki Karmen olumsuz cevabından ötürü mücrimdi. Bunu da kendisine dert ediniyordu. Aşağıya indiklerinde filozof ile profesör arasındaki soğuk savaş artık her an sıcak çatışmaya dönebilirdi.

Anneciğim, ne korkunç bir kumpas. Durum bir facia. Dememiş miydim deme. Demiştin ama kızma. Benim iki üstadım –ki bunlar bilgi, erdem, felsefe devşirebileceğim bulunmaz bir kaynak olarak görüyordum– bana kompliman yapıyor. Ne kadar defoları varmış. Küçüklüklerini serdiler önüme, bunlar küçücük insanlar. Hani bilgi erdemi doğururdu. Bugün ikisi de ne kadar sevimsiz göründü gözüme. Şehvetli çingiraklar bunlar. Haremine almak için büyük bir savaş içindeler. Bunlardan mutlaka kurtulmalıyım anne. Filozoftan

mutlaka kurtulmalıyım. Gidelim anne, acele edelim. Elimizi çabuk tutmazsak filozof beni mutlaka haremine alacak. filozofun haremine girmek ne mide bulandırıcı bir şeydir. Filozofun haremine girmek istemiyorum anne.

Babanın Ölümü

Bedeni öldüren ama canı
öldürmeyenlerden korkun.
Canı da bedeni de cehennemde
mahvedebilen Tanrı'dan korkun.
(Matta 10/28. İncil)

Meyhaneden erken çıkmak istemişti Sasa. Konuşulması gerekenler vardı ve mesele burada konuşulmamacak kadar nazikti. Ciddi bir karar vermişti. Bunu da Atay'la paylaşacaktı. Sevil'le de paylaşırdı ama Sevil yoktu işte. Nil'le paylaşır mıydı? Onu bilmiyordu. Nil paylaşmıştı ama. Gideceğini Sasa'ya söylemişti. Atay'a söylemeliydi bunu. Masanın etrafındakiler yabancı değildi ama olayın hemen herkese yayılmasını da istemiyordu. Mahut klandı oturanlar. Kimse havasını bulmamıştı Atay hariç. O erken başlamıştı içmeye. Saron'un dükkânında nargile keyfi yapılırken bira içerek geceye hazırlamıştı kendini. Kafası bulanıktı şimdi, üzerinde de iğreti bir dinginlik vardı.

Dışarı çıktıklarında açık havada, hafif esen reçine kokulu yel yüzlerini yalıyordu. Yol etrafında sıralanmış çam ağaçları refakatinde epey yürüdüler. Çırılçıplaktı gökyüzü. Ayın ağaç dalları arasındaki huzmeleri başlarında, gövdelerinde hareler oluşturuyor hafifçe dalgalanan ışık kabarcıkları omuzlardan akıp kaldırımlarda çatallar çiziyordu. Gece masmaviydi, yıldızlar

davetkâr ve arsızdı. Sokak lambalarının step sessizliğindeki caddeye bıraktığı yarı canlılık ve iki katlı ahşap evlerin ince perdelerden kırılarak dışarı yansıyan durgun ışıkları yol boyuna benlik yüklüyordu. Sarhoş, uyuşmuş kafaya ne kadar iyi geliyordu berrak hava. İvediyile tikanıklıklarını gidermişti. Nefes borularını açmıştı. Nehir ninni ninni idi, yoldan seyrek geçen araba çığirtısı uyuklayan suya sesini yetiştiremiyordu. Kımiltısız yürüyorlardı. Atay'ın iri kafası, iri gövdesi, dik geniş omuzları, üzerine çullanmış ölgünlüğe karşı direniyordu. İyice puslanan düşünceleri etrafındaki canlılığı gölgeleyip soluklaştırıyordu. Pansiyona kadar geldiklerinde, herkes birbirleriyle gizli konuşur gibiydi. Dakikalarca öyle dikildiler. Konuşmuyorlardı. Atay iç cebinden sigara çıkarıp yaktı, ciğerlerine doğru şehvetlice çekerek Sasa'ya merhametli gözlerle baktı. Böyle zamanlarda bir arkadaşı olarak ne yapması gerektiğini bilemiyordu. Sigarayı tekrar çekti, yavaş adımlarla yürüdü. Yürüyen arkadaşına baktı Sasa. Tıpkı babam gibi yürüyor, diye düşündü. Onun da omuzları genişti. O da yürürken kamburunu çıkartırdı. Atay yavaşça döndü, sigarası ağızındaydı. Sasa'yı yeni görüyormuş gibi tepeden tırnağa süzdü, iyice ciddileşti. Ağızına yapışmış sigarayı tükürdü, ayağıyla iyice çiğnedi, ağzının yamaçları şekil değiştirdi. Önemli şeyler söyleyecekti sanki, ciddileşmesi bunu anlatıyordu. Ama sadece "iyi geceler" deyip sarsak adımlarla pansiyona yürümeye başladı. Biraz sonra ağır bir devinimle geri döndü. "Sahi sen bizi neden bu saatte yatağa mahkûm ettin, ne güzel içiyorduk işte, ne diyecektin?"

"Ben," dedi Sasa, "gidiyorum, gideceğim yani." Söz çok kolay çıkmıştı ağzından. Atay'ın yüzünde oluşan tedirginliğe karşın Sasa oldukça rahat ve kaderciydi. Gidecekti yani Sasa. Şaka mı yapıyordu bu? Pek şaka da yapmazdı. Atay öylece duruyordu tepkisiz, bir şey demiyordu. Sasa, toprağa bakıyordu. Atay tekrar baştan aşağı süzdü arkadaşını, bir şey demedi, demesini de

beklemiyordu Sasa. Hiç de şaşmamıştı. Böyle yapardı hep. En konuşulması gereken yerde susardı. Ama Sasa böyle değildi. Atay'a müdahaleleri onun hayata bağının zayıfladığı anlarda olurdu. Sığ zamanlarda Atay'ın gevezelenmelerine ses çıkarmaz, duymazdan gelirdi. Yeri geldiğinde de en kritik cerrahi müdahaleleri yapmakta ikirciklik göstermezdi. Şimdi Atay Sasa'yı kuvvetlice tutmalıydı. Sarmalıydı. Sıkmalıydı. Sasa her tarafından su alıyordu. Ama durumun bir müdahale gerektirmediğini düşünmüş olmalı ki Atay tepkisizce dönüp gitti. Nil gittiğinde de böyle yapmıştı Atay. Hiç konuşmamıştı. Böyle zamanlarda insan kendi kendine yetmeli, diye düşünürdü. Kimsenin yardımına ihtiyaç duymamalıydı. Sevil öldüğünde Atay kimseden bir yardım dilenmemişti. Kendini bir otel odasına kapatarak herkesten uzaklaşmanın yoluna bakmıştı. Kaç zaman önce Nil, "Artık yeter Sasa, üzerimde taşıyamıyorum seni, cenaze gibisin, sırtımda gittikçe daha da ağırlaşıyorsun," dediğinde Sasa, Atay'a sığınmıştı. Aranmıştı. Ne arandıysa Atay'dan aranmıştı. Ama Atay yine susmuştu. Böyle zamanlarda Atay hep susuyordu. Sasa'nın gitmesi önemli miydi şimdi? Tabii ki önemliydi, hem de çok önemliydi. Ama Sevil de gitmişti. Hem böyle de gitmemişti. Gerçekten gitmişti o. Haber de bırakmamıştı. Haber bıraksa gitme derdi ama gerçekten haber bırakmamıştı. Atay şimdi uyumak istiyordu. Ne diyecekti ki arkadaşına? Gitmelere ne denirdi? Bakarsın bir gün Atay da giderdi. Sevil nasıl bırakıp gittiyse öyle giderdi. Şimdi uyumalıydı.

Atay yatmaya gitmişti. Sasa'yla Işık Kutlu öylece dikiliyorlardı. Ne diyebilirdi ki Işık Kutlu? Atay'ın konuşmadığı yerde ne konuşabilirdi? Gitme Sasa diyemezdi. Öyle bir hakkı yoktu. İyi geceler, yatmaya gidiyorum da diyemezdi. En iyi arkadaşın yatmaya gitti, ben de yatmaya gidiyorum mu diyecekti? Beklediği atak Sasa'dan geldi. "İyi geceler," dedi Sasa. Eve gidecekti şimdi, belki de son defa gidecekti. Belki sabahleyin

Atay onu ikna edecekti. Gitme diyecekti. Belki de beraber gidelim diyecekti. Ama Sasa şimdi eve gidecekti. Gitmek istediği en son yerdi ama her gün gidiyordu işte. Sorulsa "Gitmek istediğin bir yer var mı?" diye, buna cevap veremeyecekti. Öylesine günleri ardı ardına yuvarlıyordu. Tutunacak hiçbir şey de aramıyordu. Son ümidi biraz önce kırılmıştı. Biraz önce ne olmuştu? Bir şey olmamıştı aslında, ama geçirdiği her biraz önceyi büyük bir suç işlemiş sayıyordu. Az önce suç işlemişti. Ne olmuştu? Atay'ı üzmüştü, gidiyorum demişti. Atay da ikna etmeye çalışsaydı. Gitme deseydi. Neden desindi ki? Gideceğim demekle suç işlemişti işte. Belirsiz, tarifsiz bir suç, her an suç işliyordu zaten. Günahları kabarıyor, ailesine karşı vazifesini yapamıyor, kendini yetiştiren devlete borcunu ödeyemiyordu. O kadar emek boşa gitmiş, yatırımlar hayal kırıklığı olarak geri dönmüştü. Bunun için gitmeliydi. İnsanlığın günahını daha fazla taşıyamazdı üzerinde. Herkes kurtulsundu. Babası kurtulsundu. O hep haklıydı zaten. Haksız olan hep Sasa'ydı. Kazanan beceri olmuştu. Haklı olan da kazanmıştı. Beceriksizliğin bu mücadeleleyi kazanması doğru olmazdı. Hak yerini bulmuştu. Tarih hep yatağına doğru akıyordu. Olması gereken de buydu.

Sabah Işık Kutlu her zamankinden erken uyanmıştı. Sasa'nın gidecek olması Işık Kutlu'yu çok üzmüştü. Işık Kutlu'nun bu şehirde ilk tanıştığı insandı. Hem de ne tanışmaydı. Tanımadığı bir insana hem kapısını hem de kalbini açmıştı. Sasa kesinlikle iyi bir insan ve iyi bir arkadaştı. O giderse ben de giderim, diye düşündü Işık Kutlu. Gidecek bir yeri yoktu ama her yer Işık Kutlu'ya göre gidilebilirdi. Şu rüya hafızalılığı da devam ediyordu. Bu Işık Kutlu için kâbusun hâlâ devam ettiği anlamına geliyordu. Dün gece Sasa gideceğim demişti. Pansiyona da gelmemişti daha. Gelmediğine göre gitmiş olmalıydı. Bu saate kadar pansiyona uğrardı. Gerçekten gitmiş olmalıydı. Gece, Sasa'nın "gidiyorum" demesine Atay hiçbir tepki vermemişti. Buna canı fazla

sıkılmış olmalıydı. Canı sıkılmazdı da acırdı. Dün gece de canı acımişti. Atay'ı da uyandırıp Sasa'ya gitmeli, diye düşündü. Ya gerçekten gittiyse? Bu Atay için de felaket olurdu. Atay, yan odada uyuyordu. Bu saatte de kalkmazdı ki. Ama kaldırmak gerekiyordu.

Işık Kutlu odaya girdiğinde Atay uyuyordu. Işık Kutlu kapıyı rahat açmıştı. Kapıyı kilitleme gereği bile duymamıştı. Bayılmış gibiydi. Zaten uyumazdı, alkolün etkisiyle bayılırdı. Hâlâ ayılmamıştı. Uyanması için bir kova su dökmeliydi ya da palas pandıras banyoya götürmeliydi. Ama hiç de öyle olmamıştı. Uyandırması için fazla bir şey yapmasına gerek kalmamıştı. O da arkadaşını dert ediyordu belli ki. Evine mi gitselerdi? Atay doğrusunun bu olacağını söyledi. Evine gitmeliydiler ya da mağazaya. Önce eve gitmeliydiler. Baba da bu saatte evde olmazdı. Alır getirirlerdi. Buradan da Saron'un dükkânına giderlerdi. Elmalı nargile içerlerdi. Atay ikna gücü fazla olan biriydi. İyi de bir hatipti. Arkadaşına kıyak bir nutuk çekerti ve vazgeçerdi gitmekten. Sasa'yı vazgeçirmekten kolay ne vardı. O hep vazgeçen kullardan değil miydi? "Hadi gidelim," dedi Atay. "Bir kahve içse miydik acaba?" diye hafifçe mırıldandı. Işık Kutlu bunu duymamıştı bile.

"Kör oldum," dedi Sasa, "evet kör oldum."

"Ciddi olur musun?" dedi Atay. "Olur musun?" derken "musun"u kullanması nezaketten değildi. Her zaman emirle konuşma alışkanlığı o gün ricaya dönüşmüştü. Bazı davranışların sebebi sorgulanmamalıydı. Her kaşıntıda bir bit ummak doğru değildi. Olacağı varmış olmuştur. Belki sebepsizdir.

"Kör oldum," dedi Sasa tekrar.

"Tanrı'yı oyalarsan sahiden kör edecek seni," dedi Atay, "o zaman üzüleceksin, görüntü siyaha dönecek ve o siyah camın ardından izleyeceksin canım dünyayı."

“Canım dünya derken ciddi değilsin herhalde?” dedi Sasa.

“Canım insanlar repliği daha bilindik durduğu için farklı olsun diye bunu kullandım.”

“Ne korkunç bir sınaıa.”

“Neden bahsediyorsun Bay Sasa?”

“Sahiden kör oldum, göremiyorum. Bu sabah kör oldum, siz gelmeden birkaç saat önce.”

“Gözüne bakacağım. Körlük durumunu bilirim ben. Aç bakayım gözkapaklarını. Gözündeki su kurumamış daha, ileri sabit bakmıyorsun, kadın kokusunu hâlâ alabiliyorsun, siyahı da kaybetmemişsin. Sen kesinlikle kör değilsin, görüyorsun. Kör olsan ilk kaybedeceğin renk siyahtır. En azından ben öyle biliyorum. Şu iki rengi söyle bana?”

“Görmüyorum.”

“Gösterdiğim renk yeşille sarıydı. Görmüyorum, dedin, görsen inanırdım kör olduğuna. Körler sadece yeşille sarıyı görürler. Bir kördan dinlemiştim bunu. O da senin tanımadığın gizil arkadaşlarımdan biriydi. Senin tanımadığın ya da benim tanıştırmadığım kör bir arkadaştı işte. Küçükken oyun oynarken arkadaşı canını acıtmış, bu acı aslında hayatına mal olmuş. Basit bir acıymış, ilk başta geçebilecek gibi duruyormuş. Gözüne arkadaşı kireç attığında gözü yanmış, acımış. Yanmanın acısıyla elleriyle ovalamış gözünü. Keşke yıkasaymış, belki daha farklı olabilirmiş. Ama çocuk nereden bilecek ovalamış ve kireç gözüne iyice özenmiş. Acının hafiflemesini beklemiş ama bilakis artmış. Eve gitmekten başka çaresi yokmuş. Birden kendini hastanede bulmuş. Ve sonra hastanelerde. Artık önündeki her şeyin karardığını görmüş. Sadece etrafındakilerin acıma ve üzüntüsünü görebiliyormuş. Gördüğü sadece acımaymış. Birkaç yıl sonra bu bulanıklık körlüğe dönüşmüş. Artık kendini bir anda arabanın önünde bulup kaza yaparak kör olan fakir ama gururlu gençten farksız görmüş. Kendine karşı acıma gün geçtikçe ironiye dönüş-

meşe başlamış. Dalga geçiyormuş kendisiyle. Bulutları düşünüyormuş, sadece bulutları, beyaz köpük gibi bulutları. Taydaşları ergenlikle ilgili med-cezirlerini yaşarken bunun Musa'sı asa olmuş. Şimdi kendi sesinden dinleyelim. 'Alışmaya çalıştım, ne zor oldu alışmak, orada anlamıştım bu insan denen yaratık ne canı çıkmaz ne sülük bir varlıkmuş. Alıştım sonunda, derken körler okulu ve iki buçuk yıl etraf siyah ve karanlık, ben hâlâ bulutları özlüyordum köpük gibi bulutları. Sonra gözümün açılacağını söylediler, kesin ifadeler kullandılar, risksiz bir kornea nakliyle bu işin olacağını söylediler. Bulutlar adına çok sevindim, biliyordum ki onlar da beni bekliyorlardı. Beklenen oldu, gözümün biri görüyordu. Gözümü kapamaya korkuyordum, kaparsam bir daha açılmayacak sanıyordum. Bulutlara koştum, baktık, ne kadar baktım bilmiyorum ama gözümü kırpmamaya dikkat ettim, özlemişim. Ama bulutlar kusura bakmasın, her şeyi özlemişim, önüme çıkan ne varsa bakıyorum, sevimsiz diye adlandırılanlar bile ne hoş görünüyordu. Görmeyle yaşamayı eş tuttum o zaman. Görmediğin zaman yaşamıyorsun. Bu bir kuraldı benim için. Uyumamaya çalıştım, önüme gelen ne varsa okudum, baktım, gördüm. Bu ortalama bir buçuk yıl sürdü ve yine gözüm kapandı, yine karanlık, yine ölüm, yine isyan. Yine kabartma yazılar, sesli kitaplar, bastonum ve Cemil Meriç takıntısı. Üniversiteye gittim bu kör halimle. Arkadaş yardımıyla ve bastonumla yürürken birden gözlerim açıldı. Bu ikinci bir ameliyat sonunda oldu. Bu kez diğer gözüm açıldı, yine aynı heyecan, yine bulutlar, okuma ve ne varsa bakma, görme isteği. Ve yine beklenen son; gözüm kapandı. Daha bir hafta önce yerleşkede arkadaşlarla güle oynaya voleybol oynarken şimdi birinin yardımı olmadan yürüyemiyorum. Karşıdan karşıya geçmek için yeşil ışığı beklemiyorum. Artık alışmalıydım ve alışmış gibi yaptım, yaşamıyorum ama yaşıyormuş gibi yapıyorum, ümitlenmiyorum ama ümitliymişim gibi

davranıyorum. Gülüyorum sadece, asabımın zedelenmesini gülme ile kapatmaya çalışıyorum, geçen ay tekrar ameliyat dediler, kesin bir dille olmaz dedim. Ümit istemiyorum, hele az ümit hiç. Ben zaten yaşamıyorum ama bunu kimse bilsin de istemiyorum.”

“Hikâyen acıklı ama körüm işte, neden anlamıyorsun?”

“Bugün neden aynı sözleri tekrarlıyorsun?”

“Babam öldü Atay, babam öldü.” Atay önce durakladı, nasıl bir davranış göstereceğini kestirmeye çalıştı. Bu pozisyonda suni olmak istemiyordu, çok üzölmüş numarası yapsa mıydı? Bu anlaşılırdı. Babasına her fırsatta giydirdiğini Sasa da biliyordu. En uygunu her ölümü karşıladığı gibi karşılamalıydı olayı. Sıradan bir ses tonuyla yüzünü anlamsızlaştırmak bu anlamsızlaştırmaya da hüznün katmak daha anlattıcı olurdu.

“Nasıl oldu?” Bu sorunun kaynağı meraktı. Belki en önemlisi de buydu: Nasıl olmuştu? Ölümün oluş biçimi önemliydi. Neticede uzun vadede hepimiz ölüydük ya da şimdilik hepimiz ölümsüzdük. Serbest çağrışım. Kalp krizi en belirgin, en olası ölüm şekliydi. Güçlü beden, güçlü kalp ve güçlü kişiliğe sahip olmasına rağmen merhametsizliğin ve acımasızlığın getirdiği yan etkiden dolayı yüksek tansiyona bağlı beyin kanamasından gitmiş adam.

“Evet, beyin kanaması,” dedi Sasa. Nedense Atay kalp krizinden ölmesini daha uygun buluyordu. Olabilirliği daha yüksek daha olabilmirdi. Zamanı da önemliydi ölümün. Hangi vakit öldüğü de önemliydi. Bir ikinci vakti sıcak mı sıcak bir havada, terin tazyikle fışkırdığı bu güçlü beden –yüksek tansiyon tetikçisidir sıcak–, tam da işlerin yoğun olduğu ve ödemelerin üst üste yığıldığı bir zamanda ölmeliydi. Durum böyle olmalıydı, bu beden ancak böyle yenilirdi. Sabah işe giderken kapının önüne yığılmış, ayakkabısının bağcığını bağlarken oraya çökmüş. Doktor, “Yaşasa kafadan aşağısı felç olurdu,” demiş. Aman Tanrım, bu koca bedenli,

koca kafalı adamı felç olarak yatağa bağı hayal etmek adama hakaretlerin en büyüğü olmalıydı. Felçliyken de davranışları nasıl olurdu acaba? Küstahlığın yerini ne doldururdu? Tanrı da bunu bizim kadar düşünmüş olmalı.

Sasa kafasındakileri toplamaya dahi cesaret edemiyordu. Önemli kararlar arifesinde korkunç olaylar oluyordu. Ne kâbus bir durumdu. Hukuk bürosunu açacaklardı ki aniden Sevil intihar etmişti. Bu kabul edilebilir bir durum değildi. Sevil'in intiharı herkesi çökertmişti. Nil'le ayrılmıştı. Eğer Sevil intihar etmeseydi Nil'le hâlâ beraber olabilirdi. Sevil'in ölümü her şeyden soğutmuştu Sasa'yı. Nil'den bile. Artık gidecekti. Burada durulamazlığı anlamıştı. Babası gitmemesi için ölmüştü sanki. Sasa bundan böyle hiçbir karar almayacaktı.

Ölüm sonrası sessizliği de değildi Sasa'daki, ölüm sonrası karmaşaydı. Bir adım ötesini düşünmekten bile korkuyordu. Babadan sonraki hal korkunç olmalıydı. Sasa'nın bu adamın yerini doldurması bile düşünülemezdi. Sasa böyle bir iddiada da bulunmamıştı zaten. Şimdi bomba bir nevi kucağına konulmuştu. Artık yakınacak, güçsüzlüğüne dem vuracak durumda değildi, bunları söylemeye hakkı da yoktu. Bir anda irkildi, bağılı hissettiği kocaman kaya kitlesi yerinden oynamış, göremeyeceği kadar uzağa yuvarlanmış ama özgür olma hissi beklediği gibi ortaya çıkmamıştı. Daha birkaç vakit önce düşündüklerinin neredeyse tamamı "eğer babam olmasaydı" diye başlarken şimdi sahiden babası yoktu. Planlarını erteleme sebebini babasına bağlarken artık plan yapma vaktiydi. Düşüncelerine mola vermesinin sebebi babasıyken şimdi deli gibi düşünme vaktiydi. Kaç zamandır düşündüğü gitme planını gece Atay'a söylemişti. Bugün de söylediğinin uygulanabilirliğini ölçecekti. Sahiden vedalaşıp gidecekti. Bunu gerçekten yapacaktı. Hem de bugün yapacaktı. Şimdi babası önüne kütük gibi yığılmıştı. Babası hep böyle

değil miydi zaten. Hiçbir planının gerçekleşmesine izin vermemişti. Buna da izin vermemiş ve son sürprizini de yapmıştı. Bu korkunç bir sürprizdi. Olmuyordu. Korku ve ürperti inanılacak gibi değil ama daha da ötesi korkunç yalnızlıkla sarsılıyordu. Artık ürkek bir tavşanım, diye düşündü. Bilindik tavşan hikâyesi aklına geldi birden. Ormanda özgürlüğün zevkiyle zıplayan tavşan kafese konulacağını hiç düşünmez. Şımarıktır, biraz da torpillidir, buna rağmen ürkektir, kalbi yerinden fırlar gibidir, en ufak aksiyonda heyecan yapar, panikler, kıyamet kopacak telaşı yaşar, sonra sevimliliğini kullanır, dişleriyle oynar ama bir anda kâbus çöker. Tuzağın içindedir. Çılgılık atar, kurtaramaz. Ağlar. Günlerce sürer ağlaması. Özgürlüğüdür istediği ama kafestedir, kurtaramaz. Kâbus gibi geçer zaman. Gel zaman eski ağlamaklı hali biter. Gazı alınmıştır. Tam bu noktada avcı girer devreye, kafesi açar ormana yakın bir yerde. Ürkek ürkek kafesten çıkarır, kafasını sağa sola oynatır, kulaklarını geriye kırar, yeri koklar, tekrar ürker, burnuyla oynar. Artık onun için orman çok uzaktır. Gidilmesi imkânsız bir yerdir. İki adım atar, ormana bakar, bir adım daha atamaz. Ancak kafesten iki metre uzaklıkta dolaşabilir. Onun özgürlüğü elinden çoktan alınmış ve esareti kabul etmiştir. Sonra efendisine bakar, bu bakış yenilginin mührüdür artık. Kalakalır kafesin eşikliğinde.

Görüntüsü böyleydi Sasa'nın. Babanın beklenmedik ölümü en çok Sasa'yı vurmuştu esaslıca. Her şeyi düşünebilirdi ama onun öleceğini düşünemezdi. Böyle bir olayın olması mümkün değildi. Bu kadar mükemmel bir adam ölemezdi. Ölüm kendisi gibi zayıf, muhtaç, ucube bedenlere yakışırdı, bu beden ölümü kabullenmezdi. Öyle ki aynı düşünce babada da olduğu için vasiyet dahi düşünmemişti. Bir ara eşine "eğer ölürsem alkış istemiyorum" dediği rivayet edilir. Bunu da televizyonda cenaze töreni izlerken sinirlenip söylemişmiş. Ama her nedense cenaze omuzlarda giderken alkış

tufanı kopmuş, buna da engel olunmamıştı. Sasa son defa babasını omzunda taşıdığını düşündü. Asıl cesedi bundan sonra taşıyacağını acı içinde hissetti. Onun cesedi artık omzundan inmeyecekti. Gölgesi rahat vermeyecekti, "Acaba babam olsaydı ne yapardı?" sorusu aklından silinmeyecekti. "Babam olsa mutlaka bu işi daha başka yapardı," diyecek ve dualizmin çukurunda kaybolup gidecekti.

Bundan böyle makama oturma zamanıydı. Oturduğu makamı da doldurması gerekiyordu. Yoksa şeytan şakirdi enişte kaleyi içten çökertirdi. Atay'la kaç defa planladıkları büro hayalini de ebediyen toprağa gömeli ne kadar zaman olmuştu? Sevil'in gidişiyleydi planın suya düşmesi. Ondan sonra da planlamaya değer bir şey bulamamıştı, Nil'in şehirden ayrılmasıyla da "düşünürölölölöl" gitmesine müsaade etmişti. Ama şartlar kendisine müsaade etmiyordu, hiçbir şekilde müsaade etmiyordu, "Doğru yol gergin bir ip boyunca gider; yükseğe değil de, hemen yerin üzerine gerilmiştir bu ip. Üzerinde yürünmek değil de, insanı çelmelemek içindir sanki" sözünü kendine göre tercüme etmesinde bir sakınca yoktu. Çelmelenip duruyordu her zaman.

Artık yakınmaya ne sebep vardı? Mağazanın tek yetkilisiydi şimdi. İstemez görünemezdi. Buna hakkı yoktu. Durumu kabul etmek zorundaydı. Bırakılan boşluğu tez zamanda enişte bey dolduracaktı, fırsat kolluyordu. Aileyi topladığında kendisini babasının yerine koyup konuşma yaptığına inanamıyordu. Birlik beraberlik nutukları çekmesi mesuliyet duygusunun tavan yaptığıının göstergesiydi. Enişte bey Sasa'nın yüzüne yansıyan güvenden korkmuş olmalıydı. Canan'a komik gelmişti Sasa'nın bu kararlılık resitali. "İlla ki babamın ölmesi mi gerekiyordu? Yoksa yılların ezilmişliğini, acısını bizden mi çıkartacaksın?" diye sormaya başlamıştı Canan. Baba öldü, yaşasın yeni baba mıydı? Evet Don Michael Corleone, Don Vito Corleone'yi toprağa verdik, huzur içinde uyasun. Bundan böyle ai-

lenin başına sen geçeceksin. Sakın enişte beyi ihanetten dolayı adamlarına bronz renkli kablo ile boğdurma. Ve sakın bu cinayeti arabanın içinde işletme. Ey aile üyeleri şimdi Don Sasa Corleone'ye biat edin.

Hayır! Hayır, bunlar Sasa'ya göre değildi. Şimdi göz akına düşen kararlılık geçiciydi, zamanla eski haline dönecekti. Babasının yokluğunu hissettirmemek için açık blöftü bu yaptıkları.

Şiddetli bir kaçma isteği duymaya başladı Işık Kutlu. Pansiyona dönmek istiyordu, daha doğrusu bu kasvetli ortamda kaçmak. Bir anda her yerden ve her şeyden kaçmak. Sasa belli ki gidemeyecekti buralardan, dünya babasının ölmesiyle yine başına yıkılmıştı. Enkaz altında kurtulması ihtimal dahilinde değildi. Sasa gidemiyorsa kendisi gitsindi. Gideceği yerin önemi yoktu, burada, bu kasvetli havada kurtulsun yeterdi. Gün boyu bu matem havasını solumuşlardı. Vakit neredeyse geceye yaklaşmıştı. Demek cenaze töreni yarınmış. Arkas'la Saron arasındaki fısıldaşmalarda duydu Işık Kutlu. Kimsenin da pek konuştuğu yoktu zaten. Bu adam bu kadar çok mu seviliyordu, yoksa ortamı mateme büründüren cenazenin salt kendisi miydi? Sasa ne kadar yenik görünüyordu. Atay çok acil müdahale etmeliydi arkadaşına. Yarınki cenaze işlemlerini halletmeliydi en azından. Sonra da Sasa'yı belli bir süre kaybetmeliydi. Belki de sonsuza dek.

Işık Kutlu pansiyonun yolunu tuttuğunda ne kadar da mahcup olmuştu. Kimseye bir şey demeden çıkıp gitmişti. İzin istemenin bu kadar zor olacağını tahmin etmemişti. Bu izin istemenin zorluğundan da öte, bir daha dönmeyecek olmanın verdiği eziklikti. Kendisine bu kadar iyiliği olan adamın babasının cenazesinde kaçmanın utancını hayatı boyunca boynunda bir halka olarak taşıyacaktı. Bu kaçışın bir izahı olamazdı. Her zaman klanın en zayıf halkası olmuştu maalesef. Bu insanlara layık biri değildi. Zayıf ve dirençsizdi. En gerektiği zaman kaçma kolaylığını seçiyordu. N'olurdu

şimdi Sasa'nın gören gözü işiten kulağı olsaydı. Gittiği yerde de huzur adına bir şey bırakmıyordu. Halbuki Sasa hiç tereddüt göstermeden sahip çıkmıştı. O soğuk gecede tereddüt göstermemiş, o zorba babaya rağmen misafirini alıp evine götürmüştü.

Işık Kutlu pansiyonun kapısında odasına son bir gece geçirmek için adımlamaya başladığında yaşadıklarının ne olduğunu düşünüyordu. Kısıtılmışlığın verdiği çaresizlikle ilk defa hayatına yön verecek bir rüya görme isteği duydu. Rüya görebilmek için uyuyacağı yatsa düşünme girmezdi.

ELLİ DÖRT BİN YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ RÜYANIN DÖRDÜNCÜ SAATİNDEKİ İKİNCİ TERAPİ

MEKÂN: Bir hastane odası

ODADA BULUNAN EŞYALAR: Işık Kutlu, bu kez şifoniyer, ahşap bazalı yatak, dört adet ahşap sandalye, üç adet kavuniçi standart kapaklı ekstra büyük boy çöp kovası, rustik suni deri parçalı taba bordo renkli ajanda, ıvır zıvır...

Işık Kutlu'nun üzerinde yine gümüş elyaf iplikten dokunmuş pijama vardı. Saçı epeyce uzamıştı. Saçının uzama hızı çok yavaş olduğuna göre hatırı sayılır bir zaman geçmiş olmalıydı. Ellerini başının arkasında kavuşturarak yatağına uzanmış, gözlerini herhangi bir noktaya yoğunlaştırmadan düşünüyordu. Taba bordo renk ajandası şifonyerin üzerinde duruyordu. Üzeri hafif tozlanmıştı. Kristal cam, iri kül tablası görünmüyordu.

Doktorların üzerinde ince dokunmuş, zarf yaka, su yeşili ameliyat önlükleri vardı. Boyunlarındaki stetoskop Işık Kutlu'nun dikkatini çekmişti. Hem ameliyat önlükleri hem de stetoskop. Çelişki değil miydi bu? Tıptan da hiç anlamazdı ya. Ortadaki sandalyenin ayağı hâlâ gıcırıyordu. Bu doktorlar kesinlikle başkaydı. Daha önce terapi yapan o üç doktora hiç benzemiyorlardı. Hem bunlar çok tanıdıktı. Kesinlikle daha önce görmüştü bunları. Evet evet, görmüştü, yüzlerine

biraz daha baksa çıkarırdı. Yatağında doğruldu, elleri uyuşmuştu başının altında. Ne de olsa sandalyeye geçmesi gerekiyordu. Ajandasını aldı, sandalyesine oturdu. Bu doktorlar son akşam yemeğinden ayrılıktan sonra bir mağarada gördüğü temsilcilerden başkası değildi. Evet, bu doktorlar o üç temsilciydi. Yüzleri çok tanıdıktı. Şeytan da buralarda olmalıydı. Yakalarındaki tanıtma kartında da hiçbir şey yazmıyordu. Tanıtma kartı vardı ama isim yerleri boştu. Bunlar kesinlikle o üç temsilciydi.

“Ne kadar oldu hastaneye geleli?” Işık Kutlu sol elini alnından başlayıp tepesine kadar saçından gezdirdi. Bayağı uzamış. Zamarı konusunda zihninde somut göstergeler oluşmuyordu, günleri sayamıyordu ya da günlerin sayılabilirliği konusunda düşünceler oluşturamıyordu. Ama ajandasına bazı zaman başında geçen somut olayları yazıyor, bazı zaman da kurgusal bir şeyler karalıyordu. Ama şimdiye kadar kimseye okutmamıştı bu yazdıklarını. İlk terapideki doktorlar da merak etmişti ne yazdığını, ama onlara da okutmamıştı bu kıymetli ajandasını. Değil ayların nasıl geçtiğini bilmek bir günün bile akış durumunu takip edecek konsantrasyona ulaşamıyordu.

İçerisi de çok havasızdı. Zaten beynine yeterince oksijen gitmiyordu, bu küçük odada irikıyım doktorlar gelip üç kurşluk oksijeni kocaman ciğerleriyle emiyorlardı. En iyisi pencereyi açmaktı. Öyle de yaptı. Dışarı da baskındı. Sanki odada birazcık var olan oksijen küçük pencereden dışarıya seğırtmişti. Bu arada hemşire girdi içeriye. Ohh! Cereyan yapmıştı işte. Yaprak kımıldatacak kadar hava esti. Beyaz pantolon, beyaz önlük ve flora beyazı dantelsiz külotuyla bu hemşire bir harikaydı. Saçları dalgalı, gözleri üzüm siyahı ve iriydi, biraz erkeksi çıkan sesi seksapelliğine halel getir-miyordu. Işık Kutlu’da, hastaneye yattıktan sonra garip bir alışkanlık baş göstermişti. Hemşirelerin külotlarının rengini merak eder olmuştu. (Bu alışkanlığının kaynağı

daha önceki yıllara, hatta ortaöğretim yıllarına kadar gidiyor olabilirdi. Çünkü ortaokul yıllarında bayan öğretmenlerinin külotlarının rengini merak etme gibi çok terbiyesiz düşünceler barındırırdı içinde. Bu merakını gidermek için de yine kimsenin hayaline gelmeyecek ahlaksız planlar yapardı ve çoğu zaman da başarılı olur ve bayan öğretmenlerin külotunun rengini öğrenirdi. Bu ortaokul öğrencisi Işık Kutlu için kesinlikle çok büyük bir zaferdi.) Bu merak çoğu zaman başına iş açmış, bazı zamanlar da sapık muamelesi görmekten kurtulamamıştı. Ama bizimkinin bu garip alışkanlığı nezih bir tecessüsten başka bir şey değildi. Hemşireler beyaz pantolon ya da etek giydikleri için hep açık renkli külot giyerlerdi. Tabii beyazın da tonları vardı: griye yakın beyaz, pembeye yakın beyaz, gümüş rengine yaklaşan beyaz, flora beyazı, hayalet beyazı, kar beyazı, keten rengi, bej, donuk gül beyazı. Artık bu konuda çok da ustalaşmıştı (çok eskiye dayanan bir ustalığın gelişerek devam etmesi). Kapıdan içeriye girer girmez bir bakışta hemşirenin külot rengini hemen anlayabiliyordu. Bugün, flora beyazı ve dantelsiz; bugün donuk gül beyazı ve dantelsiz; bugün, bej ve yine dantelsiz. Hemşireler hep dantelsiz beyaz külot giyerlerdi. Ama nedendir bilinmez külotların hepsinin rengi balköpüğü olsun istiyordu. Hemşireler dantelsiz balköpüğü rengi külotlar giysin, Işık Kutlu da sabah içtimasında hemşirelerin külotlarını kontrol etsin, külotlarının rengi balköpüğü olmayan hemşireleri şiddetli cezalara çarptırsındı.

Hemşire hastanın dosyasını doktorlara bırakıp gitti. Oda hâlâ havasızdı, Işık Kutlu zor nefes alıyordu. Doktorların önünde duran çöp kovalarının görevini ilk terapide aklında kaldığı kadarıyla biliyordu. Mutlaka bunlar da oyuncak et bebek gibi bacaklarından tutup ters çevirecekler ve yorulana kadar sallayacaklardı.

"Hayır," dedi üçüncü doktor. "Öyle yapmayacağız, sadece konuşacağız." Buna hiç inanmamıştı. O kocaman çöp kovaları da ne oluyordu. Belki de içine kaynar

su koyup Işık Kutlu'nun kemiklerini bile eriteceklerdi. Günahlarını bir bir yüzüne sayıp, defterini de sol taraftan vererek kovanın içinde kaynatacaklardı. Bunlar temsilciydi ve kutsi insanlardı. Özel görevlilerdi, seçilmişlerdi.

"Ben sizi daha önce görmüştüm. Zihnime tam güvenemiyorum ama sizi daha önce görmüştüm. Siz mağarada karşılaştığım, daha doğrusu gizlice konuşmalarınızı dinlediğim üç temsilcisiniz. Şu gıcırdayan sandalyede oturan tıpkı efendime benziyor."

"Şimdi bize adını söyle."

"Işık Kutlu." Adını söylerken mutlu hissetmişti kendini. Keşke soracakları bütün soruların cevabı bu kadar kolay bu kadar keyifli olsa, o zaman bu sınavlarda tam puan alır ve sınavları çok rahat geçerdi.

"Dosyada ismin farklı geçiyor," dedi orta sandalyede oturan efendisine benzeyen doktor.

"Kesinlikle Işık Kutlu. İsmim Işık Kutlu."

"Şimdi kötü düşüncelerden, zihnini bulandıran kötü düşüncelerden uzaklaşmaya çalış." Pencere küçük, hem de çok küçük, nefes alamıyorum, dışarıdan gram hava girmiyor içeri. Siz bu havasızlığa nasıl dayanıyorsunuz kuzum. Siz gelmezden evvel bu oda böyle değildi, üfül üfül esiyordu. Siz mi çalışıyorsunuz oksijenimi?

"Yazdıklarını okuduk, izinsiz oldu ama bunu yapmak zorundaydık. Ne yazdığını bilmek zorundaydık. İnsan başına iş açacak şeyler yazmamalı." Pencere çok küçük, güneye bakıyor, ayın pencereden süzülüp yatağıma serpişmesini hesap ettim. Açık, bulutsuz, yağmursuz bir gecede ay yatağıma günde bir buçuk sayfa yazma süresince misafir oluyor. Ortalama üç yüz doksan sözcük yazıyorum. Bu esnada hem yazıyorum hem de iki defa şunu düşünüyorum: Rüşvet olarak Hera'yı kabul eder miydim? Rüşvet olarak Hera'yı kabul eder miydim?

"Defterine, daha doğrusu ajandana yazdıklarında

anladığımız şey: inanç kaybı. Bu çok tehlikeli.”

“Peygamberin sofrasında hain olmak acı veriyor olmalı. Neden kendi tarihin İsa’nın sofrasından başlıyor, hiç merak ettin mi? Neden kendini hep onunla özdeşleştirip aynı yazgıyı paylaştığını düşünüyorsun? Kaybedenler grubunda saf tutarak İsa’nın sofrasında yerinin olacağını mı sanıyorsun?”

“Kutsal olanları somutlaştırdığın sürece azap halinde olacaksın. Allah’ın beden ölçüsünü merak ettiğin sürece kendini o kutsal sofrada en iyi ihtimalle ihanet eden Yahuda kılığında göreceksin.”

“Allah’ın hakkını vermediğin sürece ihanetten sonra ölsen bile ölmemiş gibi amansız bir gölgenin takibinde olacaksın.” Işık Kutlu inançsız ve yorgun gözlerle baktı karşıdaki üçlüye, sonra sandalyesini kontrol etti. Keşke doğaüstü güçlerim olsaydı da şu sandalyeyi başka bir yere ıslayabilseydim, diye düşündü.

“Allah hiçbir ölümlüye doğaüstü güç vermez. Allah bilir ki bütün ölümlüler doğaüstü gücü kontrolsüz kullanır. Eğer böyle olmasaydı gücün kız kardeşi olan ‘zayıflık’ erkek kardeş tarafından devamlı tecavüze uğramak durumunda kalmazdı. Bu senin sınırlı, zayıf, körpe zihnine fazla yüklenmeseydin şimdi kontrolsüz ve serseri bir zihne sahip olmazdın.”

“Zihninde iz etmiş lekelerle ya hayatının sonuna kadar yaşarsın ya da bize yardımcı olursun ve biz de o lekeleri dezenfekte ederiz. En azından saatin tik taklarını duyarsın.”

“Seninle bir uzlaşma zemini arıyoruz, sadece uzlaşma. Uzlaşma kolay gibi görünür ama zor iştir. Ve Allah uzlaşmayı çok sever, en sevdiği eylem uzlaşmadır. Bu kadar çatışma, gürültü, dövüş neden çıkıyor sanıyorsun? Allah’a bir uzlaşma hediye edebilmek için. Allah çatışmaya bilerek zemin hazırlar ki bizler bu çatışmalardan uzlaşalım ve sevap kazanalım. Bu amansız ve bunaltıcı azaptan kurtulmak için uzlaşmak zorundasın. Uzlaşalım ve Allah’ın takdirine mazhar olalım.” Allah!

Kurban olduğum Allah bu yaralarımı sırf uzlaşalım diye mi açtın?

“Yine düşüncelerin aynı yerde takılıp kalıyor, kendini aşamıyorsun, sınırlı zihninle sonsuzluğa damla olmaya çalışıyorsun.”

“Yaşlanmış ve her an daha da büyüyen yaralarını yalamaktan başka elinde bir şey gelmeyen köpeğe Allah şefkat ve merhametten başka bir şey düşünmez.” Canım o yaşlı köpeğin yaralarına işemek istedi şimdi.

“Kalp gölgene ait değil, sana ait. O kalbi gölgene vermeye kalkarsan o gölge yaşlı köpeğin yaralarına işer de sıçar da.” Işık Kutlu memnuniyetsiz bir edayla açık pencereden dışarıya baktı. Şappadakkkk... Şappadakkkk... Şappadakkkk... Üç tane Şappadakkkk... Ense köküne.... Ensesi fena yanmıştı.

İnsanlarpaganinançlarıyladahatatminkârdahakan aatkârdahaeğlencelidahabarışıldılarnesamankitanrıy erlerinvegöklerrinhâkimiyetinitakbaşınaüstlendisizba naşappadakkkvurmayabaşladınızherkesesappadakkkvurmayabaşladınız.

“Şimdi seni geldiğin yere geri gönderiyoruz, bunu Allah’ın, kullarına ne kadar şefkatli olduğunu göstermek için yapıyoruz.”

“Kul ne kadar günaha saplanmış da olsa Allah ona merhamet göstermekten geri durmaz.”

“Kul ne kadar küfre istekli de olsa Allah ona mağfi-ret göstermekten geri durmaz.”

“Kul ne kadar da isyana kalkışsa Allah ona rahmet göstermekten geri durmaz.”

“Allah yaptığın kötülükleri hemen unuttur ama iyilikleri unutmaz. Bir miskal iyilik yapmışsan onu karşılıksız bırakmaz. Demek bir miskal de olsa iyiliğin var ki Allah seni geçmişine gönderiyor onunla yüzleş diye.”

“Allah sana ders çıkarasın diye geçmişinde ufak bir görüntü sunuyor, bu sunduğu görüntüyü de başka birinin gözüyle gör istiyor. Bunu yapıyor ki O’nun adaletinde şüphe duymayasın.”

“Şüphesiz ki Allah adaleti, iyilik yapmayı çok sever ve bunu da kullarına emreder.”

“Allah kullarına iyilik yapmayı, onların günahlarını affetmeyi ve onlarla uzlaşmayı çok sever.”

Uzlaşma istemiyorum, size ibiğimi kaldırıyorum... size ibiğimi kaldırıyorum... size ibiğimi kaldırıyorum... Işık Kutlu açık pencereye kafasını çevirip tekrar baktı ve çevik bir hareketle kendini pencereden aşağıya attı. Doktorlar hemen pencereye koştu, aşağıya baktılar, Işık Kutlu hâlâ düşmeye çalışıyordu. Öylece hava boşluğunda asılı kalmıştı. Düşmeyi bile becerememişti. Zennooooonnnnn!... Zenon paradoksu... Maddenin hareket-sizliği. Işık Kutlu maddeydi ve madde yere düşmedi. Maddeler hareket etmezdi. Achilles ve kaplumbağanın yarışında kazanan olmazdı. ...hiçbir şeyin yoktan var olamayacağı ve vardan yok olamayacağı... Herakleitos azap içinde. Allah Herakleitos’a acısın ve ruhunu azaptan kurtarsın.

ÂMİN...

ÂMİN...

ÂMİN...

Köye Kaçış

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun,
 “(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama”,
 bir süs, kendi aranızda bir övünme
 (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda
 bir ‘çoğalma-tutkusu’dur. Bir yağmur
 örneği gibi; onun bitirdiği ekin
 ekicilerin (veya kâfirlerin) hoşuna gitmiştir,
 sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki
 sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir.
 Ahirette ise şiddetli bir azab;
 Allah’tan bir mağfiret ve bir
 hoşnutluk (rıza) vardır. Dünya hayatı,
 aldaniş olan bir metadan başka bir şey değildir.
 (Hadid Suresi, 20)

Olayda adı geçen figürler arı Türkçe’yle konuşmuşlardır. Bu yazarın fantezisi ya da hayali değildir. Daha küçük bir çocukken annesi yazarın eline bir kitap tutuşturur. Kitabı okumaz, bir köşeye atar. Sevmemektedir okumayı. Tekrar başka bir kitap alır eline, onu da okumaz. Sonraki zamanlarda arkadaşlarıyla tartışmaya koyulurlar. Yaşları sekiz ilâ on arasında değişen bu arkadaş grubu köy romancılığı üzerine uzun münakaşalar yaparlar. Küçük yazarımız bu münakaşalarda adamakıllı iki çift laf edemez ve buna çok üzülür. Doğruca annesine koşup bir kitap ister “...Ama kitap bir

köy romanı olsun,” der, “yazarın adı Mahmut Makal, kitabın adı da *Bizim Köy*.” Nereden öğrendiğini sorar annesi. Aşağıdaki ağaçlıklarda köy romancılığıyla ilgili tartışı yapan arkadaşlarından duyduğunu söyler. Annesi buna memnun olur. Hemen istediği kitabı önüne koyar. Oracıkta okumaya başlar küçük yazarımız, ama çok geçmeden bir şeylerin düzgün gitmediğini fark eder. Okuyordur ama okuduğunu beğenmiyordur. Okuduğu köy romanlarında kullanılan dili bir türlü kanıksayamıyordur. Mahallilik içeren dilin değişkenliğine kafa yormak zorunda kalıyor ve sonra da okuduklarını hafızasında kontrol edemiyordur.

Yazar amcalar, küçük yazarımıza göre kesinlikle yanlış yoldadır. Küçük yazarımız, “Vay canına, yazar amcalar şiveleşmenin ne kadar sakıncalı bir durum olduğunu düşünemiyorlar mı?” diye sorar. Sonra yazar amcalarının romanlarında küçük rötuşlar yapmaya başlar. Romanda geçen mahalli konuşmaları Öztürkçeleştirir. Bunu zamanla alışkanlık haline getirir ve bütün köy romanlarının dilini istisnasız değiştirir. Bazı yazarların kitaplarındaki dil değişikliği kolay olur ama bazılarınunki ummadığı kadar zordur. En büyük kavgayı da kullandığı uçsuz bucaksız dille Yaşar Kemal amcasına karşı verir. Yaşar Kemal amcasının tasvirlerini, kullandığı lokal ağzı bir türlü anlayamıyordur. “Eğer ben bir roman yazarsam kesinlikle Öztürkçeleştirilmiş bir dil kullanırım,” diye de kendi kendine bir söz verir.

Kemal Tahir’in İç Anadolu şivesini, Yaşar Kemal ve Orhan Kemal’in Çukurova şivesini (Mahmut Makal’ın hangi şivede olduğunu çözememiş), Fakir Baykurt’un Orta Anadolu şivesini Öztürkçeleştirmesi senelerini alır. Artık bütün köy romanlarını Öztürkçeleştirmiştir. Sadece bir kitap kalmıştır geriye. Bu kitabı da eline alır, kitaba bakar. Kitabın üzerinde “Rahmet Yolları Kesti” yazmaktadır. Tam Öztürkçeleştirmeye başlayacakken aniden evinden alınıp bilmediği insanlar tarafından bilmediği bir yere götürülür.

Arabanın arka koltuğunda oturuyordu. Araba bembeyaz tozla kaplı bir yolda gidiyordu. Arkada toz bulutları arabayı takip ediyor, çocuk önünü ve arkasını hiç görmüyordu. Arabanın ne kadar hızla gittiğini tahmin etmeye çalışıyor ama bu mümkün olmuyordu. Ne bir araba solluyorlar ne de arkadan bir araba yaklaşıyordu. Şoförün ensesini görebiliyordu ancak. Zayıf bir ense, teke bıçağıyla oyulmuş gibiydi. Yanında kıvırcık bir kafa vardı ama yüzünü görmek mümkün değildi. Şoför sabit önüne bakıyordu. Diğer kafaysa bazen sola, bazen öne bakıyordu. Sağına ve gerisine bakınıyordu. Sağa ya da geriye baksa yüzünü görecekti ama kıvırcık özellikle bakmıyordu. Ne kadar gittiklerini kestiremiyordu. Uyuyor uyanıyor, hâlâ yolda olduklarını görüyordu. Kaç gündür açtı. Ağzını açamıyordu. Aç kaldığı zamanlarda ağzını hep zor açardı zaten, açsa bile sesi çıkmıyordu ki. Kendisine bakan biri olsa işaretle aç olduğunu anlatacaktı ama kimse bakmıyordu. Açlığa dayanamazdı hiç.

Yolculuk devam ediyordu. Elini öne uzatıyor, eli milim ileri gitmiyordu. Bazen araba duruyor gibi oluyordu belli belirsiz ama tam emin olamıyordu. Çevrede bir ağaç olsa hangi hızla gittiklerini kestirebilecekti. Yolculuk yaparken yol kenarındaki ağaçları saymayı oldum olası çok severdi.

Sonunda toz bulutları refakatinde bir yerde durdular. Kıvırcık kafa, kurak elleriyle arka kapıyı açtı. İnce, tiz bir sesle çocuğa sadece "in" dedi. Çocuk indi. Çocuk, adamın yüzünü görmek için kafasını adama çevirdi ama adam çabucak diğer tarafa döndü. Çocuk kıvırcık kafanın yüz kısmını göremedi ama şoförü görmüştü. Kavurga kadar kavruk bir yüzdü gördüğü. Adam devamlı gülüyordu sanki. Ama sonradan anladı ki adamın yüz kaslarındaki bozukluk onu gülüyor gösteriyordu. Şoförün eliyle işaret ettiği yerde bir kervan vardı, "Onlara katılacaksın, onlar seni gereken yere götürecekler. Gereken yerin neresi olduğunu sana

söyleyecekler. Bizim görevimiz burada bitiyor, kal sağlıcakla,” dedi ve tekrar arabaya yöneldi. Ama ben şimdi neredeyim diye içini çekti çocuk. Son bir kez kıvırcığı yokladı, kıvırcık çoktan arabaya binmiş, yüzünü ters istikamete çevirmişti bile.

Ne kadar kalabalık bir kervandı. Tanımadığı insanlardı bunlar. Zarar verebilirlerdi. Kervanın vahşi bir görünümü vardı. Ağır kervan olmalıydı. At, katır, öküz, deve. En çok da katır ve öküz vardı. Kağnıların önünde öküzler boyunduruğundan sıyrılmış, kocaman telislerde saman yiyorlardı. İkide bir burunlarından üfledikleri soluk, samanı patos gibi on metre ileriye atıyordu.

Kervancıbaşını bulmam gerek, diye düşündü çocuk. Kervancıbaşı tamlaması hiç yabancı değildi. Okuduğu romanlarda bu tamlamaya sıkça rastlamıştı. Hatta bu tamlamanın belirtili isim tamlaması olduğunu dahi biliyordu. İçi birden heyecanla doldu. “Ne acayip, ne acayip,” dedi. “Kervana katılacağım, bunlarla ilgili ne kadar kitap okumuştum.” Okuduklarından en ilginç olanını kafasında toparlamaya başlamıştı. Hint kervanlarını anlatan bir kitaptı bu. Avantüre olaylar hatıra biçiminde anlatılmıştı. Yazar, Hindistan’dan başlayıp Afganistan, İsfahan’a, oradan Bağdat ve Halep’e kadar olan seyahati sırasında başından geçen heyecan verici olayları yazmıştı. Roman mıydı acaba okuduğu kitap? Kervanda birçok insan kaybolmuştu. Bu kaybolmalar her gece devam etmişti. Kaybolanların cesetleri dahi bulunamıyordu. Daha sonra ne olmuştu? İsfahan’da kurt canavar karışımı bir hayvan peşlerine düşmüş onunla mücadele etmişti kervandakiler. Her neyse tam hatırlayamadı ama romandı galiba.

Sevda yüklü kervanlar
Senin kapından geçer
Aşk şarabını içenler
Yârin derdine düşer

Bu han garip yatağı
Bülbül derdim ortağı
Aşkın söyletir beni
Feryat feryat

Aşkın ne zor şey imiş
Düşmeden bilemedim
Eller erdi murada
Ben murada ermedim

Bu han garip yatağı
Bülbül derdim ortağı
Aşkın söyletir beni
Feryat feryat

Yağız delikanlı ne dertli okuyordu türküyü. Geldiğimi gören olmadı, diye düşündü çocuk. Bu karayağız delikanlıya türkü söylet, kervanı bir ucundan öbürüne kadar soyup soğana çevir. Kimsenin ruhu duymazdı. Selam mı vermeliyim? İyi günler mi dilemeliyim? İkciklenirken kervancıbaşı eliyle işaret edip, "İşte bizim misafir geldi, hoş geldi sefalar getirdi," dedi. Beni nerden tanıyorlar ki bunlar, diye düşündü, bu düşüncesini söylemedi. "İyi günler efendim," diye söze başladı ama sözünü tamamlamadılar. "Biliyoruz seni, sen bize emanetsin." Uzun boğuk sesle kervancıbaşı bağırdı: "Haydi gidiyoruz yolcu yolunda gerek." Herkes kıyamet gibi ayaklandı. Katırlar, atlar, develer, öküzler. Onların önünde kağnılar katar katar ve tekerlekleri meşeden...

Hava sıcaktı/ sıcak/ sapı kanlı demiri kör bir bıçaktı sıcak. Öküzler kağnıları çekiyordu. Gökte mavilikten başka bir şey yoktu. Sarıya batmış güneş vıcık vıcıktı. Tenler köşkerin ayakkabı derisiydi. Toprak ayakaltında halı gibi kaymaktaydı. Var gücüyle bitmez dirençle öküzler kağnıları çekiyordu. Katırlar; sırtındaki yüklerle dört ayak demir kesmişti, orta yerde dikiliydi, fişşek

gibi çakacaktı, ayakları leş gibi terdi, dizkapakları kuru toprağa gömülüydü, boz kılları deriden ayrılacaktı. Develer ilahi bir buyruk bekliyordu, burnu göğü gözlüyordu, eğri boyunları uzun bacaklarıyla ayaklarına yük pompalıyordu, geniş ve yumuşak tabanları toprağı kokluyor, öpüyordu, yarıyordu. Develer; yastıklı ayak tabanları kavislerle kumdan içeri giriyor, hörgüçlerindeki saklı yağ son damlalarını damlatıyordu. Ve develer birazdan üç adım öteye yığılacaktı. Öküzler; dünyayı omuzlarında taşıyordu, ayakları yarıdan kesilmişti, gökten üzerlerine ateş düşüyordu, kızıl ateşli kum ayaklarını eritmişti, ağızları can solurken homurtuları burundan geliyordu, derileri kayıştı, zelveleler nefeslerini boğuyordu.

Yollar patıkaydı. İki dağ arasında iki çebiç yoluydu. Kağnılar akağaştan oyulmuştu. Tekerlekleri gıcırdayıyordu toprağın altından. Kağnı gıcirtısı, insanın üzerine uçacakmışçasına duran sapa dağlara çarpıp kulakları parçalıyordu. Ayakaltında halı gibi kayan kumdan yollarda kağnılar gidiyordu ağır aksak. Yamaçlar, çetin dağlar geçit vermiyordu.

Hava yağlı, bulutlar kümüslüydü. Anaların kundağında kapana kısılmış ağlak yavrular süt bekliyordu. Memeden ter ve kan çıkıyordu. Çocuklar aç, annelerin elleri kurşun işlemez nasırdı. Ki onlar da kurumuştı. Her zevke susaktı vücutlar. Güneş zincirlerini koparmış, bütün vahşiliğiyle kurşuni ve titrek saldırmaktaydı. Her yer sarı, güneş sarısıydı. Yağlar eriyor şakak aralarından süzülüyor, ufalıyor, ufalanıyordu. Eriyordu etler.

Kağnılar gıcırdayıyordu, tekerlekleri meşedendi. Kattırların dizlerine sıkışan fer attıkları her adımda biraz daha bitiyordu. Kağnı gıcirtısı öküzlerin boğuk sesine karışıyordu. Ucu püsküllü tirbuşon gibi kıvrım kıvrım, kıkırdaksı kuyruklardan terler fışkırıyordu. Hava kurşun gibiydi. Yağlı tenli gelinler ümitlerini hepten ertelemişti. Dilsiz gelinler seslerini ancak doğum vaktinde

duyururdu ılık ılığa. Dişi katıra benzerdi bakire kızlar. Vücutlarındaki şehvet patlamaklıydı. Derilerinden süzülen tuzlu su göğüs aralarında pınarlaşmış ve fışkırmaklıydı. Doğum sancısı... Sevişmek için evlenmek gerekti. Doğurmak için sevişmek. Mayıs ayı, kiraz ayıydı. Eylül ayı, köylü ayı.

Geldim. İyi karşılama beklemiyordum ama yine de merhabayı hak ettim. Bari ben selam vereyim. Yok yok, yanlış tanıdınız beni. Ben Ahmet Celal değilim. Sıcak-kanlıyım. Mesafeli ve soğuk davranmayacağım. Milli bir mücadele de vermiyoruz. şuracıkta çocuklarınıza elimden geldiğince faydalı bilimler öğreteceğim. Adım Işık Kutlu. Öğretmenim. Yok. Artık cenaze levazımatçısı değilim. Bakmayın siz, o da iyi, saygın bir meslekti. Artık insanlar ölsün istemiyorum. Bıraktım mesleği, ölüm yok artık size, herkesin içi rahat olsun.

Bu köyün bir muhtar olmalı değil mi? Sanırım her köyde böyle bir eleman mevcut.

Muhtar ilçenin birim müdürlerini çağırmış su meselesini kökünden halletmek için. Kaymakam da gelecekmiş. Öğretmen mutlaka bulunmalıymış. Tam da zamanında gelmişim ğretmen bey. Hem imaj açısından hem de muhtarı destekleme mahiyetinde. Ha bu arada kuzu da keseceklermiş yaylada. Sakatatını ne yapacaksınız? Ciğeri, böbreği, yüreği, dalağı.. Rakı var mı be bekçi kardeş? Atay da olmalı. Onun gibisini hiç görmedim. Rakının hakkı Atay'a.

Beni lojmanıma götür bekçi kardeş. Okulun bir lojmanı olmalı. Olmalı olmasına da üç aydan beri fareler ve örümceklerden başka kimse sahip çıkıyor. Evde de kalamam ki. Lojman ummuştum. Umma ki ksmeyesin deme Alvarlı Efe, umuyor insan işte. Beraber olalım, haşaratı kovalım, temizliğimizi yapıp bir de boya çekelim. Duvarların rengi hiç de önemli değil, kireç de olsa

olur. Ondan sonra değme keyfime. Sen bekçisin, köyün en istidatlı adamından sonraki adamsın. Hem uzunsun hem İsmail. Köy halkı sendeki cevheri görmüş olmalı ki bu mesuliyeti sana tevdi etmiş. Kıрма beni lütfen, bir el atıp bitiririz alimallah. Ahmet de geliyor, o da yardıma hazır. Ahmet mi? Bildiğimiz Ahmet. Deli Ahmet. Bakmayın deli dendiğine, hem uyanık hem fodul. Basbayağı çenebaz. Olsun, n'apalım, görmezden geleceğiz hocam, bunun kötü huyu da çenesiz olması. Olur olmaz zamanlarda olur olmaz konuşmaları alışılmadık durum değil. Bak başladı işte. Can Hoca mı? Benden önceki öğretmen. Selam Can Hoca. Benden önce sen varmışsın. İyi bir öğretmenmişsin. Köylü, senden sonra öğretinen gelmez diye korkuyormuş. Hele şükür işte geldim. Sağ olsun hünkârlı padişahımız tez elden bir öğretinen armağan etti. Aslında iki öğretmen kadroları varmış ama bir öğretmene bile şükretmek lazım olmuş. Hiç öğretmen göndermeseler ne diyebilirlermiş! Bazen iki öğretmen, bazen bir, bazen de öğretmensiz...

Aslında gıcıkları var bu köye. Haksız da sayılmazlar, köyün de çok ettiği var hani. Devletin nazarında köyün sicili pek temiz değil. Herkes bir âlem, kızgın sacın üzerinde zıplayan yavru ayı gibiler. Gelen yabancıya şüpheli gözlerle bakıyorlar. Köye ağa yok mudur Deli Ahmet. Hani filmlerde olur ya, onlardan işte. Romanlara da çoğu zaman bir ağa şarttır. Çıplaklaştırılmış köy romanları ağasız olmaz, eşkıya hakeza. Uzun İskender mi, İnce Memed mi? Esaslı bir köyse bunlar olmalı Deli Ahmet. Senin adın bile deli. Köyde olduğun için deli. Gel şehirlerimize, Ahmet Efendi deriz sana. Bizler asri insanlarız.

Ben dinleneyim arkadaşlar, yardımınız için sağ olun. Çok çalıştık. Buranın pası ancak bir yılda çözülür. Duvarlar istediğim gibi olmadı ama canınız sağ olsun, beyaz kireç de iyidir. Köyde ikinizden madem yardımsever yokmuş. Ahmet ellerine sağlık, hem çalıştın hem de seminer verdin. İlk gün adına fena değil sunduğun

bilgiler. Geldiğimi muhtara söyle bekçi kardeş, bir uğrarsa iyi olur. Sahtekâra benziyorsun, biraz da günahkâr bakıyorsun, olsun ziyanı yok, bölüşecek nemiz var ki? Muhtar kendi teşrif etmezse söylesin ben gelirim. Şimdi gidin dinlenin, yoruldunuz. Yaz boyu dinlenmek yasak, bunun bilincindeyim. Vakit çalışmak vakti. Kar yağar kış uykusuna yatarsınız. Ama yine de bir demli çayınızı demleyin, Acem ellerinden hediye gelen kirmenşah dokuması al kuşağınızı bağlayın, gümüş sigara tabağınızı açıp sigaranızı sarın, tabii ki zebercetten tespihinizi de parmaklarınızdan akıtmayı ihmal etmeyin ha!

Kapıya inen sert darbeler Işık Kutlu'nun bulunduğu yeri algılamasını kolaylaştırmıştı. Pansiyonda olmadığı kesindi. Gelse gelse Sasa gelirdi. O da kapıya yumuşacık dokunurdu. Kim yüklenir ki kapıya bu kadar. Sinekçiğin de kaç zamandır sesi soluğu çıkmıyordu. Ayrılmışlardı galiba. İlişkilerini dinlenmeye almışlardı. Olsaydı cırtlak vızıyla uyandırırdu. Kimin geldiğini de bildirirdi en azından, hakkını yememeliydi. Boş ver, olmaması çok daha iyi. Canın cehenneme atsineği. Muhtarın bu kadar erken geleceğini tahmin etmemiştim. Köy erken uyanır da sen de çok abarttın. Neredeyse gece. Biz şimdi meyhaneden yeni dönmüş olurduk. Nehir boyunca dairler çizen Atay'ın estetiğine imrenirdik. Yol yorgunuyum zaten.

Yarın çok ağır misafirler gelecekmiş köye. İyi ki gelmişim. Allah'ın iyi kullarıymışlar. Allah beni hediye olarak göndermiş. Gökten indim, keşfedin artık beni. Gözleri yollarda kalmış. İmamsızlık ve öğretmensizlik köy için büyük kayıpmış. Hazırlanmalı. Yaylayı hazırlamalı. Her şeyi son bir kez gözden geçirmeli. Eksik gedik koymamalı. Erken kalkan yol alır öğretmen bey. Mülki amir ile birim müdürleri, hepsi geliyor, şu yüzbaşının gönlünü hoş etmeli, yoksa köyün kanına ekmek doğrayacak vallahi. Adam tav oldu köye. Gözü köyün üzerinde, ne yapsak beğenmiyor. Bu köy için bu büyük bir sınav. Bu sınavı verdik mi önümüz, ar-

kamız, sağımız, solumuz sobe. Bu muhitte yüzbaşının gönlünü hoş tutmak demek ilçenin en fiyakalı köyüsün demek. İyi konuşuyorsun da muhtar, benlik bir iş yok. Yine de gerektiği yerde boyumu göstereyim. Hiç hoşlanmadığım durum bunlar. Bürokrasiye Sasa kadar uzağım. Tamam, muhtar, kahvaltısı senin evde yapalım da benim kahvaltı alışkanlığım da yok. Yine de çayını içerim. Bana bir çocuk gönder, senin evi göstereyim. Hazırlanmam uzun sürer, gördüğün gibi uyanmış sayılmam. Hazırlanmadan bahsettiğim kendime gelmem. Şu sabah kalkışlarım zehir gibi. Sen rüya görmenin ne demek olduğunu bilir misin? O senin bildiğin rüyalarlardan bahsetmiyorum. Bahsettiğim, bir nevi, rüyanın gerçekle karışımı. Konuştuğun insanın gerçek mi hayal mi olduğunu anlayamıyorsun. Şimdi sen gerçekten var mısın muhtar? Eğer gerçeksen, neler çektiğimi anlarsın. Acı çekiyorum muhtar, acı. Hayatı yakalayamıyorum. Kim olduğumu bile bilmiyorum. Sahiden bilmiyorum. Geçmişim İsa'nın sofrasında başlıyor. Sonra pansiyon, sonra da bu köy. Pansiyonu anladık da bu köyde ne işim var benim? Nasıl geldim buraya? En son Sasa'nın babasını gömmüştük. Sasa çok üzgün görünüyordu. Hemen de kaçtım Sasa'nın ihtiyacı olduğu bir zamanda. Gemiye ilk terk eden hep ben oluyorum. Cenazede Canan'ı da gördüm. Siyah bir şal vardı başında, kucağında bir bebek. Bebek Sasa'ya benziyordu. Nil cenazede yoktu. Bunu çok yadırgadım. Neden gelmemişti? Sasa'nın ihtiyacı olduğu bir zamanda Nil neden yoktu? Atay, cenazede mi meyhanede mi anlaşılmıyordu. O tabuda omuz verdiğinde kesinlikle aklına Sevil gelmişti. Sanki Sevil'i bir daha gömüyordu. Bundan sonra her gömdüğü cenaze Sevil'in cenazesiydi. Arkas'la Saron yan yana yürüyordu. Sonra yanlarına Zahit Nami geldi. Bu ihtiyarlar hiç ölmeyecek galiba. Zahit Nami'in yanında fahişeleri yoktu. Demek cenazeye getirmiyor fahişelerini.

Kaçtığım belki de iyi oldu, ben zaten fazlalıktım

muhtar. Sırtlarından da indim. Keşke ayrılırken haber verseydim. Bu kaçışlar ne kadar sürecektir bilmem ki. Kendimin olmadığı bir yer bulmam lazım.

Anlatacağım daha çok hatıralarım var muhtar. Ama boş ver, ne gereği var. Şeytanın evinde temsilcilerin konuşmalarına şahitlik ettiğimi söylesem inanmazsın. Hele İsa'nın huzurunda ne kadar terbiyesizleştiğimi anlatsam buna hiç inanmazsın.

Anlamaya çalış biraz muhtar. Bu anlattıklarım hepimizin hikâyesi. Beni anlamaya çalış. Sağlığım giderek bozuluyor. Yüzüme bakınca bunu görürsün. Yüzüme iyi bak muhtar, yüzümün solgunluğuna. Beni anlıyorsun değil mi muhtar? Rüya değilsen anlarsın. Her yattığımda uyanmamaya kuruyorum kendimi. Ama Tanrı'nın belası her güne uyanıyorum. Lazım değil ya uyanıyorum işte.

Suç bende muhtar. Tanrı'ya bu kadar kafa tutulmaz. Kavga etmeyecektim, alttan alacaktım, siyasi olacaktım, he diyecektim, inanıyormuş gibi yapacaktım, efelenmeyecektim, uzlaşacaktım. Tanrı bu, şakası olmaz ki, çarpar adamı yere. Bak ne canımı alıyor ne de iflah ediyor. Kendi de biliyor, bir kulu bu kadar mutsuz etmeye hakkı olmadığını. Yok, ama inat ettim, özür dilemeyeceğim, geri adım atmayacağım. Pilavdan dönenin kaşığı kırılсын. Benim dayım Sisipos. Sırtında kaya taşımanın da zevkli yanları vardır elbet.

Muhtarın evi karanlık, loş da değil, basbayağı karanlık. Pencereden içeri topluğne başı kadar ancak ışık sızıyor. Yer döşemeli. Kilimler eski püskü, minderler sıra sıra dizilmiş, salon genişçe ve oldukça serin. Mağaraya benziyor. Sol dışta tandır var, arka dışta ahır, ara ara buzağı sesi yayılıyor içeri. Tavanlar yüksek. Mertekler sıra boyu yatırılmış. Ortada iki hezen var, merteklerin bileşkesinde çapkılar. Duvarlar beyaz kireç. Asimetri asimetri asimetri. Olmamış muhtar olmamış. Şöyle güzelce keyif çatacak sundurman dahi yok.

Muhtar heyecanlı. Bu davet sandığımdan daha

önemli. Köye su getirmenin en kestirme yolu buymuş. Bir muhtarın samimi olacağını düşünmezdim hiç. Basbayağı uğraşıyor adamcağız. Su, köy için birinci öncelik olmuş. Muhtarın tek seçim vaadi suyun köye inmesiymiş. Başka bir beklentim varsa elimdeki ekmek beni zimin etsin. Ne yemindi be! Tövbe vaktim geldiği zaman ben de bu yemini edeyim.

Benim işim suyu getirene kadar, ondan sonra bırakacağım muhtarlığı. Çok büyük külfet. Yaptığım iş resmen hamallık hoca. Eski muhtar pusuda bekliyor. İşin çürüklüğünden oldukça emin. Bıyığının altından hınzırca gülüyor eski muhtar. Bu işin olması için kaymakamın olur vermesi gerekiyor. Kaymakamın kaymakamı da yüzbaşı tabii. Mustafa Yüzbaşı. Köyü sikmek için fırsat kolluyor. Köylü bu adamın gözünde lekeli, Gün, bu lekeyi söküp atına günü. İmam hazır, öğretmen hazır, köylüler hazır. Tekmili birden hazırız imanallah.

Muhtarın karısı olaylardan habersizmiş gibi. Onun gözünde bugünle diğer günler arasında hiç fark yok. Onun gözü kulağı tandırda yanmaması için beklediği bazlamada.

Çok öğretmen geldi ama Can Hoca'nın yeri başka. Yüzüme karşı söylüyorsun bunu muhtar. Daha benim meziyetlerimi görmedin. Yanlış anlama, devletimizin atadığı bütün öğretmenlerden memnunuz hoca. Öğretmen olmak kolay değil. En seçme okumuşları öğretmen yapıyor devletimiz. Köyümüze emeği geçen her memurdan Allah razı olsun. Şimdi kaymakamdan tut yüzbaşıya kadar ilçeden kalkıp buraya gelecekler dertlerimizi dinlemek için. Mecbur değiller gelmeye. Gelmeyebilirler. Can Hoca diyordum, çok emeği geçti. Keşke sonu da iyi olsaydı, hepimiz çok üzüldük. Ben de üzüldüm muhtar, hepimiz üzülmüyoruz bir şekilde. Sevil'e üzüldüm. Hiç sevmezdim ama Sasa'nın babasına üzüldüm, tabii Sasa adına üzüldüm. Can'a üzüldüm şimdi. Emin olun üzüldüm. Eminim ki hikâyesi çok

acıklıdır. Hangimizin hikâyesi kırık değil ki? Kendi mi bir anlatayım istersen. Ne inanırsın ne de aklımın olduğuna kanaat edersin. En iyisi mi deşmeyelim yaralarımızı. Kanatmayalım, acıyor sonra. Sen efendimi bilir misin? Bilmezsin ama ben çok iyi bilirim. Onun hikâyesi hepimizinkinden çok daha acıklı.

Yarın gelmeyeceklermiş. Yüzbaşı başka zaman olsun demiş, mazeret bildirmiş, başka bir köye gidecekmiş. Yine kenevir meselesi herhalde. Ekmeseler olmuyor şu mereti. Kaymakam da tamam erteleyelim demiş. Zavallı muhtar, nasıl da benzi attı. Sabahtan beri taşıdığı heyecan uçup gitti. Hayal kırıklığı gözlerine yerleşti. Bekçi "gelmeyeceklermiş" lafını söylemeseydi her şey ne güzeldi. Muhtarın yüzünde güller açıyordu. Şimdi kâğıt gibi oldu adamcağızın suratı. Olsun muhtar, başka zaman gelirler, pes etmek olmaz, bir randevu daha alırız. Ben de buradayım, gideriz beraber ama şu yüzbaşıya hediyeşiz gitmeyelim. Kocaman komutanın buraya gelmesi kolay olmaz. Gönlünü eyleriz karınca kararınca.

Ben gideyim muhtar, zavallı sende keyif mi bıraktılar. Kal sağlıcakla muhtar. Köyden vedalaşmak böyle olur herhalde.

Ağaçlar bu köyde meyve vermez mi? Ya da meyve vermeyen ağaçların dikilmesi mi köyün şanssızlığı? İkincisi olmalı. Boy boy söğüt ağaçları dere kenarlarında. İçeri doğru uzun kavaklar göğe tırmanıyor. Yarım dönümlük yerlere neden kavak dikerler? Dağlara doğru diş budaklar, daha üstlerde eteklere doğru ardıc ağaçları. Bu gezi nereden çıktı şimdi? Dünya kadar işim vardı ama ağaçları sayıyorum şimdi. Ahmet adımlıyor bana doğru.

Sırıttıyor. Ne yılışık bir adam böyle. Yanındaki Sadık'mış. Köyün sığır çobanı. Efendi birine benziyor. Ben

de ilk görüşte anlar oldum adamın karakterini. Teşhisi koyuyorum hemenceçik. Sanki daha önceden bu adamları tanıyorum. Kalu bela, Levh-i Mahfuz. Ya adamlar da benim ne bok olduğumu biliyorlarsa.

Çevreyi bir gezeyim dedim, hem hava almış olurum, dağ havası iyi gelirmiş bana, doktorum söyledi. Bu ardıc ağacıdır, gölgesi meşhurdur, ne tatlı oturması olur. Tamam Sadık, oturalım o zaman.

Kayısı dikebilirsiniz mesela ya da elma, kiraz, vişne, ceviz... Daha bir sürü... Pazarlayıp satın, işte size geçim kaynağı. Diğer hoca da çok söyledi bunları ama suyu nereden bulacağız hocam. İçme suyu için su kuyruğunda bizim hanımlar yarım gün sıra bekler. Ahmet, ağlamaya ne kadar meraklısın. Yemek için de mi dikemezsiniz? Sadece dört kök elma, dört kök kayısı, kovayla dahi sulanır bunlar. Ahmet uyanık, tam bir cin. Kim beklermiş, bir elma kaç yıl sonra yemiş verirmiş. Günü kurtardık mı yetermiş. Yarını düşünür halimiz mi varmış. Varsa yoksa bu gün, hatta bu öğün.

Bizim aşılanmış armutlarımız var dağda hoca, onları bile toplayıp satamıyoruz. Gerçi para mı ediyor ki. Tam armutlar yetiyor fiyat misli misline düşüyor. Armut bitiyor bu kez fiyat fırlıyor. Bekletemiyoruz da, meret hemen çürüyor, kurt alıyor içine. Ben olmasam zaten dağlarda çürüyüp gidecekler. Bizim yadigâr var, babadan kalma bir sıpaydı, şimdi yaşlandı ama iş görüyor. Yüklerim sırtına, şehirde eşe dosta satarım. Çay şeker parası ederim. Kimseye muhtaç olmamak gerek, gerisi hikâye, dünyadır derdi bitmez hoca. Allah bize uğraş olsun diye dert veriyor. Biri bitiyor ama tekrar başka bir dert başlıyor. Allah günah yazmasın ama bir can veriyor, burnumuzdan fitil fitil getiriyor. Can Hoca kendini işle boğdu da n'oldu ki? Nerede şimdi, ne iş yapar kimse bilmiyor. Uyanık olmak gerek hoca, uyanık. Ben sizden de pek bir şey anlamıyorum. Zaten buraya gelen hoca ya çok heyecanlı oluyor ya da sizin gibi bezgin. Bunun ortası yok mu hoca? Sizler nasıl insansınız?

Ben çok şey öğreniyorum. Bu köy bana neler öğretmedi ki hoca. Bir günde iki yaşıyorum it gibi. Toplumda pek konuşmam dinlerim. Benim bir şey bilmediğimi, onun için konuşmadığımı sanırlar ama bil ki hoca ben burada birçok insandan akıllıyım.

Bravo Ahmet, sen neden her şeyi bu kadar iyi biliyorsun? Şu Sadık ne güzel, pek konuşmuyor. Çok akıllısın sen, keşke muhtar olsaymışsın. Su meselesini de hallederdin. Köylü milleti karakteri zayıf adamı muhtar seçer hoca. Bu muhtarın karakteri zayıf mı şimdi? Durdu. Muhtar benim akrabam ama birbirimizi hiç sevmeyiz. Seçimde açıkta oy bastım ama yine de yaranamadım. Beni bu köyde kimse sevmez, ben herkese ne yaptım böyle? Kapılarından geçmem, ırzlarına bakmam, bir şeylerini istemem. Babam evi köyün en kıyısına yapmış başkalarıyla içli dışlı olmayalım diye. Seçim olur kapımıza gelirler, oy için yalvarırlar, işleri biter, selam vermeye tenezzül etmezler. İnsanlar çok ikiyezlü hoca, seni pohpohlarlar ama arkandan neler derler. Can Hoca'ya gazı vere vere adamı imiyle timiyle kaybettiler. Can Hoca'yı çok uyardım ama hiç dinlemedi. Gerçi Gül Hanım için gitti biliyoruz ama sebep sadece o değil, işin içinde çok iş var hoca. Beni aptal sanıyorlar, ben bunların tahmin edemeyeceği kadar çok akıllıyım. Ahmet, sen ne belagat ustasıymışsın. Öyleyim hoca, şimdi dışarıdan gelenler neden bu kadar çocuk yaptın, diyorlar. Ben de şakaya vurup iş güç yok onun için evde karıya saldırıyoruz, diyorum. Ama işin esası bu değil, işin esası çocuk demek güç demek, köyde oğlu az olanı adam yerine koymazlar. Evde kaç kelle fazlaysan o kadar ağırlığın vardır. O kadar sözün dinlenir. Yarın bu çocuklar boy boy oldu mu Deli Ahmet o zaman Ahmet Ağa olur. Hele büyüsün şu tosuncuklar. Yaşar Kemal büyütsün seni e mi, ne diyeyim şimdi ben sana Ahmet.

Tesadüf zincirlerinde eski muhtar beni davet ettiğinde Sadık'ın evinin önünden geçme zorunluluğum varmış. Ahmet her ne kadar bu köyün en gariban adamı benim dese de Sadık'ın fakirliği göze dokunur biçimde. Hocam, Ahmet olunca bizi konuşturmuyor, gel hele, beş dakika da olsa otur çay yaptırayım, içmezsen ayran yaptırayım ona da yok dersen bir bardak soğuk su getirteyim. Su soğuk değil Sadık, acı. Garip bir su, bayat galiba, ağzım genişledi sanki, keçe gibi oldu. Belli etmemeli, adamı utandırmamalı. Israr kıyamet davet etti adamcağız.

Sadık'ın evi taştan. Harç olarak çamurdan başka bir şey kullanılmamış. Taş duvarların arasında sertleşmiş toprak parçaları var. Duvar aralarına yılanmış tahta kalaslar monte etmiş. Mimar ya dedesi ya babası. Kendi tarihini aşacak tarihi bir ev. Dış duvar kalınlığı yarım metreden fazla. Güçlü bir yapı. Doğal olarak evin çatısı yok. Üzeri toprakla örtülmüş düz yapı. Yani dam. Kışın yağın kar bu yapıda nasıl erir nereye gider. Kürerlermiş karı, kar küreği ile. Evin üstü kavak ağacından tahta kalaslarla kaplanmış, üzerine de bolca kalın toprak tabakası serilmiş. Damın kenarları ise yağmur sularının aşındırmasından korunması için sel taşları ile çevrilmiş. Evin iki bölme olmasının şaşkınlığı çabuk dağıldı. Zira *birinci* bölmeyi ahır olarak kullanıyor. Evin horantası, inek, ineğin samanı, kesi ve zahrası iç içe. En yakın komşu da doğal olarak emektar inek. Ahırla iç içelik evi sıcak tutuyormuş. Ahırın kokusu alışkanlık olduğundan kötü bir etki yapmıyormuş. Sadece ahırdan sıçrayan pireler çocukların kafalarına yuva kurmuş ama zararsızmış. Ahır pırlaları tehlikeli olmazmış. Evin iç duvarı toprak ile sıvanmış. Kırmızı toprak. Duvar yerden bir metre beyaz renge boyanmış ama ne zaman? Kireç dökülmüş, duvar kelermiş. Odanın köşesinde taş zemin üzerinde çıkıntılı bir yalak. Banyo olarak kullanıyormuş bu yalağı. Biz buna çağ diyoruz hocam.

Merteklerin hemen aşığısında küçük bir girinti var ecza dolabı gibi. Taka bu hocam. Önemli eşyaları koruz buraya. Çocuklar buraya yetişemez. Sadık'ın önemli eşyalar dediğinin başında silah geliyor. Ne kadar fakir olsalar da silah şart galiba. Mertek aralarına örümcekler tabaka yapmış, Sadık'tan daha çok ev sahibi. Göçmen sobası evin tam ortasına monte edilmiş ısıyı eşit oranda dağıtması için. Ama soba dökülüyor, borular insanın başına yıkılacak gibi. Bu odada ne sedir var, ne divan. Eski kilimin üzerinde içi sapla doldurulmuş yastık minder karışımı sert bir madde var. Bunun adını Sadık da bilmiyor minder de gitsin hocam. Belin duvara gelmemesi için, duvarla bel arasına konuluyor, üzerine de oturabilirmişim. Her köşede burunları akan çocuklar boy boy. Benim öğrencim de vardır mutlaka ama ne ben sordum ne de Sadık bir şey söyledi.

Bu eski muhtar tekin adam değil dikkat et, geçen dönem bir sürü vaatte bulundu, oy verdik. Devlet su için kredi verdi, kendine traktör aldı. Haram para çabuk biter, şimdi sürünüyor. Şu yetimlerin hakkı yenir mi? Yenmez Sadık, yenmez de bu kadar çocuk fazla değil mi? Az yapsaydın da şu yetimler açlık korkusuyla ayakaltında ezilmeseydi. Olayın trajikleşmesi hoşuna gitmedi Sadık'ın. Sanki "sen melodramlaştırıyorsun, duygu ağırlıklı çok film izliyorsun, eski yerli filmlerin etkisinde fazla kalıyorsun" der gibiydi.

İşte eski muhtar. Adamda çabucak fark edilen bir gizlilik var. Şeytan tüy bırakmış üzerine. Ağzının kenarıyla lafları bükerek konuşması, hafif gülmeyele insanı aşığılması, tepelemesi, insanları ben ve diğerleri diye ayırması, konuştuğu insanlar kendi tarafını tutuyormuş gibi davranması, hangi alanda konuşursan konuş sende bir cümle fazla söyleyebilirim ukalalığı karşısındaki insanda iyi bir izlenim bırakmıyor.

Hangi konuları konuşabiliriz sıkıntısı basmıştı ama beni bundan da kurtardı. Ne konu ne de laf sıkıntısı, her zaman konuşulacak bir şeyler olur hoca. Oğlunu

evlendirecekmiş, köylü düğün görsünmüş. Edeceği masraflar köylünün bütün düğün masraflarından fazla olurmuş. Kaç tarak mermi sıkılacağını, havanın nasıl da kesif barut kokusuna bulanacağını konuşuyormuş şimdiden herkes. İnsanlar gerçekten çapulcuymuş, hele köylü milleti, onlara iyilik yapmaktan daha büyük hata yokmuş. Bunları şey eden yararmış. Ne eden muhtar? Siken efendim siken.

Verdiği emeğin kıymetini hiç bilmemişler. Jandarma, köylüleri alıp götürdüğünde köylüye kefil olmasa şimdi hepsi hapislerde sürünüyorlarmış. Bölük komutanına gazinolarda, pavyonlarda yedirdiği paraların haddi hesabı yokmuş. Harcadığı paralar servetine mal olmuş. Şimdi niçin iki çift yırtık beze kalmış. Aslında servetini bu çapulcular için harcamış. Ama neyse, bunlardan da bir şey bekleyende suçmuş. Zaten iyilik yapılır ama karşılık beklenmezmiş. Bu dilden dile dolaşan, herkesin birbirinden it gibi korktuğu cinayet olaylarına neden uzak kalıyorum sanıyorsun? Kıymetimi bir an anlasınlar diye. Anlıyorlar mı bari kıymetini?

“İlk cinayet senin döneminde işlenmiş.” Nereden biliyorum bunu? Ahmet anlatmıştır mutlaka.

“Öyle ama tam aydınlatırken bu olaylar patlak verdi.”

“Hangi olaylar?”

“Köylüyü cendereden geçirdiler ya. Çok şükür olaylar artık geçti gitti. Ben de anlatmaktan sıkılır oldum. Bir olaydır oldu işte. En çok üzüldüğüm de beni suçlu gibi götürmeleri oldu. Şeref imamın tuzağı bu. Olayları planlayan muhtardı demiş. Dayağı yedikçe, benim ismim ağzına pelesenk olmuş. Can Hoca ifade bile vermedi muhbirlik yapıyor demesinler diye, ama o imam tam bir tilkiydi. Cuma namazında kendi kafandan fetvalar ver, köylüyü tahrik et, zoru görünce de suçu muhtara at. Bu kadar kaypaklık olur mu? Şimdiki imam çok şükür ki böyle değil, namuslu, Allah korkusu olan biri.”

"Madem öyle, o zaman niçin müdahale etmedin imama, köylüye?"

"Müdahale mi? Beni güldürme hoca, köylü şımar-mıştı. Bir şey deseydim beni çamur gibi çiğnerlerdi. Şimdi pamuk gibi olduklarına bakma, o zaman ne devlet dinliyorlardı ne jandarma. Kendilerini iyice kaptırmışlardı. Değiştireceğiz, diyorlardı. Allah'ın izni ve inayetiyle olacak bu, diyorlardı. Şimdi bakma zılgıtı yiyip solukları çıkmadığına. Namussuz bunlar."

"Öyle deme, namussuz dediğin insanlar seni seçmişler."

"Bunlar beni niçin seçti? Kendileri gibi namussuz olduğumu sandılar. Eğilmez, bükülmez, dik duruşlu, omurgalı olduğumu anlayınca da pişman oldular. Sonra vakti geldiğinde beni devirip kendileri gibi omurgasız şimdiki muhtarı seçtiler. Seçtiler de ne yaptı bu adam? Benden önce de yapmıştı bu görevi. Şimdi ikinci defa seçildi ama tam bir balon. Benim tekmeleyip girdiğim dairelerde kendisi iki gün bekliyor."

"O dönemde seni de hırpalamışlar."

"O günler olağanüstü günlerdi. Bir de tuzağa düştüm. Benim soframdan kalkmayan bölük komutanı beni tanımaz oldu. O günler karmaşık günlerdi. Tamam, ben kötüyüm, köylü öyle bilsin. Şimdiki muhtarı görelim. Dünya kadar vaatle geldi, yaptığı bir şey yok."

"Daha yeni sayılır, biraz zaman vermek gerek."

"Koçluk kuzu kös önünde belli olur hoca. Seçileli neredeyse iki yıl oldu, bir şeyisini görmedik daha." Görürsün muhtar görürsün, sen ne gösterdiysen onu görürsün.

"Sahi sen hangi rüzgârla geldin hoca sessiz sedasız? Herhalde buraya gelen ilk yabancı hocasın. Civar yerlerdeki hocalar tercih eder genelde burayı, o da geçiş bölgesi olduğundan. Kimse gönüllü gelmez, sen herhalde bilemeden geldin buralara. Rüyanda mı gördün burayı?" Bana rüya deme muhtar. Sen benim ne durumda olduğumu biliyor musun? Mantıklı olmaya

Çalışıyorum muhtar. Belki de durumumuz yalnızca rüyadan ibaret. Belki de burada oluşum bir kâbusun uzantısı. Bu kâbusu mantıklılaştırmaya çalışıyorum. Mantık yüklüyorum kâbusuma. Yoksa benim burada ne işim var? Benim bu köyde işim ne? Cenaze levazımatçısıyım ben muhtar, pardon eski muhtar. Görevim cinayete kurban gidenlere tabut yapmak, kefen biçmek. İşler gayet iyiymiş buralarda. Git, aç kalmazsın dediler.

“Kader kısmet, gelmem gerekiyormuş geldim, ne yani, buralar sahipsiz mi kalacak? Bayrak neredeyse biz oradayız, yer önemli değil bizim için. Okul olsun, bayrak olsun, toprak olsun bize yeter.”

“O zaman memnunsun burada. Araya muteber adamlar koyup yarın gitmezsin. Gelen öğretmen ilk başta öyle diyor ama çok geçmeden bir yolunu bulup sıvışıyorlar. Can Hoca hariç. Hakkını yememeli, o böyle yollara başvurmadı.”

“Şimdilik rahatım yerinde. Kafam dingin. Düşünüyorum. İnsanın seyrek olduğu yerler beni çekiyor muhtar. Bilmediğim köy daha çekici geliyor.” Hayır muhtar, ağzının kenarına sıkıştırdığın tebessümle beni aşağılamazsın. Düşündüğün gibi devletin hafiyesi değilim. Gözlerin fıldır fıldır. Kafanda tilkiler yuva yapmış. Bu kadar palavraların, palazlanmaların kendine artıdan bir şey katmıyor.

Büyükçe salonda duvarlar ve sedirler silme halı. İyi cins yerli ipek halılar. Eski muhtarın otantik estetiğē bu kadar önem vermesi şaşırtıcı. Bu köyde böyle şeylere rağbet edilmediğēine muhtarın ve Sadık'ın evi şahit ediyor.

Raflara altın sırmayla işlenmiş örtüler beni eski muhtarın karısının gizemine çevirdi. İçeride hayalet gibi gezinen, “hoş geldiniz”den başka iki laf etmeyen bu kadın madem estetik ustasıymış. Kadınla konuşmam ne kadar uygun olabilir? Bir hayaletle ne kadar konuşulabilir? Ama kilimin güzelliğēine dalnabilir. Do-

kuduğu kilimlerden bir ilmek tutabilirsem hayallerini, beklentilerini, muhtarın zamparalığını, atın üzerinde gelin geldiği günü, silah seslerinin kulağında yankılanmasını sorarım. O da iç çekerek yüzünde sonuna kadar beliren tebessümle gençliğinin bakire dikenli izlerini iç çekerek anlatır.

Hoca inanmazsın, ben babamın tek evladıydım. Ne erkek ne kız, benden başka çocuk yapamamışlar. Çok istemişler ama olmamış. Allah'ın işi. Bilirsin burada erkek çocuğun ne kadar önemli olduğunu. Ama annem beni tam bir dişi olarak yetiştirdi. Babam anneme hiç müdahale etmedi. Erkek çocuğu gibi yetişecek diye düşünenler hep hayal kırıklığına uğradı. Tam bir hanımefendi gibi yetiştim. Okula da gittim. Buranın şartlarına göre iyi bir eğitim aldım. Babamın varlıklı biri olması beni şımartmadı, benden bir şey eksiltmedi çünkü onurlu bir ailenin ferdi olma şuurunu almıştım. Babam tam bir köy aristokratıydı. Ona her zaman ayrı bir sevgi duydum. Günümün hemen hepsini annemle geçirmeme rağmen o eve geldiğinde hafifler, kendime itimadım artar, ayrı bir haz duyardım. Okulu bitirdikten sonra dokuma kursuna gittim, iyi bir dokuma hocam vardı, kendisi dul bir kadındı, biraz da talihsizdi. Şimdi düşündükçe kadının ne kadar içli biri olduğunu anlıyorum. Bu kilimleri o zaman dokudum. Duvardaki halılar da o zamanın. Muhtara kalsa ya bunları satar ya da kıytırık siyaset uğruna birilerine hediye ederdi. Gözüm gibi baktım dersem abartmam. Hepsi göznuru zaten. Dokuduklarımız bize kaç yıl yetti, ne kadarını sattık bilmiyorum. Bunları muhtara sor, o iyi bilir. Hakkını yememeli, ne kumar ne hovardalık; bunları yapmadı ama beş yıl muhtarlık yapmanın bedelini bize çok pahalıya ödetti. Yine de canı sağ olsun ama bu kilimleri de yedirmem. Ben ölürsem bunlardan birini tabutuma örtün diye vasiyet ettim. Bu benim hakkım. Hayallerim bunların içinde dokundu. Heyecanlarımı, duygularımı, aşklarımı dokudum, gençliğimi, çocukluğumu ördüm.

On iki yaş mahcubiyeti, on dört yaş heyecanı, on altı yaş arzusu, on yedi yaş şehveti bu kilimlerde dokulu.

On dört çeşit kilim dokurduk. Bunlardan birkaç tanesini anlatayım.

Saç bağı kilimi, bizim genç kızlığımızda en fazla rağbet ettiğimiz kilimdi. Dokumadaki terbiye yüzümüze sirayet ederdi, şimdiki kızların gayri ciddiliğine, laubaliliğine baktıkça dokuduğum kilimden hicap duyuyorum. Dokumaların öyle düzgün, pürüzsüz dilleri var ki şu gördüğün dokumadan ben kitap çıkartırım, hem de ne kitap. Saç bağı kiliminde melankolik aşklar, trajik öyküler yüklüdür. Bir pasif direniş, bir tür sessiz isyandır. Evdekilere hüzzamlı bir veadır, aileye, bağımlılığına gitmenin, bağımsızlığını tercih edişindir. Aileye söyleyemediğimiz evlenme arzusunun dışı vuruşu, ben artık ben olmak istiyorum demenin dilekçesidir. Bu kilimi dokuduktan sonra ailenin seni yeni bir hayata hazırlamaktan başka çaresi yoktur. Dokumayı nasıl mı yapardık? Ana bordürü teşkil eden üç motif kraliçe tacıydı. Ayak ve yanlarda saç bağı, kurt izi, terazi ve bukağı kenarında çolak el motifi kullanırdık. Terazi figürleri, işte biz adaleti dağıtan taze birer geliniz, demenin en açık ifadesidir.

Pıtraklı desenlerin hikâyesi aslında insanın yeryüzüne çıkmasıyla başlar. Gelinin kaynanayla yaptığı ilk düellodur, bu düello yüzyıllardır sürer. İşte bu desenin hikâyesi hayatın müşterekliğine, kadının çalışmaya başlamasına en kesif örnektir. Gelin kocasına parasal güç sağlamak için çalışır, kilim dokur; dokunan kilimi kaynana beğenir, geline vermek istemez, alıp kendi evine serecektir. Gelin ilk isyanını yapar, kilim benim, der ve direnilecektir. Mücadele başlar, hem komik hem trajik. Kilim kaynanaya geçer. Gelin bir gün kucak dolusu pıtrak toplar, uygun zamanı gözler, kaynanasının evinde serili olan kendi göznuruyla ördüğü kilimin üzerine pıtrakları dağıtır. Gecedir, kaynana kilimin üzerinde iştahla yürürken pıtraklar ayağına oturur. Acı ve

hışımla geline koşar, kilimle beraber pıtrakları gelinin yüzüne fırlatır. Yüzü yaralanmış, kanamıştır gelinin. İlk muharebeden yengiyle çıkan olmaz, yenilmişlerdir aslında ikisi de ama en azından dokuma bir isim almıştır. Pıtraklı adını ana bordürdeki üç pıtrak motiften alır. Dokumanın lokal efsanesi böyledir.

Örümcekli kilim, yine böyle gelin-kaynana sürtüşmesinden ortaya çıkmıştır. Evi kim temizlemeli üzerine yapılan münazaralardan bir netice alınamamıştır, hiçbir zaman da alınamayacaktır, her neyse, kilim tezgâhına oturan gelin kaç zaman nasıl bir desen kullanacağını kestiremez, aylar yıllar geçer, gelin tezgâhta öylece düşünmektedir ama artık kilimin üzerini örümcek bağlamıştır. Bunu gören homurtularla oradan oraya volta atan kaynana bir hışımla “Kalın kafalı gelin, kullansana desenlere bu örümceklerin yuvasını,” der. Bu teklif de gelinin aklına yatar ve kullanır. İşte örümcekli kilimin efsanesi de böyle.

Duvar da silah armaları, tekli kırma, çift kırma, gümüş üstüne siyah nakışlı Arnavut işi kılıçlar, gümüş kakma eski zaman tüfekleri, ağızdan dolma piştovlar... Ev simetriği, duvardaki asılı silahların aritmetikliği odada hayalet gibi dolaşan muhtarın karısının aslında hiç olmadığını gösteriyordu. Belki vardı muhtarın karısı, belki odadaydı ama eylemleri kesinlikle figüratifti. Bu evde hiçbir zaman başat değildi. Onun görevi verilen emirleri yerine getirmektir. Esas oğlan muhtardı. Belki de muhtarın karısı hiç kilim dokumamıştı, belki de gelin-kaynana ironisini hiç yaşamamıştı, belki de sofradaki yeri öküzden sonra geliyordu. Belki de, belki de...

Mekân ve zamanın birbirine uyumsuzluğu ve en sonunda burada bulunmanın iğretiliği fena halde canımı sıkıyor. Zulada saklanan üçüncü sınıf viskiyi içerken duyduğum heyecansızlık bir an önce bir şeyler olmalı düşüncesini yontuyor. Bu kadar durağanlık, eylemsizlik çekilesi değil. Gök gürlemeli, bir zelzele, bir deprem, bir tufan olmalı; sabitlik, aynılık tahammül edilecek

gibi değil. Uzaktaki bu merkezin neresi olduğunu bulduğum an yuvama döneceğim. Burada duyabileceğim ses ancak muhtarın kemikli elinde oynayan kehribar tespihinin sesi ve dönen gümüş köstekli yarım okka serkisof saatin sesiydi.

Muhtar son zamanlarda tuttuğu tempodan yorulmaya başlamıştı. Kendini fermuar gibi hissediyordu. Fermuar aklına nereden yer etmişti! Mizah dergileri de okumazdı ya. Bu iyi bir eğretileme değildi mutlaka. Köylü aklıyla ancak bu kadar olurdu.

Su sorunu mutlaka halledilmeli. Mutlaka halledilmeli de iki seneye yaklaştı mührü alalı ama milim ilerleme kaydedilmedi. Kafamızı mı kaldırabiliyoruz ki? Her dert bir yandan kısıtıyor. İmaj bok. Ya cinayetle gündemdeyiz ya esrarla ya da susuzlukla. Nereden tutsak elimizde kalıyor. Mutlaka bir çıkış yolu bulmalıyım. Hele şu cinayetler... Ne yapmalı bilmem ki? Bu aralar bir yerlerde patlar namlu ama nerede? Mustafa Yüzbaşı tam bir veledi zina. Veledi zina terkibi de cuk diye oturdu alimallah. Yine sattı bizi, gelmedi. Avantası olmasa adım atmıyor. Bir de hiç sevmiyor bizi, makamına çıkmaya korkar oldum. Yok, korkmuyorum da aslında adam itiyor beni. İkide bir baskın. Sürpriz, yine hintkeneviri operasyonu. Hani haksız da değil, her geldiğinde de buluyor bir şeyler, boş göndermiyoruz adamı imanallah. Geçen gün meydandaki harmanın içinden çıkardılar. Deyyus herif iyi saklayamamış. Sekiz-on kök adımızı kirletiyor. Adamın burnunda bir karış keş, acından ölecek it oğlu it. Sekiz kök kenevir kurtardı mı şimdi seni? İyice bokladın orospu dölü! Birim müdürleri köye gelmeye korkuyor be! Kaymakam da bir zavallı. Kim ne konuşsa ağzının içine bakıyor. Zaten yüzbaşı çeribaşı. Kafiyele de oldu. Bir daha çıkmalı kaymakamın makamına, tabii hocayı da almalı.

Ağızına sıçtığımanın hocası da hoca yani. Gülmüyor ki gülelim, ağlamıyor ki ağlayalım, piyangodan çıktı it eniği. Can gibi birini nereden bulacağız şimdi?

Yapacakları sıraya koymalı. O kadar çok ki yapılabacaklar. Öncelikle yüzbaşı ve saz ekibini toplamalı. Çok naz ediyorlar. Gelmek istemiyorlar. İpe un seriyorlar ama inatla peşinden gitmeliyim. Kerpeten gibi bir adam da yok ki yanımda. Hepsi armut piş ağızıma düş. İhtiyar heyetini toptasam ne bok olacak ki! Gerçekten ihtiyar heyeti benimkiler. Toplayıp ne diyeceğim? Arkadaşlar hele bir gayret, az kaldı, şu cinayetleri bir koşu çözelim. Dağın sırtındaki suyu bir koşu indirelim. Güzide köylümüze rica edelim hintkeneviri ekmesinler, yüzbaşı bozuluyor yoksa. İlk iş öğretmeni, imamı alıp yarın kaymakama çıkmak, hemen akabinde yüzbaşıya gitmek. Ne bu ya, ya cek desinler ya cemek. Bu misali çok severim. Ne güzel değil mi? Ya cek de ya cemek. Cemek oğlu cemek cemek oğlu cemek. Hikâyesi çok güzeldir bunun. Babam kurnaz bir adam değilmiş. Siyaset bilmezmiş ama burnunun doğrusuna giden bir adammış. Yiğitmiş, gözü pekmiş. Ablam yeni yetişmiş, serpilmiş güzel kızmış. Babo Emmi köyün en yiğidi, lafta değil yiğitliği. İhtilalden sonra cunta köye gelmiş, herkesi derdest edip cemselere bindirip götürmüşler. Babo Emmi de mezrada oturuyor. Kapısını dövmüşler, basmış küfrü uykulu uykulu "Kimdir bu amına pasaladıklarım!" diye. Asker "biziz" diye ses vermiş. Kapıya çıkar çıkmaz Babo Emmi'yi yakalamışlar. Sonra kardeşi Vayıs Emmi'yi ve diğer kardeşi Memili Emmi'yi yakalamışlar. Meydana toplamışlar üç kardeşi, ortalık zifiri karanlık. Dövmeye başlamış cunta. Kadınlar, çocuklar bağırarak, çığlık atmış. Babo Emmi, "Avratlarımızın, çocuklarımızın yanında bizi dövmeyin, götürün başka yerde dövün!" diye çıkmış. Başçavuş, "Sizin avratlarınızı sikerim!" dediğinde yumruğu yemiş Babo Emmi'den. Diğer yumruğu Vayıs Emmi savurmuş, oraya yığılmış başçavuş. Ortalık karışmış, tam bir curcuna.

Çocuklar kadınlar ılık ılıa. Cunta paniklemiş. Gece göz gözü görmüyor. Mezra olduğunu bilmemişler. Kalabalık bir köy sanmışlar. Korku dağları çoktan sarmış ve cemseye atlayıp kaçmışlar. Ama topu topu üç kardeşlermiş mevrada. Gündüz takviye kuvvetlerle geldiklerinde gördükleri manzaradan utanmışlar. İhtilal tarihinde cuntacıların dayak yediğı tek olay buymuş. İşte o Babo Emmi, oğluna ablamı istemeye gelmiş. Gelip gitmeler uzun sürünce Babo Emmi sinirlenmiş, babama ayar vermeye kalkmış, “Ne diyon Abuzet Emmi –babama hep emmi derdi–, gelip gidiyoruz ama ses yok soluk yok, bu işi bu kadar uzatma, ya cek de ya cemek.” Babam da burnunu doğrusuna bir adam, lafın altında kalır mı, “Ne diyorsun Babo, kızıma ortak mısın? Cemek cemek cemek, cemek oğlu cemek, cemek oğlu cemek!” diye bağırmış Babo Emmi’ye. Cek’in evet, “cemek”in de hayır demek olduğunu bu olaydan sonra öğrendim.

Kafamı iyice dağıttım, toparla bakayım muhtar bozuntusu kafanın içindekileri. Cuma geliyor karşıdan, o da benden bekçilik bekliyor. Yağın altı yanık, ayıkma da herif. Ben de iyi bok olsam o kadar söz vermezdim. Haksız mı adam? Ne yalan söylemeli, söz verdim. Tamam Cuma, şu Uzun İsmail’in günü dolsun seni başlatacağım göreve. Namussuzun teki zaten, hiç sevmiyorum. Sümük gibi yapışır adama. Yalancı pezevengin biri. Ağzına gerçek lafı koy saniye bekletmez tükürür yere. Hem hırsız hem ırz düşmanı, ne bok ararsan var adamda. İyi de muhtar, sen niye bu pislik yuvasını bekçi yaptın! Ne yapayım, oyu çok anasını siktiğimin adamının. Ben de çok dürüstüm ya başkalarını eleştiriyorum. Cuma’yı da atlattık, okulun duluşuna geldik. Hocayı görmeden de olmaz, hem yarını konuşuruz, kaymakama gideceğiz ya. Daha sonra da imam efendiye giderim.

Muhtar, güvenilir biri olmadığım kanısına çoktan varmış. Köyün sorunlarının üzerine eğilmeyeceğime inanıyor. Olumsuz bir intiba bırakmışım muhtarda. Muhtar için imaj her şey.

Önemli konular, demişti. Önemli konularmış konuşacaklarımız. Gerekli sıcaklığı oluşturamadık. Adam oldukça mesafeli. Bana hoca diyor, Can'ı ismiyle anons ediyor. Önemliymiş söyleyecekleri. Ne kadar önemliymiş mesela? Zahit Nami'nin çıldırmış olması kadar mı? Çıldırmış mı Zahit Nami? Sinekçik çıldırdığını söylüyor. Muhtar meraklandırma, anlat ne anlatacaksan. Cinayetlerle ilgili mi konuşacaksın? Geçen gece gölgeleme çalışması yaptım cinayetlerle ilgili. Yok, cinayetler ilgi çekici gelmiyor bana. Soğuk, itici geliyor. Çözmek için de bir o kadar soğuk olmak gerek. Angela Lansbury'nin oynadığı *Murder She Wrote* (cinayet dosyası) dizisi vardı. Angela Lansbury'nin, o dizide Dedektif Jessica Fletcher karakteriyle kendini hiç yormadan çözmediği cinayet kalmazdı. Cinayeti işlemek de, onu çözmek de başlı başına bir sanat olmalı.

Muhtar, anlatmak istediğin başka sorunlar vardır belki. Malzeme sıkıntısı yok zaten. Esrar partileri ile ilgili genel değerlendirme yapabiliriz mesela.

Nereden başlayacağımı bilemiyorum. Bir yerlerden başla muhtar, can kulağıyla dinliyorum seni. Sorunlar birbirine girmiş durumda hoca, her şey kördüğüm. Hani mümkün olsa çekip gideceğim. Kafam kütük gibi ağır. Bazen keşke bu işe girmeseydim, diyorum. Keşke muhtar olmasaydım. Gönüllü de girmedim gerçi. Anlayacağın bomba kucağımda kaldı. Her an patlayabilir hocam. (İlk kez hocam dedi bana.) Bu, samimiyete ilk adım mı? Yoksa çaresizliğin dışavurumu mu?

Ben de etrafı gezdim biraz muhtar, bu mezralar bir âlem. Altı mezraya gittim. Her mezrada bir, bilemedin iki, bilemedin üç ev var. Neden buralara yerleşmişler? Çeşmedeki su buğday sapı kalınlığında akıyor. Toprak

kıraç, yerler yangın, dağ eteklerinde üç-beş evlek tarla. Yanlış bir konuşmaydı. Allah belamı versin benim. Adamcağız nelerden bahsediyor, ben nereleri karıştırıyorum. Olmadı şimdi. Özür muhtar, ben atladım sazan gibi, yanlış anlama. Benden istediğin bir şeyler olmasın ama anlattıklarını dinlerim. Can'ın aktivitelerini benden bekleme.

“Öncelikle su meselesini halletmemiz gerekiyor hocam. Kaymakamı ve ekibini en kısa zamanda köye getirmemiz gerek. Yoksa kocaman dağın sırtındaki suyu kendi gücümüzle indirmemiz mümkün değil. Bu kadar masrafın altından kalkamayız.”

“Su için başka alternatifin yok mu?” Anla muhtar, ne bakıyorsun duymamış gibi.

“Nasıl hocam?”

“Suyu getirebileceğin başka kaynaktan bahsediyorum. Üç bin metre öteden su getirmek kolay değil. Kuyu mesela, artezyen, sonda.”

“Sodayla çıkmaz burada su ama şu tepenin boyunda türbe var, yedi yüz metre ilerde, bilek kalınlığı su çıkıyor ama vermiyorlar. Siyasi güç gerek, bizim de gücümüz yok. Kimse bizi siklemiyor. Vakıflara bağlı orası. Vakfın da orospu çocuğu bir başkanı var, götü yere yakın bir herif. Çok rica ettik, çok yalvardık, çok çabaladık ama razı edemedik. Köylü su faturası ödemez, diyor, garanti istiyor. Ulan neyin garantisini vereceğim ben! ‘Ödemezse ödemeyenin suyunu kesersin olur biter,’ dedim. Yok, kabul etmedi. Kaymakam da rica etti, gene olmadı. Adam nüfuzlu biri, kaymakam da korkuyor. Onun ilacını ben biliyorum ama o da kendi gibi orospu çocuğu. Birbirlerine açıkları var. İti de ısırmıyor.” Anladım muhtar, yüzbaşından bahsediyorsun.

“Eğer yüzbaşı dese ki vereceksin köye suyu, vakıf başkanı bir saniye bile dürmaz, hemen başlar işlemlere ama yüzbaşı oralı olmuyor. Bu bok heriflerin gerçekten açıkları var birbirlerine. Körler sağırlar birbirini ağır-

lar.” Bok olan yüzbaşı mı vakıf başkanı mı? Tamam, muhtar ikisi de.

“Uygun bir zamanda gider dilimizin döndüğünce konuşuruz. Adamı ikna etmeli, ne olacak su şuracık-taymış, kolayca getirilir, hem çok da masrafsız olur. Başkalarını devreye sokmak gerek, vakıf başkanının da yumuşak karnını bulmak gerek.” Muhtar içlenmişti, adam yerine konulmamayı çok dert ediyordu. Girdiği resmi makamlarda iyi bir karşılama görmemişti hiç. Başından geçmiş bir olayı anlattı. Ondan sonra iyice tiksiniş resmi makamlardan.

Bir gün yüzbaşının makamına çıkmış, köyün kopukları okulun camlarını kırmış. İçeri girip okulu yağmalamışlar bir nevi. Tekrar eski haline getirmek için masraf gerekiyor. Para da yok, belki yüzbaşı birkaç esnafa telefon açar, onlar da gelir onarır okulu. Zılgıtı yeme korkusuyla da sarsak sarsak varmış yüzbaşının makamına. Sen nasıl muhtarsın, köyün bir okuluna sahip olamıyorsun diye her an iyice haşlayabilir. Yüzbaşının odasında spor giyimli, uzun boylu, beyaz tenli, yakışıklı bir genç oturuyormuş. Sohbetleri canlı ve kahkahalıymış. Yüzbaşı, “Gel muhtar, otur şöyle,” deyip yer göstermiş. Hemen postasını çağırıp çay söylemiş, oldukça mutlu görünüyormuş. Bu samimi ortam muhtarı da cesaretlendirmiş. Kaçamak, soru dolu bakışlarla yüzbaşının misafirini süzmeye başlamış. Adamın telefonu hiç susmuyormuş. Arkadaşı olmalı, diye düşünmüş. Zaten yüzbaşının da böyle arkadaşları olmalı, bir muhtarla arkadaş olunmazdı ya. Muhtar telefon konuşmalarından genç adamın müteahhit olduğunu anlamış. Konuşmalar uzadıkça görüntü daha da netleşmeye başlamış. Termik santralin B ünitesinin filtresini yenileme ihalesini kapan bu genç adamın yüzbaşının odasında ne işi vardı? Hem de çok sıkı fıkı bir sohbet refakatinde. Bu yüzbaşı ile ilgili ne kadar dedikodu yayılmıştı. Belediye başkanıyla beraber olup santralin yüzlerce ton demirini sattıkları, santral ihalesine giren

taşeron şirketlerden komisyon aldıkları, paravan şirket kurarak bazı ihaleleri alıp, aldıkları ihaleyi başka şirkete devrettikleri gibi onlarca dedikodu. Tabii dedikoduydu bunlar, belki de iftiraydı. Koskoca devletin yüzbaşı koskoca belediye başkanıyla sırt sırta verip böyle yüz kızartıcı işleri yapar mıydı? Yapmadı tabii. Muhtarın en sevindiği şeyse yüzbaşı gerçekten ilçenin en fiyakalı nalburunu aramış, hem camları taktırtmış hem de okulun duvarlarını güzelce boyatmış. Yüzbaşının bu köye yaptığı ilk ve tek iyilikmiş.

“Bunun odasında oturan genç müteahhitle bir ilgisi var mı hocam?”

“Bilmem muhtar. Sence?”

“Her şeye rağmen biz gene alt tabakada köstebek gibi oyarız toprağı n’apalım,” diye içini tekrar çekti muhtar. Yaptığınız her şeye ajitasyon olarak bakan bir zihniyet muhtar. Her neyse, efendisiniz işte, milletin efendisi. Ne istersiniz devletten daha? Kıymetini bilin devletinizin.

Bağımsız üç cinayet üç sene içinde işlenmiş, her yıla bir tane denk getirilmiş. Köyde herkes olağan şüpheli, ortalıkta efsane gibi dolaşan hayali bir Kayser Soza. Cinayetler muhtarın ikinci periyodu. Su faslını hallettik ya. Bu sudan önemli olmalı. Daha yaşamsal. Duvardaki kanı bulacağız şimdi. Muhtar iyice acınılası hal alıyor. Her gördüğünde bir “car” umuyor. Ama ben beklediğiniz Mesih değilim. Bilakis Mesih’i bırakıp geldim buraya. Sorsan da nedenini, cevaplayamam. Hata mıydı bilemem. Oraları kurcalayacak kadar cesur değilim. Nereden düştün bu örümcek ağına? Kim muhtar ol dedi sana? Hem belki katilin listesinde sen de varsın, bu gece senin isminin üzeri çizilmiştir. Tarihteki meşhur seri katillerden biri hortlamıştır. Tesadüf ya, bu köye dadanmıştır. Bir katilin günlüğü adıyla yayımlanacak kitabına malzeme topluyordur. Carl Panzram eşkâle uygun karakter. Neden olmasın? Biraz da durumla ilgileniyor havası yaratmak istediğim için örneklendi-

riyorum muhtar, yanlış anlama. Boşluğa atılmış bir taş gibi, ne demiş üstat: “Taşın kalbi yok ama onu da yosun sarar.” Toparlıyorum ve dikkatimi sende topluyorum. Söz veriyorum muhtar sen konuşurken zihnimi dağıtmayacağım.

“Ülkede otuz beş bin köy var ama belki de bir burada işleniyordur faili meçhul cinayet. Köylerde genelde kan davası olur. Bazen de cinayetler köy meydanında alenen işlenir. Böyle seri cinayetleri ilk defa duyuyorum.” Durumu kotarmaya çalışıyorum. Bu istatistiki bilgi muhtarın da hoşuna gitti. Son hamlem söylediklerime ciddiyet kazandırdı.

“Hani muhtarlık seçimleri bazı köylerde gergin geçer. Eğer sizin köyde de böyle bir durum varsa bundan dolayı işlenmiş olabilir cinayet. Neden olmasın? Seçim gerginliğinden olabilir, ne bileyim, beklentileri karşılanmamış olanlar olabilir.” Pürdikkat dinliyor muhtar.

“Ölenleri anlatmalısın muhtar, bunlar arasında bir bağlantı olmalı.”

“Görünürde bir bağlantı yok, birbirlerinden bağımsız duruyor cinayetler. Bu yıl haziran başı gece on bir civarı işlendi son cinayet.”

“Nerede işlendi?”

“Mezarlığın üstü. Yolun içinde. Köyün girişi. Yokuşta. Nişanlısının yanından gelirken vurmuşlar Nedim’i. Hafta sonuydu. Cumartesiydi galiba. Düğün vardı. Davul çalınıyordu. Bütün köy düğündeydi. Herkesin düğünde olmasını fırsat bilip doğruca nişanlısının yanına gitmiş. O anda nişanlısı hariç evde kimse yokmuş. Artık nişanlısının yanında ne kadar kaldı kimse bilmiyor. Kız bir saat kadar diyor. Bence daha fazla, bunlar önemli mi bilmiyorum. Sonra on bir civarı kızın yanından ayrılmış. Dışarıda davul ve silah sesi. Biliyorsun burada düğünlerde silah sıkmak için insanlar birbirleriyle yarışır. Tam mezarlığın üstündeki yola geldiğinde pompalı tüfekte iki el ateş edilmiş ve Nedim yere yığılmış. Minibüsçü Cebrail gecenin bir vaktinde

şehirden dönerken yolun ortasında görmüş Nedim'i. Nedim, 'Cebrail Abi sen misin?' diyebilmiş ancak ve akabinde ölmüş. Ondan sonra bütün köylüyü grup grup götürdüler sorgu üstüne sorgu. Düşmanı var mı? Şüphelendiğiniz kişi var mı? En son kimle görüştü? Bunun gibi yüzlerce soru."

"Eeee?"

"Düşmanı yoktu. İçine kapalıydı. Kimseyle pek diyalog kurmazdı. Kendi halinde az konuşan bir gençti. Göze batan tek özelliği düğünlerde iyi halay çekerdi. Halay başı olurdu hep."

"O gün düğün var demiştin o çocuğun düğün evinde olması gerekmiyor muydu? Yokluğunun anlaşılması gerekirdi." Dedektif Hercules Poirot oldum neredeyse. Sağlam, köşeye kıstıran bir soru.

"Anlaşılsa ne olacak, herkes nişanlı olduğunu ve nişanlısının yanına gittiğini biliyor. Kızın anasıyla babası bile biliyor. Anası kızını eve tek başına niçin koydu sanıyorsun?" Çok sağlam temellere oturan bir soru değilmiş. Hayal kırıklığı.

"Üç yılda üç cinayet dedin. Bunları kimsenin çözmemesi biraz tuhaf gelmiyor mu sana?"

"Biraz değil fazla can sıkıcı bir durum. Özellikle geçen yaz Nedim'in öldürülmesi üzerinde istihbarat çok durdu. Üç ay köyde çalışma yaptı. Ahırlar, samanlıklar, tuvaletler, banyolar, yatakların altı, kızların çeyiz sandığı... Anlayacağın her yer didik didik arandı. Köylüler tek tek defalarca sorgulandı ama bir sonuç alınamadı. Nedense herkes suçsuz."

"Dışardan olabilir mi?"

"O ihtimal üzerinde de çok duruldu ama ondan da bir sonuç alınamadı. Devletin dört gözü bizim köyün üzerinde şimdi. Ama benim köylü ne yapıyor? Unuttu bunları, unutmadı da işine öyle geliyor. Bir yandan korkuyor görünüyorlar, diğer yandan hintkeneviri ekiyorlar, silah koleksiyonculuğu yapıyorlar. Yine iki yıl önce dünya kadar inançsal kovuşturma yedik. Yani sicil

çamur, görüntü bozuk ki bozuk. Artık resmi kurumlara gitmekten utanır oldum. Hiçbir birim amiri yüz vermiyor. Adamlar köyün adını duyduklarında yüzünü çeviriyor. Esasında bizim su işi çoktan halledilirdi de aldığımız bu kötü hafta her şeyi bokladı.”

“Dosyalar kapandı mı şimdi?”

Kendimi kaptırmıştım ama çok acemi olduğum belli oluyor. Amatör sorular bunlar. Bu cinayetleri çözsem kendimi bir kahraman gibi hisseder miyim acaba? Önce ölenlerin hayatını didik didik etmeli, bir-iki polisiye roman okumalı. Bu cinayetler arasında bir bağ mutlak olmalı. Ne kadar birbirlerinden ayrı da gözükse fail aynı adamdır. Kimdir sorusuna aynı orantılılıkta cevaplar. Muhtar bile olabilir. İmam neden olmasın. Ahmet de olabilir sahi. Herkes olağan şüpheli. En iyisi bu işe bulaşmamak.

Şu aylak herif sarsak sarsak dolanıyor. Mayın şimdiye dek neden patlamamış ki? Adamı iyice ezberledim. Dar zamanda giriş cümlesi, gelişme paragrafı ve verdiği örneklerle hep aynı bağlama. Hoca, bu devlet bize neden yardım etmez? Bizden memnun değil mi? Memnun olmaz mı Ahmet! Ne demek, lafı mı olur yani! Senden hepimiz memnunuz. Askerliği terörün göbeğinde yaptım. Savaş olsa çocukları düşünmeden silah kuşanırım. Biz fukarayız ya, yüzümüze bakan yok. Her yerde varlıklı adamlar hürmet görüyor. İki çocuk bile önümüzden kalkmıyor. Onlar da biliyor bizim çulsuz olduğumuzu. Demek ki her yerde bizim işe yaramaz adamlar olduğumuzu söylüyorlar. Gördüğünüz yerde yüzüne tükürün şu çulsuzların, diyorlar. Dedikleri gibi deli değilim ama elimde yok. Varlıklı olsam bunlara yapacağımı biliyorum. Allah vereceği adamı bilmiyorum ki. Hele bir zengin olsam çok adamın canını yakarım. Seçim vakti yapmadıkları yalakalık kalmıyor, sonra da

dağda toplayıp çay parası ettiğim armutlara bile gönülleri olmuyor. Ulan şerefsiz adamlar, gidin siz toplayıp satın. Dağda kurda kuşa yem olana kadar toplayıp satıyoruz işte. Kuş kadar da mı değerimiz yok? Hocam siz de beni anlamıyorsunuz. Bakmayın sizin yanınızda çenemin açıldığına, çok konuşan biri değilim aslında ama çok şişkinim bu köye. Muhtara çok kızıyorum, ulan köyün en gariban adamı benim, bir yıl da ben bekçilik yapayım. Değil bekçi, şu sığırlara çoban etmediler. Söz verdi bekçi etmek için, oyumu verdim ama etmedi. Bekçilikten vazgeçtim şimdi, bari sığırları üç ay dağda gezdireyim de hak alayım, dedim. Bir baktım Dursun ile Sadık'ı çoban tutmuş muhtar. Onlar da akrabalarım ama benim kadar muhtaç değiller. Çok düşkünüm hoca, bildiğin gibi değil. Onlara kızmıyorum, şu muhtar denen kepazeye kızıyorum, bütün suç onda. Allah olsa bunlar, nefesimi o saniyede keserler. Beni neden sevmiyorlar bir bilsem. Bu siyasetçiler de üçkâğıtçı, köyden kurtulmak için çalmadığım parti kapısı kalmadı ama bir sonuç alamadım. Seçim dönemine denk getiriyorum. Kaç vekil adayından iş sözü aldım ama seçimden sonra tanımıyorlar bile. Sen kaç adaya oy sözü verdin Ahmet, kurnaz deli seni, az yaman değilsin! Şark kurnazlığını kafeslediğin gülümsemeyle sigara sarısı dişlerin ışıldıyor. Ne yalan söylemeli hoca, valla ben hepsine söz veriyorum. Onlar da senin yaptığını yapıyorlar. Uyanığım diyorsun ama görmen gerekenleri görmüyorsun. Herkes gücü yettiği yalanı söylüyor. Adaylar seni iki oy için mi işe alacaklar? Bunlar yüksek siyaset, kendini yorma Ahmet'im. Hayatını şekva üzerine bina etmişsin, iş yap biraz, ver coşkuyu. Birazdan misafirim gelecek Ahmet. Zahit Nami göndermiş, tanır mısın? İyi bir adamdır. Hayır, iyi olan Zahit Nami değil, gönderdiği adam. Sürgün hayatı bitirmiş. Dağlardan iniyor, düz ovada siyaset yapacaktı. Bana kalırsa dağlar daha iyidir. Baksana ben arzın merkezinden geldim bu garabet yere. Sırtımı hep bir dağa dayamak

istemişimdir. Dayadım işte, ama değişen bir şey de olmadı. Küstün mü yoksa Ahmet? Ben insanlara ancak bu kadar ilgi gösterebiliyorum. Ilıman bir yapım yok. Biraz Sasa gibiyim. Keşke Atay'ı getirseydim buraya. O seni dinlerdi. Atay iyi kahrır çeken bir kişilik. Kimin kahrını çekmiyor ki? Mesela Sasa. Onun kahrını çekmek başlı başına bir hadise. Daha Zahit Nami'yi demiyorum. O zaman sizi rahatsız etmeyeyim, sen misafirlerinle ilgilen, ne de olsa biz buradayız, devamlı konuşuruz. Sizi görünce de çenem düşüyor, kusura bakmayın hocam. Bir gün sizi davet edeceğim, hanım da söyledi yeni hocayı davet edelim diye, hem bizim oğların hocasıdır, dedi. Oğlanın kafası pek basmaz ama kendi oğlunuz gibi ilgileneceğinizi biliyorum. Size tavuk keserim, hanım da iyi bulgur pilavı yapar, hem de tereyağlı. Hanım hakkında ileri geri konuşurlarsa inanma, kirli, pasaklı diyorlar, çekemiyorlar hanımı. Görüyor musun hoca, hanımı bile çekemiyorlar. Sana kesin söylemişlerdir onun ekmeği yenmez diye. Ben şimdi Cuma ile bir poşet armut gönderirim afiyetle yersin. Hoca, söylemeyi unuttuyordum, sen biliyorsun kimin yardıma ihtiyacı olduğunu, eğer devlet kömür, gıda yardımı yaparsa benim ismini yazmayı unutma, muhtar hiç oralı olmuyor. Biz bu köyün analıktan çocuğuyuz sanki.

Zahit Nami'nin teberiğini beklerken sen geldin Sadık. Ahmet'i yeni gönderdim. Ne kadar çok yordu beni. Car car ötüyor valla. Söylediklerini sakın ciddiye alma hocam, Ahmet önünün boşluğuna konuşur. Önünün boşluğu da ne oluyor Sadık? Güler geçeriz söylediklerine, muhtar emmisinin oğlu, ona söylemediğini bırakmaz ama o da ciddiye almaz. Kimi ciddiye alalım Sadık? Eski muhtar yaman adam, köylü adedince kişiliği var, kimle konuşursa onunla hemfikir olur, köylüyü jandarmaya, devleti köylüye kıskırtır, tam bir arabozucu, onun zamanında kimse kimseyle pek konuşmazdı, arama yapıldığında evinde viski ve yeşil bayrak çıktığında kimse şaşırmadı. Benden uyarması, dikkatli

davran onun yanında, daha itidalli konuş, senden taraf görünür ama bir bakmışsın sıkılmış bacağına kurşunu. Yok, öyle kurşun değil, nerden geldiğini anlayamadığın türden, dostluğuna güvenme. Şimdi oğluna çürük almak için çırpıyor, askerden kurtaracak hergele. Muhtarken her ay Ankara'ya giderdi, tabii bize köye hizmet için gittiğini söylerdi. Başta yuttuk ama sonra foyası ortaya çıktı. Ne fırıldaklar çevirmiş oralarda anlatsam inanmazsın. Anlatma Sadık boş ver. Dedikodu iyi değildir. Hem kovculuk mukaddes dinimizce de caiz değil. Sen iyi takmışsın bu eski muhtara, ne zaman görsem eski muhtarın fırıldaklarından bahsediyorsun. Bir kuyruk acın var ama bunu hiç merak etmiyorum Bu kadar bilgi kirliliği yeter. Hem ben misafir bekliyordum Sadık. Muhtara da acır oldum, elimden de bir şey gelmiyor hani, gelse esirgemem valla. Saat kaç? Muhtar köyde mi Sadık? Kocaman ağzınla samimiyet gösterisi sunma bana, belki da çok samimisin ama bana ne bundan, herkes kendine Sadık.

Zahit Nami'nin teberiğini bekliyordum sen geldin muhtar. İyi de oldu. Ahmet'i gönderdim Sadık geldi, Sadık'ı gönderdim sen geldin. Demek ayrı takılmayı daha çok seviyorsunuz. Anlaşılan siz klan oluşturmuyorsunuz. Klanik yaşamak iyidir. Ben hep kendime göre bir klan bulur girerim içine.

Can'ı çok merak ediyorum hoca. Nerededir şimdi? Ne yapıyordur? Çok merak ediyorum. Çok emeği geçti. Can bir âlemdi hocam. Tarlaya gider nohut yolar, fasulye çapalar, sarmısak söker, hatta kuzu yayardı. Çok heyecanlı ve aceleci bir yapısı vardı. Mantiğıyla değil duygularıyla hareket ederdi. Mantiğının kapısını birazcık çalsaydı durumu daha farklı olurdu. Ama o mantığına hiç yüz vermedi. Kendini duygularının kontrolüne bıraktı, duygular da kördür hoca.

Boğazına da çok düşküncü, iştahlı yemek yerd, damak zevkine diyecek yoktu, tam bir sakatat hastasıydı. Sakatatın her çeşidini severdi ama ızgarada kuzu böb-

reğine hiç dayanamazdı. Maaşı aldıktan sonra yanıma gelir bir kuzu ederi kadar para verir, ben de kuzuyu alır, iç organlarına hanel getirmeden kendisine geri verirdim. Kuzunun etiyle ilgilendiği yoktu, varsa yoksa sakatat.

Köyün gençleriyle iletişimi iyiydi. Spor yapmayı çok severdi. Okulun bahçesine iki direk diktirip voleybol filesi gerdirdi. Pinpon masası dahi getirdi okula. İyi voleybol oynardı. O kısacık boyla öyle fırlar vururdu topa, kimsenin karşılayacağı yoktu. Her şeyi güzeldi de dinibütün biri değildi. Bir gün camiye götüremedim. Hz. İsa'dan bahsederdi. Bir insan olarak onu çok sevdiğini söylerdi. "İnsanlık Yahuda kılığına girip İsa'yı ele verdi. Bunda hepimizin suçu var. Lekeliyiz muhtar, lekeliyiz," derdi. "İsa'yı seviyor oluşum Hristiyanlığı da seviyorum anlamına gelmesin," diye de eklerdi. Ama neticede iyi bir dosttu. Bana çoğu düşünceleri ters gelse de dolu dolu konuşurdu. Çok okuyan, birikimli biriydi. Konuşmaların arasına şiir katardı. Bazı sözleri çok tekrar ederdi. Devamlı şarkılar, şiirler mırıldanırdı. Ben bile bazılarını ezberlemek durumunda kaldım. Bazen müstehcen şiir okur gülerdi. Geceler çok kısa sevgilim/dört-nala sevişmek gerek, derdi. Hoşuma da giderdi hani. Hoşuma giden dört-nala demesiydi. Hocam dört-nala nasıl sevişilir, diye sorardım. Sen hiç dört-nala sevişmedin mi, derdi. Sonra: Hüzün ki en çok yakışandır bize/belki de en çok anladığımız, diye mırıldanırdı. Bir de duyguları iyice kabardığı zaman: Ölenler dövüşerek öldüler güneşe gömüldüler/vaktimiz yok onların matemini tutmaya/akın var akın güneşe akın/güneşi zapt edeceğiz/güneşin zaptı yakın/derdi. Şilili bir şair var derdi. Şilili. Şilili dediği zaman gülerdim. Şilili demesi hoşuma giderdi.

Hep kısa saçla gezerdi, kısa saç ona çok yakışır-
dı. Köylü "anarşist" derdi Can'a. Bundan rahatsızlık duymazdı. Hatta hoşuna gider, ufak anarşistlikten bir şey olmaz, derdi. Benim dindarlığım ile ilgili iğneleyici

laflar söylerdi. Sizi seviyorum, sizler benim sevimli yobazlarımsınız, derdi. Sizi kurtarmak için dağlara çıkan okumuş, devrimci gençleri jandarmayla bir olup kurşunlarsınız siz canım köylülerim, der, acı acı gülerdi. Sonra, iki şekil yaşamak var, derdi. Birincisi, boğazına kadar pislik içine gömülmüş tecavüz ettiğimiz dünyada olanları seyredip çıldırmasıya yaşamak. İkincisi, kendini ufak şeylere verip ondan bir şeyler çıkarmaya çalışarak yaşamak.

Dik kafalıydı, kimseyi dinlemezdi. Kimseden de akıl almazdı. Bu civarın insanını da iyi biliyordu. Öyle ki seçimden önce fark atarım hoca, demiştim, sen altı oy farkla kazan, bu büyük başarı olur, demişti. Hocam tam dört oyla kazandım. Önsezişi iyiydi. Köylünün ciğerini bilirdi. Şu adam namussuz, şu adam tek ayaküstünde dokuz yalan söyler, şu adamla şu adamı bir araya getir köy kıtlıktan geberir, şu adama sahip çık, sizin kabilenden değil ama onuru her şeyden önce gelir, derdi ve dediklerinin hemen hepsi doğrudu.

Seçimi yenice kazanmıştım. Bir-iki ay olmuştu. Şu bizim Can Hoca... Bitişinin başlangıcı Gül Hanım'ın gelmesiyleydi. Gül Hanım'ı ben getirmiştim. Cuma günüydü. Yeni öğretmendi. Milli Eğitim Müdürü bana teslim etmişti. Kibirli ve asık suratlıydı. Huzursuz bir görünümü vardı. Ama yosun yeşili gözleri çok güzeldi. Bakmalarıyla etkiliyordu. Gelir giderdi. Kimseyle pek muhatap olmazdı. Bazen de babasıyla gelirdi. Babası tam bir Bilal İnci figürüydü.. Kafasına taktığı şapkaıyla küçük dağları ben yarattım havasındaydı. İlk başta çok önemli biri sandım, 18. dönem mebusu ya emekli kaymakam ya da emekli müdür, dedim. Kızı öğretmen olmuş ya, sanki büyük bir zafer kazanmış. Sonra öğrendim ki bir hademe emeklisi. Bu insanları anlamıyorum hocam. Bir hademenin bu kadar kibirli olması neye dalalet! Gel de şu adamlara ağzını bozma!

Kız buralar için fazla güzeldi. Can'a da evlenme vaktinin geldiğini söylüyordum hep. Belediye imzası-

na karşıyım, diyordu. Beni kızdırdıktan sonra keyifle kahkaha atıyordu. Konuşuyorduk. İşlerin nasıl gittiğini sordum. Her zamanki gibi iyidir, benim işler hiç kötüye gider mi muhtar? Yeni öğretmenle iyi anlaşır anlaşmadığını sorduğumda, diğer arkadaş gibi değil, içmiyor, devlet artık iyi nesil yetiştiriyor, gözüm arkadaşta kalmayacak. Senin ne kastettiğini biliyorum ama her gördüğüm kıza sarkan biri miyim ben? dedi. Ama gördüm ki yüzündeki mutluluk izleri daha da belirginleşmiş, çok zamandır birini bekliyormuş da beklediği gelmiş gibi. Aradan pek zaman geçmemişti, uzun bir konuşma geçti aramızda, durumu enikonu anlattı. Çok sevinmiştim, hem bu uçuk fikirlerini dizginler hem de kendine düzenli yaşam sağlar diye. Çok direnmedi zaten, dağları gezerlerdi. Şu karşıki dağa çıkarlardı. Adım gibi emindim ona sıklıkla şiir okuduğuna, bana bile okuduğuna göre. Hoca, şiir okuyorsun mutlaka ama aşk şiirlerimi yoksa anarşist şiirler mi, dedim. İkisini de *muhtar, anarşistlik bırakılır mı? Sinmiş derimize*, dedi. Kıza kendini iyice kaptırmıştı, eskisi kadar bizimle vakit geçirmiyor, etkinlikleri de savsaklıyordu.

O gün gözlerinin içi kan torbası gibiydi. Kızın babası bu işe razı olmamış, şiddetli bir ret cevabı vermiş. Tıpkı bizim yerli filmlerdeki gibi. Kız çok yalvarmış babasına, eski kafalı ya, olur dedirtememiş bir türlü. Zaman geçti. Nisan ayıydı, yağmur bekliyorduk da ta mayısın sonlarına doğru düştü yağmur. Köylü milleti der ya, nisan da rahmet yağmaz buğday yağar diye. Nisan ayında karar vermişti. Gül ile konuşmuşlar ve buradan ayrılma kararı almışlar. Buradan uzaklaşıp gittikleri yerde evlenecekler. Çok kızdım, ağır konuştum. Kadının arkasına gidersen adam değilsin, dedim. İdealleri olan biri ydin hani, dedim. Kadına bu kadar önem verilir mi, dedim. Çok yalvardım ama dinlemedi. Gemileri yaktım muhtar. Aslında bir kadın için değil ideallerimin gerçekleşmediğini gördüğüm için gidiyorum, bunu da Gül'ün gölgesine sığınarak yapıyorum, dedi.

Hikâye çok etkileyici ama kapı vuruluyor muhtar. Bu kesin Zahit Nami'nin teberiğidir. Sen tanır mısın onu? Siz ancak Can'ı tanıyorsunuz. Gözünüz başka yabancı görmüyor. Gerçekten Can'ı adamakıllı kıskanmaya başladım. Bu kadar teveccüh kıskandırır nitekim.

Benim de dünya kadar işlerim var, oturmam kaba-hat, sen keyfine bak hoca. Allah bu gidişle başımıza çok büyük musibet gönderecek. Ancak tembel tembel oturuyoruz. Sonra görüşürüz hoca. Görüşürüz muhtar, daha çok görüşürüz

Zahit Nami'nin teberiğini bekliyordum ama o hariç herkes geldi. Zavallı, kapıda bekliyormuş. Muhtarı uğurlamak için kapıya çıktım, eşikte öylece betonun üzerinde oturuyor. Açıkta kapı, gireydin içeri. Aslını sorarsan çok yoruldum. Senden önce kaç kişiyi ağırladım. En son muhtar ütüledi kafamı. Adamın derdi başından aşkın. Elimizden geldiğince yardımcı olalım diyoruz. Adam bana Can efsanesini anlatıyor. Gerçekten efsane olmuş adamların gözünde. Nasıl doldururum onu yerini! Yerini doldurmam şöyle dursun yarın öbür gün taşlarlar beni, sen Can gibi değilsin, onun kadar iyi olamıyorsun diye.

Zavallı Erke, kusuruma bakma kendi derdimden seni unuttum. Sen Zahit Nami'nin teberiğisin. Sana çok saygı duyuyorum. Kaç zamandır inmiyorsun buralara? Can hikâyeleriyle kafamı ütüleyeceksen hiç girmeyelim içeri. Can gittikten sonra ilk defa uğramış. Köy, onun gözünde koca bir şehirmiş. Bak sen de başladın Can'lı hikâyelere. Yapma lütfen, gitgide işe yaramaz biri olduğumu düşünüyorum. Su vereyim sana Erke. Israrla suyu çanağa koymamı söylüyor. Demek ki çanaktan içiyor suyu. Dilini uzattı, vay be, dili köpeğin dili kadar. Çeşitli sesler eşliğinde dilini çomça yapıp suyu içti. Siyah kıl birikintisine dönmüş uzun kuru kafasını çanağın içine soktu. Acıdım, çok süfli görünüyor. Üzerindeki partial giysiler rendeyle kıyılmış gibi dilim dilim. Salyaları sağa sola savruluyor. Göğsünün üzeri

ve gömleği kusmuk kurusuyla bezenmiş. Çolpa, acemi vücut hareketleriyle beni tedirgin etmeye başladı. Ne kadardan beri bu bizon resimleri ile beraber yaşıyor-sun? Benim münzevilikten anladığım bu değil, sen ruhunu mu örseledin? Ne yaptın böyle, halin çok kötü görünüyor. Bir anda ağa takılmış balığın dehşetiyle baktı. Ürkütmüş olmalıyım. Kendimden canavarlaşmış bir parça Erke'ye yöneldi sanki. İçtiği su açlığını hissettirmiş. "Yemek var Erke." "Yok, sadece kuru ekmek, sadece kuru ekmek." Getirdim işte kuru ekmeğini. Ekmeği suyun içine bir güzel boca etti, iki eliyle ağzına yığdı. Çok kötü bir hal aldı bu adam, gerçekten Zahit Nami'nin emaneti mi bu? Ekmekle karışmış bulamaç şeklindeki artık sıvı parçalanmış hırkasından aşağıya doğru sızıyor. Kafasını kaldırdı, doyduğunu belli eden bir göz hareketiyle yarım dakika kadar sabit bakarak ellerini yumruk yapıp göğsüne vurmaya başladı, sonra da sırasıyla ürüme, böğürme, uluma, anırma, meleme, kişneme, viyaklama, vraklama, kükreme, miyavlama, havlama, gıdıklama sesleri çıkartarak böğüre böğüre önündeki çanağı sümük yeşili kusmuğuyla doldurdu. Al işte şaka mı bu? Ne kadar da ayıp, defol git evimden! Evim mi burası benim? Evimi bıraktım geldim. İyi halt ettim. Mutlu muydum? Evimde mi? Bilmem. Özledim mi? Evimi mi? Bilmem. Var mıydı bir evim? Yoktu. Hiçbir zaman da olmadı. Yediğinden fazlasını çıkarttı bu adam. Böğürmelerine dayanamıyorum. Bir şeyler söylemesini bekliyorum. Öylece duruyor. Öyle acıklı hali var ki Zahit Nami sekiz yıldan beri bu zavallıyı mı yarattı? Bir orman kaçkını gibi. Duvardaki bizon resimlerine benziyor. Mitolojideki Satir. Gerçi bu çok daha kılı. Keçiye pek benzemiyor ama keçiye andırıyor. Konuşacağından ümidim yok. Tedirgin bakışlardan başka bir canlılığı da yok. Çaresizliği izliyorum. Kusmadan sonra kendine gelme seanslarına girdi. Ama homeostasiyi sağlayamıyor bir türlü. Neden sonra ağzı açılmaya başladı. Rahatlamışa benziyor. Yüzü hafif ışıldadı.

Belli bir devinim tutturdu artık. Bence kendine geliyor. Yaptıklarının farkına varıp utanmaya başladı. Oldukça mahcup tavırlarla eliyle hırkasını düzeltti. Üzerindeki pisliğin farkına yeni varmış olmalı. Bende ki tiksinti yi kendisi de duydu. Bayılma halinden gerçeğe doğru ilerledi. Tedirginlik yerini iyice utangaçlığa bıraktı.

"Çok affedersiniz, çok özür dilerim. Hakkımdaki düşüncelerinizi izlenimleriniz belirlemesin lütfen. Hayvani yanım sadece yemek içmekle sınırlı. İstem dışı bu yaptıklarım. İnanın gayri ihtiyari. Bunları kısa nöbet olarak düşünün. Sara hastasının ağzına köpük yığılması gibi bir şey bu. Ayrıca beni Satir'e benzetmeniz de hoşuma gitmedi. Mitolojiyi iyi bilirim. Silan'la tanışmazdan evvel mitoloji okurdum hep. Keçiyle insanı hiçbir zaman birbirlerine paralelleştirmemişimdir."

Aha da konuşuyor, ne dedi şimdi bu? Düşünce, izlenim, hayvani yanım... Mitoloji okumuş belli. Senin böyle konuşmanı bekle miyordum. Tezelden imaj tazeledin. İlk imajın yerle bir oldu gözümde. Hoş bulduk nirvana! Seni düşündüğüm gibi algılamaya çalışacağım. Bu halin fazla sürpriz oldun benim için. Daha derviş kılıklı birini bekliyordum.

"İnziva sekiz yıl sürdü değil mi?"

"Sekiz yıldan daha fazla. Bu fazlalık yıl cinsinden değil ay cinsinden. Eskiden ay aşırı inerdim buraya. Can gittikten sonra pek yabancı geliyor buralar. Bunun için çoktandır inmiyorum."

"Sadece mağarada mıydım bu süre içinde?"

"Gezmişliğim var ama umumiyetle mağaradaydım. Çok zor bir iş bu sevgili dostum. İnsan işi değil. Tamamen işkence. Beden ve ruh işkencesi. Tavsiye edilecek bir şey değil. Gün ışığına çıkmıyorum, ışık rahatsız ediyor, dayanamıyorum, bir yarasa gibi yaşıyorum."

"Tamamen ayrıldın mı mağaradan?"

"Tam kararımı vermiş değilim, Zahit Nami sekiz sene kalacaksın, dedi. Sekiz sene uzun bir zaman tabii. İlk zamanlar çok sıkıldım, yapamayacağımı sandım,

olmayacak galiba, dedim, kaç defa gitmeye yeltendim, ama ta derinliklerden duyduğum ses bana sabretmemi söyledi. Ve hep sabrettim, çilemi doldurdum, şimdi de ikircikliyim, bazen gidecek cesareti gösteremiyorum ama bazen de kasvet basıyor, bunalıyorum. Dağlar zor geliyor artık. Kim istemez sıcak bir yuvayı, çoluk çocuğa karışmayı. Babam gelmiş diyerek boynuna sarılan bir çocuğun olması ne kadar güzel bir şey. Bunları düşündükçe bildiklerimi, yaşadıklarımı unutacağım geliyor. Beynim bunadı mı? Dumura uğradığımı düşünüyorum. Bunlar çok basit düşünceler mi? Hayır, tamamen insani şeyler ama ben başta bunu küçümsemiştim. Şimdi geriye dönmek zor oluyor. Bazen mağarada düşünüyorum, düşünceler büyüdükçe boğuluyorum. Soru ardında soru. Ardi arkası kesilmiyor soruların. Çıldırıyorum, insan bu kadar yük sırtlamamalı. Ufak şeyler yaşamak istiyorum. Deniz kenarında çakıl taşları gibi. Her gördüğümde bir hikmet aramaktan, her olayı analiz etmekten usandım, yoruldum artık.”

“Pişman mısın?”

“Hayır, bu sekiz yıldan pişman değilim ama bir sekiz yıl daha kalırsam pişman olabilirim. Yeni şeyler yaşamak, yeni yerler görmek lazım. Bir de iddialı yaşamamak gibi olabirliliği yüksek düşünceler sarmalıyor beni. Sılan da böyleydi. Hep olabirliri yaşamak isterdi ama benim idealimde hep olağanüstülük vardı. Onu bırakıp geldim, değdi mi buna? Halbuki o bana gitme demişti. Olabirlirleri yaşayalım, demişti. Zahit Nami de söz vermişti bana. Geldiğinde Sılan seni bekliyor olacak, demişti. Esasında şimdi gidip gitmemekte gösterdiğim tereddüt Sılan’ın bekleyip beklemediği ile ilgili. Ya beklemiyorsa değer mi gitmeme? Bilmiyorum, hiçbir şey bilmiyorum.”

“Pişman değilim diyorsun ama pişmanmışsın gibi konuşuyorsun?”

“Benimkisi aradanlık hali. Arada kalmışlık, kararsızlık. Boşlukta kalmışlıkta her şeyi düşünüyor insan.

Aklıma gelmedik düşünce kalmıyor. Bazen kendimi Tanrı'ya adayasım geliyor. Düşünsenize, ben kim tanrıya adanmak kim! Bazen de istemediğin kadar sekülerleşiyorum, evet sekülerleşiyorum. Felsefeyi, edinimi olmayan bir meslek olarak görüyorum. Edinimi olan işler iştahımı kabartıyor. İş dünyasına dalıp dünyalığımı artırmayı düşünüyorum. Sonra ticarete aklımın ermeyeceğini anlıyorum. Asgari ücretli bir iş de olsa yaparım. Sonra da kooperatife yazılırız Sılan'la. O da çalışır. Zamanla evimiz olur. Sigortamız da yatar. Rahat bir emeklilik fena mı olur? Nedendir bilmiyorum ama son zamanlarda fazlasıyla evlenme isteğini duymaya başladım."

"Geç bile kalmışsın, bu kadar vakit kaybı yeter. Durman kabahat buralarda."

"Bazı şeyleri yaşamak gerekiyor, yoksa anlayamıyor insan. Anlatılanlar ve okunanlar yaşantıdan çok farklı şeyler. Benim bir şekilde bunları yaşamam gerekiyordu. Yoksa içimdeki açlığı gideremezdim. Şimdi bana felsefe yaptırma lütfen, ben dağları, kayaları dizginlemiş adamım. Sekiz yıl uzun bir zaman. Ben çok şey öğrendim bu sekiz yılda. Gerçekten çok şey öğrendim. İnsan komik bir yaratık, komikliği ciddiyet maskesiyle örttüğünü sanıyor. Ama bu komikliğini daha da artırıyor. Hangimiz ne istediğimizi biliyoruz ki. Can da bilmiyordu ne istediğini! Ne istediğini bilememenin dayanılmaz sancısını hepimiz yaşıyoruz. Sonra da kendimizi karmaşaya verip bu karmaşada boğuluyoruz. Sen boğulmuyor musun?" Beni karıştırma. "İşin içinden çıkamayıp çıkar gibi davranmıyor musun?" Beni karıştırma. "Çok şeyleri tanımlar görünüp hiçbir şey tanımlayamadığın zamanlar olmuyor mu sıklıkla?" Beni karıştırma.

Beraber mağaraya gitme teklifimi geri çevirdi Erke. Sadece gidecektik ama ısrarla olmaz dedi. Belki başka bir zaman, dedi. Çok mu önemliydi sanki. Ben de öylesine demiştim zaten.

Günlerin bazı dilimlerini hatırlayamıyorum. Yaşadığım halde hatırlayamıyorum. Her şeyi kesik kesik hatırlıyorum. Galiba kesik kesik yaşadığımdan kaynaklanıyor. Erke'nin ne zaman gittiğini de hatırlamıyorum. Erke ile muhtarın kapıda karşılaşp karşılaşmadıklarını da hatırlamıyorum. Erke gittiğinde ne yaptığımı da hatırlamıyorum. Uyandığımı hatırlıyorum sadece. Güzel geçen zamanları hatırlamıyor olmalıyım. Hatırlayabildiğim zamanlar genelde kahredici ve berbat oluyor.

Sabah erken kalktım, üzerimde kaynağını bilmediğim fazlaca enerji oluşmuş. Tarzan gibi iki elimi göğsüme vurup bağıracağım geldi. İnsanlar namazdan çıkıyor, sabah namazında, topu topu üç-beş ihtiyar. İmam iyi ezan okuyor, bir de lojmanın camiye yakın olmasından, ezanı imanıma kadar duyuyorum. Çok derin bir adammış dediklerine göre imam. El Ezher talebesiymiş. Çok konuşmuyor. Bir gün bu adamı dinlemek için camiye gitmeliyim. Tanrı için değil yani. Ya da adamı eve davet etmeliyim. Birebir vaaz olur bu. Canım hiç vaaz dinlemek istemiyor, istese bir sabah camiye giderim. Ama yine de sabah kahvaltısına çağırabilirim vaaz vermeme koşuluyla. Ne müşterekimiz var ki adamla? Nelerden bahsedebiliriz? O dünyaya uzak, ben her şeye. Efendilerimizden bahsedebiliriz mesela, sonra havarilerden. Ben havarilerden bahsederim, o sahabelerden, ben efendimden bahsederim, o efendisinden bahseder. Müslüman değil misin, diye sorarsa ya? Ne cevap veririm? Sonra adam misyoner sanıp köylüye taşlatır. Köylü bir şekilde taşılayacak beni. Uyumsuzum desem? Uyumsuzum işte, bayağı bir uyumsuz. Sasa gibi uyumsuzum. Hain değilim, kimseyi ele vermedim. Sadece uyumsuzum. Allah'a iman edersen sorunlarının çoğunu halledersin. Ben zaten inanıyorum imam efendi. Problem oradan başlıyor. Adamın yüzünde huzur,

dinginlik var. İmam gerçekten birçok şeyi halletmiş. Bana galiba hemen acımaya başladı. Kesinlikle dua edecek, hidayete ermem için bunu mutlaka yapacak. Boş ver bunları, çocuklarından bahset imam efendi. Atay'ın Bekir'i vardı ya, öyle dünya güzeli çocuklardan. Öğretmen bey onlar benim dünyalıklarım. Daha doğrusu Allah'ın bahsettiği meyveler. Üç tane kız çocuğum var. Büyüğü on dört yaşında. Küçüğü senin öğrencin, ortancası da okulu bu yıl bitirdi. Eğitimlerine yatılı devam edecekler. Kız çocuklarının daha itina isteyen bir yapıları olduklarını düşünüyorum. Okumaları gerekiyor, öğrenmeleri şart. Öğrenmeleri gereken her şeyleri öğrensinler öğretmen bey. Bu imam ne kadar nezaketli bir adam. Okumaya ne çok önem veriyor. Özür dilerim imam efendi, ben böyle beklemiyordum. Eşini sorsaydım, o da eğitilmiş biri miydi? Yanlış anlayabilir, kapalı bir aile. İmam çok ciddi, aklına farklı şeyler gelebilir. Biri senin öğrencin, derken beni döver gibi söyledi. Bilmem gerekiyordu ama ben daha çocuğu hatırlayamadım. Can Hoca'dan bahseder diye korktum. O, öğrencilerin ayakkabı numarasına kadar biliyormuş. Yalnız imam da beni pek sevmeydi. Çok samimiyetsiz gördü. Kendimi ne kadar içten biri göstermeye yeltensem de o mesafeyi korudu. Kimseyi samimi olduğuma inandıramıyorum ya. En çok da bu koyuyor bana. Kardeşim Yakup'u bile inandıramadım samimiyetime. Camiye uğramadığıma kızmış olabilir. Benim için inanç önemlidir öğretmen bey, ama ondan da önemlisi faydadır. Bir insanın yaptığı iş ne ise o iş o insana fayda sağlamalıdır. Baştan savma işler hiç kimseye fayda getirmez. Köylülere hep bunu söylüyorum, ibadet yalnız camiye gelip namaz kılmak değildir, sizin tarlada sıcaklığın altında çalışmanız da ibadettir, diyorum. Maişet derdiyle çalışmanız daha büyük ibadet, çocuklarınız başkalarının kapısına bakmıyorsa en iyi Müslüman sizsiniz, diyorum. Ama asalak gibi yaşamak; bunu ne din kabul eder ne de evrensel doğrular. Tabiata, fıtrata ters

bunlar. Ne güzel konuşuyor adam, anladı galiba benim ne maddeci olduğumu. Evrensel doğrular, tabiat gibi kavramları benim için seçiyor olmalı. Belki aramızda müşterek arıyor. Can Hoca iyi bir Müslüman'dı. Ne Müslüman'ı, adam bir anarşistmiş. Yok, ibadet açısından söylemiyorum, bir eylem adamıydı. Camide hiç rastlaşmadık ama ben onun insanlar için nasıl partutuş olduğunu gördüm. Sonu hayırlı olmadı belki, ama iyi bir insandı. Heyecanına kurban gitti. Soğukkanlı olsaydı daha farklı olurdu. Ben insanı yargılamayı sevmem, insanı ancak Allah yargılar. Biz sadece bildiğimiz doğruları konuşuruz, alan alır, almayan almaz. Kalpler Allah'ın elindedir. Beni pat pat dövüyor bu imam. Çağırmasa mıydım? Benim ne olduğumu kesinlikle anladı. Laflar su gibi akıyor adamın ağzından. Ne demeli şimdi bilmem ki! İmam dinibütün bir mü'min olmalı. Köylüyle ilgili düşüncelerini sorsam, ama homojen değil ki bu köy. Bir de hafiye gibi nedir bu bilgi tecessüsü, ne gerek var canım. Öğretmen bey köy köydür, köy her yerde köydür. İnsanlar aynı şablondadır, birbirlerini aratmazlar, davranışlar ezberimdedir. Hangi köye gidersen gideyim artık köylünün kalbinin içini görebiliyorum. Yanıma hangi amaçla geldiklerini, rabbani mi şeytani mi olduklarını anlayıveriyorum. Gerçekten köylü milleti abartıldığı gibi değil. Biraz çocuk, biraz kadın, biraz da erkek... Böyle bir yaratık, yaratık derken hor görmüyorum onları, Allah'ın yarattığı her şey yaratıktır. Ben de mi imam efendi, bende mi? Tanrı yarattıysa öyledir. Yörüngemden çıktım imam efendi, sen ne konuşuyorsun orada öyle. Teolojik tartışılara sokma beni. Anladığım yok zaten. Sen hem iyi bir teologa benziyorsun. Ben senin bildiklerini bilmiyorum, sadece görmüşlüğüm var. Görmüşlüğüm var, herkesi görmüşlüğüm var. Bana inanma istersen, ama öyle. Sakın kıskanma, durumumdan memnun değilim. Acı çekiyorum dansöz oynatmıyorum burada. (Kukla mıydı?) Serbest çağrışım. Din eksenli sohbetleri sevmi-

yorum imam efendi. Camii, kilise, havra... Her neyse Tanrı'nın evleri. Şimdi inancına da saygısızlık yapmak istemem, soğuk sözcükler bunlar. Sıcağını söyle dersen onu da bilemem. Hayat bir uğraştır gidiyor işte. Çok da yormamalı zihni. Ben yordum da n'oldu? Rüya rüya geziyorum, rüya rüya misafir oluyorum. Şimdi buraya misafirim, yarın nereye misafir olurum bilemiyorum. Rüya bütün çektiklerim/rüya kahrım rüya zindan. Ne istediğimi hiçbir zaman bilmiş değilim. Aslında sizdeki bu teslimiyeti, bu taassubu gördükçe size imreniyorum. Kafanızın içini boşaltıyorsunuz. İnanıyorsunuz uzaklarda belirecek ışığa. Bana acıyın imam efendi. Övünecek ne ailem ne çocuğum ne sevgilim ne dinim ne de inancım var. Hatırlayabildiğim bir annem var. Onu da tabuttayken hatırlıyorum. Tabutu omuzlarımda. Anneme lahana çorbası dahi içiremedim. Arkamda bıraktığım sadece lanet okunulacak karanlık bir mazi. Anlatsam boğazımı sıkarsın.

Zahit Nami'nin Erke'si gelmedi. Gelse mutlaka mağaraya giderdik. Bu defa ikna ederdim onu. Ne olacaktı ki, gidip bir görecektim etrafı. Kolay mı, sekiz sene kalmış, sekiz sene kalınan bir mağara nasıl bir yerdir! Zavallı Erke, nasıl dayandın sen bu işkenceye? Kendimi unuttum, onu düşünmeye başladım şimdi. İyi adamdır, biraz sıyırmış, münzevilik iyice çalmış aklını. Şimdi hatırlamaya başladım. Evden nasıl ayrıldığını hatırlayamıyordum. Gece kendini idare etti, tam gidecekti ki uyudu aniden, gece yarısıydı uyandığında her yanının tutulduğunu söyledi, hareket edemiyordu. Zamansız uyuduğunda böyle oluyormuş, o kadar bitmiş görünüyordu, kasları reflekssizdi. Zamansız uykudan sonra portakal iyi gelir, demişti. Nereden çıkmıştı portakal bu mevsimde! Gördüğü düşün parçalarını birleştirmeye çalışıyormuş. Düş de görüyormuş demek.

Karamuk alıısı içinde kısılmış, etrafını bin çeşit haşarat evirmış, kurtaramıyor kendini. Zahit Nami'nin gölgesi bir yengeç gibi etrafından dolaşıyor. Kurtulamıyor bir türlü, karamuk çalıları canını acıtıyor. Zavallı Erke ne hale gelmiş. Hayata hangi evreden başladın Erke? Mitoz bölünme. Profaz, metafaz, anafaz. ıksam şu dağlara bulamam ki seni, hangi mağarada yaşadığını da söylemedin, bir adres bıraksaydın bari. Yok, merak edilecek kadar önemli değilsin de dağların serinliğine verecektim sırtımı.

Dışarısı oldukça aydınlık, hava da açık, dirhem bulut yok, köy toprağa tam konsantre. Ne geçiyor akıllarından acaba? Tasvir mi etsem milletin efendisini? Bunlar da insan senin benim gibi. Yok, çok farklılar, senin benim gibi değiller. Anlat o zaman. Nasıl anlatayım, ben Yaşar Kemal miyim? Kemal Tahir gibi anlat. Olmaz. Devrim köylü öncülüğünde mi olmalı, köylü önderliğinde mi? Can'a ben de taktım kafayı. Söylediklerine göre devrimciymiş. Benim efendim de devrimciydi. Devrimciler çok kadersiz oluyor. "Olgunlaşmamış devrimci devrim için soyluca ölmek ister, olgunlaşmış devrimci ise kendi devrimini tamamlamak için gösterişten uzak bir hayat yaşar." Böyle miydi bu söz? Aşağı yukarı böyleydi. Can romantik devrimci mi yoksa teorisyen mi? Efendim hem eylem adamıydı, hem teorisyendi hem de romantikti. Muhtara sorsaydım Can'ı bilirdi belki, yok bilmez. Ahmet mi bilecek? İmam bilir bunu. Erke gibi zıvanadan ıktım. Tamam, gidiyorum. Yol! Götürür beni mağaraya, bulamazsam da gezmiş olurum, kötü m?

Can olmalı tırmanan, yanındaki de Gl. Kız arkadan takip ediyor. Erke'ye gidiyor olmalılar, takip etsem. Can çok sinirli gözüküyor, kayaları ufalıyor, Gl ikna çabasında, birilerini devirmeye gidiyor, o zavallıyı haklayacak olmalı. Yapmaz bunu, anlatılanlara binaen uyumlu, yumuşak huylu, yufka yürekli, ama görüntüsü hiç de öyle demiyor. İyi de Can olduğunu kendim uydurdum.

Tabii ki Can, başka bir ihtimal mi var? Hem kısa saçlı, saç üç numara, demek ki Can. Hızlı davranmazsam kaybedeceğim. Islak ve karanlık bir yer. Olimpos'ta bir mağara burası, Antik Yunan. Zaman kavramını da yitirdim ya, neredeyim, hangi çağdayım, hangi yıldayım? Etraf yabancı dolu. Turist olmalı, rutubet kokuyor biraz. Balıklar bölmelere ayrılmış havuzlarda dans ediyor, sulara dilek metalleri yansıyor, önümüze uzadıkça güzelleşen hoş ve masalsi koridorlar açılıyor. Egzantrik bir hava oluşuyor. Kafasında yılanlar bulunan dişi bir ifrit ters dönmüş, Medusa olmalı. Havada ıslak gelinlikler asılı, duvarda garip garip heykelcikler, sular damlıyor şıp şıp tavandan. Medusa'nın gözyaşı mı? Loş ışığın suya yansması, tuhaf küflü kokuların oluşturduğu absürd alaşım ve su damlalarının çıkardığı seslerin akustığı Can'ı dizginlemiş olmalı. Deminki görüntüsünden uzak, biraz da yorgun görünüyor. Demincekki sinir seansları yerini huzura bırakmış. Can, Gül'e evlenme teklifi ediyor. Köylünün anlattığı gibi bir trajedi yok, çiftler uyumlu. Şahitlik eden Erke. Evet, onun mağarasına geldik, söylediği kadar iç karartan bir yer değil. Kendine göre fena sayılmaz. Yok, şahitlik etmiyor Erke, ben yanlış görmüşüm, galiba nikâhlarını kıyacak, gelmişken şahitleri de ben olurum, isterler mi şahit olmamı? Bir işe yaramış olurdum. Âşıkların yanlarına gidip tanışmak var. Sizden çok bahsediyorlar köyde. Arya eşliğinde ellerini birbirlerine kilitlemişler, turuncu, mavi, kırmızı karışımı ışığın altında Gül bir şeyler anlatıyor Can'a. Yaklaşmak isterken uzaklaşıyorum, onlar su gibi mutluluğa akıyorlar. Bu güzel kızın Bilal İnci kılıklı babası gelmeden şu nikâh seremonisi bitmeli. Bir yerlerden çıkıp kompozisyonun içine sinebilir. Görüntü her an değişiyor, an be an. Biraz önce gözümün önünde cereyan eden olay bir sonrakini tekzip ediyor.

Gül: Sinirli bir hal.

Can: Olması gerektiği gibi verici, fazla meftun.

Gül: Egosantrik.

Can: Bulunduğu çevrenin organik bir parçası.

Gül: Çevre ona göre "deklase".

Can: Elindeki feneri kaybeden Diyojen.

Gül: Şarkı söylemesi gereken ama bunun yerine mızızlanan ağustosböceği.

Can: Oğuz Atay okuyarak sinizm bekçiliği yapıyor.

Gül: Göğsünü gere gere Oğuz Atay'dan bir cümle dahi okumadığını söylüyor.

Can: Paylaşımıcı, paylaşmakla herkesin herkes kadar anlam kazanacağını düşünüyor.

Can: Raskolnikov ağzıyla, bir zamanlar ailenin geçimi için fahişelik yapan Sonya'nın vücuduna bir dirhem günah lekesi sıçramadığını söylüyor.

Gül: Bakışları bir cenaze bakışı gibi anlamsız ve soğuk olan tefeci kadının dünyasında aranıyor ve onu öldürmenin cehennem yamaçlarında gezinmekle eşdeğer olduğunu söylüyor.

Can: Camus, Sartre, Kafka triosunun terbiyesinden geçerek derin karanlık kuyudan dualist savaşlar çıkartan delilerin hocası Dostoyevski çözümsüzlüğünde çırpınıyor.

Gül: Balzac kadar mükemmel, Balzac kadar tek buutlu, Balzac kadar sıhhatli, Balzac kadar mutlu, Balzac kadar çıplak.

Gül: Koca yosun gözleri ateş gibi yakıyor.

Can: Sultan Süleyman dünyayı yedi, Hürrem de Sultan Süleyman'ı.

Can: Tanıdığım herkes benden memnun ama sen değilsin.

Gül: Ailemi bilmiyormuş gibi konuşuyorsun. Babamı tanımiyormuş gibi davranıyorsun. Bütün köy ilişkimizi konuşuyor. Evde bana nasıl baktıklarını bilmiyor musun? Ev fokur fokur kaynıyor. Sabahlara kadar ağlıyorum.

Can: Baban hariç herkesin bu ilişkiye ne kadar memnun olduğunu görüyorsun. Bu insanların bize imrenerek bakmasının ne sakıncası olabilir! Biz neyiz, iki

mekteþ kaçkını mı? İki zibidi mi?

Gül: Can bu yetmiyor, hep bunu diyorsun, birbirini sevmek yetmiyor. Her gün üzülmek, gözyaşı dökmek, ailemle karşı karşıya gelmek istemiyorum. Ben bunları istemiyorum. Onların benim için ne kadar önemli olduğunu biliyorsun.

Can: Seni kaybetmeyi göze alamıyorum,

Gül: O zaman kaybetme beni. Bunun için savaştığını, mücadele ettiğini görebilsem üzüntülerim hafifler ama hâlâ sen nelerin peşindesin. Ben mi önemliyim, bu insanlar mı? Anlamıyorum, sabahlara kadar bu cina-yet çözümlemelerine ayırdığın vakti bizim ilişkimizin sorunlarını çözmek için harcasan şu an çok değişik olurdu. Kafandan neler geçiyor, ben kaçınıcı sıradayım, muhtarla geçirdiğin vakti benimle geçirmiyorsun. Ne kadar yıpranıyorum.

Can: Yenilgiye tahammül, seni kaybetmem demektir.

Gül: Azıcık huzur istiyorum, burada her gün boğuluyorum. Babam, köy, sen... Bana somut bir şeyler göster, beni rahatlat.

Can: Çizdiğin doğruda giderim yeter ki bir şeyler göster bana.

Gül: Buradan gidelim, ne olur buradan gidelim, nereye deme, nereye olursa olsun. Bu insanlar beni öldürecek, sahiden öldürecek. Ne olursa olsun gidelim. İkiyüzlü heriflere nasıl tahammül ediyorsun sen! Garip olan ise bunlarla olmaktan zevk alıyorsun. Bana nasıl baktıklarını görmüyor musun? Bir türlü bana alışamadılar, her geldiğimde yeni geliyormuşum gibi bakıyorlar. Evden zaten huzursuz çıkıyorum, sadece sen buradasın diye biraz ümitle geliyorum ama sen de köylülerle boğuyorsun beni.

İhlamur ağaçları arasında, Gül'ün elinden düşlenen ince çizgide yürümek ve o yosun yeşili mucizevi gözlerde hakikati bulmak... Bütün meselesi buydu Can'ın. Her hakikat ya da tek hakikat Gül'ün mucizevi yosun yeşili gözleriydi.

Sonbahar ırılıplaktı. Havadaki lm kokusu, kasvetli, bulanık, başlangıca son hazırlık yapıyor, yaz yılışıklığı kayboluyor, taze ışıklar yerini ağırlığını gidererek artıran kış ftursuzluğuna bırakıyordu. Her ağaç yaprağı, tek mevsim sonbahar diyerek yere düşüyordu. Mevsim gerçekten ırılıplaktı. Bu köyde böyleydi sonbahar, i dönüşümler durağanlaşıyor, kesişen yollar tekrardan çatallanıyor, mahur bakışlar kataraktlaşıyor, sisli bir hava kapıyı alıyor, sarı rzgrlar kıraç toprağı yalıyor, ağaçların yüzündeki makyaj siliniyor, gökyüzü mavisini düşürüyor, yağmur toprağı esaslıca saplanıyor. Sonbahar burada böyle yaşanıyordu.

Yol kenarlarındaki söğüt ağaçları, onların aralarına serpiştirilmiş pürüzsüz kavaklar, yolun ortasına yayılmış boza alan sarı, turuncu, kum kahverengi kurumuş yapraklar ve yaprakların hışırtısı... Yolun, toza bulanmış ayak diplerine yapışan çakıl taşları Can'ı nereye götürüyordu? Can hep bu mevsimde melankolikleşiyor, toprak renginin, kirli beyaz, solmuş sarı, kurak kırmızıyla örtüştüğü bu mevsimde Gl'e durgun, sessiz, ama çığlık çığlığı bir dilekçeyle teslim oluyordu. Diğerk mevsimlerde böyle değildi Can, ilkbaharda daha muzafferdi mesela.

Bu yolda bu mevsimi kaç defa yürümüşlerdi? Gl'n iflah olmaz huzursuz kişiliğini kaç kez gğslemişti? Benden başka kimseye sakın akıtma sevgini, zaten bana zor yetiyor marazlı sevgin. Sakın ha sakın, ikazını kaç defa duymuştu yaprakların gevfemelerinde. Ne verirsen, ne kadar verirsen yine de eksik kalır bir şeyler, sen devam et vermeye, yorulacaksan da bana yorul, kimsenin sana iştiyacık yok, sana iştiyacık olan benim, yakarmalarını kaç defa dinlemişti başını yapraklara çevirip. Sümbül, lale, menekşenin szlşn, nevruların beyaz, mavi, pembe yapraklarının kompozisyonunu, beyaz-kırmızı iekli akdikenlerin incitici hazzını, ardı ağaçlarının gölgesini, tepelere tırmandıkça yollarıda katırtırnaklarının oluşturduğı çalılıkların hışırtısını

kaç bin defa yaşamıştı.

Gül çiçeklere kraliçeydi. O Gül'dü, büyük bir soğukkanlılıkla acıyı tarif edendi ve kızılığı ile birlikte çekim merkeziydi. Başlı başına bir hüznle bezenmiş ruhani bir haz kaynağıydı. Üç boğumlu, on yedi yapraklı çiçekti Gül. Her inanışa göre kutsiyet nişanlıyordu. Can için illa duygu yoğunluğunun nüksetmesiydi. Gül deyince ne reçeli ne likörü ne yağı ne kremi ne suyu gelmeliydi akla, Gül sadece duygu kabarmasıydı. Mitolojideki gizliliğin sembolü, sessizliğin, gizemin, sırların tanrısı Harpocrates, Eros'a annesinin aşk maceralarını kimseye söylemeyeceği sözünü verdiğinde Eros Harpocrates'e bir gül vermişti. Gül, Eros'un Harpocrates'e verdiği sessizlik yeminiydi. İsa'nın vücudundaki beş yara iziydi, ilk Hristiyanların çektiği sıkıntıların sembolüydü. Başka bir kutsalın ter kokusuydu, o efendiler çiçeğiymiş. Maria Magdalena üzerine koparılan fırtınaların dökümüydü.

Gül, Kartaca Kralı'nın Roma'yla yaptığı son savaşı aklına getirirdi. Neden hep bu son savaş aklına geliyordu, halbuki Hannibal'in kazandığı dünya kadar savaş vardı, yok, illa ki kaybedilen bu savaş hatırlayacaktı, niçin geliyordu, onu da bilmiyordu. Hannibal hayallerini süsleyen bir kahramandı. Ordusundaki askerlerin hepsinin isimlerini tek tek bilirmiş aslanım. On küsur yıl Roma'ya kâbus gibi çöktüğü zamanlar değil, Alpler'den Roma'ya inmesi değil, hep son savaştı aklına gelen. General Sicipio'nun Hannibal'i yenmesini yaşırdı binlerce defa. "Sihir yok yalnızca sihirbazlar var", ne zaman söylemişti bu sözü hatırlayamadı. Kazandığı on iki zafer değil General Sicipio'ya kaybettiği son savaştan başka bir şey düşünemiyordu. Maharbal'ın yanına sokulup sertçe, "Hannibal nasıl zafer kazanacağını biliyorsun ama zaferi nasıl kullanacağını bilmiyorsun," çıkışmasına ne demeliydi? Yenilgiden sonra bir Anadolu mezrasında intihar etmek... Hannibal'i saran bu düşünce bir o kadar da Can'ın kafasını kemiriyordu. Mide bulandıran Roma askerlerinin eline geçmektense anıla-

ıyla hayatı sonlandırmak en onurlusuydu. Hannibal'in tarihi bir gün yazılacaksa onu da biz yazarız, diyen küstah Romalılara çok kızgındı Can. En az kahramanı kadar onurluydu ve onun kadar dik durmalıydı Roma'nın soytarılarına karşı. Hannibal kadar dikti ama en az onun kadar da yenikti. Belki de bundandı hep o yenildiği son savaşın aklından çıkmıyor olması. O son savaş gerçekten aklından hiç çıkmıyordu.

Deli Ahmet arsa gibi kıymetle parsellenmiş evlek evlek arazisine imrenerek bakıyordu. Armut toplamaya giderken hep bu küçük tarlasından geçerci, her geçtiğinde de tarlaya gururla bakardı. Seyrek bodur mazı meşelerinin arasına serpiştirilmiş kel, çopur armut ağaçlarını gördüğünde aklından geçen sadece çocuklarının nafakası olurdu. Bu ağaçlardan çocuklarına nafaka sağlayacaktı muhakkak. Topladığı armutları satıp çırpı bacaklı eşine ufak hediyeler alacak, onun gönlünü hoş edecek, bir tebessüm koparacaktı. Kim ne derse desin hanımı kendisi için pahalı bir mücevherdi çünkü kıymetini bilen, anlayan yeryüzündeki tek insan eşiydi. Ondan çaldığı bir tebessüm köyün alayına bedeldi. Tabii çocuklara leblebi şekeri almayı da ihmal edemezdi. Büyük oğlu Cuma sevmiyordu leblebi şekerini ama geri kalan yarım düzine çocuğu iştahla tüketiyordu. Boz, kırçıl, yaşlı eşiği hep sarsak yürürdü, üzerinde bir gram yük olmasa dahi tonlarca ağırlık var gibi adımlarını ters atardı. Yaşlılığın verdiği inatlık da vardı biraz. Senin kahrım ancak ben çekerim, derdi Ahmet. Hakkını yememeli, kırçıl eşek bu kadar çalışmayla emekliliği hak ediyordu. Yıllardır yük altındaydı, kışın odun, yazın su, güzün de hazın taşırdı. Sigortası eksiksiz yatsa emekliliği dahi gelmişti, emekli ikramiyesi alıp bağlanacak emekli maaşıyla da zevkli bir emeklilik dönemi geçirirdi. Deli Ahmet de

fena bakmıyordu eŖeğine, inek ile danasından kalan iri samanları küçük musuluna koyuyor, güçlükle getirdiğı suyu ve  alkamayı i iriyor, arazilerin açığa çıktığı vakit da a serbest bırakıyor, ilkbaharda ise münasip bir yere   kl yordu. Kurt korkusu da yok değildi ama yılların verdiği tecrübe ve biraz da Ŗansıyla nice tehlikeleri hasarsız atlatmıŖtı. TaydaŖlarının hemen hepsini kurda kurban verdiği halde kendisi dimdik ayakta ydı. EŖe ini ihtimamla mahmuzlar, semerini yularını kontrol ederdi; heybenin gözüne bazen akrep yavruları ka tı ı için heybenin içini silker, öyle koyardı eŖe inin üstüne, zira birçok defa akrep kazası atlatmıŖtı. EŖe ine doru at muamelesi yapt ı bile olurdu. KaŖa ının birçok diŖi d k lm Ŗtı, yine de sırtını, kalçalarını, kaŖa ılar, onunla uzun uzun sohbete daldardı, karısından sonra kendini anlayan ikinci canlı olduğunu d Ŗ n rd . K rt n n  itina ile yerleŖtirir, onun üzerine de heybesini koyardı. EŖe iyle konuŖması bazen miting havasında, bazen dertleŖme, bazen de bilgilendirme toplantıları Ŗeklinde geçerdi. İnsanlarla konuŖurken aldığı zevkten daha fazla zevk aldığı kesindi.

Herkes eŖe ine bir isim verir, ben sana hiçbir isim seçmedim, buna gerek duymadım. Biliyorum ki sen köyün en emekçi, en iyi eŖe isin, zamanında çok da güzeldin, gözlerin can yakardı. Ŗimdi ŖebekleŖen gözlerine katarakt inse de, diğer eŖeklere göre çok daha  zelsin. Gerçi ne senin kıymetin ne de benim kıymetim biliniyor ama sen daha Ŗanslısın, en azından ben biliyorum kıymetini. Beni neden kimse anlamıyor? KonuŖurken suç iŖliyor havası veriyorlar. Birbirlerine bakıp Ŗeytanca h nzır yarım a ız g l Ŗmeleriyle çileden  ıkıyorum. Aptal rolüne artık iyice alıŖıyorum galiba, daha doğrusu alıŖtırıyorlar. Hiçbir Ŗeyden anlamıyor sanıyorlar ama rol m  senden daha iyi oynuyorum. Birbirlerine galebe  almak, salaklı ımı ispat etmek için nasıl yarıŖıyorlar ama kimseye tenezzül etmedi imi söylemiyorlar, sadaka dilenmedi imi söylemiyorlar,

kimseye mudara etmediğimi söylemiyorlar. Kim diyebilir ki haksız olduğumu? Hangi hergelenin nesini alıp da üstüne yatmışım? Sen görüyor musun bilemiyorum ama ben net görüyorum. Bunlar birbirlerine “gasgas” ediyorlar buna karşın beni esikletmek için fırsat kolluyorlar. Avuçlarını yalarlar, esikletemeyecekler beni. Tek cancağızım, daha ne kadar küçültecekler beni, ne kadar istihza edecekler benimle! Tamam, eksiklerim var, suçumu biliyorum. Tembelim, çalışmayı sevmiyorum ama düşünüyorum da. Can Hoca tarihte benim bir eylemsizlik ikizimin olduğunu söylerdi, ona bu dünyada en çok ben benziyormuşum, benim kadar tembel; bir o kadar da düşün adamıymış tarihteki ikizim. Bizi zavallı görseler de, bizler insanların iyilik tarafıyız, onların düşündüğü fenalıkları düşünmeyiz, Onlar süfli ihtilalcilerdir, onlar kötülerdir çünkü icat yaparlar, biz iyileriz, iyilik düşünüyoruz. Onlar icat ettikleri kötülükleri uyguladılar ama biz düşündüğümüz iyilikleri uygulamaya vakit bulamayız, bizler aslında şövalyeyiz. Sandıklar bu armutları koymak için, uygulamada sorun yok, sen beni etkiliyorsun, ilgilendiriyorsun, armudun varlığı ikimizi de ilgilendiriyor. Köy çıkarları için birleşme gösterenlerse anlamsız kalabalıklar. Biz birbirimize sıkı sıkıya bağlıyız, aramızdaki ilişki menfaate dayanıyor ama iyimserliğimiz geçerli mazeret; köylü öyle değil işte, onun için seni köylüden daha çok seviyorum. Şu iki evlek tarlamı, şu yamalık bir evlek sarmısağımı, gelecek yıl ekmeyi düşündüğüm buğdayımı, –tabii tohum bulabilirsem– hepsini köylüden çok seviyorum. Sık sık köye gelen şu müteahhit bozuntusu geçen gün kalabalığın ortasında yüzüme bakıp döver gibi, “Şu ortalıkta dolaşan asalak kılıklı adamları merak ediyorum, dünyaya ne ile tutunuyorlar, yaşamak için neyi sermaye ediyorlar?” dedi. Ananı sermaye ediyoruz deyyus. Üzerime alınmamış tavırlarla kafamı kektim onaylar gibi. Halbuki bana dediğini ciğerim gibi biliyorum, meydana-daki bütün köylü de lafın bana geldiğini Allahları ka-

dar biliyorlar. Baktım hâlâ üstüme üstüme geliyor, bir tebessüm yolladım ama hangi sözlere karışarak gitti bu tebessüm: "Her yıl köyün su ihalesini alıp arakladıkları parayla apartmanlar dikiyorlar, sonra da şu insanları (şu insanlar derken köylüye nefretle baktım, her biri gözüme iğrenç yaratıklar olarak göründü) üç damla suya muhtaç ediyorlar. Biz bunlardan daha günahkâr değiliz herhalde. Kaç çeşit namussuzluk var bilmiyorum ama bildiğim tek şey tembelliğin namussuzluk olmadığı. Araklamak mı? Onu da hiç bilmiyorum, mesleğim bu değil, mesleğim tembellik." Sözler dilimden bir güzel dökülmeye başladı, ben de şaşırmıştım, çok mu ileri gidiyordum? Pişmanlık da duyuyordum, neme gerek anacığım, neme gerek. İyi de hırsız evine kadar da kovalanmaz ki canım. Benim gibi "uşum" birinin konuşmasının oradaki her köylüyü memnun ettiğini fark etmem zor olmadı, birazdan tebrik etmeye gelecekler diye korktum. Ulan hergeleler bu lafları en son söyleyecek adam benim, iliklerine kadar pisliğe bulanmış şu adam bazen çay paralarını verdiğini, bazen de iki dal yabancı sigara tuttuğu için muhalefet etmek şöyle dursun adamı kutsuyorsunuz. Ortalık sessizleşti, müteahhit zamanı döndürmekle meşgul, köylüler güçten yana, ben neden konuştum pişmanlığında mıyım. En iyisi gitmek, iki sandık armut daha iyi. Sevgili eşeğim, ben devlete bunun için kızıyorum, bizi görmüyor, haklıyı haksızı seçmiyor, bana iş vermiyor, herkes paspas gibi üzerimden geçiyor, bir ormancı olsam ya da şu okula hademe, seve seve yaparım. O zaman baksınlar hiç tembelliğim kalıyor mu? Bunlar bilmiyor mu ki beni tembelleştiren işimin olmaması. Can Hoca'ya kaç defa söyledim, okula temizlikçi şart, konuş yukarıdakilerle, beni al buraya, bak ortalıkta zerre toz kalıyor mu, diye. O da anlamadı beni diğerleri gibi, asalakmışım gibi davrandı bana.

Kırmızı sıvalı kerpiç damın etrafındaki kalabalık, tavuğun taneye çokuşması gibi kaynıyordu. Kadınlar kuluçkaya yatmış tavuk gıdaklamasını andıran seslerle bağırişiyor ve tavaf şeklinde eve yaklaşan insanların ayak hareketleri şiddetleniyordu. İçeriden gelen kadın sesleri dışarıdaki bas erkek seslerini bastırıyor, herkesin beyninin içi karıncalanıyordu. Bu kalabalık uzaktan bakıldığında düğün kalabalığını andırıyordu ama yaklaştıkça matem havası ağırlığını belirginleştiriyor, bulutlar ağlayarak içeri giriyordu. Düğün olamazdı zira davul sesi duyulmuyordu, cenaze olamazdı çünkü kimse ölmemeliydi. Zaten düğün olsaydı Zurnacı Davut çoktan mesken tutardı buraları. Onsuz bir düğün asla düğünden sayılmazdı. Zurnacı Davut düğünlerin en baş eğlence merkeziydi. Çok iyi zurna çalardı. İşini çok ciddi yapardı. Zurnasını ağzına götürdüğü anda cezbeyle tutulurdu adeta. Aileden kalma meslekti zurnacılık. Babası, dedesi kronolojideki bütün zürriyeti zurnacılık üzerine hayatlarını kurmuşlardı. Zurnacı Davut'un bronz eti vücuttan fazlaca sarkıyor, yanaklarının kırmızılığı zurna çalarken kızıllaşiyor, dulukları şiştikçe gözü kurbağa gözü gibi irileşiyor, ha patlayacak dediğinde zurnayı ağzından çıkartıp kısa bir dinlenmenin ardından tekrardan devam ediyordu. Davut üç yaşında ağzına almıştı zurnayı. Formel eğitim hiç almamış, babasıyla beraber sirklerde çalışmış, mahallelerde ayı zıplatmış, daha sonra adı bazı kapkaç olayına karışmışsa da kilosunun verdiği ağırlıktan dolayı bu işlerin adamı olamayacağını anlamış, on iki yaşından beri köy düğünlerinde hatırı sayılır, aranan bir zurnacı olmuştu. Davullara oldum olası yakınlık duymamış, ailenin bazı üyeleri keçi derisinden yapılma davul işini yapmışlarsa da bununla hiç ilgilenmemiş, "Ben zurnaya yakınlık duyuyorum," nidası hep baskın gelmiş. Nerede bir ağaç görse onu zurna yapar, çeşitli sesler çıkartırdı. Hem iyi zurna çalar hem de iyi zurnası

olurdu. Civarda Davut kadar iyi zurna çalan olmazdı, yeni kuşağın zurna ilahıydı. Zurnaları babası yapardı, hatta evlerinin arkasında küçük bir atölyede yaptıkları zurnaları küçük çaplı pazarlardı. Davut'un çaldığı zurna abanozdan yapılmış meşhur bir zurnaydı. Ana gövdenin ön kısmında yedi, arka kısmında bir deliği vardı, özel melodiler çıkıyordu her bir delikten, deliklerin büyüklüğü gövdeyle uyumlu bir kompozisyon oluşturunuyordu. İnce olan üst kısmıyla genişleyen kalak kısmı sesin çok çıkması için özel ayarlanmıştı. Kalak kısmı üzerindeki şeytan delikleri zurnaya farklılık katıyordu. Deliklerin ve delik aralarının büyük olması diyez ve bemolleri rahat çıkarttırıyordu. Şimşirden yapılmış dil ve gümüş metalden yapılmış borusu ve sesin ana kaynağı olan kamışı ile zurnası en az kendisi kadar özeldi. Geçen hafta sonu Davut o muhteşem zurnasıyla köylüye üç gün ziyafet sunmuş, düğünü tam bir resitale dönüştürmüş, silahlar, halaylar eşliğinde köylü ziyafete doymuştu.

Deli Ahmet öldüğünde eşeğini Ahmet'in başında beklerken bulmuşlar. Üzerindeki armut yüklü heybe yaşlı bedenini fazlaca yormuş ama yine de sahibinin başından bir yere gitmemiş, tam bir vefa örneği göstermiş. Akşam kızılığına doğru bekçi Uzun İsmail, ki köyün en ileri sahtekârı, Ahmet'in ölü bedenine dokunmuş. Bir yılan kadar soğukkanlı halinden bir şey eksiltmeden sigarası bitene kadar başında beklemiş, daha sonra muhtara bildirmiş. Uzun İsmail'in en felaket haberleri müjde gibi sunmada üzerine yoktu, hatta bu alanda tekti. Son zamanlarda nedendir bilinmez yağlıboya resimlerine merak saldı. Bu çalışmaları en yakın arkadaşı ve evine sıklıkla gittiği köyün aptallar familyasından Ali İhsan'ın evinde, bahçesinde ya da balkonunda yapardı. Umumiyetle manzara resimleri çizirdi. Yeteneklerini kısa zamanda gösterir oldu, manzaraya önce üstte gökyüzünü yapmakla başlıyor, beyaz kobalt mavisini, kadmiyum kırmızısını, toprak

ve limon sarısını ustalıkla işliyor, tepelerde yine kobalt mavisini, kadmiyum kırmızısını, toprak sarısını ve beyazı kullanıyordu. Tuval üzerinde geniş hareketlerle gökyüzünün ardından uzaktaki tepelerin üzerini boyuyor, yeni bir renk kullanırken de resim bıçağını tamamen temizleyip titiz bir çizici olduğunu gösteriyordu. İkinci evrede evin ve ağaçların yapımını gerçekleştirip altta evin sağına koyu çizgilerle çayırları çiziyordu. Son evrede ağaçların üzerinde gölge oyunları yapıyor, dut ağacını koyuluktan kurtarmak için biraz daha açıyor, sonra diğer büyük ağaçları açarak çimeni üç ve daha fazla renkle çeşitliyordu. Yeşiller henüz yaş olduğundan koyuluğunu açmak için çitin üzerine açık renk sürüyordu. Evin kapısını ve penceresini resim bıçağının ucuyla biraz daha boyuyor, eve doğru uzanan çayı ve ağaç gövdesini koyu açık tonlarla gel-gitliyordu. Manzara oluşuyordu artık, acemilikler ve eksikliklere rağmen ortaya fena bir resim çıkmıyordu. Ali İhsan bu çalışmayı, Uzun İsmail de Ali İhsan'ın karısını çok beğeniyordu. Arzulu gözlerle resme bakıyordu Ali İhsan. Uzun İsmail de şehvet dolu bakıyordu kadına. Resimle kadın arasında tercihi Ali İhsan yapıyordu. Uzun İsmail zaten tercihini önceden yapmıştı. Ali İhsan, Uzun İsmail'den hediye tabloya şehvetli gözlerle bakarken Uzun İsmail hayvansı homurtularla yarı çıplak tenin üzerinde acımtırak gidip geliyordu.

Bu, köydeki dördüncü cinayetti. Kaşla göz arasında öldürülmüştü Ahmet. Yakın mesafeden ensesine tek kurşun sıkılmıştı. Köy yine karışmış, herkesin korktuğu olmuştu. Artık her bir köylü potansiyel suçluydu, kimse kimseyle konuşmuyor, tedirginlik kimseyi uyutmuyor, jandarma nefes aldırıyor, istihbarat elemanları karınca gibi geziyordu. Birimler bu defa çok daha kararlıydı, bu iş mutlaka çözülecek, bundan sonra böyle bir facia yaşanmayacaktı. Gece, hiç olmadığı kadar tedirgin köktü köyün üzerine. Sanki katille bu gece yüzleşilecekti. Katil meydana birikmiş kalabalığı yararak soğuk adım-

larla ortaya dikilip her şeyi bir bir anlatacak ve muhtar da katili alıp Mustafa Yüzbaşı'ya hediye edecekti. Yüzbaşı köydeydi. Muhtarın davet etmek için kırk takla atmasına gerek kalmamıştı. Köylüye ve muhtara öfke kusuyordu. Bu köyden her şey beklenirdi, ne menem bir yerleşkeydi burası. Ne kadar pislik ararsan buradaydı, her türlü kanunsuzluk buradaydı. Ama artık akıllarını başlarına alma vakti gelmişti, aldırmaq da kendisinin göreviydi. Bunların hepsini kodese tıkmalıydı. Zavallı muhtar tir tir titriyordu.

Şimdi boku yedik. Bir bu eksikti, biz köyün kötü görüntüsünü yok etmek için kucaktan kucağa dolaşırken biri çıkıp sıçıp batırsın ortalığı. Artık dönüşü yok, kimse kurtaramaz bu köyü, ben de arada kaynar giderim. Katili bulsak ne olacak ki! Bekliyordum ama bu kadar çabuk olacağını düşünmemiştim. Kaç aydan beri uğraşıyorum bu zevatı köyümüze getirmek için, bu kadar uğraşmaya ne gerek varmış, bak hepsi burada şimdi. Kaymakamın yüzü bir karış. Yüzbaşının yüzüne dahi bakamıyorum, bir tokat çarpacak diye ödüm kopuyor. Yapar mı yapar bu adam. Bu kadar kalabalığın içinde bir tokat benim bittiğimin resmidir. Suç bende, bir inat uğruna tekrar muhtar oldum. Sanki dilekçe yazdılar muhtar ol diye. Beş yıl yapmışım, olmadı, beceremedim, yapamadım. Neden bu kadar ısrar ettim ki ikinci defa muhtar olmak için. İnat inat. İnat ettim şu içi yalan dışı yalan muhtara, inat ettim. Olayların merkezinde ben varım. Herkesin gözü üzerimde. Sanki olanca sorunun kaynağı benmişim gibi. Daha dağdan su indireceğim. Yok ya, hele meydana yığılan pislikleri bir temizle bakayım. Neredeyse köyün tamamı hintkeneviri pazarlıyor, o bok da sıçrarsa üzerime, başımı alır giderim. N'olacak, eski mesleğime dönerim. Kalorifer döşemesi. Çok da ekmeğini yedim. Dikkatli usta olduğumu her daim söylerler. Evi yüklerim bir gece kamyon, valla giderim. Kaçtı desinler, beceremedi desinler, ardımdan gülüp nanik yapsınlar. İyi de bu cinayetleri

işledi de öyle kaçtı, derler. Bu köyde her pislik beklenir. Gidip şikâyet ederler. Evet, gördüm, şahidim, cinayetleri işleyip kaçtı. Eski muhtar da örgütler aklı yufkaları, al başına belayı. Arama emri çıkarırlar yurt genelinde, robot resmimi dağıtırlar dört bir yana. Kaymakam hocayı çağırmış, ne konuşuyorlar ki? Yüzbaşı da yanlarında, hocayı kiskaca almışlar, eski muhtar da kenardan kenardan yaklaştırmaya çalışıyor. Yüzbaşı günahı kadar sevmez bu adamı, beni de sevmez ama bu adamı bir başka sevmez. Bir defasında karakolda tokatlamış, başçavuşun yalancısıyım, gözleriyle görmüş adam. Bu gece hiç bitmeyecek gibi.

"Efendim, ben yeni geldim bu köye. Başka yerde böyle bir olaya rastlamadım. Köyde nasıl olur böyle seri cinayetler? Yüzbaşım, çözsünüz çözsünüz siz çözersiniz. Muhtar da öyle diyor. Tek umudumuz yüzbaşımız. Bana sorarsanız katil tek kişi. Bu sadece bir tahmin, yine bana kalırsa intikam için de yapmıyor, köyle katil arasında çok farklı bir rabita var. Ve kesinlikle yaşamayı çok seven bir karakter ve çok uzakta değil ve belki bu karanlıkta, burada müstehzi bakışlarla bizi izliyor ve çok muzip bir adam ve bu kadar hayat dolu olmasına rağmen yakalanacağını anladığı anda hiç tereddüt göstermeden intihar edecektir." Kaymakam balataları sıyırdığımı düşündü ama devleti temsil geleneğinden mi yoksa nezaketinden mi bilinmez dikkatlice dinledi. Yüzbaşı hayal kırıklığına uğratmayacak kadar patavatsız. Çok polisiye roman okumuşum, hayal dünyasında yaşıyormuşum, biz öğretmenler halkla bütünleşmek yerine bir yolunu bulup sıvışma çabasındaymışız. Madem katil bu kadar hayat dolu niçin intihar etsinmiş, üstelik özgürlüğüne de düşkünse yakalanma riskini göze alıp neden burnumuzun dibinde gezsınmiş. İyi de öğretmen sen bunları nereden biliyorsunmuş. İyi de omzu geniş yüzbaşım seri katiller hem özgürlüğü çok severler hem de hayata çok bağlılar. Bunları bilmek için ortalama bir zekâ yeterli, okunulan kitaplarla ilgisi

yok. Tamam, çok da okudum. Sen masanın üzerine konacak avantajları hesaplarken ben a'dan z'ye seri katiller ansiklopedisini bitirdim. Seni Albert Fish'in ölüm estetiğine havale ediyorum.

Yatağa uzandığımda biliyordum hücumu uğrayacağımı. Bari biraz uyusaydım. Adamlardan yakayı kurtarana kadar cehennem denen illetin ta göğsünü delip geçtim. Sorunların kaynağı sanki benim. Bir katil demedikleri kaldı. Yok ya, olanca hintkenevirini de ben ekdim, dağdan inen suyun önüne set oldum. Ben böyle mızızlanırsam kapıyı kim açacak! Açmasam da kıracaklar ya! Katil senmişsin diyerek alıp götürecekler. Belki Sadık çocuğuna mama parası isteyebilir, şimdiye kadar istemedi ki bundan sonra niçin istesin. Eski muhtar da olabilir. O adamı da çözemedim ki. Neden çözmeliyim ki, her insan çözülmeli mi? Sasa'yı çözdüm mü sanki? İnsanlarda bir çözünürlük var ama problemin kök kısmı içeride kalıyor. Kapı hâlâ vuruyor katildir belki. Yüzleş benimle pis sürtük! Sürtük mü? Kadın mı yoksa ağzımdan gayri ihtiyari çıktı sürtük sözcüğü. Neden olmasın kadın katil. Burada kimsenin dikkatini de çekmez, evet olabilir, katili buldum, en azından cinsiyetini buldum, bir kadın, sürtük dedim çünkü Zahit Nami'nin fahişelerinden biridir mutlaka. Esmer olanı, o daha bir katil sanki, insanı organlarından ayıracak gibi bakıyor. Seri katil kadın. Zaten fazla metalik bulmuştum. Adı neydi onun Aileen Carol Wuornos'du, ilk kadın seri katil, yedi kişiyi öldürmüştü. Seriyeye devam ediyor. Şu yüzbaşıyı da öldürse miydi? Kadın, lezbiyen, üstelik fahişe. Biraz da nevrotik galiba. İlk kurbanı polis tarafından aranan tecavüzcü, bunu iyi etmiş kestirmeden bitirmiş. Son kurbanı ya ben ya yüzbaşı. Diğer iki kurban da aynı meslekten emekli polis. Fahişeyle ne işiniz var kuzum, sizler ki iyi yetişmiş ahlaklı memur-

larsınız, kaç suçlu yakaladınız kim bilir! Biraz yazık olmadı mı? Diğer kurbanlarından biri Rodeo yıldızı diğeri de misyoner. Kapımdaki ya Aileen ya da Karın-deşen Jack. Ben birincisini tercih ediyorum. Bir kadının elinden ölmek daha yumuşak, daha estetik olur. Sen miydin Erke? Sen miydin Zahit Nami'nin emaneti? Gelen sen miydin zavallı Erke? Köyde kimse kalmadı, galiba nefes alan her erkeği götürdüler. Beni götürecek kadar ciddiye almadılar. Bak beni kaale almıyorlar Erke. Halbuki götürecek gibi sorguluyorlardı. Sorularla o kadar bunalttılar ki bir an katil olabilir miyim, diye düşündüm. Biraz daha üzerime gelselerdi çaresiz katil benim, diyecektim. Benden katil olur mu Erke? Sen nereden çıktın şimdi? Seni neden götürmediler? Varlığından haberdar değiller mi? Galiba seni de benim gibi ciddiye almıyorlar.

Kapıyı hiç açmayacaksın sandım, tam gidiyordum. Uyumuş olacağını düşündüm. Galiba rahatsız ettim, eğer öyleyse ben sonra da gelebilirim. Bunu hep yapıyorum, kimseyi rahatsız etmeye hakkım olmamasına rağmen davetsiz, çat kapı geliyorum. Köyde gerçekten kimse yok mu? Yine cinayet olmalı. Yine biri öldürülmüş olmalı. Artık bunu alışkanlık halinde getirdiler. Artık seriye bağladılar. Aslında ben yine Can burada diye geldim. Her defasında şu kapının arkasında bir Can var sanıyorum, tam kapıyı dövecekken ayılıyorum. Sonra tekrar mağaraya kadar koşup onunla ilgili hatıralarımı gözden geçiriyorum. Yine kaybettim Can'ı, onu arıyorum şimdi. Sen gördün mü? Yerini eğer biliyorsan söyle lütfen. Geçen gün yine kaybolmuştu, çalılıkların içinde buldum, üstü başı kan içindeydi, aldım götürdüm mağarama, misafir ettim. Eser kalmamış eski halinden. Bir defa gül bakayım diyorum gül deyince başlıyor ağlamaya. Biliyorum ona "gül" dememem lazım ama unutuyorum. Salya sümük ağlamaları günlerce devam ediyor, susturamıyorum, sonra kayboluyor, nereye gitti acaba diyerek başlıyorum

aramaya, mağaramdaki bütün örümcek, karınca, yılan, akrep deliklerine bakıyorum, "Eğer oradaysan çık, özür dilerim, söz sana bir daha gül demeyeceğim," diyorum ama nafile, bulamıyorum. Sonra koşa koşa buraya geliyorum, elimi kaldırıp kapıya dayadığımda Can diyor Can burada olamaz, Can buradan çoktan ayrıldı. Can, Gül'ü aramaya gitti. Tekrardan mağarama döndüğümde muazzam bir huzursuzluk başlıyor, ayağımın altı, parmak aralarım, göğsümdeki tüylerin her biri ayrı ayrı kaşınıyor. Çıldırıyorum. Orada bulduğum kırmızı bir kiremit parçasıyla her bölgemi kanatırcasına kaşıyorum. Kızıl kanlar birikiyor, ağrılar, sızlamalar başlıyor. Ağlamaya başlayacağım zaman şiddetli ağıtlar işitiyorum, ses Can'ın. Kiremitin kırmızılığı ile kanın kızılığı arasında boğulacakken buluyorum Can'ı. Öylece ağlıyor, emosyonel mısralar mırıldanarak ağlıyor. Sonra Can parmak uçlarımdan geçip hızlıca karınca yuvalarında kayboluyor. Başlıyorum aramaya, sesin geldiği yeri kazıyorum, binlerce karınca arasında kayboluyor. Bulamıyorum. Gördüğüm her karıncaya eşkâlini tarif ediyorum, "görmedik" diyorlar. Sonra onlarla beraber arıyorum bulamıyoruz. Bendeki üzüntü onlara geçiyor, huzursuz, hüznü, tedirgin duygulara karıncalar da ağlamaya başlıyor. Beni azarlıyorlar, bir cenaze taşıdıklarını görüyorum, ince bir tabut, binlerce karınca seremoniye dizilmiş. Geniş bir katılım, merasim korkunç hüznü. Ana kraliçeden en minik karıncaya kadar hıçkırıklarla ağlıyorlar. Şöyle bir tabuta yaklaşıp oluyorum, yaklaştırmıyorlar. Uzaktan kafamı uzatıp bakıyorum, sevimliliğinden bir şey kaybetmemiş Can, dirilse gülecek. Karıncalar ağıtlı ve bana kızgın durumda yürüyorlar. Bu karıncalar beni hiç sevmiyorlar. Beni suçluyorlar. Can'ın bu duruma gelmesinin sebebi benmişim gibi bana öfkeleniyorlar. Gerçekten bir gün etimi kemiklerimden ayıracaklar. Bunu mutlaka yapacaklar. Ne biçim yaratık bunlar böyle! Koloni kurmuşlar, komün bir anlayışa sahip görünüyorlar. Her

şeyleri mekanik, makine gibiler, başka ırklara da şoven gösteriler sergiliyorlar, geçen birini yakaladım konuşmak istemedi, tembihli tabii. Konuşmazlar benimle, bir meseleleri olduklarında en az bin kişi gelir, bir disiplin, bir ciddiyet, minicik halleriyle afra tavra, dünya bizim havalarında, burunları tavanda; ne kadar kibirliler, çok da uyanık geçinirler, hem komüncüyüz derler hem sömürgecidirler. Bitkisel yiyecekleri çiğnerler yutmazlar, uygun yere bırakıp üzerinde canlı organizma üremesini beklerler ve onu öyle yerler. Bir nevi katliam, bunların kibir kokan bazı özellikleri vardır, kendilerini Tanrı tarafından ayrıcalıklı kılınmış bir ırk olarak görüyorlar, tıpkı Yahudiler gibi. Gerçi bunları belli bir kategoriye sokmak imkânsız, hiçbir kaba sığmıyorlar. Üzerlerindeki bezlerle kimyasal madde üretiyorlar. Antibiyotik etkisi yaratan bu maddeyi vücutlarına mutat olarak sürüyorlar ve böylelikle bakterileri vücutlarında uzak tutuyorlar. Çok da sağlıklılar, uzun da yaşıyorlar. Düşünebiliyor musun sayıları azmış gibi bir de fazla yaşıyorlar. Bununla da sınırlı kalmıyorlar, kuşlarla bir dostluk bir muhabbet, aralarından su sızıyor. Sonradan öğrendim ki dostlukları tamamen çıkar ilişkisine dayanıyor. Anlayacağın bunlar birbirlerini idare ediyorlar. Bu kuşlar kimyasal maddeyi salgılayamıyor, onun için misafir geliyorlar karıncalara, karıncalar da kuşların tüyleri arasına girip hem geziniyorlar hem de ne var ne yok yiyorlar, kuşlar da salgılayamadığı formik asidi karıncaların kendi üzerlerinden gezmesiyle salgılamış oluyorlar. Bunlar böyle azizim, bıktırdılar beni. Bakma küçük olduklarına, çok cesaretliler, “hele beş yüz tanemiz bir araya geldik mi değil kedi köpek kocaman bir katanayı bile ortadan kaldırırız” diyorlar. Hem ısıyorlar hem sokuyorlar hem de asit fışkırtıyorlar, tam zalimler ordusu bunlar. Timur, Cengiz, İskender ordularından daha zalim. Can ile aralarında nasıl bir pragmatik ilişki var çözemedim, bunlar karşılıksız kimseyi sevmezler. Beni iyice sindirdiler. Bir gün yalnız

yakaladığım bir karıncayı kısırdım, ağzından bir şeyler alacaktım. Bütün ısrarıma ve sıkıştırmalarımın rağmen konuşturamadım. Çakmak gazını açtım, burnuna tuttum, bir saniyede sarhoş oldu. Bu kez başladı kahkahaya. Aralıksız gülüyor, çatlayacak sandım, hayır, çatlarsa suçlu ben olurum, beni iç ederler sonra. Çenesi açıldı, kahkahalarından fırsat buldukça başladı dert yanmaya; bıkmışmış bu komün hayattan, özgürlükleri hayatları boyunca kısıtlanıyormuş, aşk hayatları yokmuş, kızları artık dava arkadaşı olarak görmek istemiyormuş, en nihayetinde onlar dışıymış ve duygusal bağın olması gerekirmiş, militan yaşamdan bıkmış. Ana kraliçeye çok şişkinmiş ama ödü kopuyormuş ondan. Bu sürtük kadın her önüne gelenle yatıp yumurta üretiyormuş, biyolojik fabrikaymış sanki. Son zamanlarda ezenler ve ezilenler diye iki sosyal sınıf oluşmuş. Kraliçeye yakın olanlar kendilerini ayrıcalıklı hissedip çalışmıyorlarmış; erkekliklerini ve iriliklerini de kullanıp ana kraliçeyi döllemekten başka da iş yapmayız diyorlarmış. Anlatmaya devam ediyor sarhoş karınca: Bir de ordu mensupları var, tek tip giyinirler, sarsıcı disipline sahiptirler, mekaniktirler, teknik çalışırlar, duygu barındırmazlar, ürkütücüdürler ve merkezi emirle hareket ederler, hepsi asker, hepsi generaldir, burunlarından kıl aldırılmazlar, ikondurlar kendilerine göre. Ana kraliçe ve erkekler de darbe yaparlar diye bunlardan korkarlar. Bize de baskı oluştururlar, sineriz. Bir de bizim gibi işçi sınıfı var, nefesimizi kığımızdan soluyoruz, takdir bile görmüyoruz. Bir ara arkadaşları örgütlemek için küçük bir grup kurduk ama bunu ana kraliçeye söylemişler ana kraliçe de, "Başlarım sizin haklarınızdan, sendikalarınızdan, hani insanlardan daha akıllıydık, n'oldu size böyle? Şapşalca işlerle ancak insanlar meşgul olur, hadi işlerinizin başına, sorun istemiyorum, yoksa nasıl ceza vereceğimi biliyorsunuz," diye tehdidi kopardı. Bir zamanlar böyle direnişçi bir yeraltı örgütü varmış ana kraliçe ve erkekleri bunları uzun burunlu kirpilere

yem etmiş, bu uzun burunların en sevdiği gıdayız biz, bunun için bize çok düşmanca gelir. Çok korkarız bu hayvandan.

Daha çok anlatacağı vardı karıncanın ama başım ağrımıştı hem duyacaklarımı duymuştum. Çakmağı burnundan çektim, bir süre sonra bana dik dik bakıp bir şey demeden hızlıca uzaklaştı. Sanki anlattıklarının farkında değildi.

Geri kalanı da içeride anlatırsın Erke. Nasıl da titriyorsun? Çıkarma pabuçlarını, zaten yarısı ancak kalmış pabuçların. Şu hırkanı da yenileyelim, fareler mi kemirdi? Bir gün seni de kemirmeye başlayacaklar, en son dilini teslim et, yoksa nasıl tükendiğini anlata-mazsın. Fare dil kemirmeye bayılır, her neyse, ben katil bekliyordum sen geldin. Şu seri katil bugün bir kurban daha götürdü. Karındeşen Jack ya da Aileen, hangisi olabilir sence? Can da katil olabilir. Olamaz mı? Her yıl bir kurban seçiyordur, tanrılar kurban isteyemez mi? İşte onlara götürüyordur. Tamam, kızma, o olması imkânsız çünkü o artık yok, uçtu gitti. Gül de yok, Gül Mahmut'a gitmiş. Mahmut da kim? Mahmut'tan da sevgili mi olurmuş? Daha da öte Mahmut diye isim mi olurmuş canım? Mahmut, ne kadar iğreti bir özne. Can hep gizli özne mi kalacak? Can, Mahmut'a tercih mi edilecek? Sahiden Can, Mahmut'a tercih mi edilecek şimdi? Can kimseye tercih edilmez. Can yok ama sen hâlâ onu arıyorsun. Nasıl bulacaksın? Gül gerçekten Mahmut'a mı gitti? Mahmut da kim oluyormuş? Derinliği olmayan bir Mahmut, Gül'ü nasıl ihata eder. Gül derinlik isteseydi Can'ı terk eder miydi? Gül hep sert ve sık hayatları tercih etti. Mahmut'ta çok mutlu olacaktır mutlaka.

Erke şimdi benden yardım mı istiyorsun? İyi de Can'ı tanımıyorum bile. Bir gün Can bana, "Selem," dese nerden bileceğim Can olduğunu. Belki de Mahmut'tur selam veren. Bana tarif et şu Can'ı. Tamam, saçlarını kısa keser hep. Başka; mesela yüzünde huz-

melere benzer bir parıltı ya da halka var mı? Ne bileyim sırtında bir mühür vardır ya da onu takip eden kümülüs. Mesela elinde bir baston olabilir, ölüleri diriltecek mucize, işte bu iyi olur, ölüleri diriltecek bir mucizeye herkesin ihtiyacı var, bütün köyün. Şu katili bulurduk. Ahmet'e hayat üfletip, "Seni kim öldürdü Tanrı'nın delisi," derdik. "Adam kallesmiş, arkadan yanaştı, yüzünü görmedim ben o anda eşime alacağım hediye düşünüyordum, tam da bulmuştum oysa. Evet, bulmuştum, ona yazma alacaktım, papatyalarla çevrili bir yazma. Eşimin beyaz oyası vardı, bir yazmam olsa da bu oyayı çevrelesem diyordu kaç zamandır, bir güzel de kolalasam, kullanımı zordur ama düğünlerde takardım sadece diyordu. Arkadan yanaşmasa yüzünü görebilirdim. Sadece bir gölgenin yaklaştığını fark ettim. Ufak tefek mecnun kılıklı bir gölgeydi. Buralarda onu hep gölge olarak görüyordum zaten. Gölge pek yabancı gelmedi bana."

Ahmet, yaşadın kimseye hayrın dokunmadı, bari ölün bir işe yarasın ama ölün de hayatın kadar faydasız. Hiçbir zaman işe yaramadın, hayata ve ölüme bir şey katmadın, sen uyumaya devam et Ahmet.

Nedim anlatsın kendisini kimin vurduğunu. Hani mezarlığın üstündeki yolda pompalı tüfekte vurulan, hani nişanlısının yanından dönerken oracıkta ölüveren şu yetim Nedim. "Ne bileyim kardeşim, bir gece vaktinde patlama sesi duydum o kadar, sonra şakaklarımdan kan sızmaya başladı, ufak bir karaltı koşardım uzaklaştı. Pejmürde kılıklı biriydi. Zavallı birine benziyordu. Bu pejmürde kılıklı karartı uzaklaştıktan sonra minibüsçü Cebrail geldi yanıma. Ölmeden önce son gördüğüm canlı Cebrail'di, Minibüsçü Cebrail." Ne yani o kadar mucize zayi mi oldu şimdi? Ölenleri dirilttik ama yine bir şey öğrenemedik. Sahi hâlâ içeri girmedin. Sen iyisi mi evine dön, ayrıl mağaradan, yeter, çileni doldurmadın mı? Bırak böcek işini, dön artık evine. Farklı bir şeyler yap düzenlice. Görmüyor

musun, adam düzenli olarak her yıl birini öldürüyor. İşte istikrar sağlamak bu olsa gerek. Ne iş yaparsan yap ama yaptığın işte istikrar sağla. Katil de olsan bunu bir düzen içinde yapmalısın. Katilin bize verdiği mesaj bu olmalı.

"Ben gidiyorum şimdi."

"İçeri girmedin daha."

"Hayır, gitmeliyim. Can neredesin? Dön artık, beni mağarama koymuyorlar."

Sadık, ne olacak bu işler? Bak arkadaşını da öldürdüler, bir sürü yetim ortalığa saçıldı. Kim bakacak bu zavallıcıklara? Muhtar görünmez oldu, adamcağızın zararsız hayalleri vardı. Durumlar ne? Gelişme var mı hiç?

"Hoca, işler sarpa sardı."

"Öyle oldu Sadık."

"Seni neden götürmediler?"

"Bilmiyorum Sadık, galiba ciddiye almadılar."

"Muhtarların ikisini de ifadeye almışlar."

"Öyle olmuş."

"İmamı götürmemişler."

"..."

"Bu köy iflah hiç olmaz hoca."

"..."

"Çekip gitmek gerek."

"..."

"Bu kadar horantayla nereye giderim?"

"..."

"Neden konuşmuyorsun hoca?"

"Zurnacı Davut'u neden almışlar?"

"Kimsenin bir şey bildiği yok."

"Mutlaka vardır bilen biri."

"Neyi?"

"Her şeyi Sadık, her şeyi bilen biri mutlaka vardır."

"Cinayetleri de mi?"

"..."

"Can Hoca'nın yerini de mi?"

"..."

"Ama şunu hiç kimse bilemez."

"..."

"Bizim köyün halinin ne olacağını."

"..."

"Valla kimse bilmez."

"Sadık!.."

"Buyur hoca."

"Sadık!.."

"Söyle hoca."

"Sadık!.."

"..."

"Sadık ben gidiyorum."

"Nereye hoca?"

"Geldiğim yere."

"Hangi köyden gelmiştin hoca sen?"

"..."

"İstedığın zaman istediğin yere tayinini aldirabiliyor musun?"

"..."

"Gitmekte haklısın hoca, kim kaldı ki burada sen kalacaksın! Bir Can Hoca kalmak istedi ama o da bir anda kaybolup gitti."

"Benim durumum çok fena Sadık."

"Hepimizin durumu fena hoca, Allah günahlarımızı affetsin."

"Affeder mi sence?"

"Affeder, tövbe edersen affeder."

"Katilleri de mi?"

"Allah'ın işine karışılmaz hoca."

"Belki Erke'yi de sorguya alırlar."

"Erke kim hoca?"

"Bilmiyor musun Erke'yi."

"Bilmiyorum."

"Köyde başkaları da mı bilmiyor Erke'yi?"

"Ben ismini hiç duymadım. Kimmiş bu Erke?"

"Ben de bilmiyorum Sadık, hiçbir şey bilmiyorum."

"Hemen mi gideceksin hoca?"

"Hemen Sadık hemen."

Of tanrım Offfff! Buralara hiç mi hiç alışamadım. Hiçbir yer beni rehabilite etmedi. Uyum sağlayamadım. Alışamadığımdan olmalı, yemek dahi yiyemiyordum. Midem iyice bozuldu. Sağlık her şeyden önemli. Hasta oldu mu değeriyleştiriyor insan kendini. Köpekbalığı-nın gözleri kadar katil ve kanlı bakıyorum. Bağırsaklar pas tutmuş olmalı, kalp gövdemin göğüs boşluğunun solunda değil gibi. Terslik buradan başlamış. Kan damarlarımın iç kısmındaki hücreler esnekliğini kaybetmiş, zayıflamış, elastiklik kaybolmuş, dolaşım olması gerekenden fazla yavaş. Sistem vücutta temiz gördüğü kanı dışarı kovuyor, dışarı kovulan sıvı bedenimin en stratejik kanıymış. Sistemin dışarı kovamadığı, boşaltamadığı az bir kan da kendi sistemi içinde kirlenip ciğerlerime akıyormuş. Akciğer, kirlenmiş kanı temizler, diye düşündüm ama nafile, kireç gibi zehirli havayı alıp temiz havayı dışa savuruyor. Bağırsakların durumu korkunç, mideye ters bağlı, besin değeri olan hiçbir şeyin geçişine izin vermiyor. İncebağırsaklara gelmesi gereken sıvı gelmiyor, daha da kötüsü cerahate benzer akıntılar geliyor. Sağlık çok önemli Tanrım, sağlığıma kavuşunca şükranlarımı sunacağım. Bundan sonra daha iyi davranacağım sana, kimse kıymetini bilmiyor. Sıhhatliyen de insan seni düşünüp sana şükretmeli.

Dünya kadar plan yapmıştım ama bakıyorum da planı İsa'nın sofrasında unutmuşum. Bulmak için yitiği kaybettiğim yerde aramalıyım. Yitiği, efendimin pakitleyip gönderecek hali yok ya! Tanrım, senin zamanını çaldığım için çok suçluyum. Kendimi katıverdim ha-

yatına, bir sürü kaybolmuş zaman ekledim. Zaten çok yoğunsun, senin kaç zamanını yedim. Hastayım demek kolay geliyor bana. Sanki daha önce de hastaydım, hastalanacaktım ya da hastalanmalıydım. Kolayca kabul ettim bunu, beklenen sevimli misafire tatlı tatlı hoş geldin der gibi kabullendim.

İnsan söylenenleri önce dikkatlice dinler, sonra biriktirir ama parçaları birleştirmek için belli bir sürenin geçmesi gerekmektedir. İnsanın kafasında biriktirdiklerini belli bir şablona oturtması için evde tek başına düşünmesi gerekmektedir. Düşünür, parçaları birleştirir, belli bir şablona oturtur, anlaşılması gerekeni o zaman anlar. Ama vakit geçirmemek gerek, zaman geçtikten sonra ne anlamak istediğin ne de anladığın bir işe yarar. Bana uzun bir süre lazım kendimi bulabilmem için. Kafamın içindekiler o kadar yerli yersiz ki. Bunların yerli yerine oturması için iki bin yıl gerekli. Bana süre ver Tanrım. Mazeret bildirmek ya da özür dilemek artık komik bir hal alıyor. Tanrım, bir virüs gibi içine girdim, beklentilerini ve hayallerini kuruttum. Adi işleri bile istediğin ölçüde yapamadım. Her şeyi bir birine karıştırdım. Hiçbir şeyi kuralına uyduramadım. Küçük küçük işlerden bile çuvalladım.

Güneşin doğuşunu izliyorum Tanrım. Bu erken kalkıyorum manasına gelmesin. Uyku nöbetleri bir türlü yakamı bırakmasa da uyumuyorum. Tuzağa düşmemeliydim. Uyuduğum anda rüyanın yakalayacağını biliyordum ve buna izin vermemeliydim. Uyku ve rüya boşlukta sıkılan mavzer gibi beynimde çınlayan iki anlamsız sözcük. Gün ağarıyor. İçerisi yarı aydınlık. Eşyalar gölgeli. Güneşin doğuşundan bahsediyorum. Kızarmış yanan gözlerle güneşe doğrultuyorum gözlerimi. Bayağı geliyor bana. Aslında heyecanlanmak istiyordum, hiç hareket gözlemiyorum, öylece bakıyorum. Güneşin doğuşundan medet umuyorum ama sadece bir doğuş işte. Belki batışı daha eğlencelidir, diye düşünüyorum. Bir akşam da batışı izlemeliyim belki. Kızma

Tanrım ama resim yapmayı düşünüyorum. Batışın resmi olabilir bu. Güneşin batışı, benim batışım ve her şeyin batışı. Görüntüyü değil de gördüklerimi çizmekten daha çok keyif alırım belki.

İsa'nın mutluluğunu murdar eden adam muamelesi yapıyorsun bana. Hatta katil bile demiştin, mutluluğun katili. Bu tabir bana çok sığ ve arabesk gelmişti ve hâlâ da öyle geliyor. Beni beceriksizlikle itham edebilirsin, anatomik uyumsuzlukla ve başka bir sürü şeyle ama katil yaftasına ancak gülerim. Efendimin söylediği daha evcil geliyor, hatta suçu üzerimden alıp biraz sana yüklüyor. Bana, "Sen Tanrı'nın hatasıydın," demişti. Bunu birkaç yerde has dairedeki görüşmelerimizde sakın bir şekilde söylemişti. Evet, ben senin bir hatanım. Çok teklediğimi biliyorum. Ne demek isterken ne dediğimi, kırıp dökmeden bir iş yapamadığımı, bu zamana kadar küçük bir problemi dahi çözemediğimi biliyorum. Değil sorun çözmek bazen sorunların kaynağı dahi olabiliyorum. Bu annemi küçükken kaybetmemden kaynaklanıyor da olabilir. Tanrım, varlığımla acı çekiyorum. Bunu nasıl beceriyorum bilmiyorum, kendimi yiyip bitiriyorum, beynimin içini kemiriyorum, eskiden kafamın ön tarafı ağırırdı, şimdi ensemin ağrıyor, kafamı koparsam rahatlayacağımı hissediyorum. Dünyadaki sorunların hepsi kafamın içiymiş gibi geliyor bana. Herkesi rahatlatacak bir iş yapmalıyım, kafamı çöpe atmalıyım, acı çekmeyi bir yaşantı haline getirdiğim için bunu yapmalıyım.

Sabah kalktığımda akşamı acı bir özlemle beklemem, kıvrınmam ve uyumam gerekirken uyuyamam zamanı katılaştırıyor. Zamana etki edebilsem vakti hemen sonsuza dek ileri sardıracağım. Eminim ki yaşlıyken insan daha huzurlu oluyor.

Plan yapmayacağım artık. Yaptığım planların başıma yıkılması o kadar yordu ki beni, ileriye bakacak ne yüzüm ne de gücüm kaldı. Kendime, çehreme bakamıyorum tanrım, utanç içindeyim. Bu vücudu niçin

taşıyorum? Bu cezayı bana neden verdin? Ne kadar iğreti duruyorum sana ve oğluna. Bu beden bu kafayı neden taşıyor? Orantısızlık ve uyumsuzluk bacaklarıma çamur gibi akıyor. Kendimi bilerek hor görmüyorum. Acındırma isteğim hiç olmadı ama bende benim gördüğüm her şey bulanık lağım gibi dersem ağır ifade deme. Zaten son zamanlarda seninle kapışır oldum, sanki suçlu senmişsin gibi yükleniyorum, kırıcı sorular soruyorum. Biliyorum inciniyorsun, bu kadar öfkeyi ancak sana gösterebiliyorum. İyi düşünmem için bana yaptığın iyimser tavsiyeleri bir bir sıralıyorum, mizahsı geliyor, uygulanırlığı bedende mümkün görünmüyor. Efendimle yaşadıklarım o kadar yormuş ki beni, şimdi anlıyorum, kanımın hepsi emilmiş ve kötürüm kalmışım, yatalak olmuşum. Zorlama düşünceler fayda vermiyor, suçsuzluğumu bir gün ağız dolusu anlatmam, söylemem gerekeni dolu dolu haykırmam, hayır, bu meselede benim kabahatim yok tanrım, demem gerekirken ağzımdan kabahat içeren laflar çıkıyor. Neticede suçlu olduğumu kabul ediyordum. Sıkışıyorum, nefesim tıkanıyor, bana söylenenlerle kendi yapmam gerekenler arasında çatallıyorum. Onun dediklerinin birini yapsaydım, doğruluğunu yanlışlığını düşünmeden yapsaydım bunu, bu kadar trajikleşir miydi ki her şey? Ne kendi bildiğimi yapabildim ne de bana diretilenleri. Arada kalmışlık, kimseye yaranamamazlık havasında kıvrandım. Ruhum mengenede Tanrım. Tanrım, ismini yazarken baş harfi bazen büyük bazen de küçük harfle yazıyorum, küçük harfle yazarkenki halim sana birazcık sitemli olduğum haldir. Yine de kızmayacağını biliyorum.

Kendimi bildim bileli bir şeyler ispatlama zorunda hissettim kendimi, ya da böyle hissettirdiler. Ama bir şeyleri başarmanın hiç de önemli olmadığını gördüm. Sonra işe yaramaz olmanın gizil zevkini kavradım. Çok hınzırca bir duygu bu, gizemli akıntıları var. Her gördüğün tatlı bir gülmece kurgusu, gülmekten ken-

dini alamıyorsun, beynini kurutmaya gerek yokmuş. Kasıntı... Kasıntı... Soru cevaplamak ne zormuş yahu. Sormam, cevaplamam.

Bana acı veren en kahredici durum karşımdakinin bakmasından ufalmam, ufalanmam. Böcek olduğumu sanırım, biri üzerime basıp çiğnese, vücudumun parçaları başka bir yere kaysa, pis akıntım kimsenin paçasına bulaşmadan toprağa karışsa diye temennilerde bulunurum. Her şeye rağmen iyimserim de.

Acımanı istemiyorum melodisi ne kadar gür çıkarsa çöksün sana duyuramayacağım gerçek: "Üzerime basın ama dikkatli olun zira paçalarınızı kanımla kirletmeyin" yalvarmasıyla noktalanıyor. Ama hep geçmişle ilgili problemler yaşadıklarım. Geleceğe düşmanlığım geçmişin birikintisi.

Üzerime yayılan bakışlardan daha önemlisi bu bakışlarda benim hissettiklerim. Alaycı düşünceler yayılır kafamın içine, şehir gibi hücrelerime dağılır. Yapın üstüme üstüme gelir. Kendi çapımda kazandığım zaferler bozguna dönüşür. Meydan yenilgisinin ortasında kalakalırim ve gevrek bir düşünceyle "Ne yapabilirim?" sorusunda kendimi boğarım. Sarf ettiğim her sözcükle, durumu kurtarmak için yaptığım her hamleyle bir damla daha eksildiğimi görürüm. Gittikçe kendimden soğumaya başlarım, kendimin nefretini kazanırım. Şu böceksi hayatla vedalaşmadaki ödlekliliğim, senin karşında tattığım yenilgilerden çok daha ağır gelir bana. Benim işlediğim en büyük suç bu galiba. Korkaklık. Kendimden iyice soğumama sebep olan vasfım korkaklık. Evet, kesinlikle bu, korkaklık.

Bir yere oturmuşum, içten içe kavga başlatmaya çalışıyorum. Düşünmekten yorulduğum zamanlar aklıma hiçbir şey ve her şey kavramları geliyor. Bu çizgide gelip gittiğimi anlıyorum. Ben olmasam da dünya bir şey kaybetmez, hatta hafifler. Varlığım kendimi ağırlaştırıyor. Başladığım bir işi bitirdiğim rastlanılan bir şey değil. Gün içinde on dört bin mevsim döner üze-

rimde, kendimi çoğunlukla yanlış ifade ederim. Ciddi olmam gereken yerde cıvıdığımından ötürü azar işitirim. En nemrut halimi şaka yapmam gereken hale denk getiririm. Birine sevdiğimi söylerim, inandırıcı bulmazlar. Zamanı ayarlayamam. Aptallaşırım. Efendim bana derdin ki: "Sende olduğunu söylediğin şey az-fazla herkeste vardır. Başardıklarını göz ardı etmemelisin, hastalık hastası gibi bir şey seninki. En iyi durumlarda bile maraz çıkarıyorsun. Bana yeni güzel şeyler söylemelisin ya da susmalısın." Susuyorum. Herkesin yaşantısına devamlı saygı duydum. Örnek aldığım, imrendiğim yaşantılar da var ama kendime uygun bir yaşantıyı bulamamamın günahı tamamen bana ait. Çevremdeki insanların bana karşı takındıkları pozitif tavır karşısında sebebi bilinmez nedenlerden dolayı eziliyorum. Birinci ezildiğim kişi Petrus'tu. Adamcağızın ne kabahati var ama benim kabahatim çok fazla. Uyumlu olamadım, kendimi hayata motive edemedim, içimi kemiren kaprislerim yüzünden sağlıklı iletişim kuramadım. Düşüncelerin ağırlığından, bozulmuşluktan, cinnet hallerinden kurtulup huzura ermem için ölmem mi gerekiyor tanrım?

Beni meşgul etme, yapmam gereken bir yığın iş var, dediğini duyar gibi oluyorum. Buna ne lüzum var, dememelisin, sana bir şeyler fısıldamak hoşuma gidiyor. Biz insanlar yavaş işliyoruz, birbirimizi anlamak için enerji harcamıyoruz. Şu ana kadar kime ne anlatabildim ki senden başka! Kutsadığım cümlelerin bütünü boğazımda düğümlendi. Senin yanında gösterdiğim rahatlığı en mulis kulunun yanında gösteremiyorum. Hırsır sandalyemi kapıp oturduğumda seninle tutuştuğum hasbıhalin içimi gevşettiğini hissediyorum. Mübarek rüzgârının tenime dokunuşu duymam beni şımartıyor. Mahremimi sana göstermekten hicap duymuyorum Tanrım.

Yaşamayı düşünmekten yaşayamadım. Etrafıma zarar verdim varlığımla. Tanrım, beni zulüm yapayım

diye mi gönderdin? Benimle nasıl gurur duyacaksın? Daha da öte kiminle gurur duyacaksın? Bütün bu yarattıklarının hangisiyle gurur duyabilir misin? Yarattıkların seni her zaman mahcup etmedi mi? Keşke diyor musun? Keşke bu asalak zihinleri yaratmasaydım?

Şimdi elimde ölü bir karga var, kör karanlığa fener yapmalıyım bu mundar hayvanı. Çukura hapsedilmiş gibiyim. Düşünceler beynimin etrafında pervane gibi dolaşüyor. Kavramlar birbirine girdi. Ne zor şeymiş idrak. Aklımda ne kaldı ki? Hayatın biteviye bir devinimden ibaret olduğunu keşfeden kaçınıcı kurbanım ben? Dinlenmek istemiyorum. Uyumak istemiyorum, uyumak. Gözbebeklerim çekiliyor, göz torbalarım sarıyor, kirpiklerim taranmamış saçlar gibi birbirlerine giriyor, dövülmüşüm gibi vücudum ağırlaşıyor, omuzlarım çöküyor, boynum tutuluyor, olmadık kasılmalara yakalanıyorum. Gerçekten uyumak istemiyorum. Rüya görmek istemiyorum. Elini bir verse "gerçek".

Yorgunluğum yüz çizgilerine yansımış, öncekinden daha solgun duruyorum. Akşamın karanlığından gecenin boğucu kasvetine, oradan da sabahın ilk ışıklarına milyonlarca kez geçiş yapıyorum. Bulanık vakitler demliyorum. Damarlarım sızidan odun gibi sertleşiyor.

Üzerime yağan laneti apaçık görüyorum artık. İlk kiliseyi görüyorum, ilk kilisenin açılışını. İlk kiliseyi Petrus'un çılgın bir konuşmasından sonra Yuhanna Lateran açıyor. Ben kilisenin tepesine çıkmış düşmek için çana sarılı vaziyette titriyorum. Yine Yahuda İskariyot'um. Aşağıda bana bakanlar elleriyle beni gösterip bir şeyler söylüyorlar. Lanetleniyor olmalıyım. Petrus'un yanında Yakup var. Vali Pilatus ile İsa yan yana. Annem Meryem tek başına. Beyaz uzun bir entari var üzerinde, öylece oturuyor. Bana sadece o bakmıyor. Eğilmiş elindeki paslı demir parçası ile toprağı karıştırıyor. Kral Herodes ihtişamıyla tahtında oturuyor. Onun etrafını çeviren onlarca Romalı süvari. O kadar korkmama rağmen bir yandan da utangaçlık duygusu

ile anneme bakıyorum. Sanki sitemkâr. "Oğlumu elimden neden aldın?" der gibi. Hayır, oğlunu gerçekten elinden ben almadım. Ben bunu yapmam anne. Oğlunu ele vermem. İnan Yahûda değilim, sadece çok rüya görüyorum. Gerçekten fazla rüya görüyorum. Gözümü kapattığım anda başlıyor karabasan. Kabahatim fazla rüya görmem. Gitgide hafızasızlaşıyorum. Nedense hep Yahuda'yım. Bunu istemiyorum. Rüyada da olsa Yahuda olmak istemiyorum.

Utaniyorum, korkuyorum, tiksinti veren bir mahcubiyetle İsa'ya bakıyorum. Kollarını karın boşluğunda birleştirmiş sevimli bir çocukmuşum da haylazlık yapmışım gibi o da bana bakıyor. Ağız kenarlarına hafif tebessüm birikiyor. Kral Herodes sağa sola, küfürlü bağırımlarla emir yağdırıyor. Oğlu Arhelas babasını pürdikkat dinliyor. Herodes, oğlu Arhelas'ın kulağına, "Tahta oturacaksın, oturduğunda en az benim kadar iyi olacaksın, bunların gözünü açtırma," diyor ve kalkıp Arhelas'ı tahtına oturtturuyor. İlk biat eden Vali Pilatus oluyor. İltifatların arkası kesilmiyor. Vücudundaki yağlar gram gram eriyor, "Aman efendim, ne kadar güzel düşündünüz, sizin yerinizi aratmayacak tek kişidir Arhelas ekselansları. Krallığın şanına yakışır bir yönetim gösterecek şüphesiz. Hepimiz çok bahtiyarız. Herkese söylüyorum Kralımız Arhelas'a herkes biat etsin." Göz ucuyla İsa'ya bakıyorum. Hayata ne kadar fazlalık, ne kadar yabancı. Dünyadan ivedilikle ayrılmayı düşünüyor. Bana bakışlarında ne bir kızgınlık ne de bir sitem görüyorum. Minnet duygusu gördüğüm. Evet evet! Minnet duygusuyla bakıyor. Yanıma çıkıp teşekkür edecek diye korkuyorum. Efendim beni affet. Tek suçum düş ile gerçeği iç içe yaşamam. Her şey için özür dilerim.

Sinekçikle Son Hasbıhal

Onlarla birlikte bulunduğu yerden ayrıldı
ve ülkesine dönmek için yola koyuldu
(Rut 1-7, *Tevrat*)

Işık Kutlu iyi bir mesleği olduğunu düşünmüyordu. Fazla bir getirisi yoktu. Halkın nazarında da soğuk bir izlenimi olması mesleğinden kendini de soğutmuştu. Işık Kutlu'ya göre cenaze levazımatçılığı saygın bir meslek değildi. Artık bu mesleği kesinlikle bırakması gerekiyordu. Beyaz bir sayfaya, temiz bir başlangıç yapmak en iyisiydi.

Geldiğim yoldan mı gitsem, diye sordu kendine. Yok, kestirmeden gitmeliydi, Zahit Nami tekrardan peşine takılacak değildi ya. Zavallı şimdi ölüyor olmalıydı. Bir hoşçakal denilebilirdi esasında. Yok yok, iyisi mi kimseyi rahatsız etmemeliydi. Sasa'yı da rahatsız etmemeli. Zaten çok kırmış olmalıydı onu. Haber vermeden gitmenin utancını boynunda bir halka olarak taşımaya devam ediyordu.

"Sinekçik, Atay'ı rüyamda gördüm, hüznünlü görünüyordu, çok fazla konuşuyordu, boğulacak gibiydi, dili ağzına büyüdüğüce büyüyordu. Ben de dinlemekten başka bir şey yapamadım, ancak dinleyebildim. Sevil'in peşinden gidecek gibiydi sanki, öyle bir izlenim edindim. Sasa'yı çok merak etmeme rağmen göremedim.

Sence Sasa gerçekten kör olmuş mudur?"

"Eniştesiyle didişiyordur."

"Didişmeyi sevmez ki."

"Ailesi için katlanıyordur o sırtlana, yoksa kovar hemen."

"Nil de dönmemiştir."

"Dönse de bir şey olacağı yok. Sasa'yı hiçbir kuvvet değiştiremez. O kendine mutsuz."

"Sinekçik, sahiden gideyim mi ben?"

"Git."

"Neden?"

"Bir işe yaramıyorsun."

"Kim ne işe yarıyor ki?"

"Klana da senin yerine biri dahil olmuş, sana ihtiyaç yok artık."

"Kimmiş?"

"Can."

"Kim?"

"Can."

"Nereden gelmiş?"

"Tesadüf. Zahit Nami bir öğrencisini mağaraya kapatmış tam sekiz yıl."

"Niçin kapatmış?"

"Nefsi emmeresini terbiye etmek için. Nefsi emmarasını terbiye ettikten sonra münzevi hayata son vermiş. Artık Zahit Nami'nin yanına dönme vaktinin geldiğini düşünmüş ama akli melekelerini kaybettiğinden tekrardan Zahit Nami'yi bulamamış. Zaten Zahit Nami de o aralar kaybolmuş."

"Eee?"

"Can da akli melekelerini yitiren bu arkadaşına yardım mahiyetinde buraya getirmiş."

"Can'la Erke öyle mi?"

"Evet, Can'la Erke'nin mazileri eskiye dayanıyor. Erke kendini kapattığı mağarada insansızlıktan bunaldığı zaman yakın bir köye inmiş, orada Can'la tanışmışlar ve akli melekelerini kaybedene kadar çok iyi

arkadaşlıkları olmuş. Akli melekelerini kaybedip kontrolden çıkınca da Can, yine tesadüfler eseri karşılaştığı Erke'yi Zahit Nami'ye teslim etmek için pansiyonun lacivert salonuna götürmüş ama Zahit Nami'yi bulamamış. Oradan Atay'la tanışmışlar. Atay'la Can birbirlerine çabuk ısınmış. Sonra da Atay bunları pansiyona yerleşmiş."

"Can aslında kimmiş?"

"İşte orası muamma, kim olduğu tam olarak bilinmiyor. Geçmişiyile ilgili pek bir şey söylemiyor ama geçmişiyile ilgili çok şeyler gizlediği muhakkak."

"Zahit Nami nereye gitmiştir?"

"Geldiği yere."

"Nereden gelmişti?"

"Senin geldiğin yerden."

"Ben nereden gelmiştim?"

"Son Akşam Yemeği'nden."

"Buna gerçekten inanayım mı?"

"Başka bir seçeneğin var mı?"

"Fahişeler?"

"Onlar ayrılmışlar. Biri annesiyle sınır kasabasına dönmüş, diğeri üniversiteye tekrar başlamış. Zahit Nami'nin annesiyle kız kardeşi de kaybolmuş."

"Ben sahiden nereden geldim sinekçik, bunu bana söyleyebilir misin?"

"Söyledim ya."

"Beni görünce sevinecek birine çok ihtiyacım var. İnan çok ihtiyacım var."

"Vardır mutlaka."

"Şimdi ben ne yapmalıyım sence?"

"Son bulmalısın."

"Tekrar pansiyona mı yerleşsem? Can, Erke, Atay, Sasa, ben. Nasıl, iyi bir klan olabilir miyiz?"

"Senle Zahit Nami'nin kişisel tarihi tamamlandı. İkinizin de kişisel tarihi artık son buldu."

"Ben böyle bir sonu hak etmemiştim William Munny."

"Hak etmenin bununla bir ilgisi yok Işık Kutlu."

"Sen ne yapacaksın sinekçik?"

"Benim de kişisel tarihim seninle son buluyor. Sana demiştim, benim kişisel tarihim seninle başlayıp seninle son bulacak diye. Sevil'in mezarındaki en güzel çiçeği kendime ayırdım."

"İyi yapmışın. Sen benimle köye gelmiş miydin sinekçik?"

"Gelmiştim."

"Gelmese miydin?"

"Neden?"

"Köyden ayrılmam insanları üzmüş müdür sence? Can'ın kaybolmasına üzüldükleri kadar olmasa da biraz üzülmüşlerdir değil mi?"

"Kendini Can'la kıyaslamayı bırak bundan böyle. Bırak son bulan kişisel tarihini bundan sonra Can gerçekleştirsin. Can mutlaka bunu senden daha iyi yapar."

"Bana hep 'siz', 'efendim' derdin."

"Efendim, sizinle olmaktan hep onur duydum."

"Son olarak katilin kimliğini bana söylemeyecek misin sinekçik?"

"Katilin kimliğini gerçekten bilmiyorum efendim, yoksa sizin bu merakınızı gidermekten şeref duyardım ama katil en son eski muhtarın karısını öldürmüş kilim dokurken."

"Demek daha katili bulamamışlar sinekçik. Demek hâlâ öldürüyor katil. Eski muhtarın karısına çok üzuldüm. Eski muhtar köyün en keyifli adamı değildir artık."

...seni tanıdıktan sonra gözleri
yeni açılmış bir küçük hayvan gibi
çevreyi şaşkın ve hayran bakışlarla
insanı ve insan olmayanı
ayırmadan incelemeye başladım...
(*Tutunamayanlar*)

ELLİ DÖRT BİN ALTMİŞ BEŞİNCİ RÜYANIN SON
SAATİNDEKİ SON TERAPİ.

MEKÂN: Bilinmiyor (belki hâlâ hastane odasıdır).

ODADA BULUNAN EŞYALAR: Işık Kutlu, rustik
suni deri parçalı taba bordo renkli ajanda, ıvır zıvır...

Işık Kutlu'nun üzerinde gümüş elyaf iplikten dokunmuş pijaması artık hem eskimiş hem de kirlenmişti. Gümüşün kirlenmiş de çok çirkin oluyormuş. Saçı yine kısa kesilmişti. Burası bir odaydı ama hastane odasına pek benzemiyordu. İlaç kokusu duyulmuyordu. Ajandasını yastık yapıp başının altına koymuştu. Gözlerini yoğunlaştıracığı bir yer yoktu. Bu oda biraz çıplaktı. Eşya namına bir şey yoktu. Sandalyeler, plastik kovalar, şifoniyer, doktorlar, hemşireler... Ya yoktular ya da gözü bozulmuştu. Oda ölüm sessizliğindeydi, ama eskisi kadar havasız değildi, pencere de açıktı. Çoktandır hemşirelerin külotlarıyla ilgili tahminlerde bulunmuyordu. Artık sıkıcı olmuştu bu. Zaten bütün hemşirelere emir vermişti, bundan böyle hemşireler balköpüğü rengi dantelsiz külot giyecekti.

Ajandasının okunmasına çok kızmıştı. Bunu belli

etmemeye çalışsa da o üç temsilci ya da üç doktorun sadece kendisine ait olan bir şeyi alıp okumaları canını fena sıkırmıştı. Onların anlayacağı bir şey değildi, onların algısına göre yazmamıştı. Kimsenin algısına göre yazmamıştı. Kimse okusun istemiyordu. Bir kişi okusun yeterdi. Belki ona okuturdu, onun için yazmıştı zaten. O okusun istiyordu, o görsün de neler yaşadığını anlasın istiyordu. O zaman belki biraz merhamet gösterirdi. Onun merhametine çok ihtiyacı vardı.

Kapı gıcirtısı.. Yine o doktorlar olmalıydı ya da hastabakıcılar ya da hemşireler. Ama buranın hastane olduğu konusundaki kanaati giderek zayıflıyordu. Kapı hafif açıldı. Işık Kutlu bakmadı bile. Uzandığı yatağında düşünmeye çalışıyordu. Başının altına koyduğu ajanda da kemik gibi sertleşmişti. Kapıya baksa mıydı? Ses de gelmiyordu, ne bir selam ne bir merhaba.

"Merabalar." (Merhabalar değil merabalar.) Bu sözcük bir kadının ağzında çıkıyorsa o kadın mutlaka Gül'dü. Gül'den başkası merabalar'ı bu kadar uyaklı, bu kadar sanatlı söyleyemezdi. Biraz önce kapıdan içeri akan ses kesinlikle Gül'ün sesiydi. "Merabalar." Işık Kutlu yatağında doğrulup oturur vaziyete geçti ve ağzından gayri ihtiyari, "Dil beyt-i hüdadır (Gül'dür) onu pak eyle sivadan / Kasrına nüzul eyler o sultan gecelerde" beyti döküldü.

Yüz yaş, doksan dokuz evlilik... kimsecik yağmur kuşu-SUNNN sen... ne yap et... Sen BENİ daha tam tanımıyorsun... BEN ondan daha iyi yemek yaparım... her şey çok güzel olacak... daha kendi-Mİ çok geliştireceğim... bizim beraberliğimiz hiç kimseninkine benzesin istemiyorUM... farklı olduğunu hep göster BANA....O tüyleri epilasyonla alırIM yoksa daha sert ve kalın çıkıyor, tüylü biri olmamı istemezsin değil mi?... N'apayım BEN de böyle zorum işte... mecburen çekeceksin BENİM gibi bir prensesin kahrını... hadi sen de prens bozması... BEN o bildiğin oynaklardan değilim... beş yaş BENİM için uygun bir fark... güzelim (pis sapık)

ilk tanıştığımızda giydiğim iç çamaşırın rengini merak ediyordun hep: balköpüğü, dantelsiz... lütfen çek elini, bir kaza çıkacak, BEN bakireyim... çay geç olur diye sana süt kaydattım... zeytin, peynir, Gül reçeli de var... bir daha bu eve gelmeyelim artık çok huzursuz olmaya başlaDIM... biz onunla her zaman iyi arkadaşız, birbirimizi hiç incitmeyiz... hep çenemden öp istiyorUM... sen iyi öpüşemiyorsun... bu turuncu eşofman da BENDEN bir parça oldu değil mi?.. Pudra mavisii eşofmanIMIN rengi iyice uçmuş, artık onu hiç giymeyeceğim... böyle şiirler okuma lütfen, BENİ çok kutsama... senin bu geveze hallerini seviyorUM... kocamanım benim (küçücüğüm)... sana kocamanım demek hoşuma gidiyor... kırt kırt, lapa lapa kar, üzerinde koş, oynaş... ateşİM karı mı eritecek?... İğrençsin... BEN bakireyim...

.....

Çok tedirginİM, huzurUM kaç zaman önce kaçtı, çok huzursuzUM. BilmiyorUM????????? BilmiyorUM????????? BilmiyorUM????????? Yetmiyorsun, yetmiyorsun BANA... senle huzursuz oluyorUM hep... hiçbir şey eskisi gibi olmayacak..... kesik... kesik... uğultu... cin çarpmışa... beynimde kaynar sular.....ne demek bu???????????????????? Sabah ekmek alayIM dedim... kahvaltı için... bozuk para arıyoDUMDUM.... tir... tir... tir... zangırda ruhUM...titre... bak dik dik dik tüylerİM... dik-e-n, dik-en... ses tellerim... yannnnnkı... sol kulağIMIN iç---iii... uğultu... oda basık... sis... sen bu-nu BA-NA... BENİ kutsama demiştindim... gıcirtı... gıc-cır... gıc-ı-r... tek ayrılan biz miyiz????????????? Tek ayrılan biz miyiz????? Tek ayrılan biz miyiz????????? Sözcükler... tangır tungur... ortalıkta uçuşan atomlar, söğüt kelebeği gibi... Hücre – Doku – Organ – Sistem – Organizma... öldüler... Aramıza sıkışan gaz tabakası... üç dakika sonra ölüm meleği... İbrahim... İsmail... kurban...üç milyon yıl evvel helenizm... tizzzzz... ses... bitttt...Bit- tiiiiiiii!!!! dış kulak, orta kulak, iç kulak, kabakulak.. Tek ayrılan BİZ MİYİZ?

"Beni gördüğüne şaşırmadın hiç. Hep böyle yaparsın, gözlerine son bir defa daha bakmak için neleri vermezdim dersin, karşına geçince de durumu normalleştirirsin. Şimdi her şey olağan mı sence?"

"Her şey, hiçbir şey. Bir inanabilsem buradanlığına. Benim kadar saçma sapan, abuk sabuk rüyalar görseydin senin için de 'gerçek' cıvalaşır. Her şey cıvalaşıp avucumdan akıp gidiyor."

"Tut ki –sen bu tut ki sözcüğünü ne kadar çok kullanırdın– gerçek değilim. Hayal bile olsam heyecanlanırsın düşünmüştüm."

"Reflekslerim ölmüş olmalı, derim seğirmiyor. Gördüğüm rüyalar ve akabinde hayal kırıklıkları senin görüntünü bayağılaştırdı."

"Gerçek olduğumu bilsen bile sen yine de bir şekilde nazlanırsın. Resmimi görmek için kireçli toprağı tırnaklarsın, ama şimdi öylesine anlamsızca yüzüme bakıyorsun. Hep böylesin Can."

"Işık Kutlu."

"Başlatma Işığına da Kutluna da."

"Son Akşam Yemeği'nden beri Işık Kutlu. Bana kızman seni daha gerçek kılıyor. Bana çok bağırırdın." Gül'ün saçları yine permalıydı. Üzerinde polo yaka efla-tun sweat shirt vardı. İnce açık mavi klasik jean Gül'e gösterişsiz ağır bir hava katmıştı.

"Hep kızdırıyorsun beni. Şimdi de hastalık. Senin hasta olman imkânsız, sen hastalık hastası. Ben malımı bilirim Can." Malımı bilirim derken bir sahiplenme vurgusu vardı ve bu Can'ı çok sevindirmişti.

"Dediğimi yaptım, sana bir kitap yazdım."

"Bana bir şey yazma lütfen! Buradan çıkman gerekiyor. Burası sağlıklı bir insanı bile hasta eder. Hemen çıkacaksın." Gül şimdi olduğu gibi hep emrivaki konuşurdu, bu da Can'ı hiçbir zaman rahatsız etmezdi.

"Bu yazdıklarımı okumayacak mısınız? Ben bunu sadece sen oku diye yazdım." Gül yavaş adımlarla yürüdü ve Can'ın ayakucuna oturdu. Can'ın buna inan-

ması mümkün değildi. Gül'ün sol kalçasının şimdi ayak parmak uçlarına dokunuyor olması inanılacak şey değildi.

"Bak Can! Neler yaşadığını tam olarak bilmiyorum ama son zamanların belli ki bulanık geçmiş. Buraya senin iyiliğin için geldim. Hasta olduğunu, beni görmenin iyi olacağım söylediler; ben de geldim. Sen hâlâ aynı yerdesin, takılıp kaldın. O köyde yaşadıklarımız geride kaldı artık. Olmadı, istedik ama olmadı. Demek ki istemek yetmiyor. Şimdi önü arkası olmayan konuşmalara başlatma beni. Lütfen diyorum sana, lütfen kendini toparla ve buradan çık. Artık kendine geleceksin ve seni sevenleri cezalandırmayacaksın. Artık aklını başına alacaksın. Kimse bir şey istemiyor ki senden. Herkes nasılsa sen de öyle ol. Neden kendini farklılaştırıyorsun. Hep böylesin, normal insanların yaşadıklarını yaşamaya tenezzül etmedin, kendine de yaşayacak bir yaşantı bırakmadın, artık önünü aç, kendi kendine takoz olmayı bırak."

"Senin cepheye her şey iyi görünüyor."

"Bırak beni, benim cepheyi, sen kendine bak. Şimdi bana söz vermeni istiyorum?"

"Sahiden nasılsın?"

"Çok iyiyim, gerçekten iyiyim. Biliyorsun evlendim, eşim..."

"Mahmut mu?" Can yarı müstehziydi.

"Evet Mahmut. Mahmut işte, gayet de iyi. Başkalarını hafife almadan önce sen kendi haline bak. En azından kendiyle barışık, ayakları yere basıyor, senin gibi hayal âleminde değil."

"Çok iyi."

"Haberini aldım, kendine yeni arkadaşlar edinmişsin. Buna çok sevindim. İyi arkadaş grubunu çok önemserdin."

"Evet, köye geri dönmeyince burada yeni arkadaşlıklar başladı. Klan hayatlar..."

"Artık çocukluk etmek yok, tamam mı? Bana söz ver

lütfen. Seni sevenler için yap bunu.”

”Defteri sana bırakmak istiyorum.”

”Neden bana bırakacaktıydın? Sana ait, her ne yazdıysan sana ait. O senin için değerli, benim için değil. Mutlaka güzel Şeyler yazmışsındır ama ben alamam.”

”Ama sen varsın içinde.”

”Offf! Of! Artık ben yokum, hayatının hiçbir karesinde ben yokum, bensiz olmayı öğrenmek zorundasın. Benim kendi hatayım var Can, müsaade et de ben onu yaşayayım. Rice zerine geldim buraya, belki faydam olur diye. Bundan sonra grşmeyeceğiz zaten. Bak böyle yapmaya devam edersen benim de sağlığım bozulacak.”

”Senin sağlığın bozulmaz, sinir uçların çok sağlam.”

”şimdi bana söz vermeni istiyorum.”

”Sana verdiğim sözlerin hangisini tutabildim ki?”

”Her Şey için yeni bir başlangıç yap. Bunu sevenlerin için, yeni arkadaşların için, elindeki şu defter için.”

”Benden bir Şeyler hep eksik. Ben neden hep eksiğim? Böyle olmasını hiç istemedim. Neden damarlarımın bazıları tıkalı? Cüce gibiyim. Ben neden böyle eksiğim.”

”Lütfen Can, yine başlama. Sen eksik filan değilsin. Kişiliğini şu ayırkotlarından bir ayıkla, kendini bul, anladın mı? Kendini bul.”

”...eğerler, ...keşkeler, ...olmasaydılar... Bunlar hep neden bana musallat oldular? Böyle olmasını istemiştim. Senin de içinde olduğun iki buçuk metre karelik bir dünya... Sadece buydu. Seninle yaşadıklarımı düşünmekten artık hayallerim eskidi. Ben hiç böylesini görmemiştim, vurmıştun, kanıma girmiştin, hiçbir itirazım da yoktu. Bir merabaydı hepsi (merhaba değil). Senin o sıcak meraban. Başımı, ağırlığı kırk tona ulaşan şu başımı, ağırmaktan yorulmayan başımı usulca dizine koyacaktım, susacaktım, dört bin yıl susacaktım, yağmur snecekti, yanacaktı, bütün ordular seferden

dönecekti ama ben başım dizinde susacaktım. O senin gözlerin hep rüyama rüyama sokulacaktı ve ben hep bakacaktım, görecektim, susacaktım.” Can yutkundu, hafif eğik kafasını yavaşça kaldırdı, Gül’ün gözlerine bakmak için bütün cesaretini topladı, gözlerini gözlerine dikti ama ani bir titreme girdi ruhuna. Üşüyordu. Bir çeşit ruh üşümesiydi. Örtünmekle önüne geçilecek bir üşüme değildi. Yalnızlığı ilk kez omuriliğine kadar hissetmenin verdiği bir üşüme idi. Bir parmak mesafesi kadar yakın olan Gül’ün kendinden milyarlarca ışık yılı uzaklıkta oluşunu ilk kez böyle apaçık görmenin verdiği bir üşüme idi. Ruhunu kontrol etmekten zorlanıyordu. Ruhu hastaydı ve üşüyordu. Gül’ün karşısında bu kadar zayıf, bu kadar korumasız, bu kadar kontrolsüz oluşu gururundan hiçbir şey eksiltmiyordu; zira onunla tanıştığı an gurura ait ne varsa benliğinden sökülüp atmıştı.

“Nasıl da tahrif ettim güzelim şiiri değil mi?” dedi zorlukla. Gül, hemen yanında duran bu insanın sıtma-ya tutulmuş gibi titremesini nasıl dindirebilirdi? Belki yüreğini yüreğine koysa, belki gözlerini gözlerine değdirse üşüme utanır giderdi oracıkta ama Gül içindeki karşı konulamaz merhamet ve şefkat kabarmalarını duymazdan gelmekten başka bir seçeneğinin olmadığını biliyordu. Zaten gelirken bunları hesaba katmıştı. Ama bütün bunlara rağmen şimdi içine yapışan biraz hüznün, biraz acı, biraz da acımayla karışık şefkat gözlerini nemlendirmişti.

“Yine yapacağınızı yaptın, aferin.”

“Ağlattım.”

“Başardığın tek şey. Bu konuda üzerine yok, hakkını yememeli.” Gül soft pembe-şampanya renkli biraz pahalı çantasında selpak mendil çıkardı. Gül’ün hep ince dantelle işlenmiş çiçek oyalı bez mendili olurdu, naftalin kokardı. El emeği mendilleri çok severdi. Şimdi ise herkeste olan, basit selpak kullanıyordu. Bu, Can’ın içine batmıştı. Kendi zavallı halini unutmuş Gül’ün

kullandığı selpak mendile üzölmüştü. Gül iri yosun mucizevi gözlerini incitmeden sildikten sonra,

“Söz vereceksin şimdi bana. Bu marazlı yerden çıkacağına, herkes gibi normal hayatına döneceğine, kendini ve sevdiklerini üzmeyeceğine, kendine yeni bir hayat kuracağına söz vereceksin. Can lütfen söz ver. Bilirsin hiç kimseye yalvarmam, bak şimdi sana yalvarıyorum, söz istiyorum senden.” Can, üşüyen ruhunun titremesini görmezden gelen Gül’e kızmamış, alınganlık göstermemişti.

“Tamam, buradan çıkacağım. Söz veriyorum sana, en kısa zamanda buradan çıkacağım.” Gül tebessüm ederek iki elini Can’ın elinin üzerine koyup, “Şimdi oldu işte, çok teşekkür ederim, beni dinleyeceğini biliyordum,” sonra birilerinin zorlamasıyla diyormuş gibi, “yaşadığımız her şey için teşekkür ederim,” dedi. Artık gidecekti. Diyeceğini demişti, duygusallığa kesinlikle yer yoktu. Başka bir şey demeden arkasını dönüp kapıya yöneldi.

“Tamam, çıkacağım buradan ama beni yine bekler bulacaksın, bir yerlerde bekler bulacaksın. Savaşçıların hepsi sefere çıkıp tekrar seferden dönecekler ama beni bir yerlerde sinmiş bekler bulacaksın.” Gül duraladı ama tekrar yüzünü çevirmedi, kapıya bakıyordu. Geriye dönemezdi, bunu kesinlikle yapmayacaktı, tekrar söz vermesini istemeyecekti, ağlamayacaktı. Bu istikrarsız, karmakarışık ruhlu adamdan bir şekilde uzaklaşmıştı, geriye dönüş olmazdı. Bu uzun maratону bu kısa mesafe koşucusuyla tamamlayamazdı. Hayat üç-beş dakikadan, üç-beş günden ya da üç-beş yıldan ibaret değildi. Can iyi bir sprinterdi, kısa mesafe koşucusuydu, yüz metreyi dokuz altmış altıyla koşabilirdi, ama yaşam amansız bir maratundu. Mesele yüz metreyi dokuz altmış altılık bir rekorla koşmak değildi, mesele kırk iki kilometrelik maratону bitirmekti. Hangi dereceyle bitirirsen bitir, bu hiç önemli değildi, son sırada da olsa bitirmek önemliydi. Gül sprinter’ları hiç sevememişti.

Şimdi Can'ın kısa mesafeciliğine kahroluyordu. Keşke başarısız da olsa uzun mesafe koşucusu olsaydı, kim derece bekliyordu ki ondan. Mesele yarışmayı bitirmek değil miydi?

Gül kapı kolunu tutmuştu ve bir hamle sonrası kapının öbür tarafında olacaktı. Can aceleyle ajandayı açtı, yine ince zayıf parmaklarıyla sayfaları çevirdi, sonra yutkundu; okumaya başladı:

....Gül'ün telaşlı soluğu, nemli ve ıslak dudakları, mucizevi yosun yeşili coşkun gözleri, kemerli burnu, değirmi çenesi, solgun menekşe pembesi yanakları, dış uçları aşağıya inik kavisli kaşları, dik, dikenli kanatıcı kirpikleri, nefes alıp verirken koyu cam göbeği yeşili hırkasının altında siyah saten bluzuyla beraber kabaran göğüsleri, yürürken rüzgârsız dalgalanan uzun permalı saçlarının Medusa örgüsünün derin duman loşluğunda asılmasıyla oluşan yarı tanrıça görüntüsü, heyecanlandığında kabaran burun kanatlarının uzun kuyruklu mavi kelebekler gibi kanat çırpması, neşelendiğinde derin bronz kahkahasıyla beraber yükselen kıkırtılı sesi, sessizliğinde uykulu bakire bakışları, hüznünlendiğinde örümcek ağına düşmüş çiğ tanelerine dönüşen göz yaşları, yürüdüğünde lame yüksek topuklu sandalet ayakkabısının kaldırım taşlarını dövercesine çıkardığı gıcırtilı tını... Gül, Allah'ın aşkına hisset.

Kapı gıcırdayıp kapandı, oda sessizliğe gömüldü, Gül'ün ayak sesleri boş koridorda yankılandı. Can'ın elindeki rustik suni deri parçalı taba bordo renkli ajanda havada asılı kaldı. "Yaşamak," dedi, "yaşamak istediklerim bunlar değildi."

Cem Kalender'in 2007 yılı Ahmet Hamdi Tanpınar roman yarışmasında birinciliği hak eden bu kitabı, Türk romanına gözardı edilmesi mümkün olmayan bir kazanımla eklemleniyor. Oğuz Atay romanının açtığı derin mecradan akan 'K l a n', postmodern anlatının metinlerarasılık dahil, bütün imkânlarını en kuşatıcı bir biçimde başarıyla kullanıyor. Genç bir yazar Cem Kalender. Ama 'K l a n', ustalığın en son kertede dilegetirildiği bir virtüozite sergiliyor.

Hilmi Yavuz

Klan, Cem Kalender'in ilk kitabı olmasına rağmen hem kurguda hem de dilde sınıfı iyi dereceyle geçecek notu almayı fazlasıyla hak ediyor. Kitap daha ilk cümlede iddiasını açık ediyor. "Ve sonra tarih kalemi eline aldı," diyerek akmaya başlıyor. Akış tek bir koldan tek bir mecradan olmuyor. Birçok kanaldan süren akış ana kaynağa yaklaştıkça yükseltiyor. Taklit ve gereksiz tekrar tuzağına düşse, Proust, Musil, Kafka, Oğuz Atay gibi kült ya misafir ediyor ve onların ruhlarını incitmeden Oğuz Atay'ın masasına geçiyor. Yazar, örgüleri iç içe geçirerek, parantezlerin içinde başka parantezler açıyor ve hayalle ironiyi birlikte harmanlayıp ortaya keyifle okunacak bir kitap çıkartıyor.

Latife Tekin

ISBN 978-605-5730-17-8

KDV İÇİNDEDİR
15.00 TL